

PKO BANK POLSKI
SPÓŁKA AKCYJNA

Sprawozdanie finansowe
Powszechnej Kasy Oszczędności Banku Polskiego
Spółki Akcyjnej za rok zakończony
dnia 31 grudnia 2009 roku

Spis treści	strona
WYBRANE DANE FINANSOWE	4
RACHUNEK ZYSKÓW I STRAT	5
SPRAWOZDANIE Z CAŁKOWITYCH DOCHODÓW	5
SPRAWOZDANIE Z SYTUACJI FINANSOWEJ	6
SPRAWOZDANIE ZE ZMIAN W KAPITALE WŁASNYM	7
SPRAWOZDANIE Z PRZEPŁYWÓW PIENIĘŻNYCH	8
INFORMACJA UZUPEŁNIAJĄCA DO SPRAWOZDANIA FINANSOWEGO	9
1. Informacje ogólne	9
2. Opis przyjętych zasad rachunkowości	13
3. Przychody i koszty z tytułu odsetek	40
4. Przychody i koszty z tytułu prowizji i opłat	41
5. Przychody z tytułu dywidend	41
6. Wynik na instrumentach finansowych wycenianych do wartości godziwej	42
7. Wynik na inwestycyjnych papierach wartościowych	42
8. Wynik z pozycji wymiany	42
9. Pozostałe przychody i koszty operacyjne	43
10. Wynik z tytułu odpisów aktualizujących z tytułu utraty wartości	44
11. Ogólne koszty administracyjne	46
12. Podatek dochodowy	46
13. Zysk przypadający na jedną akcję	48
14. Wyplacone dywidendy (łącznie lub w przeliczeniu na jedną akcję) z podziałem na akcje zwykłe i pozostałe akcje	48
15. Kasa, środki w Banku Centralnym	49
16. Należności od banków	49
17. Aktywa finansowe przeznaczone do obrotu	49
18. Pochodne instrumenty finansowe	51
19. Instrumenty pochodne zabezpieczające	54
20. Instrumenty finansowe wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	55
21. Kredyty i pożyczki udzielone klientom	58
22. Inwestycyjne papiery wartościowe dostępne do sprzedaży	59
23. Inwestycje w jednostki zależne, współzależne i stowarzyszone	62
24. Wartości niematerialne	65
25. Rzeczowe aktywa trwałe	66
26. Inne aktywa	68
27. Zobowiązania wobec Banku Centralnego	68
28. Zobowiązania wobec innych banków	68
29. Pozostałe zobowiązania finansowe wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	68
30. Zobowiązania wobec klientów	69
31. Zobowiązania podporządkowane	69
32. Pozostałe zobowiązania	70
33. Rezerwy	70
34. Kapitał zakładowy	71
35. Pozostałe kapitały	72
36. Przeniesione aktywa finansowe, których składniki nie kwalifikują się do wyłączenia ze sprawozdania z sytuacji finansowej	72
37. Aktywa stanowiące zabezpieczenie zobowiązań	72
38. Zobowiązania warunkowe	73
39. Sprawy sporne	75
40. Informacje uzupełniające do sprawozdania z przepływów pieniężnych	76
41. Transakcje ze Skarbem Państwa i jednostkami powiązanymi	78

42.	Transakcje z podmiotami powiązanymi kapitałowo	81
43.	Świadczenia dla kluczowego personelu kierowniczego PKO Banku Polskiego SA	83
44.	Wartość godziwa aktywów i zobowiązań finansowych	85
45.	Działalność powiernicza	87
46.	Informacje o sekurytyzacji aktywów i pakietowej sprzedaży wierzytelności	87
47.	Objaśnienie różnic między wcześniej publikowanymi sprawozdaniami a niniejszym sprawozdaniem finansowym	88
48.	Cele i zasady zarządzania ryzykiem związanym z instrumentami finansowymi	88
49.	Wpływ światowego kryzysu finansowego na wyniki finansowe Banku	123
50.	Informacje dotyczące podmiotu uprawnionego do badania sprawozdań finansowych	124
51.	Zdarzenia następujące po dniu kończącym okres sprawozdawczy	124

WYBRANE DANE FINANSOWE

Zaprezentowane poniżej wybrane dane finansowe stanowią element informacji uzupełniającej do sprawozdania finansowego PKO Banku Polskiego SA za rok 2009

WYBRANE DANE FINANSOWE	w tys. PLN		w tys. EUR	
	2009	2008	2009	2008
Wynik z tytułu odsetek	4 842 449	5 968 083	1 115 617	1 689 674
Wynik z tytułu prowizji i opłat	2 363 647	2 132 815	544 544	603 839
Wynik z działalności operacyjnej	3 055 431	3 697 850	703 919	1 046 929
Zysk netto	2 432 152	2 881 260	560 326	815 738
Kapitał własny ogółem	20 179 517	13 529 372	4 912 009	3 242 587
Przepływy pieniężne z działalności operacyjnej	(5 278 495)	3 429 872	(1 216 075)	971 060
Przepływy pieniężne z działalności inwestycyjnej	866 336	(3 048 466)	199 589	(863 077)
Przepływy pieniężne z działalności finansowej	4 974 310	(1 327 021)	1 145 996	(375 704)
Przepływy pieniężne netto	562 151	(945 615)	129 510	(267 721)
Zysk na jedną akcję - podstawowy z zysku za okres	2,17	2,64	0,50	0,75
Zysk na jedną akcję - rozwodniony z zysku za okres	2,17	2,64	0,50	0,75
Fundusze podstawowe (Tier 1)	15 755 513	11 003 657	3 835 138	2 637 249
Fundusze uzupełniające (Tier 2)	1 052 650	1 294 488	256 231	310 250
Kapitał krótkoterminowy (Tier 3)	129 876	91 048	31 614	21 821

Wybrane pozycje sprawozdania finansowego przeliczono na EUR według następujących kursów:

- Pozycje rachunku zysków i strat oraz sprawozdania z przepływów pieniężnych – kurs liczony jako średnia kursów NBP, obowiązujących na ostatni dzień każdego miesiąca roku 2009 i 2008: 1 EUR = 4,3406 PLN i 1 EUR = 3,5321 PLN
- Pozycje sprawozdania z sytuacji finansowej – kurs średni NBP na dzień 31 grudnia 2009 roku: 1 EUR = 4,1082 PLN oraz na dzień 31 grudnia 2008 roku :1 EUR = 4,1724 PLN

RACHUNEK ZYSKÓW I STRAT

za lata zakończone odpowiednio dnia 31 grudnia 2009 roku i dnia 31 grudnia 2008 roku

	Nota	2009	2008
Działalność kontynuowana:			
Przychody z tytułu odsetek	3	8 603 448	8 646 426
Koszty z tytułu odsetek	3	(3 760 999)	(2 678 343)
Wynik z tytułu odsetek		4 842 449	5 968 083
Przychody z tytułu prowizji i opłat	4	3 083 059	2 813 078
Koszty z tytułu prowizji i opłat	4	(719 412)	(680 263)
Wynik z tytułu prowizji i opłat		2 363 647	2 132 815
Przychody z tytułu dywidend	5	101 560	130 896
Wynik na instrumentach finansowych wycenianych do wartości godziwej	6	61 402	(156 998)
Wynik na inwestycyjnych papierach wartościowych	7	(594)	(951)
Wynik z pozycji wymiany	8	894 680	696 135
Pozostałe przychody operacyjne	9	167 069	160 736
Pozostałe koszty operacyjne	9	(76 710)	(114 689)
Pozostałe przychody i koszty operacyjne netto		90 359	46 047
Wynik z tytułu odpisów aktualizujących z tytułu utraty wartości	10	(1 393 480)	(1 148 930)
Ogólne koszty administracyjne	11	(3 904 592)	(3 969 247)
Wynik z działalności operacyjnej		3 055 431	3 697 850
Zysk brutto		3 055 431	3 697 850
Podatek dochodowy	12	(623 279)	(816 590)
Zysk netto		2 432 152	2 881 260
Zysk na jedną akcję	13		
– podstawowy z zysku za okres (PLN)		2,17	2,64
– rozwodniony z zysku za okres (PLN)		2,17	2,64
Średnia ważona liczba akcji zwykłych w okresie		1 121 561 644	1 090 000 000
Średnia ważona rozwodniona liczba akcji zwykłych w okresie		1 121 561 644	1 090 000 000

Działalność zaniechana:

Bank nie prowadził w latach 2009 i 2008 działalności zaniechanej

SPRAWOZDANIE Z CAŁKOWITYCH DOCHODÓW

za lata zakończone odpowiednio dnia 31 grudnia 2009 roku i dnia 31 grudnia 2008 roku

	2009	2008
Wynik finansowy	2 432 152	2 881 260
Inne dochody całkowite	136 868	8 571
Aktualizacja wartości aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży, brutto	21 719	10 581
Podatek odroczony z tytułu aktualizacji wartości aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży	(4 127)	(2 010)
Zabezpieczenie przepływów pieniężnych, brutto	147 254	-
Podatek odroczony z tytułu zabezpieczenia przepływów pieniężnych	(27 978)	-
Razem dochody całkowite, netto	2 569 020	2 889 831

SPRAWOZDANIE Z SYTUACJI FINANSOWEJ
na dzień 31 grudnia 2009 roku i na dzień 31 grudnia 2008 roku

	Nota	31.12.2009	31.12.2008
AKTYWA			
Kasa, środki w Banku Centralnym	15	6 993 966	5 758 248
Należności od banków	16	2 053 767	3 906 973
Aktywa finansowe przeznaczone do obrotu	17	2 212 955	1 496 147
Pochodne instrumenty finansowe	18	2 029 921	3 599 545
Instrumenty finansowe wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	20	12 356 532	4 546 497
Kredyty i pożyczki udzielone klientom	21	114 425 789	98 102 019
Inwestycyjne papiery wartościowe dostępne do sprzedaży	22	7 965 697	8 756 511
Inwestycje w jednostki zależne, współzależne i stowarzyszone	23	1 333 707	823 518
Aktywa trwale przeznaczone do sprzedaży		13 851	-
Wartości niematerialne	24	1 268 781	1 155 042
Rzeczowe aktywa trwale	25	2 291 949	2 462 967
w tym nieruchomości inwestycyjne		322	24 170
Aktywo z tytułu odroczonego podatku dochodowego	12	275 204	166 803
Inne aktywa	26	425 360	470 557
SUMA AKTYWÓW		153 647 479	131 244 827
ZOBOWIĄZANIA I KAPITAŁ WŁASNY			
Zobowiązania			
Zobowiązania wobec Banku Centralnego	27	6 581	2 816
Zobowiązania wobec innych banków	28	4 166 725	5 699 452
Pochodne instrumenty finansowe	18	1 544 370	6 150 337
Zobowiązania wobec klientów	30	124 044 400	101 856 930
Zobowiązania podporządkowane	31	1 612 178	1 618 755
Pozostałe zobowiązania	32	1 319 917	1 355 396
Zobowiązania z tytułu bieżącego podatku dochodowego	12	175 165	470 416
Rezerwy	33	598 626	561 353
SUMA ZOBOWIĄZAŃ		133 467 962	117 715 455
Kapitał własny			
Kapitał zakładowy	34	1 250 000	1 000 000
Pozostałe kapitały	35	16 497 365	9 648 112
Wynik roku bieżącego		2 432 152	2 881 260
KAPITAŁ WŁASNY OGÓŁEM		20 179 517	13 529 372
SUMA ZOBOWIĄZAŃ I KAPITAŁU WŁASNEGO		153 647 479	131 244 827
Współczynnik wypłacalności	48	14,28%	11,24%
Wartość księgowa (w tys. PLN)		20 179 517	13 529 372
Liczba akcji	1	1 250 000 000	1 000 000 000
Wartość księgowa na jedną akcję (w PLN)		16,14	13,53
Rozwodniona liczba akcji		1 250 000 000	1 000 000 000
Rozwodniona wartość księgowa na jedną akcję (w PLN)		16,14	13,53

(w tysiącach złotych)

SPRAWOZDANIE ZE ZMIAN W KAPITALE WŁASNYM

za lata zakończone odpowiednio dnia 31 grudnia 2009 roku i dnia 31 grudnia 2008 roku

za rok zakończony dnia 31 grudnia 2009 roku	Kapitał zakładowy	Pozostałe kapitały					Wynik okresu bieżącego	Kapitał własny ogółem	
		Fundusz ogólnego ryzyka bankowego	Kapitał zapasowy	Pozostałe kapitały rezerwowe	Niepodzielony wynik finansowy	Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży			Zabezpieczenie przepływów pieniężnych
1 stycznia 2009 roku	1 000 000	1 070 000	7 216 986	1 395 000	-	(33 874)	-	9 648 112	13 529 372
Przeniesienie wyniku z lat ubiegłych	-	-	-	-	2 881 260	-	-	2 881 260	(2 881 260)
Dochody całkowite razem	-	-	-	-	-	17 592	119 276	136 868	2 432 152
Własna emisja akcji	250 000	-	4 831 125	-	-	-	-	4 831 125	-
Transfer zysku z przeznaczeniem na kapitał	-	-	-	1 881 260	(1 881 260)	-	-	-	-
Wyplata dywidendy	-	-	-	-	(1 000 000)	-	-	(1 000 000)	(1 000 000)
31 grudnia 2009 roku	1 250 000	1 070 000	12 048 111	3 276 260	-	(16 282)	119 276	16 497 365	20 179 517

za rok zakończony dnia 31 grudnia 2008 roku	Kapitał zakładowy	Pozostałe kapitały						Wynik okresu bieżącego	Kapitał własny ogółem	
		Fundusz ogólnego ryzyka bankowego	Kapitał zapasowy	Pozostałe kapitały rezerwowe	Niepodzielony wynik finansowy	Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży	Zabezpieczenie przepływów pieniężnych			
										Razem pozostałe kapitały
1 stycznia 2008 roku	1 000 000	1 070 000	5 591 995	1 390 000	-	(42 445)	-	8 009 550	2 719 991	11 729 541
Przeniesienie wyniku z lat ubiegłych	-	-	-	-	2 719 991	-	-	2 719 991	(2 719 991)	-
Dochody całkowite razem	-	-	-	-	-	8 571	-	8 571	2 881 260	2 889 831
Transfer zysku z przeznaczeniem na kapitał	-	-	1 624 991	5 000	(1 629 991)	-	-	-	-	-
Wyplata dywidendy	-	-	-	-	(1 090 000)	-	-	(1 090 000)	-	(1 090 000)
31 grudnia 2008 roku	1 000 000	1 070 000	7 216 986	1 395 000	-	(33 874)	-	9 648 112	2 881 260	13 529 372

SPRAWOZDANIE Z PRZEPŁYWÓW PIENIĘŻNYCH

za lata zakończone odpowiednio dnia 31 grudnia 2009 roku oraz dnia 31 grudnia 2008 roku

	Nota	2009	2008
Przepływy środków pieniężnych z działalności operacyjnej			
Zysk netto		2 432 152	2 881 260
Korekty razem:		(7 710 647)	548 612
Amortyzacja		405 393	361 382
(Zysk) strata z działalności inwestycyjnej	40	(29 408)	45
Odsetki i dywidendy	40	(562 338)	(414 176)
Zmiana stanu należności od banków	40	1 180 641	(728 788)
Zmiana stanu aktywów finansowych przeznaczonych do obrotu oraz instrumentów finansowych wycenianych w wartości godziwej		(8 526 843)	3 261 809
Zmiana stanu pochodnych instrumentów finansowych (aktywo)		1 569 624	(2 042 795)
Zmiana stanu pożyczek i kredytów udzielonych klientom	40	(17 138 175)	(24 573 638)
Zmiana stanu aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego oraz zmiana stanu należności z tytułu bieżącego podatku dochodowego		(108 401)	56 435
Zmiana stanu pozostałych aktywów	40	31 346	7 879
Zmiana stanu zobowiązań wobec banków	40	(1 528 962)	2 076 534
Zmiana stanu pochodnych instrumentów finansowych (zobowiązanie)		(4 605 967)	4 870 072
Zmiana stanu zobowiązań wobec klientów	40	21 145 111	16 677 287
Zmiana stanu rezerw i odpisów	40	818 572	427 944
Zmiana stanu pozostałych zobowiązań	40	107 118	139 146
Zapłacony podatek dochodowy		(1 059 036)	(479 457)
Bieżące obciążenie podatkowe		763 785	949 873
Inne korekty	40	(173 107)	(40 940)
Środki pieniężne netto z działalności operacyjnej		(5 278 495)	3 429 872
Przepływy środków pieniężnych z działalności inwestycyjnej			
Wpływy z działalności inwestycyjnej		12 780 435	6 580 401
Zbycie inwestycyjnych papierów wartościowych		12 661 922	6 443 329
Zbycie wartości niematerialnych oraz rzeczowych aktywów trwałych		17 236	6 226
Inne wpływy inwestycyjne		101 277	130 846
Wydatki z działalności inwestycyjnej		(11 914 099)	(9 628 867)
Nabycie jednostki zależnej, po potrąceniu nabytych środków pieniężnych		(548 578)	(78 909)
Nabycie inwestycyjnych papierów wartościowych		(10 969 818)	(8 748 517)
Nabycie wartości niematerialnych oraz rzeczowych aktywów trwałych		(395 703)	(801 441)
Środki pieniężne netto z działalności inwestycyjnej		866 336	(3 048 466)
Przepływy środków pieniężnych z działalności finansowej			
Wpływy z tytułu emisji akcji		5 081 125	-
Dywidendy wypłacone		(1 000 000)	(1 090 000)
Zaciągnięcie zobowiązań długoterminowych		1 042 359	-
Wykup wyemitowanych dłużnych papierów wartościowych		(106 152)	(111 152)
Splata zobowiązań długoterminowych		(43 022)	(125 869)
Środki pieniężne netto z działalności finansowej		4 974 310	(1 327 021)
Przepływy pieniężne netto		562 151	(945 615)
Środki pieniężne na początek okresu		8 055 811	9 001 426
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty na koniec okresu	40	8 617 962	8 055 811
w tym o ograniczonej możliwości dysponowania	37	8 421	7 966

INFORMACJA UZUPEŁNIAJĄCA DO SPRAWOZDANIA FINANSOWEGO na dzień 31 grudnia 2009 roku

1. Informacje ogólne

Sprawozdanie finansowe Powszechnej Kasy Oszczędności Banku Polskiego Spółki Akcyjnej („PKO Bank Polski SA”, „Bank”) obejmuje rok zakończony dnia 31 grudnia 2009 roku oraz zawiera dane porównawcze za rok zakończony dnia 31 grudnia 2008 roku. Dane finansowe prezentowane są w tysiącach złotych, chyba że wskazano inaczej.

Bank został utworzony w 1919 roku jako Poczta Kasa Oszczędnościowa. Od 1950 roku Bank rozpoczął działalność jako Powszechna Kasa Oszczędności bank państwowy. Rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 18 stycznia 2000 roku (Dz. U. Nr 5, poz. 55 ze zm.) przekształcono Powszechną Kasę Oszczędności bank państwowy w jednoosobową spółkę akcyjną Skarbu Państwa pod nazwą Powszechna Kasa Oszczędności Bank Polski Spółka Akcyjna z siedzibą w Warszawie, przy ul. Puławskiej 15, 02-515 Warszawa, w Polsce.

W dniu 12 kwietnia 2000 roku nastąpiło zarejestrowanie Powszechnej Kasy Oszczędności Banku Polskiego Spółki Akcyjnej. Spółka została wpisana do Rejestru Handlowego prowadzonego przez Sąd Rejonowy dla Miasta Stołecznego Warszawy, Sąd Gospodarczy XVI Wydział Rejestrowy. Obecnie właściwym Sądem Rejestrowym jest Sąd Rejonowy dla Miasta Stołecznego Warszawy, XIII Wydział Gospodarczy Krajowego Rejestru Sądowego. Bank został zarejestrowany pod numerem KRS 0000026438 oraz nadano mu numer statystyczny REGON 016298263. Kapitał zakładowy (wpłacony) wynosi 1 250 000 tysięcy złotych.

Akcjonariat Banku jest następujący:

Nazwa podmiotu	Ilość akcji	Ilość głosów %	Wartość nominalna 1 akcji	Udział w kapitale podstawowym %
<i>Na dzień 31 grudnia 2009 roku</i>				
Skarb Państwa	512 406 927	40,99	1 zł	40,99
Bank Gospodarstwa Krajowego	128 102 731	10,25	1 zł	10,25
Pozostali	609 490 342	48,76	1 zł	48,76
Razem	1 250 000 000	100,00	---	100,00
<i>Na dzień 31 grudnia 2008 roku</i>				
Skarb Państwa	512 435 409	51,24	1 zł	51,24
Pozostali	487 564 591	48,76	1 zł	48,76
Razem	1 000 000 000	100,00	---	100,00

Bank jest notowany na Giełdzie Papierów Wartościowych w Warszawie. Zgodnie z Cedulą Giełdową Bank zaklasyfikowany jest do makrosektora „Finanse”, sektor „Banki”.

Działalność Banku

PKO Bank Polski SA jest uniwersalnym bankiem depozytowo-kredytowym obsługującym osoby fizyczne, prawne oraz inne podmioty będące osobami krajowymi i zagranicznymi. PKO Bank Polski SA może posiadać wartości dewizowe i dokonywać obrotu tymi wartościami, jak również wykonywać operacje walutowe i dewizowe oraz otwierać i posiadać rachunki bankowe w bankach za granicą, a także lokować środki dewizowe na tych rachunkach.

Skład Grupy PKO Banku Polskiego SA

W skład Grupy Kapitałowej PKO Banku Polskiego SA wchodzi następujące podmioty:

Lp.	Nazwa jednostki	Siedziba	Zakres działalności	Udział w kapitale (%)	
				31.12.2009	31.12.2008
Grupa Kapitałowa PKO Banku Polskiego SA					
Podmiot dominujący					
1	Powszechna Kasa Oszczędności Bank Polski Spółka Akcyjna				
Podmioty zależne bezpośrednio					
2	Bankowe Towarzystwo Kapitałowe SA	Warszawa	Działalność usługowa, w tym wspomagające usługi finansowe	100,00	100,00
3	Bankowy Fundusz Leasingowy SA	Łódź	Działalność leasingowa	100,00	100,00
4	Centrum Elektronicznych Usług Płatniczych "eService" SA	Warszawa	Usługi w zakresie obsługi i rozliczeń transakcji kartowych	100,00	100,00
5	Centrum Finansowe Puławska Sp. z o.o.	Warszawa	Zarządzanie i eksploatacja Centrum Finansowego Puławska	100,00	100,00
6	Inteligo Financial Services SA	Warszawa	Usługi w zakresie technicznej obsługi bankowości internetowej	100,00	100,00
7	KREDOBANK SA	Lwów, Ukraina	Usługi finansowe	99,4948	98,5619
8	PKO BP BANKOWY Powszechne Towarzystwo Emerytalne SA	Warszawa	Zarządzanie funduszem emerytalnym	100,00	100,00
9	PKO BP Inwestycje Sp. z o.o.	Warszawa	Działalność deweloperska	100,00	100,00
10	PKO Finance AB	Sztokholm, Szwecja	Usługi finansowe	100,00	100,00
11	PKO Towarzystwo Funduszy Inwestycyjnych SA	Warszawa	Zarządzanie funduszami inwestycyjnymi	100,00	75,00
12	Fort Mokotów Inwestycje Sp. z o.o.	Warszawa	Działalność deweloperska	99,9885	-
Podmioty zależne pośrednio					
Podmioty zależne od PKO BP Inwestycje Sp. z o.o.					
13	Wilanów Investments Sp. z o.o. ¹	Warszawa	Działalność deweloperska	99,9750	100,00
14	POMERANKA Sp. z o.o. ¹	Warszawa	Działalność deweloperska	99,9975	100,00
15	PKO Inwestycje – Międzyzdroje Sp. z o.o.	Międzyzdroje	Działalność deweloperska	100,00	100,00
16	UKRPOLINWESTYCJE Sp. z o.o.	Kijów, Ukraina	Działalność deweloperska	55,00	55,00
17	Fort Mokotów Sp. z o.o.	Warszawa	Działalność deweloperska	51,00	51,00
18	WISŁOK Inwestycje Sp. z o.o. ³	Rzeszów	Działalność deweloperska	80,00	80,00
19	Baltic Dom 2 Sp. z o.o.	Warszawa	Działalność deweloperska	56,00	56,00
Podmioty zależne od Bankowego Funduszu Leasingowego SA					
20	Bankowy Leasing Sp. z o.o. ¹	Łódź	Działalność leasingowa	99,9969	100,00
21	BFL Nieruchomości Sp. z o.o. ¹	Łódź	Działalność leasingowa	99,9930	100,00
Podmiot zależny od Inteligo Financial Services SA					
22	PKO BP Finat Sp. z o.o. ²	Warszawa	Pośrednictwo finansowe	80,3287	80,33
Podmiot zależny od Bankowego Towarzystwa Kapitałowego SA					
23	PKO BP Faktoring SA ¹	Warszawa	Działalność faktoringowa	99,9846	

1) PKO Bank Polski SA posiada 1 udział/ 1 akcję w przedmiotowej Spółce

2) Pozostałe udziały spółki PKO BP Finat Sp. z o.o. posiada PKO BP BANKOWY PTE SA (19,6702%) oraz PKO Bank Polski SA (0,0011%)

3) Informacje na temat zbycia znajdują się w Nocie 51 „Zdarzenia następujące po dniu kończącym okres sprawozdawczy”

Dodatkowo Bank posiada następujące podmioty współzależne i stowarzyszone:

Podmioty współzależne

Lp.	Nazwa jednostki	Siedziba	Zakres działalności	Udział w kapitale (%)	
				31.12.2009	31.12.2008
Podmioty współzależne bezpośrednio					
1	CENTRUM HAFFNERA Sp. z o.o.	Sopot	Działalność deweloperska	49,43	49,43
2	Centrum Obsługi Biznesu Sp. z o.o.	Poznań	Budowa i eksploatacja hotelu	41,44	41,44
Podmioty współzależne pośrednio					
Podmioty zależne od CENTRUM HAFFNERA Sp. z o.o. (współzależne pośrednio od PKO Banku Polskiego SA)					
3	Centrum Majkowskiego Sp. z o.o.	Sopot	Działalność deweloperska	100,00	100,00
4	Kamienica Morska Sp. z o.o.	Sopot	Działalność deweloperska	100,00	100,00
5	Sopot Zdrój Sp. z o.o.	Sopot	Działalność deweloperska	100,00	100,00
6	Promenada Sopocka Sp. z o.o.	Sopot	Działalność deweloperska	100,00	100,00

Podmioty stowarzyszone

Lp.	Nazwa jednostki	Siedziba	Zakres działalności	Udział w kapitale	
				31.12.2009	31.12.2008
Podmioty stowarzyszone bezpośrednio					
1	Bank Pocztowy SA	Bydgoszcz	Usługi finansowe	25,0001	25,0001
2	Kolej Gondolowa Jaworzyna Krynicka SA ¹	Krynica Górska	Budowa i eksploatacja kolejki gondolowej	37,53	37,53
3	Poznański Fundusz Poręczeń Kredytowych Sp. z o.o.	Poznań	Poręczenia prawa cywilnego i wekslowego	33,33	33,33
4	Agencja Inwestycyjna CORP SA	Warszawa	Zarządzanie nieruchomościami biurowymi	22,31	22,31
5	Ekogips SA - w upadłości ²	Warszawa	Produkcja elementów budowlanych	-	60,26

1) Akcje spółki w 2009 roku zostały ujęte w aktywach trwałych przeznaczonych do sprzedaży

2) Akcje spółki w 2009 roku zostały usunięte z ksiąg Banku

Informacje na temat zmian udziału w kapitale podmiotów zależnych zostały zamieszczone w Nocie 23 „Inwestycje w jednostki zależne, współzależne i stowarzyszone”.

Wewnętrzne jednostki organizacyjne wchodzące w skład Banku

Sprawozdanie finansowe Banku, obejmujące dane finansowe za rok zakończony dnia 31 grudnia 2009 roku wraz z porównawczymi danymi finansowymi zostało sporządzone na podstawie danych finansowych wszystkich wchodzących w skład Banku jednostek organizacyjnych, za pośrednictwem których Bank prowadzi swoją działalność. Na dzień 31 grudnia 2009 roku należą do nich: Centrala Banku w Warszawie, Dom Maklerski PKO BP SA, COK - Centrum Kart Kredytowych i Operacji Kartowych, CBE Centrum Bankowości Elektronicznej Inteligo, 8 jednostek specjalistycznych, 12 regionalnych oddziałów detalicznych, 13 regionalnych oddziałów korporacyjnych 55 centrów korporacyjnych oraz 2175 agencji. Wymienione jednostki, poza Domem Maklerskim PKO BP SA, nie sporządzają samodzielnie sprawozdań finansowych.

Wskazanie, czy Bank jest jednostką dominującą lub znaczącym inwestorem oraz czy sporządza skonsolidowane sprawozdanie finansowe

PKO Bank Polski SA jest jednostką dominującą Grupy Kapitałowej Powszechnej Kasy Oszczędności Banku Polskiego SA oraz znaczącym inwestorem dla jednostek podporządkowanych i powiązanych z nimi, będących w posiadaniu Banku. W związku z tym PKO Bank Polski SA sporządza skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy Kapitałowej, które obejmuje dane finansowe tych jednostek.

Informacje dotyczące składu osobowego Zarządu Banku oraz Rady Nadzorczej Banku

Skład Zarządu Banku na dzień 31 grudnia 2009 roku:

• Zbigniew Jagiełło	p.o. Prezesa Zarządu
• Bartosz Drabikowski	Wiceprezes Zarządu
• Krzysztof Dresler	Wiceprezes Zarządu
• Jarosław Myjak	Wiceprezes Zarządu
• Wojciech Papierak	Wiceprezes Zarządu
• Mariusz Zarzycki	Wiceprezes Zarządu

W trakcie roku zakończonego dnia 31 grudnia 2009 roku miały miejsce następujące zmiany w składzie Zarządu Banku:

- w dniu 7 lipca 2009 roku Rada Nadzorcza PKO Banku Polskiego SA podjęła uchwałę odwołującą:
 - Jerzego Pruskiego z funkcji Prezesa Zarządu Banku
 - Tomasza Mironczuka z funkcji Wiceprezesa Zarządu Banku.
- w dniu 7 lipca 2009 roku Rada Nadzorcza PKO Banku Polskiego SA powierzyła Wojciechowi Papierakowi, Wiceprezesowi Zarządu Banku, pełnienie obowiązków Prezesa Zarządu PKO Banku Polskiego SA z dniem 7 lipca 2009 roku do czasu wyboru Prezesa Zarządu Banku.
- w dniu 14 września 2009 roku Rada Nadzorcza PKO Banku Polskiego SA powołała Zbigniewa Jagiełło do pełnienia funkcji Prezesa Zarządu PKO Banku Polskiego SA z dniem 1 października 2009 roku na wspólną kadencję Zarządu rozpoczynającą się w dniu 20 maja 2008 roku. Rada Nadzorcza powierzyła Zbigniewowi Jagiełło pełnienie obowiązków Prezesa Zarządu PKO Banku Polskiego SA od dnia 1 października 2009 roku do dnia wyrażenia przez Komisję Nadzoru Finansowego zgody na pełnienie przez niego funkcji Prezesa Zarządu PKO Banku Polskiego SA.

Jednocześnie decyzją Rady Nadzorczej Wojciech Papierak, Wiceprezes Zarządu PKO Banku Polskiego SA, z dniem 1 października 2009 roku przestał pełnić obowiązki Prezesa Zarządu PKO Banku Polskiego SA

Skład Rady Nadzorczej Banku na dzień 31 grudnia 2009 roku:

• Cezary Banasiński	Przewodniczący Rady Nadzorczej
• Tomasz Zganiacz	Wiceprzewodniczący Rady Nadzorczej
• Jan Bossak	Członek Rady Nadzorczej
• Mirosław Czekaj	Członek Rady Nadzorczej
• Ireneusz Fąfara	Członek Rady Nadzorczej
• Błażej Lepczyński	Członek Rady Nadzorczej
• Alojzy Zbigniew Nowak	Członek Rady Nadzorczej

W trakcie roku zakończonego dnia 31 grudnia 2009 roku miały miejsce następujące zmiany w składzie Rady Nadzorczej Banku:

- w dniu 20 kwietnia 2009 roku Eligiusz Jerzy Krześniak (Wiceprzewodniczący Rady Nadzorczej PKO Banku Polskiego SA) złożył rezygnację z pełnienia funkcji członka Rady Nadzorczej PKO Banku Polskiego SA z dniem 19 kwietnia 2009 roku;
- w dniu 20 kwietnia 2009 roku Nadzwyczajne Walne Zgromadzenie PKO Banku Polskiego SA podjęło uchwałę odwołującą ze składu Rady Nadzorczej Banku następujące osoby:
 - Jerzego Osiatyńskiego
 - Urszulę Pałaszek
 - Romana Sobieckiego.

Zgodnie z podjętą uchwałą wyżej wymienione osoby zostały odwołane z dniem 20 kwietnia 2009 roku;

- w dniu 20 kwietnia 2009 roku Nadzwyczajne Walne Zgromadzenie PKO Banku Polskiego SA powołało w skład Rady Nadzorczej Banku następujące osoby:
 - Cezarego Banasińskiego
 - Jacka Gdańskiego
 - Błażeja Lepczyńskiego
 - Jerzego Stachowicza.
- Zgodnie z podjętą uchwałą wyżej wymienione osoby zostały powołane z dniem 20 kwietnia 2009 roku do końca obecnej kadencji;
- w dniu 21 sierpnia 2009 roku Jacek Gdański (Członek Rady Nadzorczej PKO Banku Polskiego SA) złożył rezygnację z pełnienia funkcji członka Rady Nadzorczej PKO Banku Polskiego SA z dniem 21 sierpnia 2009 roku;
- w dniu 31 sierpnia 2009 roku Marzena Piszczek (Przewodnicząca Rady Nadzorczej PKO Banku Polskiego S.A) złożyła rezygnację z pełnienia funkcji członka Rady Nadzorczej PKO Banku Polskiego SA z dniem 31 sierpnia 2009 roku;
- w dniu 31 sierpnia 2009 roku Nadzwyczajne Walne Zgromadzenie PKO Banku Polskiego SA odwołało z dniem 31 sierpnia 2009 roku ze składu Rady Nadzorczej PKO Banku Polskiego SA następujące osoby:
 - Jerzego Stachowicza
 - Ryszarda Wierzbę
- w dniu 31 sierpnia 2009 roku Nadzwyczajne Walne Zgromadzenie PKO Banku Polskiego SA powołało w skład Rady Nadzorczej PKO Banku Polskiego SA następujące osoby:
 - Mirosława Czekaja
 - Ireneusza Fąfarę
 - Alojzego Zbigniewa Nowaka
 - Tomasza Zganiacza.
- Zgodnie z podjętą uchwałą ww. osoby zostały powołane z dniem 31 sierpnia 2009 roku;
- w dniu 31 sierpnia 2009 Błażej Lepczyński złożył rezygnację z pełnienia funkcji Wiceprzewodniczącego Rady Nadzorczej PKO Banku Polskiego SA z dniem 31 sierpnia 2009 roku;
- w dniu 31 sierpnia 2009 roku Skarb Państwa, jako Uprawniony Akcjonariusz na podstawie § 12 ust. 1 Statutu PKO Banku Polskiego SA wyznaczył:
 - Cezarego Banasińskiego – na Przewodniczącego Rady Nadzorczej Banku,
 - Tomasza Zganiacza - na Wiceprzewodniczącego Rady Nadzorczej Banku.

Zatwierdzenie sprawozdania finansowego

Niniejsze sprawozdanie finansowe, podlegające przeglądowi przez Komitet Audytu Rady Nadzorczej Banku w dniu 10 marca 2010 roku, zostało zaakceptowane do publikacji przez Zarząd Banku w dniu 9 marca 2010 roku oraz przyjęte przez Radę Nadzorczą Banku w dniu 10 marca 2010.

2. Opis przyjętych zasad rachunkowości

2.1. Oświadczenie o zgodności

Niniejsze sprawozdanie finansowe zostało sporządzone zgodnie z Międzynarodowymi Standardami Sprawozdawczości Finansowej (MSSF) przyjętymi przez Unię Europejską według stanu na dzień 31 grudnia 2009 roku a w zakresie nieuregulowanym powyższymi standardami zgodnie z wymogami ustawy z dnia 29 września 1994 roku o rachunkowości (Dz.U. z 2002 roku, nr 76, poz.694 z późniejszymi zmianami) i wydanymi na jej podstawie przepisami wykonawczymi, jak również wymogami odnoszącymi się do emitentów papierów wartościowych dopuszczonych lub będących przedmiotem ubiegania się o dopuszczenie do obrotu na rynku oficjalnych notowań giełdowych.

Komisja Europejska zatwierdziła MSR 39 „Instrumenty Finansowe: ujmowanie i wycena” z wyjątkiem niektórych zapisów dotyczących rachunkowości zabezpieczeń. Z uwagi na fakt, że Bank stosuje MSSF zatwierdzone przez UE, Bank zastosował zapisy MSR 39.OS99C w kształcie zatwierdzonym przez UE, zezwalającym na desygnację jako pozycji zabezpieczanej przepływów pieniężnych dotyczących zobowiązań o oprocentowaniu zmiennym, dla których efektywna stopa procentowa jest niższa od referencyjnej stopy procentowej (brak uwzględnienia marży). MSR 39 w wersji wydanej przez Radę Międzynarodowych Standardów Rachunkowości wprowadza ograniczenie w tym zakresie.

Ze względu na fakt, że Bank zastosował rachunkowość zabezpieczeń po raz pierwszy w II kwartale 2009 roku, ewentualne różnice mogą mieć wpływ na dane finansowe za okres 12 miesięcy zakończony 31 grudnia 2009 roku.

Sprawozdanie finansowe PKO Bank Polski SA za 2009 rok zostało sporządzone zgodnie z obowiązującym od 1 stycznia 2009 roku zmienionym MSR 1 „Prezentacja sprawozdań finansowych”. Zmieniony MSR 1 zastosowano w odniesieniu do wszystkich prezentowanych w sprawozdaniu finansowym okresów sprawozdawczych.

2.2. Kontynuacja działalności

Sprawozdanie finansowe Banku zostało sporządzone przy założeniu kontynuowania działalności gospodarczej w okresie 12 miesięcy od daty publikacji, czyli od dnia 15 marca 2010 roku. Zarząd Banku nie stwierdza na dzień podpisania sprawozdania finansowego istnienia faktów i okoliczności, które wskazywałyby na zagrożenia dla możliwości kontynuacji przez Bank w okresie 12 miesięcy od daty publikacji na skutek zamierzonego lub przymusowego zaniechania, bądź istotnego ograniczenia przez Bank dotychczasowej działalności.

2.3. Podstawa sporządzania sprawozdania finansowego

W sprawozdaniu zastosowano zasadę koncepcji wartości godziwej dla aktywów i zobowiązań finansowych wycenianych według wartości godziwej przez rachunek zysków i strat, w tym instrumentów pochodnych, aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży, za wyjątkiem tych, dla których nie można wiarygodnie ustalić wartości godziwej. Pozostałe składniki aktywów i zobowiązań finansowych (w tym kredyty i pożyczki) wykazywane są w wartości zamortyzowanego kosztu pomniejszonej o odpisy z tytułu utraty wartości lub w cenie nabycia pomniejszonej o odpisy z tytułu utraty wartości.

Składniki aktywów trwałych wykazywane są w cenie nabycia pomniejszonej o odpisy amortyzacyjne oraz o odpisy z tytułu trwałej utraty wartości. Składniki aktywów trwałych lub grupy do sprzedaży zaklasyfikowane, jako przeznaczone do sprzedaży, wykazywane są w kwocie niższej z ich wartości bilansowej i wartości godziwej pomniejszonej o koszty zbycia.

2.4. Waluty obce

2.4.1. Transakcje i salda w walutach obcych

Transakcje wyrażone w walutach obcych przelicza się na walutę funkcjonalną według kursu obowiązującego w dniu transakcji. Każdorazowo na koniec okresu sprawozdawczego Bank przelicza:

- 1) pozycje pieniężne w walucie obcej przy zastosowaniu kursu zamknięcia, tj. kursu średniego ogłoszonego przez Narodowy Bank Polski, obowiązującego na koniec okresu sprawozdawczego,
- 2) pozycje niepieniężne wyceniane według historycznej ceny nabycia wyrażonej w walucie obcej przy zastosowaniu kursu wymiany z dnia transakcji,
- 3) pozycje niepieniężne wyceniane w wartości godziwej wyrażonej w walucie obcej przeliczane są przy zastosowaniu kursów wymiany, które obowiązywały w dniu, na który wartość godziwa została ustalona.

Zyski i straty kursowe z tytułu rozliczenia tych transakcji oraz wyceny bilansowej aktywów i zobowiązań pieniężnych wyrażonych w walutach obcych ujmuje się w rachunku zysków i strat.

2.5. Aktywa i zobowiązania finansowe

2.5.1. Klasyfikacja

Bank klasyfikuje aktywa finansowe do następujących kategorii: aktywa finansowe wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat; aktywa finansowe dostępne do sprzedaży; kredyty, pożyczki i inne należności; aktywa finansowe utrzymywane do terminu zapadalności. Zobowiązania finansowe klasyfikowane są następująco: zobowiązania finansowe wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat oraz pozostałe zobowiązania finansowe. Bank decyduje o klasyfikacji aktywa i zobowiązania finansowego w momencie jego początkowego ujęcia.

2.5.1.1. Aktywa i zobowiązania finansowe wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat

Aktywa i zobowiązania wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat są to składniki aktywów i zobowiązań finansowych spełniające którykolwiek z poniższych warunków:

- 1) klasyfikowane jako przeznaczone do obrotu. Składniki aktywów finansowych lub zobowiązania finansowe kwalifikuje się jako przeznaczone do obrotu, gdy są nabyte lub zaciągnięte głównie w celu sprzedaży lub odkupienia w bliskim terminie, są częścią portfela określonych instrumentów finansowych, którymi zarządza się łącznie i dla których istnieje potwierdzenie aktualnego faktycznego wzoru generowania krótkoterminowych zysków. Instrumenty pochodne klasyfikuje się również jako przeznaczone do obrotu chyba, że są wyznaczonymi i efektywnymi instrumentami zabezpieczającymi.
- 2) przy początkowym ujęciu zostały wyznaczone jako wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat. Wyznaczenie takie Bank może zastosować tylko wówczas, gdy:
 - a. wyznaczony składnik aktywów lub zobowiązań finansowych jest instrumentem łącznym zawierającym jeden lub więcej wbudowanych instrumentów pochodnych kwalifikujących się do odrębnego ich ujmowania, przy czym wbudowany instrument pochodny nie może zmieniać znacząco przepływów pieniężnych wynikających z umowy zasadniczej lub wydzielenie instrumentu pochodnego jest zabronione;
 - b. zastosowanie takiej kwalifikacji aktywa lub zobowiązania eliminuje lub znacząco zmniejsza niespójność w zakresie wyceny lub ujmowania (tzw. niedopasowanie księgowe na skutek innego sposobu wyceny aktywów lub zobowiązań lub odmiennego ujmowania związanych z nimi zysków lub strat);
 - c. grupa aktywów lub zobowiązań finansowych lub obu tych kategorii jest odpowiednio zarządzana, a jej wyniki oceniane w oparciu o wartość godziwą, zgodnie z udokumentowanymi zasadami zarządzania ryzykiem lub strategią inwestycyjną Banku.

2.5.1.2. Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży

Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży są to aktywa finansowe niebędące instrumentami pochodnymi, które zostały wyznaczone jako dostępne do sprzedaży lub niebędące: a) wyznaczonymi przez Bank przy początkowym ujęciu jako wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat; b) aktywami finansowymi utrzymywanymi do terminu zapadalności; c) spełniającymi definicję kredytu i pożyczki.

2.5.1.3. Kredyty i pożyczki

Do kategorii kredytów i pożyczek zalicza się aktywa finansowe niebędące instrumentami pochodnymi, z ustalonymi lub możliwymi do określenia płatnościami, które nie są kwotowane na aktywnym rynku, inne niż:

- 1) aktywa finansowe, które Bank zamierza sprzedać natychmiast lub w bliskim terminie, które kwalifikuje się jako przeznaczone do obrotu i te, które przy początkowym ujęciu zostały wyznaczone jako wyceniane do wartości godziwej przez wynik finansowy,
- 2) aktywa finansowe wyznaczone przez Bank przy początkowym ujęciu jako dostępne do sprzedaży,

- 3) aktywa finansowe, których posiadacz może nie odzyskać zasadniczo pełnej kwoty inwestycji początkowej z innego powodu niż pogorszenie obsługi kredytu, które kwalifikuje się jako dostępne do sprzedaży.

2.5.1.4. Aktywa finansowe utrzymywane do terminu zapadalności

Są to aktywa finansowe, niebędące instrumentami pochodnymi, o ustalonych lub możliwych do ustalenia płatnościach i terminie zapadalności, które nabyto z zamiarem utrzymywania i Bank jest w stanie utrzymać je do terminu zapadalności, inne niż:

- a. wyznaczone przez Bank przy początkowym ujęciu jako wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat;
- b. wyznaczone przez Bank jako dostępne do sprzedaży;
- c. spełniające definicję kredytów i pożyczek.

2.5.1.5. Pozostałe zobowiązania finansowe

Pozostałe zobowiązania finansowe są to zobowiązania finansowe inne niż wycenianie do wartości godziwej ze skutkiem wyceny odnoszonym do rachunku zysków i strat mające charakter depozytu, pożyczki otrzymanej lub kredytu otrzymanego.

2.5.2. Ujmowanie transakcji w księgach

Aktywa finansowe oraz zobowiązania finansowe, w tym również transakcje terminowe, z których wynika zobowiązanie lub prawo do nabycia lub sprzedaży w przyszłym terminie ustalonej ilości określonych instrumentów finansowych po ustalonej cenie, wprowadza się do ksiąg rachunkowych pod datą zawarcia kontraktu, bez względu na przewidziany w umowie termin rozliczenia transakcji.

2.5.3. Wyłączenie ze sprawozdania z sytuacji finansowej instrumentów finansowych

Składnik aktywów finansowych zostaje usunięty ze sprawozdania z sytuacji finansowej, gdy wygasają umowne prawa do przepływów pieniężnych z aktywów finansowych lub, gdy Bank przenosi składnik aktywów finansowych na inny podmiot. Przeniesienie to ma miejsce wtedy, gdy Bank:

- 1) przenosi umowne prawa do otrzymania przepływów pieniężnych ze składnika aktywów finansowych, lub
- 2) zatrzymuje umowne prawa do otrzymania przepływów pieniężnych ze składnika aktywów finansowych, ale przyjmuje umowny obowiązek przekazania tych przepływów jednostce spoza Banku.

Przenosząc składniki aktywów finansowych Bank ocenia, w jakim stopniu zachowuje ryzyko i korzyści związane z posiadaniem składnika aktywów finansowych. W tym przypadku:

- 1) jeżeli Bank przenosi zasadniczo całe ryzyko i wszystkie korzyści związane z posiadaniem składnika aktywów finansowych, to wyłącza składnik aktywów finansowych ze sprawozdania z sytuacji finansowej,
- 2) jeżeli Bank zachowuje zasadniczo całe ryzyko i wszystkie korzyści związane z posiadaniem składnika aktywów finansowych, to w dalszym ciągu ujmuje składnik aktywów finansowych w sprawozdaniu z sytuacji finansowej,
- 3) jeżeli Bank nie przenosi, ani nie zachowuje zasadniczo całego ryzyka i wszystkich korzyści związanych z posiadaniem składnika aktywów finansowych, to Bank ustala, czy zachował kontrolę nad tym składnikiem aktywów finansowych. W przypadku zachowania kontroli składnik aktywów finansowych jest ujmowany w sprawozdaniu z sytuacji finansowej Banku do wysokości wynikającej z trwałego zaangażowania, odpowiednio w przypadku braku kontroli jest ze sprawozdania z sytuacji finansowej wyłączany.

Bank nie dokonuje przekwalifikowania instrumentów finansowych do lub z kategorii wycenianych według wartości godziwej przez rachunek zysków i strat od momentu ich objęcia lub wyemitowania.

Bank wyłącza ze swojego sprawozdania z sytuacji finansowej zobowiązanie finansowe (lub jego część), gdy obowiązek określony w umowie został wypełniony, umorzony lub wygasł.

Najczęściej Bank wyłącza ze sprawozdania z sytuacji finansowej kredyty, gdy podlegają one umorzeniu, przedawnieniu lub są nieściągalne. Wyłączanie ze sprawozdania z sytuacji finansowej kredytów, pożyczek i innych należności następuje w ciężar utworzonych na nie odpisów z tytułu utraty wartości. W przypadku, gdy nie utworzono odpisów z tytułu utraty wartości lub ich wartość jest mniejsza od wartości kredytu, pożyczki i innej należności, przed odpisaniem należności zwiększa się odpis z tytułu utraty wartości o różnicę pomiędzy wartością należności, a dotychczas utworzoną kwotą odpisu z tytułu utraty wartości.

2.5.4. Wycena

W momencie początkowego ujęcia składnik aktywów finansowych lub zobowiązanie finansowe wycenia się według wartości godziwej, powiększonej w przypadku aktywów lub zobowiązań finansowych niekwalifikowanych jak wyceniane wg wartości godziwej przez rachunek zysków i strat, o koszty transakcji, które mogą być bezpośrednio przypisane do nabycia lub emisji składnika aktywów finansowych lub zobowiązania finansowego.

Po początkowym ujęciu jednostka wycenia instrumenty finansowe w następujący sposób:

2.5.4.1. Aktywa i zobowiązania wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat

Wyceniane są do wartości godziwej ze skutkiem wyceny odnoszonym do rachunku zysków i strat, do pozycji wyniku na instrumentach finansowych wycenianych do wartości godziwej.

2.5.4.2. Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży

Wyceniane są do wartości godziwej, a skutki zmiany wartości godziwej (z wyjątkiem odpisów z tytułu utraty wartości) rozpoznawane są na innych dochodach całkowitych aż do momentu wyłączenia składnika aktywów ze sprawozdania z sytuacji finansowej, kiedy skumulowany zysk/strata ujmowane są w rachunku zysków i strat.

2.5.4.3. Kredyty i pożyczki oraz inwestycje utrzymywane do terminu zapadalności

Wyceniane są według zamortyzowanego kosztu z zastosowaniem efektywnej stopy procentowej z uwzględnieniem utraty wartości.

2.5.4.4. Pozostałe zobowiązanie finansowe

Wyceniane są według zamortyzowanego kosztu z zastosowaniem efektywnej stopy procentowej. Jeżeli dla zobowiązania finansowego nie można ustalić harmonogramu przepływów pieniężnych, a więc także rzetelnie ustalić efektywnej stopy procentowej, zobowiązanie to wycenia się według kwoty wymaganej zapłaty.

Instrumenty dłużne wyemitowane przez Bank są wykazywane jako zobowiązania i wyceniane według zamortyzowanego kosztu z uwzględnieniem efektywnej stopy procentowej.

2.5.4.5. Metoda ustalania wartości godziwej i zamortyzowanego kosztu

Wartość godziwa instrumentów finansowych dłużnych i kapitałowych (wycenianych do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat oraz dostępnych do sprzedaży), dla których istnieje aktywny rynek ustalana jest w oparciu o wartość rynkową będącą ceną kupna.

Wartość godziwa instrumentów finansowych dłużnych i kapitałowych (wycenianych do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat oraz dostępnych do sprzedaży), dla których brak jest aktywnego rynku jest szacowana w następujący sposób:

- 1) instrumenty kapitałowe portfela wycenianych do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat oraz portfela dostępnych do sprzedaży:
 - a. cena ostatnio przeprowadzonej na rynku transakcji pod warunkiem, że w okresie między datą transakcji a końcem okresu sprawozdawczego nie nastąpiły znaczne zmiany uwarunkowań gospodarczych, które mogłyby wpłynąć na jej wartość,
 - b. w drodze wyceny przez wyspecjalizowany podmiot zewnętrzny świadczący tego rodzaju usługi,
- 2) dłużne instrumenty portfela wycenianych do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat:
 - a. metoda rynkowych cen papierów wartościowych (metoda wartości rynkowej),
 - b. metoda rynkowych kwotowań stóp procentowych (metoda krzywej dochodowości),
 - c. metoda rynkowych cen papierów wartościowych o zbliżonych charakterystykach finansowych (metoda wartości aktywa referencyjnego),
- 3) dłużne instrumenty portfela dostępnych do sprzedaży – według jednej z poniższych metod:
 - a. metoda rynkowych cen papierów wartościowych (metoda wartości rynkowej),
 - b. metoda rynkowych kwotowań stóp procentowych (metoda krzywej dochodowości), skorygowana o marżę ryzyka równą marży określonej w warunkach emisji. Istotna zmiana rynkowych stóp procentowych jest uwzględniana w zmianie wartości godziwej tych instrumentów,
 - c. metoda rynkowych cen papierów wartościowych o zbliżonych charakterystykach finansowych (metoda wartości aktywa referencyjnego),
 - d. w przypadku papierów wartościowych, dla których nie można ustalić wartości godziwej przy pomocy metod wymienionych w niniejszym podpunkcie powyżej, wartość godziwa ustalana jest w oparciu o wewnętrzny model wyceny.

W przypadku braku możliwości ustalenia wartości godziwej instrumenty kapitałowe wycenia się po cenie nabycia, pomniejszonej o odpis z tytułu utraty wartości.

Zamortyzowany koszt stanowi wartość, w jakiej instrument finansowy został wyceniony w momencie początkowego ujęcia, pomniejszona o spłaty kwoty kapitału oraz powiększona lub pomniejszona o ustaloną z zastosowaniem efektywnej stopy procentowej skumulowaną amortyzację wszelkich różnic między wartością początkową a wartością w terminie zapadalności oraz pomniejszona o odpisy z tytułu utraty wartości. Efektywna stopa procentowa stosowana do wyceny według zamortyzowanego kosztu to stopa, która dyskontuje oczekiwany strumień przyszłych płatności pieniężnych do bieżącej wartości bilansowej netto przez okres do zapadalności lub do momentu następnej rynkowej wyceny, stanowiąca wewnętrzną stopę zwrotu składnika aktywów/zobowiązań za dany okres; ustalenie tej stopy obejmuje opłaty otrzymywane/zapłacone przez Bank, które wpływają na charakterystykę finansową instrumentu, z wyjątkiem potencjalnych przyszłych strat związanych z nieściągalnością kredytów. Prowizje, opłaty i koszty transakcji, stanowiące integralny element efektywnego zwrotu z instrumentu finansowego, korygują jego wartość bilansową oraz są uwzględniane w kalkulacji efektywnej stopy procentowej.

2.5.5. Instrumenty pochodne

2.5.5.1. Ujęcie i wycena

Pochodne instrumenty finansowe ujmowane są do wartości godziwej począwszy od dnia zawarcia transakcji. Instrument pochodny staje się aktywem, jeśli jego wartość godziwa jest dodatnia, a zobowiązaniem w przypadku, gdy jego wartość godziwa jest ujemna. Wartość godziwą instrumentów finansowych znajdujących się w obrocie na rynku stanowi cena rynkowa. W pozostałych przypadkach jest to wartość godziwa określona na podstawie modelu wyceny, do którego dane pozyskano z aktywnego rynku. Wykorzystywane techniki bazują między innymi na modelach zdyskontowanych przepływów pieniężnych, modelach opcji oraz krzywych dochodowości.

W przypadku, gdy oszacowana wartość godziwa jest niższa, bądź wyższa od wartości godziwej na poprzedzający koniec okresu sprawozdawczego (dla transakcji zawartych w danym okresie sprawozdawczym w wartości godziwej) Bank zalicza tę wartość odpowiednio do wyniku na instrumentach finansowych wycenianych do wartości godziwej ze skutkiem odnoszonym do rachunku

zysków i strat lub do wyniku z pozycji wymiany (dla transakcji FX swap, FX forward, CIRS oraz opcji walutowych) w korespondencji odpowiednio z pozycją „Pochodne instrumenty finansowe”.

Efekt ostatecznego rozliczenia transakcji pochodnych wykazuje się w wyniku z tytułu aktywów i zobowiązań finansowych wycenianych według wartości godziwej ze skutkiem odnoszonym do rachunku zysków i strat lub w wyniku z pozycji wymiany.

Kwoty bazowe transakcji pochodnych wykazane są w pozycjach pozabilansowych w dniu zawarcia transakcji i przez cały okres ich trwania.

2.5.5.2. Wbudowane instrumenty pochodne

Wbudowany instrument pochodny jest składnikiem hybrydowego (złożonego) instrumentu, który zawiera również umowę zasadniczą niebędącą instrumentem pochodnym (zarówno o charakterze finansowym, jak i niefinansowym), powodującym, że część przepływów pieniężnych wynikających z instrumentu złożonego zmienia się w sposób podobny do przepływów wynikających z samodzielnie występującego instrumentu pochodnego. Wbudowany instrument pochodny powoduje, że część lub całość przepływów pieniężnych wynikających z umowy zasadniczej jest modyfikowana w oparciu o określoną stopę procentową, cenę instrumentu finansowego, cenę towaru, kurs walutowy, bądź inną zmienną, pod warunkiem, że zmienna niebędąca finansową nie jest specyficzna dla którejkolwiek ze stron kontraktu.

Oceny, czy dana umowa zawiera wbudowany instrument pochodny dokonuje się na moment przystąpienia do umowy. Ponowna ocena jest dokonywana jedynie wtedy, gdy nastąpią zmiany w umowie istotnie wpływające na wynikające z niej przepływy pieniężne.

Instrumenty pochodne podlegające wydzieleniu z umów zasadniczych i osobnemu ujęciu w księgach rachunkowych wyceniane są według wartości godziwej. Wycena prezentowana jest w sprawozdaniu z sytuacji finansowej w pozycji „Pochodne instrumenty finansowe”. Zmiany w wycenie do wartości godziwej instrumentów pochodnych odnoszone są do rachunku zysków i strat do pozycji „Wynik na instrumentach finansowych wycenianych do wartości godziwej” lub „Wynik z pozycji wymiany”.

Instrument pochodny wykazywany jest odrębnie, gdy spełnione są łącznie następujące warunki:

- 1) instrument hybrydowy (złożony) nie jest wykazywany w wartości godziwej, a zmiany wartości godziwej nie są ujmowane w rachunku zysków i strat,
- 2) charakter ekonomiczny wbudowanego instrumentu oraz ryzyka z nim związane nie są ściśle powiązane z charakterem ekonomicznym umowy zasadniczej i ryzykami z niej wynikającymi,
- 3) odrębny instrument, którego charakterystyka odpowiada cechom wbudowanego instrumentu pochodnego, spełniałby definicję instrumentu pochodnego.

W przypadku umów nie będących instrumentami finansowymi, których składnikiem jest instrument spełniający powyższe warunki, wbudowany instrument pochodny zalicza się do pozycji „Wynik na instrumentach finansowych wycenianych do wartości godziwej” lub „Wynik z pozycji wymiany”, odnoszonych do rachunku zysku i strat.

2.5.6. Rachunkowość zabezpieczeń

2.5.6.1. Kryteria rachunkowości zabezpieczeń

Rachunkowość zabezpieczeń stosowana jest przez Bank, gdy spełnione są wszystkie poniższe warunki, określone w MSR 39:

- 1) w momencie ustanowienia zabezpieczenia formalnie wyznaczono i udokumentowano powiązanie zabezpieczające, jak również cel zarządzania ryzykiem przez jednostkę oraz strategię ustanowienia zabezpieczenia. Dokumentacja zawiera identyfikację instrumentu zabezpieczającego, zabezpieczanej pozycji lub transakcji, charakter zabezpieczanego ryzyka, a także sposób, w jaki jednostka będzie oceniała efektywność instrumentu zabezpieczającego w kompensowaniu zagrożenia zmianami wartości godziwej pozycji zabezpieczanej lub przepływów pieniężnych związanych z zabezpieczanym ryzykiem,

- 2) oczekuje się, że zabezpieczenie będzie wysoce efektywne w kompensowaniu zmian wartości godziwej lub przepływów pieniężnych wynikających z zabezpieczanego ryzyka, zgodnie z udokumentowaną pierwotnie strategią zarządzania ryzykiem, dotyczącą tego konkretnego powiązania zabezpieczającego,
- 3) w przypadku zabezpieczeń przepływów pieniężnych, planowana transakcja będąca przedmiotem zabezpieczenia, musi być wysoce prawdopodobna oraz musi podlegać zagrożeniu zmianami przepływów pieniężnych, które w rezultacie mogą wpływać na rachunek zysków i strat,
- 4) efektywność zabezpieczenia można wiarygodnie ocenić, tj. wartość godziwa lub przepływy pieniężne związane z pozycją zabezpieczaną wynikające z zabezpieczanego ryzyka oraz wartość godziwa instrumentu zabezpieczającego, mogą być wiarygodnie wycenione,
- 5) zabezpieczenie jest na bieżąco oceniane i stwierdza się jego wysoką efektywność we wszystkich okresach sprawozdawczych, na które zabezpieczenie zostało ustanowione.

2.5.6.2. Zaprzestanie stosowania zasad rachunkowości zabezpieczeń

Bank zaprzestaje stosowania zasad rachunkowości zabezpieczeń, gdy:

- 1) instrument zabezpieczający wygasa, zostaje sprzedany, rozwiązany lub wykonany (zastąpienia jednego instrumentu zabezpieczającego drugim lub przedłużenia terminu ważności danego instrumentu zabezpieczającego nie uważa się za wygaśnięcie lub rozwiązanie, jeśli takie zastąpienie lub przedłużenie terminu stanowi część udokumentowanej strategii zabezpieczania przyjętej przez jednostkę). W takim przypadku skumulowane zyski lub straty związane z instrumentem zabezpieczającym odnoszone bezpośrednio na inne dochody całkowite przez okres, w którym zabezpieczenie było efektywne, ujmuje się dalej w odrębnej pozycji w innych dochodach całkowitych, aż do momentu zajścia planowanej transakcji,
- 2) zabezpieczenie przestaje spełniać kryteria rachunkowości zabezpieczeń. W takim przypadku skumulowane zyski lub straty związane z instrumentem zabezpieczającym odnoszone bezpośrednio na inne dochody całkowite przez okres, w którym zabezpieczenie było efektywne, ujmuje się dalej w odrębnej pozycji w innych dochodach całkowitych, aż do momentu zajścia planowanej transakcji,
- 3) zaprzestano oczekiwać realizacji planowanej transakcji, wobec tego wszystkie skumulowane zyski lub straty związane z instrumentem zabezpieczającym odnoszone bezpośrednio na inne dochody całkowite przez okres, w którym zabezpieczenie było efektywne, ujmuje się w rachunku zysków i strat,
- 4) Bank unieważnia powiązanie zabezpieczające.

2.5.6.3. Zabezpieczenie wartości godziwej

Bank na dzień 31 grudnia 2009 roku nie stosował rachunkowości zabezpieczeń wartości godziwej.

2.5.6.4. Zabezpieczenie przepływów pieniężnych

Zabezpieczenie przepływów pieniężnych jest to zabezpieczenie przed zagrożeniem zmiennością przepływów pieniężnych, które przypisać można konkretnemu rodzajowi ryzyka związanemu z ujętym składnikiem aktywów lub zobowiązaniem (takim jak całość lub część przyszłych płatności odsetkowych od zadłużenia o zmiennym oprocentowaniu) lub z wysoce prawdopodobną planowaną transakcją, i które mogłyby wpływać na rachunek zysków i strat.

Zmiany wartości godziwej pochodnego instrumentu zabezpieczającego wyznaczonego jako zabezpieczenie przepływów pieniężnych ujmowane są bezpośrednio w innych dochodach całkowitych w części stanowiącej efektywną część zabezpieczenia. Część nieefektywną zabezpieczenia ujmuje się w rachunku zysków i strat w pozycji „Wynik na instrumentach finansowych wycenianych do wartości godziwej”.

Kwoty odniesione bezpośrednio na inne dochody całkowite przenoszone są do rachunku zysków i strat w tym samym okresie lub okresach, w których zabezpieczana planowana transakcja wywiera wpływ na rachunek zysków i strat.

Testy efektywności obejmują wycenę transakcji zabezpieczających, po pomniejszeniu o wartość odsetek naliczonych oraz różnice kursowe od nominału transakcji zabezpieczających. Wykazywane

są one w rachunku zysków i strat, odpowiednio w pozycjach „Wynik z tytułu odsetek” oraz „Wynik z pozycji wymiany”.

2.6. Kompensowanie instrumentów finansowych

Kompensowanie składnika aktywów i zobowiązań finansowych jest dokonywane tylko w przypadku gdy Bank posiada ważny tytuł prawny do przeprowadzenia kompensaty a rozliczenie ma zostać przeprowadzone w kwocie netto lub realizacja składnika aktywów i zobowiązań następuje jednocześnie.

2.7. Transakcje z przyrzeczeniem sprzedaży i odkupu

Transakcje z przyrzeczeniem sprzedaży i odkupu są operacjami sprzedaży lub kupna papierów wartościowych z udzielonym przyrzeczeniem odkupu lub odsprzedaży w umownym terminie i po określonej cenie.

Transakcje sprzedaży papierów wartościowych z udzielonym przyrzeczeniem odkupu na moment zawarcia ujmują się w zobowiązaniach wobec innych banków lub zobowiązaniach wobec klientów z tytułu depozytów, w zależności od kontrahenta transakcji.

Zakupione papiery wartościowe z przyrzeczeniem odsprzedaży ujmują się jako należności od banków lub kredyty i pożyczki udzielone klientom, w zależności od kontrahenta transakcji.

Transakcje z przyrzeczeniem odkupu/sprzedaży są wyceniane wg zamortyzowanego kosztu, natomiast papiery wartościowe będące składnikiem transakcji z przyrzeczeniem odkupu nie są wyłączone ze sprawozdania z sytuacji finansowej i podlegają wycenie wg zasad określonych dla poszczególnych portfeli papierów wartościowych. Różnica między ceną sprzedaży i odkupu jest traktowana odpowiednio jako koszt/przychód odsetkowy i rozliczana jest w czasie trwania umowy z zastosowaniem efektywnej stopy procentowej.

2.8. Inwestycje w jednostki zależne, współzależne oraz stowarzyszone

Inwestycje dokonane w jednostkach zależnych, współzależnych oraz stowarzyszonych wykazane są według ceny nabycia z uwzględnieniem odpisów aktualizujących z tytułu utraty wartości.

Każdorazowo na koniec okresu sprawozdawczego Bank ocenia istnienie przesłanek, które wskazują, czy wystąpiła utrata wartości inwestycji dokonanych w jednostkach zależnych, stowarzyszonych i współzależnych. W przypadku istnienia takiej przesłanki Bank dokonuje oszacowania wartości użytkowej inwestycji lub wartości godziwej pomniejszonej o koszty sprzedaży składnika aktywów, w zależności od tego, która z nich jest wyższa, a w przypadku gdy wartość bilansowa składnika aktywów przewyższa jego wartość użytkową, Bank ujmując w rachunku zysków i strat odpis z tytułu utraty wartości. Powyższa prognoza wartości użytkowej wymaga przyjęcia założeń dotyczących m.in. przyszłych przepływów pieniężnych, które Bank może uzyskać z tytułu dywidend lub wpływów pieniężnych z tytułu ewentualnej sprzedaży inwestycji pomniejszonej o koszty sprzedaży. Przyjęcie innych założeń dotyczących prognozowanych przepływów pieniężnych mogłoby mieć wpływ na wartość bilansową niektórych inwestycji.

2.9. Utrata wartości aktywów finansowych

2.9.1. Aktywa wyceniane według zamortyzowanego kosztu

Każdorazowo na koniec okresu sprawozdawczego Bank ocenia, czy istnieją obiektywne przesłanki utraty wartości składnika aktywów finansowych lub grupy aktywów finansowych. Jeżeli takie przesłanki istnieją, Bank ustala kwoty odpisów z tytułu utraty wartości. Strata z tytułu utraty wartości jest ponoszona, gdy istnieją obiektywne przesłanki utraty wartości wynikające z jednego lub więcej zdarzeń mających miejsce po początkowym ujęciu składnika aktywów („zdarzenie powodujące stratę”), oraz to zdarzenie ma wpływ na oczekiwane przyszłe przepływy pieniężne wynikające ze składnika aktywów finansowych lub grupy aktywów finansowych, których wiarygodne oszacowanie jest możliwe.

Do obiektywnych przesłanek utraty wartości składnika aktywów finansowych lub grupy aktywów finansowych Bank zalicza informacje o następujących zdarzeniach:

- 1) wystąpienie znaczących trudności finansowych emitenta lub dłużnika,
- 2) niedotrzymanie postanowień umownych przez emitenta lub dłużnika, np. niespłacenie odsetek lub kapitału albo zaleganie z ich spłatą,
- 3) przyznanie emitentowi lub dłużnikowi, ze względów ekonomicznych lub prawnych związanych z jego trudnościami finansowymi, udogodnienia, które w innym przypadku nie zostałyby udzielone,
- 4) zaistnienie wysokiego prawdopodobieństwa upadłości lub restrukturyzacji emitenta lub dłużnika,
- 5) zanik obrotu danym składnikiem aktywów finansowych na aktywnym rynku ze względu na trudności finansowe emitenta lub dłużnika,
- 6) wystąpienie zdarzenia umożliwiające oszacowanie spadku wartości przyszłych przepływów pieniężnych, w tym ich ściągłości, w odniesieniu do grupy aktywów.

W pierwszej kolejności Bank ustala, czy nastąpiła utrata wartości aktywów na bazie analizy indywidualnej w odniesieniu do należności indywidualnie znaczących. Jeżeli dla pojedynczego składnika aktywów finansowych nie należy dokonywać odpisu z tytułu utraty wartości, składnik ten, po zaszeregowaniu do grupy aktywów finansowych o podobnej charakterystyce, poddawany jest zbiorczej ocenie pod kątem wystąpienia utraty wartości.

Bank dokonuje podziału należności kredytowych ze względu na wielkość zaangażowania na portfel indywidualny i portfel grupowy.

W portfelu indywidualnym każda pojedyncza ekspozycja kredytowa jest poddawana testowi na utratę wartości. W przypadku rozpoznania utraty wartości, tworzony jest odpis aktualizujący wartość należności. W przypadku, gdy dla danej ekspozycji nie wystąpiły obiektywne przesłanki utraty wartości, ekspozycja ta włączana jest do portfela kredytów ocenianego grupowo.

W portfelu grupowym identyfikowane są grupy o podobnych charakterystykach ryzyka kredytowego, które następnie zbiorczo oceniane są pod kątem utraty wartości.

Jeżeli istnieją obiektywne dowody na utratę wartości aktywów finansowych zakwalifikowanych do kategorii dłużnych nieskarbowych instrumentów finansowych dostępnych do sprzedaży, kwotę odpisu aktualizacyjnego stanowi różnica między wartością bilansową składnika aktywów a bieżącą wartością godziwą ustaloną jako wartość przyszłych przepływów pieniężnych zdyskontowanych za pomocą rynkowych stóp ustalanych na podstawie krzywych rentowności papierów skarbowych, przesuniętych o marżę ryzyka.

Kalkulacja bieżącej wartości oszacowanych przepływów pieniężnych dotyczących zabezpieczonego składnika aktywów finansowych uwzględnia przepływy pieniężne wynikające z przejęcia zabezpieczenia, pomniejszonego o koszty przejęcia i sprzedaży.

Przyszłe przepływy pieniężne dotyczące grupy aktywów finansowych ocenianych łącznie pod kątem utraty wartości są szacowane na podstawie przepływów pieniężnych wynikających z umów oraz historycznych parametrów odzysków generowanych z aktywów o podobnych cechach ryzyka.

Historyczne parametry odzysków są korygowane na podstawie danych pochodzących z bieżących obserwacji, tak, aby uwzględnić oddziaływanie bieżących warunków oraz wyłączyć czynniki mające wpływ w okresie historycznym, które nie występują obecnie.

Jeżeli w następnym okresie wysokość straty z tytułu utraty wartości zmniejszy się na skutek zdarzenia, które nastąpiło po wystąpieniu utraty wartości (np. poprawy oceny zdolności kredytowej dłużnika), wówczas uprzednio dokonany odpis z tytułu utraty wartości jest odwracany poprzez dokonanie odpowiedniej korekty salda odpisów aktualizujących. Kwota dokonanego odwrócenia wykazywana jest w rachunku zysków i strat.

Bank planuje, iż przyjęta metodologia szacowania odpisów z tytułu utraty wartości będzie rozwijana wraz ze zwiększającymi się możliwościami pozyskiwania informacji wskazujących na utratę wartości z istniejących oraz wdrażanych aplikacji i systemów informatycznych. W konsekwencji, pozyskiwanie nowych danych może mieć wpływ na poziom odpisów z tytułu utraty wartości w przyszłości. Metodologia i założenia wykorzystywane przy szacowaniu poddawane są regularnym przeglądom w celu zmniejszenia różnic pomiędzy szacunkową a rzeczywistą wielkością strat.

2.9.2. Aktywa dostępne do sprzedaży

Każdorazowo na koniec okresu sprawozdawczego Bank ocenia, czy istnieją obiektywne przesłanki utraty wartości składnika aktywów finansowych zakwalifikowanych do kategorii aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży. Jeżeli takie przesłanki istnieją, Bank ustala kwoty odpisów z tytułu utraty wartości.

Do obiektywnych przesłanek utraty wartości składnika aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży Bank zalicza informacje o następujących zdarzeniach:

- 1) wystąpienie znaczących trudności finansowych emitenta,
- 2) niedotrzymanie postanowień umownych przez emitenta, np. niespłacenie odsetek lub kapitału albo zaleganie z ich spłatą,
- 3) przyznanie emitentowi, ze względów ekonomicznych lub prawnych związanych z jego trudnościami finansowymi, udogodnienia, które w innym przypadku nie zostałyby udzielone,
- 4) pogorszenie się w okresie utrzymywania zaangażowania sytuacji ekonomiczno-finansowej emitenta,
- 5) zaistnienie wysokiego prawdopodobieństwa upadłości lub restrukturyzacji emitenta,
- 6) wzrost, w okresie utrzymywania zaangażowania, ryzyka branży, w której działa emitent wyrażający się uznaniem branży przez Bank za branżę podwyższonego ryzyka.

W pierwszej kolejności Bank ustala, czy nastąpiła utrata wartości aktywów na bazie analizy indywidualnej w odniesieniu do należności indywidualnie znaczących.

Jeżeli istnieją obiektywne dowody na utratę wartości aktywów finansowych zakwalifikowanych do kategorii dłużnych nieskarbowych instrumentów finansowych dostępnych do sprzedaży, kwotę odpisu aktualizacyjnego stanowi różnica między wartością bilansową składnika aktywów a bieżącą wartością godziwą ustaloną jako wartość przyszłych przepływów pieniężnych zdyskontowanych za pomocą stóp zerokuponowych ustalanych na podstawie krzywych rentowności papierów skarbowych.

Odpis aktualizacyjny z tytułu utraty wartości aktywów zakwalifikowanych do kategorii dostępnych do sprzedaży jest ujmowany w rachunku zysków i strat, co skutkuje koniecznością wyksięgowania z innych dochodów całkowitych skumulowanych strat z wyceny, odniesionych uprzednio do tej pozycji, oraz ujęcia ich w rachunku zysków i strat.

Jeśli w następnym okresie wartość godziwa instrumentów dłużnych wzrośnie, a wzrost ten może być obiektywnie łączony ze zdarzeniem następującym po ujęciu straty z tytułu utraty wartości w rachunku zysków i strat, to kwotę odwracanego odpisu ujmuje się w rachunku zysków i strat.

Odpisów z tytułu utraty wartości instrumentów kapitałowych nie odwraca się poprzez rachunek zysków i strat.

2.10. Rzeczowe aktywa trwałe i wartości niematerialne

2.10.1. Wartości niematerialne

Składnik wartości niematerialnych to możliwy do zidentyfikowania niepieniężny składnik aktywów nieposiadający postaci fizycznych.

2.10.1.1. Oprogramowanie

Nabyte licencje na oprogramowanie komputerowe są aktywowane w wysokości poniesionych kosztów nabycia i przygotowania do użytkowania, z uwzględnieniem umorzeń i odpisów z tytułu utraty wartości.

Późniejsze nakłady związane z utrzymywaniem oprogramowania komputerowego są wykazywane jako koszty w momencie ich poniesienia.

2.10.1.2. Pozostałe wartości niematerialne

Pozostałe wartości niematerialne nabywane przez Bank, wykazuje się w cenie nabycia lub koszcie wytworzenia pomniejszonym o umorzenie i łączną kwotę odpisów aktualizujących z tytułu utraty wartości.

2.10.1.3. Koszty prac rozwojowych

Bank identyfikuje koszty zakończonych prac rozwojowych jako wartości niematerialne, w związku z uzyskaniem korzyści ekonomicznych oraz spełnieniem określonych warunków, tj. Bank ma możliwość i zamiar ukończenia oraz użytkowania wytwarzanego składnika, posiada stosowne środki techniczne i finansowe służące ukończeniu prac i użytkowania wytwarzanego składnika oraz może wiarygodnie ustalić wysokość nakładów poniesionych w czasie prac rozwojowych, które można przyporządkować wytworzeniu składników wartości niematerialnych.

2.10.2. Rzeczowe aktywa trwałe

Rzeczowe aktywa trwałe wykazywane są na koniec okresu sprawozdawczego według cen nabycia lub kosztów wytworzenia, po pomniejszeniu o odpisy umorzeniowe oraz odpisy z tytułu trwałej utraty ich wartości.

2.10.3. Odpisy amortyzacyjne

Amortyzacja naliczana jest od wszystkich aktywów trwałych, których wartość ulega obniżeniu na skutek używania lub upływu czasu: metodą liniową przez szacowany okres użytkowania danego aktywa. Co najmniej raz w roku weryfikowana jest przyjęta metoda amortyzacji oraz okresy użytkowania.

Rozpoczęcie amortyzacji rzeczowych aktywów trwałych, wartości niematerialnych oraz nieruchomości inwestycyjnych następuje od pierwszego dnia miesiąca następującego po miesiącu, w którym ten środek przyjęto do używania, a jej zakończenie nie później niż z chwilą:

- 1) zrównania wartości odpisów amortyzacyjnych lub umorzeniowych z wartością początkową danego składnika aktywów, lub
- 2) przeznaczenia go do likwidacji, lub
- 3) sprzedaży, lub
- 4) stwierdzenia jego niedoboru, lub
- 5) ustalenia w wyniku weryfikacji, że przewidywana wartość końcowa składnika aktywów przewyższa jego wartość bilansową (netto).

Dla niefinansowych aktywów trwałych przyjmuje się, że wartość końcowa wynosi zero, chyba że istnieje zobowiązanie strony trzeciej do ich odkupienia lub, gdy istnieje i będzie istniał pod koniec używania składnika aktywny rynek i można określić jego wartość na tym rynku.

Okresy amortyzacyjne dla podstawowych grup środków trwałych, nieruchomości inwestycyjnych oraz wartości niematerialnych stosowane w PKO Banku Polskim SA:

Środki trwałe	Okresy
Budynki, lokale, spółdzielcze prawa do lokalu (w tym nieruchomości inwestycyjne)	od 40 do 60 lat
Ulepszenia w obcych środkach trwałych (budynkach, lokalach)	10 lat (lub okres najmu, jeśli jest krótszy)
Maszyny, urządzenia techniczne, narzędzia i przyrządy	od 3 do 15 lat
Zespoły komputerowe	od 4 do 10 lat
Środki transportu	5 lat
Wartości niematerialne	Okresy
Oprogramowania	od 2 do 15 lat
Pozostałe wartości niematerialne	5 lat

Koszty związane z nabyciem lub wytworzeniem budynków dzieli się na istotne części składowe tego budynku (komponenty) w przypadku, gdy części składowe posiadają różne okresy użytkowania lub, gdy każda z nich dostarcza Bankowi korzyści w inny sposób. Każda część składowa tego budynku amortyzowana jest odrębnie.

2.10.4. Odpisy aktualizujące z tytułu utraty wartości niefinansowych aktywów trwałych

Każdorazowo na koniec okresu sprawozdawczego Bank ocenia istnienie przesłanek, które wskazują, czy nastąpiła utrata wartości któregoś ze składników niefinansowych aktywów trwałych (lub ośrodków wypracowujących środki pieniężne). W momencie rozpoznania takiej przesłanki Bank dokonuje oszacowania wartości odzyskiwalnej, stanowiącej wyższą z dwóch kwot: wartość godziwą pomniejszoną o koszty sprzedaży lub wartość użytkową składnika aktywów trwałych (lub ośrodka wypracowującego środki pieniężne), a w przypadku gdy wartość bilansowa składnika aktywów przewyższa jego wartość odzyskiwalną, Bank ujmuje w rachunku zysków i strat odpis z tytułu utraty wartości. Oszacowanie powyższych wartości wymaga przyjęcia założeń dotyczących m.in. przyszłych prognozowanych przepływów pieniężnych, które Bank może uzyskać z tytułu dalszego użytkowania lub sprzedaży danego składnika aktywów trwałych (lub ośrodka wypracowującego środki pieniężne). Przyjęcie odmiennych założeń dotyczących wyceny przyszłych przepływów pieniężnych może mieć wpływ na wartość bilansową niektórych składników aktywów trwałych.

W przypadku, gdy istnieją przesłanki, że nastąpiła utrata wartości majątku wspólnego, czyli aktywów, które nie wypracowują wpływów pieniężnych niezależnie od innych aktywów lub zespołów aktywów oraz nie można ustalić wartości odzyskiwalnej pojedynczego składnika aktywów zaliczanego do majątku wspólnego, Bank ustala wartość odzyskiwaną na poziomie ośrodka wypracowującego środki pieniężne, do którego dany składnik należy.

Odpis aktualizacyjny z tytułu utraty wartości jest ujmowany, jeżeli wartość księgowa aktywa lub jego ośrodka wypracowującego środki pieniężne przekracza wartość odzyskiwalną. Odpis aktualizacyjny z tytułu utraty wartości jest ujmowany w rachunku zysków i strat.

Odpisy aktualizacyjne z tytułu utraty wartości w przypadku ośrodków wypracowujących środki pieniężne w pierwszej kolejności redukuje wartość firmy przypadającą na te ośrodki wypracowujące środki pieniężne (grupę ośrodków), a następnie redukuje proporcjonalnie wartość księgową innych aktywów w ośrodku (grupie ośrodków).

2.11. Pozostałe składniki sprawozdania z sytuacji finansowej

2.11.1. Aktywa trwałe przeznaczone do sprzedaży i działalność zaniechana

Do aktywów trwałych przeznaczonych do sprzedaży klasyfikuje się aktywa, których wartość bilansowa ma zostać odzyskana w drodze ich odsprzedaży, a nie dalszego wykorzystania. Jako przeznaczone do sprzedaży klasyfikowane są jedynie aktywa dostępne do natychmiastowej sprzedaży w bieżącym stanie, których sprzedaż jest wysoce prawdopodobna, tzn. zdecydowano o wypełnieniu planu sprzedaży danego składnika aktywów, rozpoczęto aktywny program znalezienia nabywcy i zakończenia planu zbycia. Ponadto, taki składnik aktywów jest oferowany na sprzedaż po cenie, która jest racjonalna w odniesieniu do jego bieżącej wartości godziwej i oczekuje się, że sprzedaż zostanie ujęta jako sprzedaż zakończona w czasie jednego roku od dnia zaklasyfikowania składnika aktywów do tej kategorii.

Aktywa trwałe przeznaczone do sprzedaży ujmuje się w kwocie niższej z dwóch: wartości bilansowej lub wartości godziwej pomniejszonej o koszty zbycia tych aktywów. Odpisy aktualizujące wartość aktywów trwałych przeznaczonych do sprzedaży ujmowane są w rachunku zysków i strat za okres, w którym dokonano tych odpisów. W stosunku do aktywów zaklasyfikowanych do tej kategorii nie nalicza się amortyzacji.

Działalność zaniechana to element przedsięwzięcia Banku, który został zbyty lub jest zakwalifikowany jako przeznaczony do sprzedaży, jak również stanowi odrębną, ważną dziedzinę działalności lub jej geograficzny obszar działalności, albo jest jednostką zależną nabytą wyłącznie z zamiarem jej odsprzedaży. Klasyfikacja do działalności zaniechanej następuje w momencie zbycia lub w momencie, gdy działalność spełnia kryteria działalności przeznaczonej do sprzedaży, jeśli ten moment nastąpił wcześniej. Działalność do zbycia, która ma zostać wycofana z użytkowania, również może być zakwalifikowana jako działalność zaniechana.

2.11.2. Rozliczenia międzyokresowe i przychody przyszłych okresów

Pozycja obejmuje głównie prowizje rozliczane liniowo oraz inne dochody pobrane z góry, których rozliczenie do rachunku zysków i strat nastąpi w przyszłych okresach sprawozdawczych.

Składnikami kosztów rozliczanych w czasie są rezerwy na koszty rzeczowe wynikające ze świadczeń wykonanych na rzecz Banku przez kontrahentów, które zostaną rozliczone w następnych okresach oraz rozliczenia z tytułu świadczeń na rzecz pracowników (m.in. premie, nagrody oraz niewykorzystane urlopy). Koszty i przychody rozliczane w czasie prezentuje się w sprawozdaniu z sytuacji finansowej w pozycji „Pozostałe zobowiązania”.

Rozliczenia międzyokresowe czynne dotyczą poszczególnych rodzajów wydatków, których rozliczenie w ciężar rachunku zysków i strat nastąpi stosownie do upływu czasu w przyszłych okresach sprawozdawczych. Rozliczenia międzyokresowe prezentuje się w sprawozdaniu z sytuacji finansowej w pozycji „Inne aktywa”.

2.12. Rezerwy

Rezerwy są zobowiązaniami, których kwota lub termin zapłaty są niepewne. Rezerwy są tworzone, gdy Bank posiada obecny obowiązek (prawny lub zwyczajowo oczekiwany) wynikający ze zdarzeń przeszłych oraz prawdopodobne jest, że wypełnienie obowiązku spowoduje konieczność wypływu środków zawierających w sobie korzyści ekonomiczne oraz można dokonać wiarygodnego szacunku kwoty tego obowiązku.

W przypadku, gdy wpływ wartości pieniądza w czasie jest istotny, wielkość rezerwy jest ustalana poprzez zdyskontowanie prognozowanych przyszłych przepływów pieniężnych do wartości bieżącej, przy zastosowaniu stopy dyskontowej przed opodatkowaniem, która odzwierciedla aktualne oceny rynkowe co do wartości pieniądza w czasie oraz ewentualnego ryzyka związanego z danym zobowiązaniem.

2.13. Rezerwa restrukturyzacyjna

Rezerwę na koszty restrukturyzacji tworzy się, gdy spełnione są ogólne kryteria ujmowania rezerw jak również szczegółowe kryteria dotyczące powstania obowiązku, prawnego lub zwyczajowo oczekiwanego, tworzenia rezerwy na koszty restrukturyzacji określone w MSR 37. W szczególności, zwyczajowo oczekiwany obowiązek przeprowadzenia restrukturyzacji oraz tworzenia rezerwy powstaje tylko wówczas, gdy Bank posiada szczegółowy, formalny plan restrukturyzacji oraz wzbudziła uzasadnione oczekiwanie stron, których plan dotyczy, że przeprowadzi działania restrukturyzacyjne poprzez rozpoczęcie wdrażania planu lub ogłoszenie głównych elementów planu tymże stronom. Szczegółowy plan restrukturyzacji określa co najmniej działalność, lub część działalności, której ten plan dotyczy, podstawowe lokalizacje, które zostaną nim objęte, miejsce zatrudnienia, funkcje i przybliżoną liczbę pracowników, którzy mają uzyskać odszkodowania w zamian za zakończenie stosunku pracy, kwotę nakładów, które będą poniesione oraz termin, w jakim plan zostanie wdrożony. Prawny obowiązek tworzenia rezerwy restrukturyzacyjnej wynika z ustawy z dnia 13 marca 2003 roku. o szczególnych zasadach rozwiązywania z pracownikami stosunków pracy z przyczyn niedotyczących pracowników (Dz.U. z 2003 r. Nr 90, poz. 844, z późniejszymi zmianami), zgodnie z którą pracodawca ma obowiązek skonsultowania zamiaru przeprowadzenia grupowego zwolnienia z zakładowymi organizacjami związkowymi, w szczególności w zakresie możliwości uniknięcia lub zmniejszenia rozmiaru grupowego zwolnienia oraz spraw pracowniczych związanych z tym zwolnieniem, w tym zwłaszcza możliwości przekwalifikowania lub przeszkolenia zawodowego, a także uzyskania innego zatrudnienia przez zwolnionych pracowników.

Rezerwa na restrukturyzację obejmuje tylko takie bezpośrednie nakłady powstające w wyniku restrukturyzacji, które jednocześnie

- a. w sposób nieodczynny wynikają z restrukturyzacji
- b. nie są związane z bieżącą działalnością Banku.

Rezerwa na restrukturyzację nie obejmuje także przyszłych kosztów operacyjnych.

2.14. Świadczenia pracownicze

Zgodnie z Zakładowym Układem Zbiorowym Pracy pracownicy PKO Banku Polskiego SA mają prawo do nagród jubileuszowych po przepracowaniu określonej liczby lat oraz do odpraw emerytalnych lub rentowych w momencie odchodzenia na emeryturę lub rentę. Bank okresowo dokonuje wyliczenia aktuarialnego rezerwy na przyszłe zobowiązania wobec pracowników.

Rezerwa na odprawy emerytalne, rentowe i nagrody jubileuszowe tworzona jest indywidualnie dla każdego pracownika na podstawie wyceny aktuarialnej sporządzanej okresowo przez niezależną firmę doradztwa aktuarialnego. Podstawę do wyznaczania wartości rezerw na świadczenia pracownicze stanowią regulacje wewnętrzne, a w szczególności Zakładowy Układ Zbiorowy Pracy obowiązujący w Banku. Wycena rezerw na świadczenia pracownicze dokonywana jest z zastosowaniem technik i założeń aktuarialnych. W kalkulacji rezerwy uwzględniono wszystkie nagrody jubileuszowe oraz odprawy emerytalne i rentowe, które mogą być w przyszłości wypłacone. Rezerwę utworzono na podstawie listy osób zawierającej wszystkie niezbędne dane o pracownikach, ze szczególnym uwzględnieniem stażu pracy, wieku oraz płci. Naliczone rezerwy są równe zdyskontowanym płatnościom, które w przyszłości zostaną dokonane, z uwzględnieniem rotacji zatrudnienia i dotyczą okresu do końca okresu sprawozdawczego. Zyski i straty z obliczeń aktuarialnych są rozpoznawane w rachunku zysków i strat.

Bank tworzy rezerwę na przyszłe zobowiązania z tytułu niewykorzystanych urlopów wypoczynkowych, po uwzględnieniu wszystkich pozostających do wykorzystania zaległych dni urlopów oraz z tytułu odszkodowań i odpraw pieniężnych wypłacanych pracownikom, z którymi zostaje rozwiązany stosunek pracy z przyczyn niedotyczących pracowników, a także z tytułu kosztów przypadających na bieżący okres, które poniesione zostaną w przyszłym okresie, w tym premii.

2.15. Udzielone zobowiązania pozabilansowe

W ramach działalności operacyjnej Bank zawiera transakcje, które w momencie ich zawarcia nie są ujmowane w sprawozdaniu z sytuacji finansowej jako aktywa lub zobowiązania, lecz powodują powstanie zobowiązań warunkowych. Zobowiązanie warunkowe jest:

- 1) możliwym obowiązkiem, który powstaje na skutek zdarzeń przeszłych, których istnienie zostanie potwierdzone dopiero w momencie wystąpienia lub niewystąpienia jednego lub większej ilości niepewnych przyszłych zdarzeń, które nie w pełni podlegają kontroli Banku;
- 2) obecnym obowiązkiem, który powstaje na skutek zdarzeń przeszłych, ale nie jest ujmowany w sprawozdaniu z sytuacji finansowej, ponieważ nie jest prawdopodobne, aby konieczne było wydatkowanie środków pieniężnych lub innych aktywów w celu wypełnienia obowiązku lub kwoty zobowiązania nie można oszacować w sposób wiarygodny.

Na udzielone zobowiązania pozabilansowe obarczone ryzykiem braku wywiązania się zleceńodawcy z warunków umowy tworzone są rezerwy zgodnie z MSR 37.

Najistotniejsze pozycje udzielonych zobowiązań pozabilansowych stanowią przyznane linie kredytowe oraz udzielone gwarancje.

W momencie początkowego ujęcia umowę gwarancji finansowej wycenia się do wartości godziwej. Po początkowym ujęciu wycenia się ją według wartości wyższej z:

- 1) wartości ustalonej zgodnie z MSR 37 „Rezerwy, zobowiązania warunkowe i aktywa warunkowe” oraz
- 2) wartości początkowej pomniejszonej, w odpowiednich przypadkach, o skumulowane odpisy amortyzacyjne ujęte zgodnie z MSR 18 „Przychody”.

2.16. Kapitały własne

Kapitały własne stanowią kapitały i fundusze tworzone przez Bank zgodnie z obowiązującym prawem oraz ze statutem.

2.16.1. Kapitał zakładowy

Kapitał zakładowy wykazany jest w wysokości zgodnej ze statutem oraz wpisem do rejestru przedsiębiorców według wartości nominalnej.

2.16.2. Kapitał zapasowy

Kapitał zapasowy tworzony jest zgodnie ze statutem Banku z odpisów z zysku oraz premii emisyjnych uzyskanych z emisji akcji pomniejszonych o koszty przeprowadzenia emisji i przeznaczony jest na pokrycie strat bilansowych, jakie mogą wynikać w związku z działalnością Banku.

2.16.3. Inne dochody całkowite

Inne dochody całkowite obejmują skutki wyceny aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży oraz związaną z nim wartość podatku odroczonego, jak również efektywną część zabezpieczenia przepływów pieniężnych w ramach rachunkowości zabezpieczeń oraz związaną z nią wartość podatku odroczonego. W sprawozdaniu z sytuacji finansowej inne dochody całkowite prezentowane są w ujęciu netto.

2.16.4. Fundusz ogólnego ryzyka

Fundusz ogólnego ryzyka w PKO Banku Polskim SA tworzony jest zgodnie z ustawą Prawo bankowe z dnia 29 sierpnia 1997 roku (Dz. U. z 2002 roku Nr 72, poz. 665, z późn. zm.), zwaną dalej „Prawo bankowe”, z zysku po opodatkowaniu i przeznaczony jest na niezidentyfikowane ryzyka działalności Banku.

2.16.5. Kapitały rezerwowe

Kapitały rezerwowe są tworzone z odpisów z zysku netto. Kapitały rezerwowe przeznaczone są wyłącznie na pokrycie mogących powstać strat bilansowych.

2.17. Ustalanie wyniku finansowego

Bank ujmuje wszystkie istotne pozycje kosztów i przychodów zgodnie z zasadami: memoriału, współmierności przychodów i kosztów, ujmowania i wyceny aktywów i zobowiązań, tworzenia odpisów z tytułu utraty wartości.

2.17.1. Przychody i koszty z tytułu odsetek

Przychody i koszty z tytułu odsetek obejmują odsetki, w tym premię i dyskonto z tytułu instrumentów finansowych wycenianych wg zamortyzowanego kosztu oraz instrumentów wycenianych do wartości godziwej, z wyjątkiem instrumentów pochodnych, klasyfikowanych do kategorii przeznaczone do obrotu.

Przychody i koszty odsetkowe ujmowane są na zasadzie memoriałowej i z zastosowaniem metody efektywnej stopy procentowej.

Przychody/koszty odsetkowe z tytułu instrumentów pochodnych, zaklasyfikowanych do kategorii przeznaczonych do obrotu wykazywane są w pozycji „Wynik na instrumentach finansowych wycenianych do wartości godziwej” lub „Wynik z pozycji wymiany” (w przypadku CIRS), z wyjątkiem instrumentów pochodnych zakwalifikowanych jako instrumenty zabezpieczające do rachunkowości zabezpieczeń, które poczynszy od II kwartału 2009 roku prezentowane są w wyniku odsetkowym.

W przychodach odsetkowych ujmowane są również rozliczane w czasie z zastosowaniem efektywnej stopy procentowej opłaty i prowizje otrzymane i zapłacone, wchodzące w skład wyceny instrumentu finansowego.

2.17.2. Przychody i koszty z tytułu prowizji

Przychody z tytułu opłat i prowizji ujmuje się zasadniczo według zasady memoriału z chwilą wykonania usługi. Do przychodów prowizyjnych zaliczane są jednorazowo opłaty pobierane przez Bank za wykonanie czynności niezwiązanych z wewnętrzną stopą zwrotu kredytów, pożyczek i innych należności, a także rozliczane liniowo opłaty za świadczenie usług przez Bank w okresie dłuższym niż 3 miesiące. Do przychodów prowizyjnych zalicza się także opłaty i prowizje rozliczane w czasie metodą liniową, otrzymane od udzielonych kredytów i pożyczek o nieustalonych harmonogramach płatności.

2.17.3. Przychody z tytułu dywidend

Przychody z tytułu dywidend są ujmowane w rachunku zysków i strat Banku w dniu ustalenia praw udziałowców/akcjonariuszy do ich otrzymania.

2.17.4. Wynik na instrumentach finansowych wycenianych do wartości godziwej

Wynik na instrumentach finansowych wycenianych do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat zawiera zyski i straty powstałe w wyniku zbycia instrumentów finansowych zaliczonych do aktywów/zobowiązań finansowych wycenianych do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat oraz efekt ich wyceny do wartości godziwej.

2.17.5. Wynik na inwestycyjnych papierach wartościowych

Wynik na inwestycyjnych papierach wartościowych zawiera zyski i straty powstałe w wyniku zbycia instrumentów finansowych zaklasyfikowanych do portfela dostępnych do sprzedaży.

2.17.6. Wynik z pozycji wymiany

Wynik z pozycji wymiany obejmuje dodatnie i ujemne różnice kursowe, zarówno zrealizowane, jak i niezrealizowane, wynikające z codziennej wyceny aktywów i zobowiązań walutowych według obowiązującego na koniec okresu sprawozdawczego średniego kursu NBP oraz z wyceny do wartości godziwej niezrealizowanych instrumentów pochodnych (FX forward, FX swap, CIRS oraz opcje walutowe).

Od początku 2009 roku Bank ujmuje w wyniku z pozycji wymiany walutowej dodatnie i ujemne różnice kursowe zarówno zrealizowane jak i niezrealizowane, z wyceny do wartości godziwej niezrealizowanych opcji walutowych. W ocenie Banku zastosowanie wyżej wymienionego sposobu ujęcia stanowi reklasyfikacja pomiędzy pozycjami w rachunku zysków i strat. Natomiast z ekonomicznego punktu widzenia, przyjęty sposób prezentacji wyniku z opcji walutowych pozwala na symetryczne ujmowanie wyniku z opcji walutowych i zabezpieczających je transakcji natychmiastowych i terminowych (zabezpieczających pozycję walutową generowaną w efekcie oddziaływania zmian parametrów rynkowych na pozycję w opcjach walutowych).

Bank wykazał aktywa i zobowiązania pieniężne stanowiące bilansowe i pozabilansowe pozycje walutowe w złotych po przeliczeniu według średniego kursu NBP, obowiązującego na koniec okresu sprawozdawczego. Odpisy z tytułu utraty wartości kredytów, pożyczek i innych należności wyrażone w walutach obcych, które są tworzone w złotych podlegają uaktualnieniu wraz ze zmianą wartości wyceny aktywów walutowych, na które są tworzone. Zrealizowane i niezrealizowane różnice kursowe zaliczane są do rachunku zysków i strat.

2.17.7. Pozostałe przychody i koszty operacyjne

Do pozostałych przychodów i kosztów operacyjnych zalicza się przychody i koszty niezwiązane bezpośrednio z działalnością bankową. Pozostałe przychody operacyjne obejmują głównie zyski ze sprzedaży/likwidacji składników majątku trwałego i aktywów przejętych za długi, odzyskanych należności nieściągalnych, otrzymanych odszkodowań, kar, grzywien, przychodów z tytułu dzierżawy/najmu nieruchomości oraz rozwiązanych rezerw na sprawy sporne i aktywa przejęte za długi. Natomiast na pozostałe koszty operacyjne składają się głównie straty ze sprzedaży/likwidacji majątku trwałego, w tym aktywów przejętych za długi, koszty windykacji należności, koszty rezerw na sprawy sporne oraz darowizny.

2.18. Podatek dochodowy

Podatek dochodowy ujmowany jest jako podatek bieżący oraz podatek odroczony. Podatek dochodowy bieżący ujmowany jest w rachunku zysków i strat. Podatek dochodowy odroczony w zależności od źródła pochodzenia różnic przejściowych ujmowany jest w rachunku zysków i strat lub w pozycji „Inne dochody całkowite” w sprawozdaniu z całkowitych dochodów.

2.18.1. Podatek bieżący

Podatek dochodowy bieżący obliczany jest na podstawie zysku księgowego brutto skorygowanego o przychody, które zgodnie z przepisami podatkowymi nie są zaliczane do przychodów podatkowych, przychody podatkowe niebędące przychodami księgowymi, koszty niestanowiące kosztów uzyskania przychodów i koszty podatkowe niebędące kosztami księgowymi, zgodnie z właściwymi przepisami prawa podatkowego. Pozycje te obejmują głównie przychody i koszty z tytułu odsetek naliczonych do otrzymania i zapłacenia oraz rezerwy na należności, zobowiązania pozabilansowe i inne aktywa.

Przy ustaleniu podstawy opodatkowania podatkiem dochodowym od osób prawnych uwzględniono przepisy rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 28 marca 2003 roku w sprawie przedłużenia bankom, realizującym program związany z udzielaniem pożyczek (kredytów) na cele budownictwa mieszkaniowego ze środków Funduszu Hipotecznego, terminów wpłat zaliczek i podatku dochodowego od osób prawnych (Dz. U. Nr 58, poz. 511).

2.18.2. Podatek dochodowy odroczony

Podatek dochodowy odroczony ujmowany jest w wysokości różnicy pomiędzy wartością podatkową aktywów i zobowiązań a ich wartością bilansową dla celów raportowania finansowego. Bank tworzy rezerwę oraz aktywo z tytułu odroczonego podatku dochodowego. Wartość podatku dochodowego odroczonego ustalana jest z zastosowaniem metody bilansowej jako zmiana stanu pozycji aktywów i rezerw na odroczony podatek dochodowy. Rezerwa i aktywo z tytułu odroczonego podatku dochodowego Banku wykazywane są w sprawozdaniu z sytuacji finansowej odpowiednio po stronie aktywów lub zobowiązań. Zmiana stanu rezerwy oraz aktywa z tytułu podatku dochodowego odroczonego zaliczana jest do obowiązkowych obciążeń wyniku finansowego z wyjątkiem skutków

wyceny aktywów finansowych odnoszonych na inne dochody całkowite, w przypadku których zmiany stanu rezerwy oraz aktywa z tytułu podatku dochodowego odroczonego są również rozliczane z innymi dochodami całkowitymi. Przy ustalaniu podatku dochodowego odroczonego uwzględnia się wartość aktywów i rezerwy na odroczonego podatek na początek i koniec okresu sprawozdawczego.

Wartość bilansowa składnika aktywów z tytułu odroczonego podatku jest weryfikowana każdorazowo na koniec okresu sprawozdawczego i ulega stosownemu obniżeniu o tyle, o ile przestało być prawdopodobne osiągnięcie dochodu do opodatkowania wystarczającego do częściowego lub całkowitego zrealizowania składnika aktywów z tytułu odroczonego podatku dochodowego.

Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego oraz rezerwy na podatek odroczone wyceniane są z zastosowaniem stawek podatkowych, które według przewidywań będą obowiązywać w okresie, gdy składnik aktywów zostanie zrealizowany lub rezerwa rozwiązana, przyjmując za podstawę stawki podatkowe (i przepisy podatkowe) obowiązujące na koniec okresu sprawozdawczego lub takie, których obowiązywanie w przyszłości jest pewne na koniec okresu sprawozdawczego.

Bank kompensuje ze sobą aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego z rezerwami z tytułu odroczonego podatku dochodowego wtedy i tylko wtedy, gdy posiada możliwy do wyegzekwowania tytuł prawny do przeprowadzenia kompensat należności ze zobowiązaniami z tytułu bieżącego podatku i odroczonego podatku dochodowego ma związek z tym samym podatnikiem i tym samym organem podatkowym.

2.19. Ważniejsze szacunki i oceny

Bank podczas sporządzania sprawozdania finansowego dokonuje pewnych szacunków i przyjmuje założenia, które bezpośrednio mają wpływ zarówno na sprawozdanie finansowe, jak i na ujętą w nim informację uzupełniającą.

Szacunki i założenia, które Bank przyjmuje do wykazywania wartości aktywów i zobowiązań oraz przychodów i kosztów dokonywane są przy wykorzystaniu danych historycznych oraz innych czynników, które są dostępne oraz uznawane za właściwe w danych okolicznościach. Założenia, co do przyszłości oraz dostępne dane służą do szacowania wartości bilansowych aktywów oraz zobowiązań, których nie można jednoznacznie określić przy wykorzystaniu innych źródeł. Przy dokonywaniu szacunków Bank uwzględnia przyczyny oraz źródła niepewności, które są przewidywane na koniec okresu sprawozdawczego. Wyniki rzeczywiste mogą się różnić od wartości szacunkowych.

Dokonywane przez Bank szacunki oraz założenia są poddawane bieżącym przeglądom. Korekty szacunków są rozpoznawane w tym okresie, w którym dokonano zmiany szacunków, jeżeli korekty dotyczą tylko tego danego okresu. Natomiast, jeżeli korekty wpływają zarówno na okres, w którym dokonano zmiany, jak i na przyszłe okresy są one rozpoznawane w okresie, w którym dokonano zmiany oraz w okresach przyszłych.

Poniżej przedstawiono najistotniejsze obszary, dla których Bank dokonuje oszacowań:

2.19.1. Utrata wartości kredytów i pożyczek

Strata z tytułu utraty wartości jest ponoszona, gdy istnieją obiektywne przesłanki utraty wartości wynikające z jednego lub więcej zdarzeń mających miejsce po początkowym ujęciu składnika aktywów („zdarzenie powodujące stratę”), oraz to zdarzenie ma wpływ na oczekiwane przyszłe przepływy pieniężne wynikające ze składnika aktywów finansowych lub grupy aktywów finansowych, których wiarygodne oszacowanie jest możliwe. Bank planuje przyszłe przepływy pieniężne na podstawie szacunków opartych na historycznych parametrach.

W 2009 roku Bank zaczął rozpoznawać zdarzenie restrukturyzacji, opóźnienia w spłacie 3-6 miesięcy dla kredytów konsumpcyjnych oraz pogorszenie się sytuacji ekonomiczno-finansowej klienta do ratingu G jako przesłanki indywidualnej utraty wartości co skutkowało zwiększeniem wartości kredytów z rozpoznaną przesłanką utraty wartości. Powyższa zmiana nie wpłynęła na wzrost odpisów z tytułu utraty wartości, ma natomiast wpływ na wysokość należności z rozpoznaną utratą wartości. Z powodu

tej reklasyfikacji, saldo należności z rozpoznaną utratą wartości na dzień 31 grudnia 2009 roku jest wyższe o 3 380 221 tysięcy złotych.

Przyjęta metodologia szacowania odpisów z tytułu utraty wartości będzie rozwijana wraz ze zwiększającymi się możliwościami pozyskiwania informacji wskazujących na utratę wartości z istniejących oraz wdrażanych aplikacji i systemów informatycznych. W konsekwencji, pozyskiwanie nowych danych może mieć wpływ na poziom odpisów z tytułu utraty wartości w przyszłości. Metodologia i założenia wykorzystywane przy szacowaniu poddawane są regularnym przeglądom w celu zmniejszenia różnic pomiędzy szacunkową a rzeczywistą wielkością strat. Gdyby wartość bieżąca szacowanych przepływów pieniężnych dla portfela kredytów i pożyczek z rozpoznaną indywidualnie utratą wartości uległa zmianie o $\pm 10\%$ to szacowana wielkość utraty wartości kredytów i pożyczek uległaby odpowiednio zwiększeniu o 372 miliony złotych lub zmniejszeniu o 148 milionów złotych. Szacunek ten został przeprowadzony dla portfela kredytów i pożyczek, w przypadku których utrata wartości rozpoznawana jest w oparciu o indywidualną analizę przyszłych przepływów pieniężnych z tytułu spłat i odzysków z zabezpieczeń, czyli ekspozycji objętych metodą zindywidualizowaną.

2.19.2. Wycena instrumentów pochodnych oraz nienotowanych papierów dłużnych dostępnych do sprzedaży

Wartość godziwą nieopcyjnych instrumentów pochodnych oraz papierów dłużnych dostępnych do sprzedaży nienotowanych na aktywnym rynku wyznacza się stosując modele wyceny bazujące na zdyskontowanych przepływach pieniężnych możliwych do otrzymania z danego instrumentu finansowego. Opcje wyceniane są przy użyciu modeli wyceny opcji. Zmienne oraz założenia używane do wyceny obejmują, w miarę dostępności, dane pochodzące z możliwych do obserwacji rynków. Przy wycenie nienotowanych papierów dłużnych dostępnych do sprzedaży przyjmowane są również założenia dotyczące ryzyka kredytowego kontrahenta, które wpływają na wycenę instrumentów. Zmiana tych założeń mogłaby mieć wpływ na wycenę wyżej wymienionych instrumentów finansowych.

Stosowane przez Bank techniki wyceny nieopcyjnych instrumentów pochodnych opierają się na krzywej dochodowości konstruowanej na podstawie dostępnych danych rynkowych (stawki depozytów na rynku międzybankowym, kwotowania transakcji IRS). Bank przeprowadził symulację w celu ustalenia możliwego wpływu zmiany krzywej dochodowości na wycenę transakcji. Przesunięcie krzywej o 50 bp w górę skutkowałoby spadkiem wyceny nieopcyjnych instrumentów pochodnych o 1 124 tysięcy złotych. Analogiczne przesunięcie w odwrotnym kierunku zwiększyłoby wycenę o 328 tysięcy złotych.

W II kwartale 2009 roku zawarte transakcje CIRS wskazywały na zmianę cen rynkowych tych instrumentów wynikającą z braku płynności rynku. W konsekwencji, w miejsce dotychczas stosowanej krzywej, opierającej się o referencyjne stopy procentowe, Bank wprowadził krzywą basis swap uwzględniającą dwie zmienne: referencyjną stopę procentową oraz bieżący poziom marży obowiązującej dla danej pary walut w określonym przedziale czasowym. Konstrukcja nowej krzywej została przetestowana pod względem prawidłowości przez Bank. Odzwierciedla ona istotne zmiany w wycenie portfela CIRS, jakie miały miejsce w II kwartale 2009 roku.

Powyższa zmiana, jako zmiana szacunków, jest stosowana prospektywnie od momentu jej wprowadzenia. W wyniku zmiany, zysk netto za 2009 rok uległ zwiększeniu o 146 862 tysiące złotych. Jednocześnie, ze względu na fakt, iż część instrumentów do których zastosowano zmienione parametry wyceny znajdowała się w powiązaniach zabezpieczających przepływy pieniężne, powyższa zmiana miała również wpływ na wycenę odnoszoną w inne dochody całkowite zwiększając je o 180 558 tysięcy złotych.

2.19.3. Kalkulacja rezerwy na odprawy emerytalne, rentowe oraz nagrody jubileuszowe

W kalkulacji rezerwy uwzględniono wszystkie nagrody jubileuszowe oraz odprawy emerytalne i rentowe, które mogą być w przyszłości wypłacone. Bank dokonał aktualizacji szacunków na dzień 31 grudnia 2009 roku wykorzystując kalkulacje przeprowadzone przez zewnętrznego, niezależnego aktuariusza. Naliczone rezerwy są równe zdyskontowanym płatnościom, które w przyszłości zostaną dokonane, z uwzględnieniem rotacji zatrudnienia i dotyczą okresu do dnia bilansowego. Istotnym elementem wpływającym na wysokość rezerwy jest przyjęta stopa dyskonta finansowego. Zwiększenie/zmniejszenie stopy dyskonta finansowego o 0,5 p.p. wpłynie na

zmniejszenie/zwiększenie wartości rezerwy na odprawy emerytalne i rentowe oraz nagrody jubileuszowe o około 15 milionów złotych.

2.19.4. Okresy użytkowania rzeczowych aktywów trwałych i wartości niematerialnych oraz nieruchomości inwestycyjnych

Przy szacowaniu długości okresu użytkowania poszczególnych rodzajów rzeczowych aktywów trwałych, wartości niematerialnych oraz nieruchomości inwestycyjnych uwzględniane są następujące czynniki:

- 1) oczekiwane zużycie fizyczne szacowane w oparciu o dotychczasowe przeciętne okresy użytkowania, odzwierciedlające tempo zużycia fizycznego, intensywność wykorzystania, itp.,
- 2) utrata przydatności z przyczyn technologicznych lub rynkowych,
- 3) prawne i inne ograniczenia dotyczące wykorzystania składnika aktywów,
- 4) oczekiwane wykorzystanie składnika aktywów oceniane na podstawie oczekiwanej zdolności produkcyjnej lub wielkości produkcji,
- 5) inne okoliczności mające wpływ na okres użytkowania tego rodzaju aktywów.

W przypadku, gdy okres korzystania ze składnika aktywów wynika z tytułów umownych okres użytkowania odpowiada okresowi wynikającemu z tych tytułów umownych. W sytuacji, gdy szacowany okres użytkowania jest krótszy niż okres wynikający z tytułów umownych przyjmuje się szacowany okres użytkowania.

W przypadku zmiany długości okresu użytkowania o +/- 10 lat dla składników majątkowych podlegających amortyzacji, z grupy grunty i budynki, wpływ zmiany na wynik finansowy wyniósłby odpowiednio: zmniejszenie kosztów amortyzacji o 30 milionów złotych lub zwiększenie kosztów amortyzacji o 158 milionów złotych.

W bieżącym roku dokonano zmiany okresu użytkowania oprogramowania O-ZSI, wydłużając go z 10 do 15 lat. Szacunkowy wpływ powyższej zmiany na wynik finansowy netto, w 2009 roku, wynosi 20,5 milionów złotych.

2.20. Zmiany zasad rachunkowości

Poniżej zostały przedstawione nowe lub zmienione regulacje MSSF oraz nowe interpretacje Komitetu ds. Interpretacji Międzynarodowej Sprawozdawczości Finansowej (KIMSF). W roku zakończonym dnia 31 grudnia 2009 roku Bank nie zdecydował się na wcześniejsze zastosowanie zmienionych regulacji.

Zmiany do opublikowanych standardów i interpretacji, które weszły w życie od 1 stycznia 2009 roku

Standard/ interpretacja	Data wydania/ publikacji	Data wejścia w życie	Zatwierdzony/ a przez Unię Europejską	Opis potencjalnych zmian
MSSF 8 „Segmenty operacyjne”	Listopad 2006	Rok obrotowy rozpoczynający się 1 stycznia 2009 lub później	Tak	MSSF 8 zastępuje MSR 14 „Sprawozdawczość dotycząca segmentów działalności”. Standard ten określa nowe wymagania wobec ujawnień informacji dotyczących segmentów działalności, a także informacji dotyczących produktów i usług, obszarów geograficznych, w których prowadzona jest działalność oraz głównych klientów. MSSF 8 wymaga „podejścia zarządczego” do sprawozdawczości o wynikach finansowych segmentów działalności.
Zmiana do MSR 23 „Koszty finansowania zewnętrznego”	Marzec 2007	Rok obrotowy rozpoczynający się 1 stycznia 2009 lub później	Tak	Zmiana odnosi się do podejścia księgowego dla kosztów finansowania zewnętrznego, które można bezpośrednio przyporządkować nabyciu, budowie lub wytworzeniu składnika aktywów, który wymaga znaczącego okresu czasu niezbędnego do przygotowania go do zamierzonego użytkowania lub sprzedaży. W ramach tej zmiany usunięto możliwość natychmiastowego rozpoznania tych kosztów w rachunku zysków i strat okresu, w którym je poniesiono. Zgodnie z nowym wymogiem Standardu koszty te powinny być kapitalizowane.
KIMSF 13 „Programy lojalnościowe dla klientów”	Czerwiec 2007	Rok obrotowy rozpoczynający się 1 stycznia 2009 lub później	Tak	Interpretacja ta zawiera wytyczne w zakresie ujęcia księgowego transakcji wynikających z wdrożonych przez jednostkę programów lojalnościowych dla swoich klientów takich jak np.: karty lojalnościowe czy programy punktowe. W szczególności, KIMSF13 wskazuje prawidłowy sposób ujęcia zobowiązań wynikających z konieczności dostarczenia darmowych lub po obniżonych cenach produktów bądź usług klientom realizującym uzyskane przez siebie „punkty”
KIMSF 14 „Pułap dla aktywów z tytułu programu określonych świadczeń, minimalne wymogi w zakresie finansowania i ich wzajemne oddziaływanie”	Lipiec 2007	Rok obrotowy rozpoczynający się 1 stycznia 2009 lub później	Tak	Interpretacja ta zawiera ogólne wytyczne jak zgodnie z MSR 19 należy dokonać oceny pułapu dla nadwyżki wartości godziwej aktywów programu ponad bieżącą wartość zobowiązania z tytułu programu określonych świadczeń, która może być rozpoznana jako aktywo. Ponadto KIMSF 14 objaśnia, w jaki sposób statutowe lub umowne wymogi w zakresie minimalnego finansowania mogą wpływać na wysokość aktywa lub zobowiązania z tytułu programu określonych świadczeń.
Zmiana do MSR 1 „Prezentacja sprawozdań finansowych”	Wrzesień 2007	Rok obrotowy rozpoczynający się 1 stycznia 2009 lub później	Tak	Najważniejsze zmiany dotyczą: zestawienia zmian w kapitale własnym: obejmującego tylko transakcje z właścicielami natomiast transakcje z innymi stronami prezentowane są jako dochody ogółem (total comprehensive income); Dodatkowo standard wprowadza zmiany nazw elementów sprawozdania.

(w tysiącach złotych)

Standard/ interpretacja	Data wydania/ publikacji	Data wejścia w życie	Zatwierdzony/ a przez Unię Europejską	Opis potencjalnych zmian
Zmiana do MSSF 2 „Płatności w formie akcji”	Styczeń 2008	Rok obrotowy rozpoczynający się 1 stycznia 2009 lub później	Tak	Zmiana wyjaśnia, że warunkami nabycia uprawnień jest tylko warunek świadczenia usługi oraz warunek związany z wynikami operacyjnymi jednostki. Pozostałe cechy programu płatności w formie akcji nie są uznawane jako warunki nabycia uprawnień. Standard wymaga takiego ujęcia anulowania programu przez jednostkę lub inną stronę transakcji.
Zmiany do MSR 32 „Instrumenty finansowe: Prezentacja” i MSR 1 „Prezentacja sprawozdań finansowych”	Luty 2008	Rok obrotowy rozpoczynający się 1 stycznia 2009 lub później	Tak	Zmiany odnoszą się do podejścia księgowego dla niektórych instrumentów finansowych, które charakteryzują się podobieństwem do instrumentów kapitałowych, ale są klasyfikowane jako zobowiązania finansowe. Zgodnie z nowym Wymogiem Standardu instrumenty finansowe, takie jak instrumenty finansowe z opcją sprzedaży oraz instrumenty, które nakładają na spółkę obowiązek wypłaty udziału w aktywach netto tylko w przypadku likwidacji spółki, po spełnieniu określonych warunków, są prezentowane jako kapitał własny.
Zmiany do MSSF 1 „Zastosowanie MSSF po raz pierwszy” i MSR 27 „Skonsolidowane i jednostkowe sprawozdanie finansowe”	Maj 2008	Rok obrotowy rozpoczynający się 1 stycznia 2009 lub później	Tak	Zmiany pozwalają na zastosowanie jako „domniemany koszt” wartości godziwej, albo wartości bilansowej ustalonej według dotychczasowych zasad rachunkowości dla jednostek zależnych, stowarzyszonych oraz współzależnych w jednostkowym sprawozdaniu finansowym. Ponadto wyeliminowano definicję metody kosztowej i zastąpiono zasadą rozpoznawania przychodu w związku z otrzymanymi dywidendami w jednostkowym sprawozdaniu finansowym.
Poprawki do MSSF 2008 (zmieniające 20 standardów)	Maj 2008	Większość zmian obowiązuje dla okresów rocznych rozpoczynających się od 1 stycznia 2009	Tak	Poprawki zawierają zmiany w prezentacji, ujmowaniu oraz wycenie, jak również zmiany terminologiczne i edycyjne.
Zmiany do MSSF 7 „Instrumenty finansowe: Ujawnienie informacji”	Marzec 2009	Rok obrotowy rozpoczynający się 1 stycznia 2009	Tak	Zmiany wprowadzają trzystopniową hierarchię na potrzeby ujawniania wyceny wartości godziwej oraz wymóg zamieszczania dodatkowych ujawnień dotyczących względnej wiarygodności wyceny wartości godziwej. Ponadto zmiany wyjaśniają i rozszerzają istniejące wcześniej wymagania w zakresie ujawnień dotyczących ryzyka płynności.

Powyższe standardy i interpretacje nie mają istotnego wpływu na sprawozdanie finansowe Banku.

Zmiany do publikowanych standardów i interpretacji, które weszły w życie od 1 lipca 2009 roku

Standard/ interpretacja	Data wydania/ publikacji	Data wejścia w życie	Zatwierdzony/a przez Unię Europejską	Opis potencjalnych zmian
Zmiany do MSSF 3 „Połączenia jednostek gospodarczych”	Styczeń 2008	Dla połączeń jednostek gospodarczych z datą nabycia przypadającą na 1 lipca 2009 lub po tej dacie	Tak	Wprowadzone zmiany zawierają możliwość wyboru ujęcia udziałów mniejszości albo według wartości godziwej albo ich udziału do wartości godziwej zidentyfikowanych aktywów netto, przeszacowanie dotychczas posiadanych w nabytej jednostce udziałów do wartości godziwej z odniesieniem różnicy do rachunku zysków i strat oraz dodatkowe wytyczne dla zastosowania metody nabycia, w tym traktowanie kosztów transakcji jako koszt okresu, w którym został on poniesiony.
Zmiany do MSR 27 „Skonsolidowane i jednostkowe sprawozdania finansowe”	Styczeń 2008	Rok obrotowy rozpoczynający się 1 lipca 2009 lub później	Tak	Standard wymaga, aby efekty transakcji z udziałowcami mniejszościowymi były ujmowane bezpośrednio w kapitale, o ile zachowana jest kontrola nad jednostką przez dotychczasową jednostkę dominującą. Standard również uszczegóławia sposób ujęcia w przypadku utraty kontroli nad jednostką zależną, tzn. wymaga przeszacowania pozostałych udziałów do wartości godziwej i ujęcia różnicy w rachunku zysków i strat.
Zmiany do MSR 39 „Instrumenty finansowe: ujmowanie i wycena” – „Kryteria uznania za pozycję zabezpieczoną”	Lipiec 2008	Rok obrotowy rozpoczynający się 1 lipca 2009 lub później	Tak	Zmiany zawierają wyjaśnienie jak należy w szczególnych okolicznościach stosować zasady określające, czy zabezpieczane ryzyko lub część przepływów pieniężnych spełniają kryteria uznania za pozycję zabezpieczoną. Wprowadzono zakaz wyznaczania inflacji jako możliwego do zabezpieczenia komponentu instrumentu dłużnego o stałej stopie procentowej. Zmiany zabraniają także włączania wartości czasowej do jednostronnie zabezpieczanego ryzyka, gdy opcje traktuje się jako instrument zabezpieczający.
KIMSF 16 „Rachunkowość zabezpieczeń inwestycji netto w jednostkę zagraniczną”	Lipiec 2008	Rok obrotowy rozpoczynający się 1 lipca 2009 lub później	Tak	Interpretacja ta zawiera ogólne wytyczne dotyczące określenia, czy istnieje ryzyko zmian kursów walutowych w zakresie waluty funkcjonalnej jednostki zagranicznej i waluty prezentacji na potrzeby skonsolidowanego sprawozdania finansowego jednostki dominującej. Ponadto, KIMSF 16 objaśnia, która jednostka w grupie kapitałowej może wykazać instrument zabezpieczający w ramach zabezpieczenia inwestycji netto w jednostkę zagraniczną, a szczególności, czy jednostka dominująca utrzymująca inwestycję netto w jednostkę zagraniczną musi utrzymywać także instrument zabezpieczający. KIMSF 16 objaśnia także, jak jednostka powinna określać kwoty podlegające rekwalifikacji z kapitału własnego do rachunku zysków i strat dla zarówno instrumentu zabezpieczającego, jak i pozycji zabezpieczanej, gdy jednostka zbywa inwestycję.

(w tysiącach złotych)

Standard/ interpretacja	Data wydania/ publikacji	Data wejścia w życie	Zatwierdzony/a przez Unię Europejską	Opis potencjalnych zmian
KIMSF 17 „Dystrybucja do właścicieli aktywów nie będących środkami pieniężnymi”	Listopad 2008	Rok obrotowy rozpoczynający się 1 listopada 2009 lub później	Tak	Interpretacja ta zawiera wytyczne w zakresie momentu rozpoznania dywidendy, wyceny dywidendy oraz ujęcia różnicy pomiędzy wartością dywidendy a wartością bilansową dystrybuowanych aktywów.
KIMSF 18 „Przeniesienie aktywów od klientów”	Styczeń 2009	Rok obrotowy rozpoczynający się 1 listopada 2009 lub później	Tak	Interpretacja ta zawiera wytyczne w zakresie ujęcia przeniesienia aktywów od klientów, mianowicie: sytuację, w których spełniona jest definicja aktywa, identyfikację oddzielnie identyfikowalnych usług (świadczonych usług w zamian za przeniesione aktywo), ujęcie przychodu i ujęcie środków pieniężnych uzyskanych od klientów.
KIMSF 15 „Umowy w zakresie sektora nieruchomości”	Lipiec 2008	Rok obrotowy rozpoczynający się 1 stycznia 2010 lub później	Tak	Interpretacja ta zawiera ogólne wytyczne jak należy dokonać oceny umowy o usługi budowlane, aby określić, czy jej skutki powinny być prezentowane w sprawozdaniu finansowym zgodnie z MSR 11 „umowy o usługę budowlaną” czy MSR 18 „Przychody”. Ponadto, KIMSF 15 wskazuje, w którym momencie należy rozpoznać przychód z tytułu wykonania usługi budowlanej.

Powyższe standardy i interpretacje nie mają istotnego wpływu na sprawozdanie finansowe Banku

Nowe standardy i interpretacje oraz zmiany do powyższych, które zostały opublikowane, a nie weszły jeszcze w życie

Następujące standardy i interpretacje zostały wydane przez Radę Międzynarodowych Standardów Rachunkowości lub Komitet ds. Interpretacji Międzynarodowej Sprawozdawczości Finansowej, a nie weszły jeszcze w życie:

Standard/ interpretacja	Data wydania/ publikacji	Data wejścia w życie	Zatwierdzony/a przez Unię Europejską	Opis potencjalnych zmian
Poprawki do MSSF 2009 (zmieniające 12 standardów)	Kwiecień 2009	Rok obrotowy rozpoczynający się 1 stycznia 2010 lub później	Nie	Poprawki zawierają zmiany w prezentacji, ujmowaniu oraz wycenie, jak również zawierają zmiany terminologiczne i edycyjne.
Zmiany do MSSF 2 „Płatności w formie akcji”	Czerwiec 2009	Rok obrotowy rozpoczynający się 1 stycznia 2010 lub później	Nie	Zmiany precyzują ujęcie płatności w formie akcji rozliczanych gotówkowo wewnątrz grupy kapitałowej. Zmiany uściślają zakres MSSF 2 oraz regulują łączne stosowanie MSSF 2 oraz innych standardów. Zmiany wprowadzają do standardu zagadnienia uregulowane wcześniej w interpretacjach KIMSF 8 oraz KIMSF 11.

(w tysiącach złotych)

Standard/ interpretacja	Data wydania/ publikacji	Data wejścia w życie	Zatwierdzony/ a przez Unię Europejską	Opis potencjalnych zmian
Zmiany do MSSF 1 „Zastosowanie MSSF po raz pierwszy”	Lipiec 2009	Rok obrotowy rozpoczynający się 1 stycznia 2010 lub później	Nie	Zmiany wprowadzają dodatkowe wyłączenia od dokonywania wyceny aktywów na dzień przejścia na MSSF dla spółek działających w sektorze naftowym i gazowym.
KIMSF 12 „Porozumienia o świadczeniu usług publicznych”	Listopad 2006	Rok obrotowy rozpoczynający się 1 stycznia 2010 lub później	Tak	Interpretacja ta zawiera wytyczne w zakresie zastosowania istniejących standardów przez podmioty uczestniczące w umowach koncesji na usługi między sektorem publicznym a prywatnym. KIMSF12 dotyczy umów, w których zlecający kontroluje to, jakie usługi operator dostarczy przy pomocy infrastruktury, komu świadczy te usługi i za jaką cenę.
Zmiany do MSR 32 „Klasyfikacja emisji uprawnień”	Październik 2009	Rok obrotowy rozpoczynający się 1 lutego 2010 lub później	Tak	Zmiany dotyczą rachunkowości emisji uprawnień (uprawnień, opcji, warrantów), denominowanych w walucie innej niż waluta funkcjonalna emitenta. Zmiany wymagają, aby, przy spełnieniu określonych warunków, emisja uprawnień była klasyfikowana jako kapitał własny niezależnie od tego, w jakiej walucie ustalona jest cena realizacji uprawnień.
KIMSF 19 „Regulowanie zobowiązań finansowych przy pomocy instrumentów kapitałowych”	Listopad 2009	Rok obrotowy rozpoczynający się 1 lipca 2010 lub później	Nie	Interpretacja ta objaśnia zasady rachunkowości stosowane w sytuacji, gdy w wyniku renegotiacji przez jednostkę warunków jej zadłużenia zobowiązanie zostaje uregulowane poprzez emisję instrumentów kapitałowych skierowaną na wierzyciela. Interpretacja wymaga wyceny instrumentów kapitałowych do wartości godziwej i rozpoznania zysku lub straty w wysokości różnicy pomiędzy wartością księgową zobowiązania a wartością godziwą instrumentu kapitałowego.
Zmiany do KIMSF 14 „Zaliczki na poczet minimalnych wymogów finansowania”	Listopad 2009	Rok obrotowy rozpoczynający się 1 stycznia 2011 lub później	Nie	Interpretacja ta zawiera wytyczne w zakresie ujęcia wcześniejszej wpłaty składki na pokrycie minimalnych wymogów finansowania jako aktywa w jednostce wpłacającej.
Zmiany do MSSF 1 „Zastosowanie MSSF po raz pierwszy”	Styczeń 2010	Rok obrotowy rozpoczynający się 1 lipca 2010 lub później	Nie	Zmiany wprowadzają dodatkowe zwolnienia dla jednostek stosujących MSSF po raz pierwszy dotyczące ujawniania informacji wymaganych przez zmiany do MSSF 7 wydane w marcu 2009 w zakresie wyceny do wartości godziwej i ryzyka płynności.

(w tysiącach złotych)

Standard/ interpretacja	Data wydania/ publikacji	Data wejścia w życie	Zatwierdzony/ a przez Unię Europejską	Opis potencjalnych zmian
Zmiany do MSR 24 „Transakcje z jednostkami powiązanymi”	Listopad 2009	Rok obrotowy rozpoczynający się 1 stycznia 2011 lub później	Nie	Zmiany wprowadzają uproszczenia w zakresie wymagań odnośnie ujawniania informacji przez jednostki powiązane z instytucjami państwowymi oraz doprecyzowują definicję jednostki powiązanej.
MSSF 9 „Instrumenty finansowe”	Listopad 2009	Rok obrotowy rozpoczynający się 1 stycznia 2013 lub później	Nie	Standard wprowadza jeden model przewidyjący tylko dwie kategorie klasyfikacji: zamortyzowany koszt i wartość godziwą. Podejście MSSF 9 jest oparte na modelu biznesowym stosowanym przez jednostkę do zarządzania aktywami oraz na cechach umownych aktywów finansowych. MSSF 9 wymaga także stosowania jednej metody szacowania wartości aktywów.

Zarząd nie przewiduje, aby wprowadzenie powyższych standardów oraz interpretacji miało istotny wpływ na stosowane przez Bank zasady rachunkowości, z wyjątkiem MSSF 9 (wpływ MSSF 9 na stosowane przez Bank zasady rachunkowości nie został jeszcze oceniony). Bank planuje ich zastosowanie w terminach podanych w określonych standardach i interpretacjach (bez wcześniejszego zastosowania).

3. Przychody i koszty z tytułu odsetek

Przychody z tytułu odsetek

	2009	2008
Przychody z tytułu kredytów i pożyczek udzielonych klientom ¹⁾	7 140 485	7 388 610
Przychody z tytułu instrumentów finansowych zabezpieczających	403 899	-
Przychody z tytułu papierów wycenianych do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	403 112	433 975
Przychody z tytułu inwestycyjnych papierów wartościowych ¹⁾	389 355	355 460
Przychody z tytułu lokat w innych bankach ¹⁾	158 576	389 275
Przychody z tytułu papierów przeznaczonych do obrotu	97 207	64 046
Inne ¹⁾	10 814	15 060
Razem	8 603 448	8 646 426

W pozycji „Przychody z tytułu instrumentów finansowych zabezpieczających” Bank prezentuje wynik odsetkowy z tytułu pochodnych instrumentów wyznaczonych i będących efektywnymi instrumentami zabezpieczającymi w zakresie zabezpieczenia przepływów pieniężnych. Szczegółowy opis stosowanych przez Bank relacji zabezpieczających został zamieszczony w Nocie 19 „Instrumenty pochodne zabezpieczające”.

Koszty z tytułu odsetek

	2009	2008
Koszty z tytułu zobowiązań wobec klientów ⁴⁾	(3 589 601)	(2 496 984)
Koszty z tytułu własnej emisji papierów dłużnych ²⁾	(99 575)	(115 315)
Koszty z tytułu depozytów innych banków ²⁾	(47 523)	(60 771)
Inne	(24 300)	(5 273)
Razem	(3 760 999)	(2 678 343)

W roku zakończonym dnia 31 grudnia 2009 roku łączna kwota przychodów odsetkowych, obliczona z zastosowaniem metody efektywnej stopy procentowej, w odniesieniu do aktywów finansowych, których nie wycenia się do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat wyniosła ^{*)} 7 699 230 tysięcy złotych (w roku zakończonym dnia 31 grudnia 2008 roku: 8 148 405 tysięcy złotych). W roku zakończonym dnia 31 grudnia 2009 roku kwota kosztów odsetkowych, obliczona z zastosowaniem metody efektywnej stopy procentowej, w odniesieniu do zobowiązań finansowych, których nie wycenia się do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat wyniosła ^{**)} 3 746 183 tysiące złotych. W roku zakończonym dnia 31 grudnia 2008 roku kwota ta wynosiła (2 673 265) tysięcy złotych.

Zyski i straty netto dotyczące aktywów i zobowiązań finansowych wycenianych według zamortyzowanego kosztu

	2009	2008
Zyski i straty dotyczące aktywów finansowych wycenianych według zamortyzowanego kosztu	6 380 570	7 327 262
Przychody z tytułu odsetek od kredytów i pożyczek udzielonych klientom	7 140 485	7 388 610
Przychody z tytułu odsetek od lokat w innych bankach	158 576	389 275
Przychody z prowizji i opłat od udzielonych kredytów i pożyczek	365 522	313 309
Wynik z tytułu odpisów aktualizujących z tytułu utraty wartości kredytów i pożyczek udzielonych klientom i należności od banków wycenianych według zamortyzowanego kosztu	(1 284 013)	(763 932)
Straty dotyczące zobowiązań finansowych wycenianych według zamortyzowanego kosztu	(3 736 699)	(2 673 070)
Koszty z tytułu odsetek od zobowiązań wobec klientów	(3 589 601)	(2 496 984)
Koszty z tytułu odsetek od emisji papierów dłużnych	(99 575)	(115 315)
Koszty z tytułu odsetek od depozytów innych banków	(47 523)	(60 771)
Wynik netto	2 643 871	4 654 192

^{*)} stanowi sumę pozycji oznaczonych indeksem ¹⁾

^{**)} stanowi sumę pozycji oznaczonych indeksem ²⁾ powiększoną o koszty premii dłużnych papierów wartościowych dostępnych do sprzedaży stanowiących element pozycji „Inne”, w kwocie (9 484) tysięcy złotych w roku zakończonym dnia 31 grudnia 2009 roku oraz (195) tysięcy złotych w roku zakończonym dnia 31 grudnia 2008 roku.

4. Przychody i koszty z tytułu prowizji i opłat

Przychody z tytułu prowizji i opłat

	2009	2008
Przychody od aktywów finansowych, które nie są wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy, w tym:	365 522	313 309
Z tytułu udzielonych kredytów i pożyczek	365 522	313 309
Pozostałe prowizje	2 715 883	2 498 713
Z tytułu kart płatniczych	932 890	848 610
Z tytułu obsługi rachunków bankowych	858 781	780 759
Z tytułu ubezpieczenia kredytów	327 312	225 063
Z tytułu operacji kasowych	177 354	188 345
Z tytułu obsługi funduszy inwestycyjnych (w tym opłaty za zarządzanie)	92 049	159 570
Z tytułu operacji papierami wartościowymi	53 128	43 873
Z tytułu masowych operacji zagranicznych	41 524	41 181
Z tytułu dystrybucji znaków wartościowych	21 664	21 738
Inne*	211 181	189 574
Z tytułu usług powierniczych	1 654	1 056
Razem	3 083 059	2 813 078

*Pozycja „Inne” obejmuje m.in. prowizje: za wprowadzenie akcji spółek do obrotu giełdowego, sprzedaży obligacji oraz z tytułu opłat manipulacyjnych i podobnych operacji.

Koszty z tytułu prowizji i opłat

	2009	2008
Z tytułu kart płatniczych	(374 547)	(348 243)
Z tytułu usług akwizycyjnych	(139 969)	(134 773)
Z tytułu ubezpieczeń kredytów	(92 937)	(94 140)
Z tytułu prowizji za usługi operacyjne innych banków	(6 518)	(8 112)
Z tytułu prowizji zapłaconych PPUP	(4 399)	(5 240)
Inne*	(101 042)	(89 755)
Razem	(719 412)	(680 263)

*Pozycja „Inne” obejmuje m.in.: koszty opłat poniesionych przez DM na rzecz GPW i KDPW, koszty poniesione w obrocie dewizowym, koszty usług rozliczeniowo-rozrachunkowych.

5. Przychody z tytułu dywidend

	2009	2008
Przychody z tytułu dywidend od emitentów:	5 381	21 956
Papierów wartościowych dostępnych do sprzedaży	5 351	21 905
Papierów zakwalifikowanych jako przeznaczone do obrotu	30	51
Przychody z tytułu dywidend od spółek zależnych, współzależnych i stowarzyszonych z tego od:	96 179	108 940
PKO Towarzystwa Funduszy Inwestycyjnych SA	78 750	92 250
CEUP eService SA	9 959	-
Centrum Finansowego Puławska Sp. z o.o.	7 376	16 626
Agencji Inwestycyjnej CORP SA	94	64
Razem	101 560	130 896

6. Wynik na instrumentach finansowych wycenianych do wartości godziwej

	2009	2008
Instrumenty pochodne ¹⁾	33 567	(119 581)
Instrumenty dłużne	24 536	(31 774)
Instrumenty kapitałowe	1 946	(5 716)
Pozostałe ¹⁾	1 353	73
Razem	61 402	(156 998)

W wyniku na instrumentach finansowych wycenianych do wartości godziwej w pozycji „Instrumenty pochodne” rozpoznano część nieefektywną zabezpieczenia zmienności przepływów pieniężnych w wysokości (435) tysięcy złotych.

2009	Zyski	Straty	Wynik
Instrumenty finansowe przeznaczone do obrotu	11 952 886	(11 904 096)	48 790
Instrumenty finansowe wyznaczone przy początkowym ujęciu jako wyceniane według wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	78 216	(65 604)	12 612
Razem	12 031 102	(11 969 700)	61 402

2008	Zyski	Straty	Wynik
Instrumenty finansowe przeznaczone do obrotu	11 170 988	(11 295 694)	(124 706)
Instrumenty finansowe wyznaczone przy początkowym ujęciu jako wyceniane według wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	162 863	(195 155)	(32 292)
Razem	11 333 851	(11 490 849)	(156 998)

Całkowita kwota zmiany wartości godziwych instrumentów finansowych wycenionych według wartości godziwej przez rachunek zysków i strat ustalonych z wykorzystaniem technik wyceny (w przypadku braku publikowanych notowań ustalonych na aktywnym rynku) w roku zakończonym dnia 31 grudnia 2009 roku wyniosła 34 920* tysięcy złotych (w roku zakończonym dnia 31 grudnia 2008 roku: (119 508) tysięcy złotych).

7. Wynik na inwestycyjnych papierach wartościowych

	2009	2008
Kwota zysku ujęta bezpośrednio w innych całkowitych dochodach	22 312	11 533
Kwota ujęta bezpośrednio w innych całkowitych dochodach	22 312	11 533
Kwota zysku usunięta z innych całkowitych dochodów	10 365	1 613
Kwota straty usunięta z innych całkowitych dochodów	(10 959)	(2 564)
Kwota usunięta z innych całkowitych dochodów	(594)	(951)
Razem	21 718	10 582

8. Wynik z pozycji wymiany

	2009	2008
Różnice kursowe wynikające z instrumentów finansowych wycenianych według wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	2 713 081	(2 246 278)
Różnice kursowe z operacji wymiany	(1 818 401)	2 942 413
Razem	894 680	696 135

¹⁾ stanowi sumę pozycji oznaczonych indeksem ¹⁾

9. Pozostałe przychody i koszty operacyjne

	2009	2008
Pozostałe przychody operacyjne		
Odzyskane należności przedawnione, umorzone, nieściągalne	20 084	31 150
Przychody uboczne	20 797	22 849
Sprzedaż, likwidacja środków trwałych oraz wartości niematerialnych oraz aktywów do zbycia	16 457	6 130
Przychody ze sprzedaży udziałów w jednostkach podporządkowanych	-	3 746
Inne*	109 731	96 861
Razem	167 069	160 736

*Pozycja "Inne" obejmuje m.in.: rozwiązanie rezerw (np.: na koszty serwisu sprzętu komputerowego i oprogramowania, koszty usług biurowych), przychody z tytułu rozliczenia sprzedaży OSW Pegaz, wartość netto wniesionego aportu do spółki zależnej Fort Mokotów Inwestycje.

	2009	2008
Pozostałe koszty operacyjne		
Sprzedaż, likwidacja środków trwałych, wartości niematerialnych oraz aktywów do zbycia	(7 968)	(13 152)
Koszty uboczne Banku	(5 004)	(5 399)
Koszty przekazanych darowizn	(3 370)	(4 353)
Koszty budowy środków trwałych oraz nakłady na wartości niematerialne bez efektu gospodarczego	(62)	(426)
Inne*	(60 306)	(91 359)
Razem	(76 710)	(114 689)

*Pozycja "Inne" obejmuje m.in.: koszty zastępstwa procesowego zapłacone przez bank oraz koszty z tytułu wypłaconych zaliczek komorniczych.

(w tysiącach złotych)

10. Wynik z tytułu odpisów aktualizujących z tytułu utraty wartości

	Zwiększenia			Zmniejszenia			Wartość odpisów aktualizujących na początek okresu	Utworzenie odpisów aktualizujących w okresie	Inne	Zmniejszenie odpisów aktualizujących z tytułu spisania aktywów nie wpływające na rachunek zysków i strat	Rozwiązanie odpisów aktualizujących z tytułu utraty w okresie	Inne	Wartość odpisów aktualizujących na koniec okresu	Utworzenie odpisów aktualizujących netto – wpływ na rachunek zysków i strat
Za rok zakończony dnia 31 grudnia 2009 roku														
Inwestycyjne papiery wartościowe dostępne do sprzedaży	21 550	9 975	-	7 024	8 925	-	15 576	(1 050)						
wyceniane wg wartości godziwej przez kapitały (nienotowane na giełdach)	15 791	9 975		3 658	8 925	-	13 183	(1 050)						
instrumenty finansowe wyceniane wg ceny nabycia (niekwotowane instrumenty kapitałowe i powiązane z nimi instrumenty pochodne)	5 759	-	-	3 366	-	-	2 393	-						
Kredyty i pożyczki udzielone klientom i należności od banków wyceniane wg zamortyzowanego kosztu	2 628 651	3 032 779	-	469 556	1 748 766	1 054	3 442 054	(1 284 013)						
sektor niefinansowy	2 530 090	3 021 259	-	437 780	1 731 425	-	3 382 144	(1 289 834)						
kredyty konsumpcyjne	694 648	1 329 914	-	166 574	532 408	-	1 325 580	(797 506)						
kredyty mieszkaniowe	488 157	420 628	-	38 374	227 356	-	643 055	(193 272)						
kredyty gospodarcze	1 347 285	1 270 717	-	232 832	971 661	-	1 413 509	(299 056)						
sektor finansowy	75 090	9 417	-	31 776	13 263	1 054	38 414	3 846						
należności od banków	28 111	52	-	-	-	1 054	27 109	(52)						
kredyty gospodarcze	46 979	9 365	-	31 776	13 263	-	11 305	3 898						
sektor budżetowy	23 471	2 103	-	-	4 078	-	21 496	1 975						
kredyty gospodarcze	23 471	2 103	-	-	4 078	-	21 496	1 975						
Rzeczowe aktywa trwałe	1 916	95	-	-	778	67	1 166	683						
Wartości niematerialne	15 373	-	-	-	-	-	15 373	-						
Inwestycje w jednostki zależne, współzależne i stowarzyszone	326 146	68 085	48 738	-	-	7 080	435 889	(68 085)						
Pozostałe, w tym	245 303	179 257	78 588	328	138 242	48 738	315 840	(41 015)						
Rezerwy na zobowiązania pozabilansowe	84 623	169 122	-	328	135 934	-	117 483	(33 188)						
Razem	3 238 939	3 290 191	127 326	476 908	1 896 711	56 939	4 225 898	(1 393 480)						

(w tysiącach złotych)

	Zwiększenia			Zmniejszenia				Wartość odpisów aktualizujących na początek okresu	Utworzenie odpisów aktualizujących w okresie	Inne	Zmniejszenie odpisów aktualizujących z tytułu spisania aktywów nie wpływające na rachunek zysków i strat	Rozwiązanie odpisów aktualizujących z tytułu utraty w okresie	Inne	Wartość odpisów aktualizujących na koniec okresu	Utworzenie odpisów aktualizujących netto – wpływ na rachunek zysków i strat	
Za rok zakończony dnia 31 grudnia 2008 roku																
Inwestycyjne papiery wartościowe dostępne do sprzedaży	26 816	6 249	-	2 470	9 045	-	21 550	2 796								
wyceniane wg wartości godziwej przez kapitały (nienotowane na giełdach)	18 587	6 249	-	-	9 045	-	15 791	2 796								
instrumenty finansowe wyceniane wg ceny nabycia (niekwotowane instrumenty kapitałowe i powiązane z nimi instrumenty pochodne)	8 229	-	-	2 470	-	-	5 759	-								
Kredyty i pożyczki udzielone klientom i należności od banków wyceniane wg zamortyzowanego kosztu	2 307 004	1 577 693	28 067	470 352	813 761	-	2 628 651	(763 932)								
sektor niefinansowy	2 233 761	1 573 095	-	470 352	806 414	-	2 530 090	(766 681)								
kredyty konsumpcyjne	650 474	846 936	-	358 163	444 599	-	694 648	(402 337)								
kredyty mieszkaniowe	489 851	205 493	-	49 088	158 099	-	488 157	(47 394)								
kredyty gospodarcze	1 093 436	520 666	-	63 101	203 716	-	1 347 285	(316 950)								
sektor finansowy	44 059	3 271	28 067	-	307	-	75 090	(2 964)								
należności od banków	276	-	28 067	-	232	-	28 111	232								
kredyty gospodarcze	43 783	3 271	-	-	75	-	46 979	(3 196)								
sektor budżetowy	29 184	1 327	-	-	7 040	-	23 471	5 713								
kredyty gospodarcze	29 184	1 327	-	-	7 040	-	23 471	5 713								
Rzeczowe aktywa trwałe	1 957	532	-	477	96	-	1 916	(436)								
Wartości niematerialne	15 373	-	-	-	-	-	15 373	-								
Inwestycje w jednostki zależne, współzależne i stowarzyszone	65 136	309 125	-	40	48 075	-	326 146	(261 050)								
Pozostałe, w tym	122 187	212 724	-	3 192	86 416	-	245 303	(126 308)								
Rezerwy na zobowiązania pozabilansowe	34 465	136 062	-	-	85 904	-	84 623	(50 158)								
Razem	2 538 473	2 106 323	28 067	476 531	957 393	-	3 238 939	(1 148 930)								

11. Ogólne koszty administracyjne

	2009	2008
Świadczenia pracownicze	(2 136 166)	(2 269 539)
Koszty rzeczowe	(1 259 749)	(1 270 174)
Amortyzacja	(405 393)	(361 382)
Podatki i opłaty	(53 661)	(51 415)
Składka i wpłaty na Bankowy Fundusz Gwarancyjny	(49 623)	(16 737)
Razem	(3 904 592)	(3 969 247)

Koszty wynagrodzeń/Świadczenia pracownicze

	2009	2008
Wynagrodzenia	(1 801 038)	(1 896 469)
Ubezpieczenia, w tym	(275 090)	(279 024)
składki na świadczenia emerytalne i rentowe *	(221 683)	(220 453)
Inne świadczenia na rzecz pracowników	(60 038)	(94 046)
Razem	(2 136 166)	(2 269 539)

*Poniesione przez Bank całkowite koszty z tytułu świadczeń emerytalnych i rentowych

12. Podatek dochodowy

	2009	2008
Rachunek zysków i strat		
Bieżące obciążenie podatkowe	(763 785)	(949 873)
Odroczony podatek dochodowy związany z powstaniem i odwróceniem się różnic przejściowych	140 506	133 283
Obciążenie podatkowe wykazane w rachunku zysków i strat	(623 279)	(816 590)
Obciążenie podatkowe wykazane w innych dochodach całkowitych związane z powstaniem i odwróceniem się różnic przejściowych	(32 105)	2 011
Razem	(655 384)	(814 579)

	2009	2008
Wynik finansowy brutto przed opodatkowaniem	3 055 431	3 697 850
Podatek dochodowy według ustawowej stawki podatkowej obowiązującej w Polsce, wynoszącej 19% (2008: 19%)	(580 532)	(702 592)
Wpływ trwałych różnic pomiędzy wynikiem finansowym brutto a dochodem do opodatkowania podatkiem dochodowym, w tym:	(43 167)	(114 506)
Wpływ utworzenia odpisu aktualizującego, niestanowiącego kosztów podatkowych (KREDOBANK)	(12 848)	(67 659)
Wpływ utworzenia/rozwiązania rezerw oraz aktualizacja wartości, niestanowiące kosztów/przychodów podatkowych	(30 577)	(57 138)
Wpływ pozostałych kosztów niestanowiących kosztów uzyskania przychodu	(41 262)	(19 593)
Wpływ przychodów z tytułu dywidend	19 265	21 140
Wpływ innych przychodów wolnych od opodatkowania	16 902	5 294
Wpływ pozostałych różnic trwałych	5 353	3 450
Wpływ innych różnic pomiędzy wynikiem finansowym brutto a dochodem do opodatkowania podatkiem dochodowym, w tym darowizny	420	508
Podatek dochodowy wykazany w rachunku zysków i strat	(623 279)	(816 590)
Efektywna stopa podatkowa	20,40%	22,08%
Różnica przejściowa wynikająca z podatku odroczonego wykazana w rachunku zysków i strat	140 506	133 283
Razem bieżące obciążenie podatkowe wykazywane w rachunku zysków i strat	(763 785)	(949 873)

Zobowiązania/należności z tytułu bieżącego podatku dochodowego

	31.12.2009	31.12.2008
Zobowiązania z tytułu bieżącego podatku dochodowego	175 165	470 416

Władze podatkowe mogą kontrolować prawidłowość rozliczeń z tytułu podatków w okresie 5 lat licząc od końca roku, w którym upłynął termin złożenia deklaracji podatkowej. Zobowiązanie Banku z tytułu bieżącego podatku dochodowego od osób prawnych za 2009 rok zostanie uregulowane w dniu 31 marca 2010 roku.

Aktywo/rezerwa z tytułu podatku odroczonego

	Sprawozdanie z sytuacji finansowej		Rachunek zysków i strat	
	31.12.2009	31.12.2008	2009	2008
Rezerwa z tytułu podatku odroczonego				
Odsetki naliczone od należności (kredytów)	88 454	100 892	12 438	(948)
Odsetki skapitalizowane od kredytów mieszkaniowych w sytuacji normalnej	238 446	258 759	20 313	19 068
Odsetki od papierów wartościowych	37 713	44 113	6 400	(15 987)
Wycena pochodnych instrumentów finansowych, w tym:	40 935	-	-	-
odniesiona na wynik	12 957	-	(12 957)	(5 660)
odniesiona na inne dochody całkowite	27 978	-	-	-
Wycena papierów wartościowych, w tym:	-	11 486	-	-
odniesiona na wynik	-	6 365	6 365	-
odniesiona na inne dochody całkowite	-	5 121	-	-
Różnica między wartością bilansową i podatkową rzeczowego majątku trwałego	233 516	196 000	(37 516)	(62 074)
Pozostała wartość dodatnich różnic przejściowych	2 656	3 597	941	(793)
Rezerwa brutto z tytułu podatku odroczonego, w tym:	641 720	614 847	-	-
odniesiona na wynik	613 742	609 726	(4 016)	(66 394)
odniesiona na inne dochody całkowite	27 978	5 121	-	-
Aktywo z tytułu podatku odroczonego				
Odsetki naliczone od zobowiązań	326 419	223 004	103 415	84 752
Wycena pochodnych instrumentów finansowych, w tym:	17 410	77 734	-	-
odniesiona na wynik	17 410	77 734	(60 324)	15 403
odniesione na inne dochody całkowite	-	-	-	-
Wycena papierów wartościowych, w tym:	15 090	27 825	-	-
odniesiona na wynik	11 272	14 759	(3 487)	(7 306)
odniesiona na inne dochody całkowite	3 818	13 066	-	-
Rezerwa na świadczenia pracownicze	110 171	110 037	134	21 163
Odpisy z tytułu utraty wartości ekspozycji kredytowych	236 494	159 789	76 705	80 596
Korekta wyceny ESP	191 507	166 449	25 058	16 950
Pozostała wartość ujemnych różnic przejściowych	19 833	16 812	3 021	(11 881)
Aktywo brutto z tytułu podatku odroczonego, w tym:	916 924	781 650	-	-
odniesione na wynik	913 106	768 584	144 522	199 677
odniesione na inne dochody całkowite	3 818	13 066	-	-
Łączny efekt różnic przejściowych, w tym:	275 204	166 803	-	-
odniesiony na wynik	299 364	158 858	140 506	133 283
odniesiony na inne dochody całkowite	(24 160)	7 945	-	-
Aktywo z tytułu odroczonego podatku dochodowego (prezentowane w sprawozdaniu z sytuacji finansowej)	275 204	166 803	-	-
Wpływ netto podatku odroczonego na rachunek zysków i strat	-	-	140 506	133 283

13. Zysk przypadający na jedną akcję

Podstawowy zysk przypadający na jedną akcję

Podstawowy zysk przypadający na jedną akcję, obliczany jest w oparciu o zysk lub stratę przypadającą na zwykłych akcjonariuszy Banku poprzez podzielenie zysku lub straty, która na nich przypada przez średnią ważoną liczbę akcji zwykłych występujących w ciągu danego okresu.

Zysk na jedną akcję

	2009	2008
Zysk przypadający na akcjonariuszy zwykłych (w tys. PLN)	2 432 152	2 881 260
Średnia ważona liczba akcji zwykłych w okresie (w tys.)*	1 121 562	1 090 000
Zysk przypadający na jedną akcję (w PLN na akcję)	2,17	2,64

*W związku z emisją akcji oraz zgodnie z wymogiem MSR 33 „Zysk przypadający na jedną akcję”, przeliczono średnią ważoną liczbę akcji zwykłych w okresie dla danych porównawczych

Zysk na jedną akcję z działalności zaniechanej

W latach zakończonych odpowiednio dnia 31 grudnia 2009 roku oraz dnia 31 grudnia 2008 roku nie wystąpiły istotne koszty i przychody z tytułu działalności zaniechanej.

Rozwodniony zysk przypadający na jedną akcję

Rozwodniony zysk przypadający na jedną akcję, obliczany jest na podstawie zysku przypadającego na zwykłych akcjonariuszy poprzez podzielenie zysku, który na nich przypada przez średnią ważoną liczbę akcji zwykłych występujących w ciągu danego okresu, skorygowaną o wpływ wszystkich rozważających potencjalnych akcji zwykłych.

W Banku zarówno w 2009 roku jak i w 2008 roku nie występowały instrumenty rozważające zysk przypadający na jedną akcję.

Rozwodniony zysk z działalności zaniechanej przypadający na jedną akcję

W latach zakończonych dnia 31 grudnia 2009 roku oraz dnia 31 grudnia 2008 roku w Banku nie wystąpiły istotne koszty i przychody z tytułu działalności zaniechanej.

14. Wyplacone dywidendy (łącznie lub w przeliczeniu na jedną akcję) z podziałem na akcje zwykłe i pozostałe akcje

Bank nie ujmuje dywidend zadeklarowanych po zakończeniu okresu sprawozdawczego jako zobowiązań występujących na dzień 31 grudnia 2009 roku.

Zgodnie z uchwałą nr 9/2009 Zwyczajnego Walnego Zgromadzenia Akcjonariuszy PKO Banku Polskiego SA z dnia 30 czerwca 2009 roku, dywidendę za rok 2008 ustalono w wysokości 1 000 000 tysięcy złotych tj. 1 zł brutto za jedną akcję.

Lista akcjonariuszy uprawnionych do dywidendy za 2008 rok została określona na dzień 24 września 2009 roku, a wypłata dywidendy nastąpiła w dniu 5 października 2009 roku.

Na dzień 31 grudnia 2009 roku Bank nie podjął decyzji w sprawie wypłaty dywidendy. Zgodnie z polityką Banku w zakresie wypłaty dywidendy, Zarząd Banku zgłaszając propozycje wypłaty dywidendy, będzie kierował się koniecznością zapewnienia odpowiedniego poziomu współczynnika wypłacalności oraz kapitału niezbędnego do rozwoju Banku, w kwocie 40% jednostkowego zysku netto Banku za dany rok kalendarzowy.

Zwyczajne Zgromadzenie Wspólników spółki Centrum Finansowe Puławska Sp. z o.o. w dniu 22 kwietnia 2009 roku podjęło uchwałę nr 4 w sprawie przeznaczenia zysku spółki za 2008 rok w kwocie 7 376 tysięcy złotych na wypłatę dywidendy dla PKO Banku Polskiego SA.

Zwyczajne Walne Zgromadzenie spółki PKO Towarzystwo Funduszy Inwestycyjnych SA w dniu 28 kwietnia 2009 roku podjęło uchwałę nr 3 w sprawie przeznaczenia zysku spółki za 2008 rok na wypłatę dywidendy dla PKO Banku Polskiego SA w kwocie 78 750 tysięcy złotych oraz dla udziałowców mniejszościowych w kwocie 26 250 tysięcy złotych.

Zwyczajne Walne Zgromadzenie spółki Centrum Elektronicznych Usług Płatniczych eService SA w dniu 30 kwietnia 2009 roku podjęło uchwałę nr 3 w sprawie przeznaczenia zysku spółki za 2008 rok w kwocie 9 959 tysięcy złotych na wypłatę dywidendy dla PKO Banku Polskiego SA.

15. Kasa, środki w Banku Centralnym

	31.12.2009	31.12.2008
Rachunek bieżący w Banku Centralnym	4 625 073	3 419 832
Gotówka	2 368 309	2 336 985
Inne środki	584	1 431
Razem	6 993 966	5 758 248

Bank może wykorzystywać w ciągu dnia środki na rachunkach rezerwy obowiązkowej do bieżących rozliczeń pieniężnych na podstawie dyspozycji złożonej do Narodowego Banku Polskiego, musi jednak zapewnić utrzymanie średniego miesięcznego salda na tym rachunku w odpowiedniej wysokości wynikającej z deklaracji rezerwy obowiązkowej.

Środki na rachunku rezerwy obowiązkowej są oprocentowane w wysokości 0,9 stopy redyskonta weksli. Na dzień 31 grudnia 2009 roku oprocentowanie to wynosiło 3,375%.

Na dzień 31 grudnia 2009 roku oraz na dzień 31 grudnia 2008 roku nie wystąpiły ograniczenia w dysponowaniu środkami.

16. Należności od banków

	31.12.2009	31.12.2008
Lokaty w innych bankach	1 133 859	2 108 482
Udzielone kredyty i pożyczki	481 666	968 264
Transakcje z przyrzeczeniem odkupu	105 427	603 200
Rachunki bieżące	354 587	247 292
Środki pieniężne w drodze	5 337	7 846
Razem	2 080 876	3 935 084
Odpis z tytułu utraty wartości należności	(27 109)	(28 111)
w tym odpis na należność od banku zagranicznego	(27 013)	(28 067)
Razem netto	2 053 767	3 906 973

Ryzyko związane z należnościami od banków zostało szerzej opisane w Nocie 48 „Cele i zasady zarządzania ryzykiem związanym z instrumentami finansowymi”.

17. Aktywa finansowe przeznaczone do obrotu

	31.12.2009	31.12.2008
Dłużne papiery wartościowe	2 202 847	1 491 524
emitowane przez pozostałe banki	1 799	-
emitowane przez Skarb Państwa	2 198 840	1 491 398
emitowane przez jednostki samorządu terytorialnego	2 208	126
Udziały i akcje w innych jednostkach – notowane na giełdach	10 108	4 623
Razem aktywa finansowe przeznaczone do obrotu	2 212 955	1 496 147

(w tysiącach złotych)

Aktywa finansowe przeznaczone do obrotu według terminów zapadalności na dzień 31 grudnia 2009 roku oraz za dzień 31 grudnia 2008 roku według wartości bilansowej (wartości nominalne w terminach kontraktowej zapadalności; odsetki, premie, dyskonto w przedziale do 1 miesiąca)

Na dzień 31 grudnia 2009 roku	do 1 miesiąca	powyżej 1 miesiąca do 3 miesięcy	powyżej 3 miesięcy do 1 roku	powyżej 1 roku do 5 lat	powyżej 5 lat	Razem
Dłużne papiery wartościowe	110 901	690 037	723 135	542 016	136 758	2 202 847
emitowane przez pozostałe banki	-	-	-	-	1 799	1 799
emitowane przez Skarb Państwa	110 901	688 004	722 960	542 016	134 959	2 198 840
emitowane przez jednostki samorządu terytorialnego	-	2 033	175	-	-	2 208
Udziały i akcje w innych jednostkach – notowane	10 108	-	-	-	-	10 108
Razem	121 009	690 037	723 135	542 016	136 758	2 212 955

Średnia rentowność dłużnych papierów wartościowych emitowanych przez Skarb Państwa znajdujących się w portfelu aktywów finansowych przeznaczonych do obrotu na dzień 31 grudnia 2009 roku w PLN wynosiła 4,57%. Na dzień 31 grudnia 2009 roku w portfelu nie było papierów skarbowych denominowanych w walutach obcych.

Portfel dłużnych papierów wartościowych przeznaczonych do obrotu na dzień 31 grudnia 2009 roku obejmował następujące papiery wartościowe ujmowane w wartości nominalnej:

- bony skarbowe 397 600
- obligacje skarbowe 1 840 020
- obligacje BGK 1 799
- obligacje komunalne 2 176

Na dzień 31 grudnia 2008 roku	do 1 miesiąca	powyżej 1 miesiąca do 3 miesięcy	powyżej 3 miesięcy do 1 roku	powyżej 1 roku do 5 lat	powyżej 5 lat	Razem
Dłużne papiery wartościowe	184 104	107 913	1 044 291	136 930	18 286	1 491 524
emitowane przez Skarb Państwa	184 104	107 913	1 044 165	136 930	18 286	1 491 398
emitowane przez jednostki samorządu terytorialnego	-	-	126	-	-	126
Udziały i akcje w innych jednostkach – notowane	4 623	-	-	-	-	4 623
Razem	188 727	107 913	1 044 291	136 930	18 286	1 496 147

Średnia rentowność dłużnych papierów wartościowych emitowanych przez Skarb Państwa na dzień 31 grudnia 2008 roku w PLN wynosiła 5,70%, w EUR wynosiła 3,80 %.

Portfel dłużnych papierów wartościowych przeznaczonych do obrotu na dzień 31 grudnia 2008 roku obejmował następujące papiery wartościowe ujmowane w wartości nominalnej:

- bony skarbowe 797 400
- obligacje skarbowe 701 495
- obligacje w EUR 18 776
- obligacje komunalne 124

18. Pochodne instrumenty finansowe

Instrumenty pochodne stosowane przez Bank

W ramach swojej działalności Bank wykorzystuje różnego typu pochodne instrumenty finansowe służące do celów zarządzania ryzykiem związanym z prowadzoną działalnością. Na dzień 31 grudnia 2009 roku oraz na dzień 31 grudnia 2008 roku Bank posiadał następujące instrumenty pochodne:

	31.12.2009		31.12.2008	
	Aktywa	Zobowiązania	Aktywa	Zobowiązania
Instrumenty zabezpieczające	352 261	25 312	-	-
Pozostałe instrumenty pochodne	1 677 660	1 519 058	3 599 545	6 150 337
Razem	2 029 921	1 544 370	3 599 545	6 150 337

Rodzaj kontraktu	31.12.2009		31.12.2008	
	Aktywa	Zobowiązania	Aktywa	Zobowiązania
IRS	1 307 705	1 296 136	2 601 250	2 554 343
FRA	7 613	8 298	128 673	124 489
FX Swap	90 056	27 181	22 350	359 114
CIRS	402 221	33 699	56 290	2 391 272
Forward	24 167	49 349	204 355	135 645
Opcje	198 159	127 847	574 434	585 414
Inne	-	1 860	12 193	60
Razem	2 029 921	1 544 370	3 599 545	6 150 337

Najczęściej wykorzystywanymi typami instrumentów pochodnych w działalności Banku są: IRS, FRA, FX Swap, CIRS, Forward.

Wartości nominalne instrumentów bazowych i wartość godziwa pochodnych instrumentów finansowych

52

Wartości nominalne instrumentów bazowych i wartość godziwa pochodnych instrumentów finansowych

53

19. Instrumenty pochodne zabezpieczające

Bank na dzień 31 grudnia 2009 roku stosuje następujące rodzaje rachunkowości zabezpieczeń:

1. zabezpieczenie zmienności przepływów pieniężnych kredytów hipotecznych w CHF oraz lokat negocjowanych w PLN, wynikającej z ryzyka zmian stóp procentowych oraz ryzyka kursowego, z wykorzystaniem transakcji CIRS,
2. zabezpieczenie zmienności przepływów pieniężnych kredytów PLN o zmiennym oprocentowaniu, wynikającej z ryzyka zmian stóp procentowych, z wykorzystaniem transakcji IRS.

Bank obejmował rachunkowością zabezpieczeń transakcje CIRS sukcesywnie począwszy od 1 kwietnia 2009 roku, w dacie resetu instrumentów basis swap, tj. w dacie ponownego ustalenia nominału nogi PLN po bieżącym kursie, a stanowiącej jednocześnie datę początku nowego okresu odsetkowego CIRS (w tym dniu następuje również płatność odsetek oraz różnic kursowych z tytułu rewaluacji nominału).

Charakterystykę stosowanych przez Bank zabezpieczeń zmienności przepływów pieniężnych prezentuje poniższa tabela:

Strategia zabezpieczająca:		
	Zabezpieczenie zmienności przepływów pieniężnych kredytów hipotecznych w CHF oraz lokat negocjowanych w PLN, wynikającej z ryzyka zmian stóp procentowych oraz ryzyka kursowego, z wykorzystaniem transakcji CIRS	Zabezpieczenie zmienności przepływów pieniężnych kredytów PLN o zmiennym oprocentowaniu, wynikającej z ryzyka zmian stóp procentowych, z wykorzystaniem transakcji IRS
Rodzaj relacji zabezpieczającej	Rachunkowość zabezpieczeń przepływów pieniężnych (macro cash flow hedge).	Rachunkowość zabezpieczeń przepływów pieniężnych (macro cash flow hedge).
Opis relacji zabezpieczającej	Eliminacja ryzyka zmienności przepływów pieniężnych generowanych przez kredyty hipoteczne denominowane w CHF oraz lokat negocjowanych w PLN, z tytułu zmian referencyjnych stóp procentowych w CHF i PLN, oraz zmian kursu walutowego CHF/PLN w ciągu okresu objętego zabezpieczeniem.	Eliminacja ryzyka zmienności przepływów pieniężnych generowanych przez portfel kredytów w PLN o zmiennym oprocentowaniu wynikającej z ryzyka zmian stóp procentowych w ciągu okresu objętego zabezpieczeniem.
Zabezpieczane ryzyko	Ryzyko walutowe i ryzyko stopy procentowej.	Ryzyko stopy procentowej.
Instrument zabezpieczający	Transakcje CIRS, w których Bank płaci kupon oparty o LIBOR 3M CHF, a otrzymuje kupon oparty o WIBOR 3M od kwoty nominalnej zdefiniowanej odpowiednio w CHF oraz PLN.	Transakcje IRS, w których Bank płaci kupon oparty o zmienną stopę WIBOR 3M, a otrzymuje kupon oparty o stałą stopę od kwoty nominalnej, na którą został zawarty.
Pozycja zabezpieczana	1) Portfel kredytów hipotecznych o zmiennym oprocentowaniu w CHF. 2) Portfel krótkoterminowych lokat negocjowanych, łącznie z ich odnawianiem w przyszłości (wysokie prawdopodobieństwo wystąpienia).	Portfel kredytów w PLN indeksowanych do stopy zmiennej WIBOR 3M.
Efektywność zabezpieczenia	Efektywność zabezpieczenia jest weryfikowana poprzez zastosowanie prospektywnych i retrospektywnych testów efektywności. Testy wykonywane są z częstotliwością miesięczną.	Efektywność zabezpieczenia jest weryfikowana poprzez zastosowanie prospektywnych i retrospektywnych testów efektywności. Testy wykonywane są z częstotliwością miesięczną.
Data ustanowienia powiązania zabezpieczającego	Począwszy od 1 kwietnia 2009 roku, stopniowo w datach resetów CIRS desygnowanych do rachunkowości zabezpieczeń.	Maj - grudzień 2009

Okresy, w których oczekuje się wystąpienia przepływów pieniężnych oraz kiedy należy oczekiwać wywarcia przez nie wpływu na wyniki finansowe

Styczeń 2010 - styczeń 2017

Styczeń 2010 – grudzień 2012

Zabezpieczenie przepływów pieniężnych

Wartość godziwa instrumentów pochodnych stanowiących zabezpieczenie przepływów pieniężnych związanych ze stopą procentową i/lub kursem walutowym na dzień 31 grudnia 2009 roku.

Typ instrumentu:	Wartość bilansowa/wartość godziwa		
	Aktywa	Zobowiązania	RAZEM
Interest Rate Swaps	7 610	93	7 517
Cross Interest Rate Swaps	344 651	25 219	319 432
Razem	352 261	25 312	326 949

Wartość nominalna instrumentów zabezpieczających w podziale na terminy realizacji na dzień 31 grudnia 2009 roku.

Typ instrumentu:	Wartość nominalna					
	Do 6 miesięcy	6 – 12 miesięcy	1 – 2 lata	2 – 5 lat	Powyżej 5 lat	RAZEM
IRS w tys. PLN	260 000	140 000	-	30 000	-	430 000
CIRS						
w tys. PLN	418 155	1 115 740	1 666 295	9 022 190	3 314 055	15 536 435
w tys. CHF	150 000	400 000	600 000	3 250 000	1 200 000	5 600 000

Inne dochody całkowite z tytułu zabezpieczenia przepływów pieniężnych	31.12.2009
Inne dochody całkowite na początek okresu	-
Zyski/ straty odniesione na inne dochody całkowite w okresie	636 166
Kwota przeniesiona w okresie z innych dochodów całkowitych do rachunku zysków i strat:	(488 912)
Inne dochody całkowite na koniec okresu (brutto)	147 254
Efekt podatkowy	(27 978)
Inne dochody całkowite na koniec okresu (netto)	119 276
Nieefektywna część zabezpieczenia przepływów pieniężnych rozpoznana w rachunku zysków i strat	(435)

Na dzień 31 grudnia 2008 roku Bank nie stosował rachunkowości zabezpieczeń.

20. Instrumenty finansowe wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat

	31.12.2009	31.12.2008
Dłużne papiery wartościowe	12 356 532	4 546 497
emitowane przez Skarb Państwa	5 362 314	4 373 621
emitowane przez banki centralne	6 994 218	-
emitowane przez pozostałe banki	-	172 876
Razem	12 356 532	4 546 497

Na dzień 31 grudnia 2009 roku oraz na dzień 31 grudnia 2008 roku portfel papierów wartościowych wycenianych do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat obejmował:

Według wartości nominalnej	31.12.2009	31.12.2008
bony pieniężne NBP	7 000 000	-
bony skarbowe	4 634 410	2 100 000
obligacje skarbowe	766 000	2 255 500
obligacje USD	-	118 472
w tym emitowane przez banki	-	118 472
obligacje EUR	-	95 965
w tym emitowane przez banki	-	95 965

Średnia rentowność dla dłużnych papierów wartościowych emitowanych przez Skarb Państwa znajdujących się w portfelu pozostałych instrumentów finansowych wycenianych do wartości godziwej przez wynik finansowy na dzień 31 grudnia 2009 roku wynosiła w PLN 4,16%, zaś na dzień 31 grudnia 2008 roku wynosiła w PLN 5,65%.

(w tysiącach złotych)

Instrumenty finansowe wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat wg terminów zapadalności według wartości bilansowej

(wartości nominalne w terminach kontraktowej zapadalności; odsetki, premie, dyskonto w przedziale do 1 miesiąca)

Na dzień 31 grudnia 2009 roku	do 1 miesiąca	powyżej 1 miesiąca do 3 miesięcy	powyżej 3 miesięcy do 1 roku	powyżej 1 roku do 5 lat	powyżej 5 lat	Razem
Dłużne papiery wartościowe	7 463 292	2 193 104	2 700 136	-	-	12 356 532
emitowane przez banki centralne	6 994 218	-	-	-	-	6 994 218
emitowane przez Skarb Państwa	469 074	2 193 104	2 700 136	-	-	5 362 314
Razem	7 463 292	2 193 104	2 700 136	-	-	12 356 532

Na dzień 31 grudnia 2008 roku	do 1 miesiąca	powyżej 1 miesiąca do 3 miesięcy	powyżej 3 miesięcy do 1 roku	powyżej 1 roku do 5 lat	powyżej 5 lat	Razem
Dłużne papiery wartościowe	997 473	99 355	2 425 146	1 001 837	22 686	4 546 497
emitowane przez pozostałe banki	-	-	-	150 190	22 686	172 876
emitowane przez Skarb Państwa	997 473	99 355	2 425 146	851 647	-	4 373 621
Razem	997 473	99 355	2 425 146	1 001 837	22 686	4 546 497

21. Kredyty i pożyczki udzielone klientom

	31.12.2009	31.12.2008
Kredyty i pożyczki udzielone		
Należności wyceniane według metody grupowej (IBNR)	109 602 411	96 689 671
Należności wyceniane według metody zindywidualizowanej	4 677 152	1 879 162
Należności wyceniane według metody portfelowej	3 561 171	2 133 726
Kredyty i pożyczki udzielone - brutto	117 840 734	100 702 559
Odpisy na ekspozycje spełniające przesłanki portfelowej utraty wartości	(1 885 369)	(1 279 179)
Odpisy na ekspozycje spełniające przesłanki zindywidualizowanej utraty wartości	(971 326)	(648 853)
Odpisy na ekspozycje spełniające przesłanki grupowej utraty wartości (IBNR)	(558 250)	(672 508)
Odpisy - razem	(3 414 945)	(2 600 540)
Kredyty i pożyczki udzielone - netto	114 425 789	98 102 019

Ryzyko związane z kredytami i pożyczkami udzielonymi klientom zostało szerzej opisane w Nocie 48 „Cele i zasady zarządzania ryzykiem związanym z instrumentami finansowymi”.

Umowy leasingu finansowego i leasingu operacyjnego

Leasing finansowy

Bank nie posiada istotnych należności i zobowiązań z tytułu leasingu finansowego.

Leasing operacyjny – leasingobiorca

Umowy leasingowe, zgodnie z którymi leasingodawca zachowuje zasadniczo całe ryzyko i wszystkie korzyści z posiadania leasingu, zaliczane są do umów leasingu operacyjnego. Opłaty leasingowe z tytułu leasingu operacyjnego ujmowane są jako koszty w rachunku zysków i strat metodą liniową przez okres użytkowania przedmiotu leasingu. Definicję leasingu operacyjnego spełniają również umowy najmu i dzierżawy zawierane w ramach normalnej działalności operacyjnej.

Bank ponosi płatności z tytułu leasingu samochodów oraz z tytułu najmu lokali. Wszystkie umowy zawierane są na warunkach rynkowych. Umowy te nie przewidują ponoszenia przez leasingobiorcę opłat warunkowych, z postanowień umów leasingowych nie wynikają też ograniczenia. W niektórych przypadkach umowy zawierają możliwość przedłużenia umowy, wykorzystania możliwości zakupu lub zmiany ceny.

Poniżej przedstawiono dane dotyczące umów leasingu operacyjnego zawartych przez Bank.

Łączna kwota przyszłych opłat leasingowych z tytułu nieodwołalnego leasingu operacyjnego	31.12.2009	31.12.2008
Dla okresu:		
do 1 roku	122 985	117 067
od 1 roku do 5 lat	281 606	264 929
powyżej 5 lat	117 015	147 824
Razem	521 606	529 820

Opłaty leasingowe i subleasingowe ujęte jako koszt danego okresu, w okresie od 1 stycznia 2009 roku do 31 grudnia 2009 roku wyniosły 148 556 tysięcy złotych (w okresie od 1 stycznia 2008 roku do 31 grudnia 2008 roku 124 146 tysięcy złotych).

22. Inwestycyjne papiery wartościowe dostępne do sprzedaży

	31.12.2009	31.12.2008
Dłużne papiery wartościowe dostępne do sprzedaży brutto	7 904 769	8 701 479
emitowane przez banki centralne	-	2 673 729
emitowane przez pozostałe banki	90 086	46 756
emitowane przez inne podmioty finansowe	245 215	481 128
emitowane przez podmioty niefinansowe	786 873	795 041
emitowane przez Skarb Państwa	4 782 374	3 286 726
emitowane przez jednostki samorządu terytorialnego	2 000 221	1 418 099
Utrata wartości dłużnych papierów wartościowych dostępnych do sprzedaży	(13 183)	(15 791)
Razem dłużne papiery wartościowe dostępne do sprzedaży netto	7 891 586	8 685 688
Kapitałowe papiery wartościowe dostępne do sprzedaży brutto	76 504	76 582
Utrata wartości kapitałowych papierów wartościowych dostępnych do sprzedaży	(2 393)	(5 759)
Razem kapitałowe papiery wartościowe dostępne do sprzedaży netto	74 111	70 823
Razem inwestycyjne papiery wartościowe netto	7 965 697	8 756 511

zmiana stanu inwestycyjnych papierów wartościowych dostępnych do sprzedaży

	2009	2008
Stan na początek okresu	8 756 511	5 841 553
Różnice kursowe	43 681	48 918
Zwiększenia	11 363 543	9 110 374
<i>w tym zmiana stanu odpisu</i>	-	5 266
Zmniejszenia (wykup)	(12 219 756)	(6 254 916)
<i>w tym zmiana stanu odpisu</i>	5 975	-
Zmiany wartości godziwej	21 718	10 582
Stan na koniec okresu	7 965 697	8 756 511

Ryzyko związane z inwestycyjnymi papierami wartościowymi dostępnymi do sprzedaży zostało szerzej opisane w Nocie 48 „Cele i zasady zarządzania ryzykiem związanym z instrumentami finansowymi.”

(w tysiącach złotych)

Papiery wartościowe dostępne do sprzedaży według terminów zapadalności według wartości bilansowej

(wartości nominalne w terminach kontraktowej zapadalności; odsetki, premie dyskonto w przedziale do 1 miesiąca; odpis z tytułu utraty wartości – w przedziale powyżej 1 miesiąca do 3 miesięcy)

Na dzień 31 grudnia 2009 roku	do 1 miesiąca	powyżej 1 miesiąca do 3 miesięcy	powyżej 3 miesięcy do 1 roku	powyżej 1 roku do 5 lat	powyżej 5 lat	Razem
Papiery wartościowe dostępne do sprzedaży						
emitowane przez pozostałe banki	-	-	39 185	-	50 901	90 086
emitowane przez inne podmioty finansowe	50	157 929	87 236	-	-	245 215
emitowane przez podmioty niefinansowe	79 947	33 547	-	627 877	32 319	773 690
emitowane przez Skarb Państwa	346 327	851 240	1 753 992	1 830 815	-	4 782 374
emitowane przez jednostki samorządu terytorialnego	3 935	1 218	161 508	791 181	1 042 379	2 000 221
Razem	430 259	1 043 934	2 041 921	3 249 873	1 125 599	7 891 586

Średnia rentowność papierów wartościowych dostępnych do sprzedaży na dzień 31 grudnia 2009 roku wyniosła 4,62%.

Na dzień 31 grudnia 2009 roku portfel dłużnych papierów wartościowych dostępnych do sprzedaży obejmował następujące papiery wartościowe ujmowane w wartości nominalnej:

- obligacje korporacyjne w PLN 1 066 050
- obligacje komunalne 2 013 589
- obligacje skarbowe 4 358 000
- obligacje zagraniczne w EUR 41 082
- bony skarbowe 497 270

(w tysiącach złotych)

Na dzień 31 grudnia 2008 roku		do 1 miesiąca	powyżej 1 miesiąca do 3 miesięcy	powyżej 3 miesięcy do 1 roku	powyżej 1 roku do 5 lat	Razem
Papiery wartościowe dostępne do sprzedaży						
emitowane przez banki centralne	-	-	-	-	2 673 729	2 673 729
emitowane przez pozostałe banki			-	-	46 756	46 756
emitowane przez inne podmioty finansowe	330	260 546	220 252	-	-	481 128
emitowane przez podmioty niefinansowe	339 359	108 290	39 502	282 939	9 160	779 250
emitowane przez Skarb Państwa	-	-	-	-	2 765 486	3 286 726
emitowane przez jednostki samorządu terytorialnego	-	8 361	95 239	652 493	662 006	1 418 099
Razem	339 689	377 197	354 993	6 421 403	1 192 406	8 685 688

Średnia rentowność papierów wartościowych dostępnych do sprzedaży na dzień 31 grudnia 2008 roku wyniosła 4,94%.

Na dzień 31 grudnia 2008 roku portfel dłużnych papierów wartościowych dostępnych do sprzedaży obejmował następujące papiery wartościowe ujmowane w wartości nominalnej:

- obligacje korporacyjne w PLN 1 162 720
- obligacje korporacyjne w EUR 32 824
- obligacje komunalne 1 427 563
- obligacje skarbowe 3 005 000
- obligacje NBP 2 551 112
- obligacje skarbowe w EUR 271 206
- obligacje zagraniczne w USD 88 854

Na dzień 31 grudnia 2009 roku oraz na dzień 31 grudnia 2008 roku Bank nie posiadał papierów wartościowych w portfelu utrzymywanym do terminu zapadalności.

23. Inwestycje w jednostki zależne, współzależne i stowarzyszone

Na dzień 31 grudnia 2009 roku inwestycje Banku w jednostkach zależnych, współzależnych i stowarzyszonych zostały ujęte w cenach nabycia skorygowanych o odpisy z tytułu utraty wartości.

Poniższe zestawienie przedstawia indywidualne wartości udziałów Banku w poszczególnych podmiotach podporządkowanych.

Na dzień 31 grudnia 2009 roku	Wartość brutto	Utrata wartości	Wartość bilansowa
Podmioty zależne			
KREDOBANK SA	786 746	(423 723)	363 023
PKO BP BANKOWY PTE S.A.	205 786	-	205 786
PKO Towarzystwo Funduszy Inwestycyjnych SA	186 989	-	186 989
Centrum Finansowe Puławska Sp. z o.o.	128 288	-	128 288
Bankowy Fundusz Leasingowy SA	70 000	-	70 000
Inteligo Financial Services SA	59 602	-	59 602
Centrum Elektronicznych Usług Płatniczych "eService" SA	55 500	-	55 500
Fort Mokotów Inwestycje Sp. z o.o. ¹	43 546	-	43 546
Bankowe Towarzystwo Kapitałowe SA	18 566	(10 666)	7 900
PKO BP Inwestycje Sp. z o.o. ²	4 503	-	4 503
PKO Finance AB	172	-	172
Podmioty współzależne			
Centrum Haffnera Sp. z o.o.	44 371	-	44 371
Centrum Obsługi Biznesu Sp. z o.o.	17 498	-	17 498
Podmioty stowarzyszone			
Bank Pocztowy SA	146 500	-	146 500
Poznański Fundusz Poręczeń Kredytowych Sp. z o.o.	1 500	(1 500)	-
Agencja Inwestycyjna CORP SA	29	-	29
Razem	1 769 596	(435 889)	1 333 707

1) zaangażowanie nie uwzględnia wartości dopłaty dokonanej przez PKO Bank Polski SA, wykazywanej w pozycji należności, w wysokości 8 053 tysięcy złotych

2) zaangażowanie nie uwzględnia wartości dopłat dokonanych przez PKO Bank Polski SA, wykazywanych w pozycji należności, w łącznej wysokości 113 310 tysięcy złotych

Na dzień 31 grudnia 2008 roku	Wartość brutto	Utrata wartości	Wartość bilansowa
Podmioty zależne			
KREDOBANK SA ¹	307 364	(307 364)	-
Powszechne Towarzystwo Emerytalne BANKOWY SA	205 786	-	205 786
Centrum Finansowe Puławska Sp. z o.o.	128 288	-	128 288
Bankowy Fundusz Leasingowy SA	70 000	-	70 000
PKO Towarzystwo Funduszy Inwestycyjnych SA	69 054	-	69 054
Inteligo Financial Services SA	59 602	-	59 602
Centrum Elektronicznych Usług Płatniczych "eService" SA	55 500	-	55 500
Bankowe Towarzystwo Kapitałowe SA	18 566	(10 666)	7 900
PKO Inwestycje Sp. z o.o. ²	4 503	-	4 503
PKO Finance AB	172	-	172
Podmioty współzależne			
Centrum Haffnera Sp. z o.o.	44 371	-	44 371
Centrum Obsługi Biznesu Sp. z o.o.	17 498	-	17 498
Podmioty stowarzyszone			
Bank Pocztowy SA	146 500	-	146 500
Kolej Gondolowa Jaworzyna Krynicka SA	15 531	(1 680)	13 851
Ekogips SA (w upadłości)	5 400	(5 400)	-
Poznański Fundusz Poręczeń Kredytowych Sp. z o.o.	1 500	(1 036)	464
Agencja Inwestycyjna CORP SA	29	-	29
Razem	1 149 664	(326 146)	823 518

1) zaangażowanie nie uwzględnia wartości akcji objętych przez PKO Bank Polski SA w ramach XVIII emisji akcji, wykazywanych na 31 grudnia 2008 roku w pozycji należności w wysokości 48 737 tysięcy złotych oraz odpisu z tyt. utraty wartości utworzonego na ww. należność w pełnej wysokości

2) zaangażowanie nie uwzględnia wartości dopłat dokonanych przez PKO Bank Polski SA wykazywanych w pozycji należności w łącznej wysokości 113 310 tysięcy złotych.

Skrócone informacje o jednostkach stowarzyszonych wykazywanych metodą praw własności

	Wartość aktywów	Wartość zobowiązań	Wartość przychodów	Zysk netto	% udziałów
31.12.2009					
Bank Pocztowy SA	3 914 287	3 630 260	311 220	11 271	25,0001%
Poznański Fundusz Poręczeń Kredytowych Sp. z o.o.	16 301	49	568	249	33,33%
Agencja Inwestycyjna CORP SA	3 710	2 073	14 823	479	22,31%
Razem	3 934 298	3 632 382	326 611	11 999	X
31.12.2008					
Bank Pocztowy SA	2 705 720	2 433 862	297 820	26 132	25,0001%
Kolej Gondolowa Jaworzyna Krynicka SA	44 648	7 794	13 408	3 714	37,53%
Poznański Fundusz Poręczeń Kredytowych Sp. z o.o.	15 614	18	379	10 017	33,33%
Agencja Inwestycyjna CORP SA	3 899	2 290	13 165	451	22,31%
Razem	2 769 881	2 443 964	324 772	40 314	X

Zaprezentowane w tabeli dane finansowe pochodzą ze sprawozdań finansowych odpowiednich spółek sporządzonych zgodnie z polskimi zasadami rachunkowości. Zgodnie z szacunkami Banku różnice między wyżej wymienionymi sprawozdaniami, a sprawozdaniami finansowymi sporządzonymi według MSSF/MSR nie są istotne dla sprawozdania finansowego Banku. Dane za 2008 rok wszystkich spółek oraz dane spółki Agencji Inwestycyjnej CORP SA za 2009 rok pochodzą ze sprawozdań zbadanych przez biegłego rewidenta.

Na dzień 31 grudnia 2009 roku oraz na dzień 31 grudnia 2008 roku Bank nie posiadał udziału w zobowiązaniach warunkowych jednostek stowarzyszonych nabytych wspólnie z innymi inwestorami.

W 2009 roku miały miejsce następujące zdarzenia w PKO Banku Polskim SA:

a) dotyczące Fort Mokotów Inwestycje Sp. z o.o.

W dniu 7 kwietnia 2009 roku w Krajowym Rejestrze Sądowym została zarejestrowana spółka Fort Mokotów Inwestycje Sp. z o.o. Kapitał zakładowy spółki wynosi 43 551 tysięcy złotych i dzieli się na 43 551 udziałów o wartości nominalnej 1 tysiąca złotych każdy.

Udziały w spółce o wartości nominalnej 43 546 tysięcy złotych (stanowiące 99,9885% kapitału zakładowego spółki i uprawniające do 99,9885% głosów na zgromadzeniu wspólników) objął PKO Bank Polski SA pokrywając je aportem w postaci prawa użytkowania wieczystego gruntu przy ul. Raławickiej w Warszawie. Drugim udziałowcem spółki jest PKO BP Inwestycje Sp. z o.o. – spółka zależna od PKO Banku Polskiego SA.

W dniu 1 grudnia 2009 roku PKO Bank Polski SA dokonał dopłaty do kapitału spółki zależnej Fort Mokotów Inwestycje Sp. z o.o. w wysokości 8 053 tysięcy złotych.

b) dotyczące KREDOBANK SA

W dniu 16 stycznia 2009 roku, po poinformowaniu Komisji Nadzoru Finansowego o zmianie wartości zaangażowania kapitałowego PKO Banku Polskiego SA w akcje KREDOBANK SA z tytułu objęcia w dniu 31 grudnia 2008 roku akcji XVIII emisji, Bank przebiegował ww. akcje w sprawozdaniu z sytuacji finansowej Banku z pozycji „Inne aktywa” do pozycji „Inwestycje w jednostki zależne, współzależne i stowarzyszone”.

W dniu 10 czerwca 2009 roku PKO Bank Polski SA objął 102 384 202 391 akcji w podwyższonym kapitale zakładowym KREDOBANK SA o łącznej wartości nominalnej 1 023 842,02 tysięcy UAH. Cena za nabywane akcje, łącznie z kosztami dodatkowymi, wyniosła 430 644 tysięcy złotych.

W wyniku objęcia wyżej wymienionych akcji udział PKO Banku Polskiego SA w kapitale zakładowym KREDOBANK SA oraz udział w głosach na walnym zgromadzeniu zwiększył się z 98,5619% do 99,4948%.

W związku z trwającym kryzysem finansowym na Ukrainie, Bank w ciągu 2009 roku okresowo przeprowadzał testy na utratę wartości zaangażowania kapitałowego spółki KREDOBANK SA oraz przeprowadził test na utratę wartości według danych na koniec roku. Wynik

przeprowadzonego testu na dzień 31 grudnia 2009 roku uzasadnia zwiększenie w ciągu 2009 roku odpisów aktualizujących wartość spółki zależnej KREDOBANK SA łącznie w wysokości (67 622) tysięcy złotych, z poziomu (356 101) tysięcy złotych według stanu na 31 grudnia 2008 roku do poziomu (423 723) tysięcy złotych według stanu na 31 grudnia 2009 roku.

c) dotyczące PKO Towarzystwo Funduszy Inwestycyjnych SA

Zgodnie z umową zawartą przez PKO Bank Polski SA i Credit Suisse Asset Management (Luksemburg) SA z dnia 15 września 2009 roku Bank nabył 45 000 akcji spółki PKO Towarzystwo Funduszy Inwestycyjnych SA.

Cena za nabywane akcje łącznie z kosztami dodatkowymi, wyniosła 117 934 tysięcy złotych.

W wyniku wyżej wymienionych. transakcji udział PKO Banku Polskiego SA w kapitale zakładowym i w głosach na walnym zgromadzeniu spółki zwiększył się z 75% do 100%.

d) dotyczące zmiany nazwy wybranych spółek z Grupy Kapitałowej PKO Banku Polskiego SA

W ramach ujednolicenia nazewnictwa i symboliki spółek Grupy Kapitałowej PKO Banku Polskiego SA w 2009 roku nazwy zmieniły następujące spółki:

- spółka Powszechne Towarzystwo Emerytalne BANKOWY SA zmieniła nazwę na PKO BP BANKOWY Powszechne Towarzystwo Emerytalne SA,
- spółka PKO Inwestycje Sp. z o.o. zmieniła nazwę na PKO BP Inwestycje Sp. z o.o.,

e) dotyczące przekwalifikowania spółki Kolei Gondolowej Jaworzyna Krynicka SA do aktywów przeznaczonych do sprzedaży

PKO Bank Polski SA w styczniu 2009 roku, biorąc pod uwagę stan prac związanych ze sprzedażą akcji spółki Kolej Gondolowa Jaworzyna Krynicka SA, dokonał przekwalifikowania do aktywów trwałych przeznaczonych do sprzedaży 310 620 sztuk akcji ww. spółki o łącznej wartości nominalnej (równej cenie nabycia) w wysokości 15 531 tysięcy złotych. Ww. akcje stanowią 37,53% udziału w kapitale zakładowym Spółki oraz uprawniają do 36,71% głosów na walnym zgromadzeniu Spółki.

Wyżej wymienione akcje zostały ujęte w aktywach trwałych przeznaczonych do sprzedaży w wysokości 13 851 tysięcy złotych, ustalonej jako wartość bilansowa z dnia przeksięgowania.

Intencją Zarządu Banku jest sprzedaż posiadanego pakietu akcji Kolej Gondolowa Jaworzyna Krynicka SA. Bank w 2009 roku prowadził rozmowy z potencjalnymi klientami dotyczące sprzedaży ww. akcji oraz zamierza w 2010 roku nadal prowadzić rozmowy z potencjalnymi nabywcami.

Do stycznia 2009 roku spółka była podmiotem stowarzyszonym Banku.

f) dotyczące wyksięgowanie akcji spółki Ekogips SA

W dniu 30 września 2009 roku akcje spółki Ekogips SA zostały usunięte z ksiąg PKO Banku Polskiego SA w wyniku zakończenia postępowania upadłościowego spółki.

Spółka Ekogips SA była podmiotem stowarzyszonym Banku.

24. Wartości niematerialne

Za rok zakończony dnia 31 grudnia 2009 roku	Oprogramowanie	Inne, w tym nakłady	Ogółem
Wartość niematerialne na początek okresu netto	954 717	200 325	1 155 042
Zakupy	-	280 982	280 982
Transfery	413 170	(413 170)	-
Amortyzacja	(161 042)	(1 692)	(162 734)
Pozostałe zmiany wartości	(29)	(4 480)	(4 509)
Wartość bilansowa netto	1 206 816	61 965	1 268 781
<i>Na dzień 1 stycznia 2009 roku</i>			
Wartość bilansowa brutto	1 787 570	216 154	2 003 724
Skumulowana amortyzacja i odpis aktualizujący z tytułu trwałej utraty wartości	(832 853)	(15 829)	(848 682)
Wartość bilansowa netto	954 717	200 325	1 155 042
<i>Na dzień 31 grudnia 2009 roku</i>			
Wartość bilansowa brutto	2 200 662	79 479	2 280 141
Skumulowana amortyzacja i odpis aktualizujący z tytułu trwałej utraty wartości	(993 846)	(17 514)	(1 011 360)
Wartość bilansowa netto	1 206 816	61 965	1 268 781

Istotną wartością niematerialną z punktu widzenia Banku są nakłady poniesione na Zintegrowany System Informatyczny (ZSI). Łączna wartość nakładów poniesionych na ZSI w latach 2003–2009 wyniosła 983 150 tysięcy złotych (odpowiednio za lata 2003–2008 wyniosła 864 500 tysięcy złotych). Wartość bilansowa netto Zintegrowanego Systemu Informatycznego (ZSI) na dzień 31 grudnia 2009 roku wyniosła 682 052 tysięcy złotych. Przewidywany okres eksploatacji systemu został określony na 15 lat. Na dzień 31 grudnia 2009 pozostały okres użytkowania wynosi 12 lat.

Za rok zakończony dnia 31 grudnia 2008 roku	Oprogramowanie	Inne, w tym nakłady	Ogółem
Wartość niematerialne na początek okresu netto	809 771	117 839	927 610
Zakupy	-	363 110	363 110
Transfery	285 737	(285 737)	-
Amortyzacja	(140 546)	(2 345)	(142 891)
Pozostałe zmiany wartości	(245)	7 458	7 213
Wartość bilansowa netto	954 717	200 325	1 155 042
<i>Na dzień 1 stycznia 2008 roku</i>			
Wartość bilansowa brutto	1 567 880	131 387	1 699 267
Skumulowana amortyzacja i odpis aktualizujący z tytułu trwałej utraty wartości	(758 109)	(13 548)	(771 657)
Wartość bilansowa netto	809 771	117 839	927 610
<i>Na dzień 31 grudnia 2008 roku</i>			
Wartość bilansowa brutto	1 787 570	216 154	2 003 724
Skumulowana amortyzacja i odpis aktualizujący z tytułu trwałej utraty wartości	(832 853)	(15 829)	(848 682)
Wartość bilansowa netto	954 717	200 325	1 155 042

Bank nie wytwarza patentów i licencji we własnym zakresie. W okresie od 1 stycznia 2009 roku do 31 grudnia 2009 roku Bank poniósł nakłady inwestycyjne związane z nabyciem środków trwałych i wartości niematerialnych w kwocie 387 980 tysięcy złotych (w okresie od 1 stycznia 2008 roku do 31 grudnia 2008 roku 792 680 tysięcy złotych).

(w tysiącach złotych)

25. Rzeczowe aktywa trwałe

Za rok zakończony dnia 31 grudnia 2009 roku	Grunty i budynki	Maszyny i urządzenia	Środki transportu	Środki trwałe w budowie	Nieruchomości inwestycyjne	Inne	Ogółem
Wartość brutto rzeczowych aktywów trwałych na początek okresu	1 954 645	2 082 754	8 101	530 553	32 009	383 710	4 991 772
Zwiększenia, w tym:	147 436	303 045	248	118 766	607	41 223	611 325
Nabycie i inne zmiany	6 891	952	122	118 766	607	2 533	129 871
Transfery z nakładów na środki trwałe	140 545	302 093	126	-	-	38 690	481 454
Zmniejszenia, w tym:	(38 049)	(265 046)	(4 536)	(488 957)	(31 885)	(18 388)	(846 861)
Likwidacja i sprzedaż	(26 824)	(264 242)	(4 487)	-	(31 885)	(17 826)	(345 264)
Transfery z nakładów na środki trwałe	-	-	-	(481 454)	-	-	(481 454)
Inne	(11 225)	(804)	(49)	(7 503)	-	(562)	(20 143)
Wartość brutto rzeczowych aktywów trwałych na koniec okresu	2 064 032	2 120 753	3 813	160 362	731	406 545	4 756 236
Skumulowana amortyzacja (umorzenie) na początek okresu	(541 809)	(1 675 887)	(6 563)	-	(7 839)	(294 791)	(2 526 889)
Zwiększenia, w tym:	(71 305)	(145 539)	(333)	-	(803)	(27 994)	(245 974)
Amortyzacja okresu	(70 847)	(145 065)	(211)	-	(803)	(25 733)	(242 659)
Inne	(458)	(474)	(122)	-	-	(2 261)	(3 315)
Zmniejszenia, w tym:	16 263	262 871	4 379	-	8 233	17 996	309 742
Likwidacja i sprzedaż	13 454	261 836	4 330	-	8 233	17 453	305 306
Inne	2 809	1 035	49	-	-	543	4 436
Skumulowana amortyzacja (umorzenie) na koniec okresu	(596 851)	(1 558 555)	(2 517)	-	(409)	(304 789)	(2 463 121)
Odpisy aktualizujące							
Odpisy aktualizujące na początek okresu	(1 216)	-	-	(700)	-	-	(1 916)
Zwiększenia	-	(3)	-	-	-	-	(3)
Zmniejszenia	53	-	-	700	-	-	753
Odpisy aktualizujące na koniec okresu	(1 163)	(3)	-	-	-	-	(1 166)
Wartość netto	1 466 018	562 195	1 296	160 362	322	101 756	2 291 949
Saldo otwarcia	1 411 620	406 867	1 538	529 853	24 170	88 919	2 462 967
Saldo zamknięcia	1 466 018	562 195	1 296	160 362	322	101 756	2 291 949

Wartość pozabilansowa maszyn i urządzeń użytkowanych na dzień 31 grudnia 2009 roku na mocy umów leasingu operacyjnego oraz umów dzierżawy z opcją zakupu wynosiła 43 124 tysięcy złotych (na dzień 31 grudnia 2008 roku wyniosła 3 623 tysięcy złotych). W latach zakończonych odpowiednio dnia 31 grudnia 2009 roku oraz dnia 31 grudnia 2008 roku nie występowały ograniczenia prawa dotyczące tytułu prawnego Banku do rzeczowych aktywów trwałych tytułem zabezpieczenia zobowiązań.

(w tysiącach złotych)

Za rok zakończony dnia 31 grudnia 2008 roku	Grunt i budynki	Maszyny i urządzenia	Środki transportu	Środki trwałe w budowie	Nieruchomości inwestycyjne	Inne	Ogółem
Wartość brutto rzeczowych aktywów trwałych na początek okresu	1 922 591	2 311 757	12 433	271 305	39 012	367 183	4 924 281
Zwiększenia, w tym:	40 824	86 840	558	432 349	-	36 928	597 499
Nabywanie i inne zmiany	749	111	-	432 349	-	118	433 327
Transfery z nakładów na środki trwałe	40 075	86 729	558	-	-	36 810	164 172
Zmniejszenia, w tym:	(8 770)	(315 843)	(4 890)	(173 101)	(7 003)	(20 401)	(530 008)
Likwidacja i sprzedaż	(7 855)	(312 932)	(4 458)	-	(23)	(19 459)	(344 727)
Transfery z nakładów na środki trwałe	-	-	-	(164 172)	-	-	(164 172)
Inne	(915)	(2 911)	(432)	(8 929)	(6 980)	(942)	(21 109)
Wartość brutto rzeczowych aktywów trwałych na koniec okresu	1 954 645	2 082 754	8 101	530 553	32 009	383 710	4 991 772
Skumulowana amortyzacja (umorzenie) na początek okresu	(480 722)	(1 858 631)	(10 856)	-	(6 245)	(295 390)	(2 651 844)
Amortyzacja okresu	(66 286)	(130 666)	(311)	-	(1 594)	(19 634)	(218 491)
Inne	(847)	(465)	(56)	-	-	(107)	(1 475)
Zmniejszenia, w tym:	6 046	313 875	4 660	-	-	20 340	344 921
Likwidacja i sprzedaż	4 419	310 324	4 248	-	-	19 381	338 372
Inne	1 627	3 551	412	-	-	959	6 549
Skumulowana amortyzacja (umorzenie) na koniec okresu	(541 809)	(1 675 887)	(6 563)	-	(7 839)	(294 791)	(2 526 889)
Odpisy aktualizujące							
Odpisy aktualizujące na początek okresu	(1 257)	-	-	(700)	-	-	(1 957)
Zmniejszenia	41	-	-	-	-	-	41
Odpisy aktualizujące na koniec okresu	(1 216)	-	-	(700)	-	-	(1 916)
Wartość netto	1 411 620	406 867	1 538	529 853	24 170	88 919	2 462 967
Saldo otwarcia	1 440 612	453 126	1 577	270 605	32 767	71 793	2 270 480
Saldo zamknięcia	1 411 620	406 867	1 538	529 853	24 170	88 919	2 462 967

W 2009 i 2008 roku Bank nie otrzymał istotnych odszkodowań od stron trzecich z tytułu utraty wartości lub utracenia pozycji rzeczowych aktywów trwałych ujętych w rachunku zysków i strat.

26. Inne aktywa

	31.12.2009	31.12.2008
Należności od odbiorców	128 124	137 089
Rozrachunki z tytułu transakcji zrealizowanych przy użyciu kart	114 793	124 344
Rozliczenia instrumentów finansowych	33 865	50 972
Czynne rozliczenia międzyokresowe kosztów	21 114	29 729
Należności z tytułu nierozliczonych transakcji instrumentami pochodnymi	20 598	7 446
Zapasy związane z działalnością eksploatacyjną, uboczną i inwestycyjną	15 499	15 211
Należności od budżetu z tytułu prowadzonej przez bank dystrybucji znaków wartościowych	13 800	8 883
Rozliczenia z tytułu obrotu papierami wartościowymi	9 551	7 255
Należności z tytułu działalności dewizowej	6 679	8 628
Inne*	61 337	81 000
Razem	425 360	470 557
w tym aktywa finansowe **	342 909	359 828

* W pozycji „Inne” znajdują się głównie m.in. rozrachunki międzybankowe i międzyoddziałowe, należności z zakresu gospodarki własnej, należności z tytułu innych operacji z podmiotami finansowymi, niefinansowymi i budżetowymi.

**Do aktywów finansowych zaliczono wszystkie pozycje „Innych aktywów”, z wyjątkiem pozycji „Czynne rozliczenia międzyokresowe kosztów”, oraz „Inne”.

27. Zobowiązania wobec Banku Centralnego

	31.12.2009	31.12.2008
Do 1 miesiąca	6 581	2 816
Razem zobowiązania wobec Banku Centralnego	6 581	2 816

28. Zobowiązania wobec innych banków

	31.12.2009	31.12.2008
Depozyty innych banków	1 399 985	2 835 727
Otrzymane kredyty i pożyczki	2 621 791	2 656 004
Rachunki bieżące	23 270	92 550
Inne depozyty z rynku pieniężnego	121 679	115 171
Razem zobowiązania wobec innych banków	4 166 725	5 699 452

29. Pozostałe zobowiązania finansowe wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat

Na dzień 31 grudnia 2009 roku oraz na dzień 31 grudnia 2008 roku Bank nie posiadał pozostałych zobowiązań finansowych wycenianych do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat.

30. Zobowiązania wobec klientów

	31.12.2009	31.12.2008
Zobowiązania wobec podmiotów gospodarczych	27 736 114	19 164 051
Środki na rachunkach bieżących i depozyty O/N	8 784 705	7 053 309
Depozyty terminowe	17 298 043	11 576 236
Otrzymane kredyty i pożyczki	1 421 527	378 009
Inne	231 839	156 497
Zobowiązania wobec jednostek budżetowych	9 680 980	7 279 432
Środki na rachunkach bieżących i depozyty O/N	3 355 753	3 873 849
Depozyty terminowe	6 279 377	3 356 859
Inne	45 850	48 724
Zobowiązania wobec ludności	86 627 306	75 413 447
Środki na rachunkach bieżących i depozyty O/N	37 613 105	29 148 203
Depozyty terminowe	48 746 371	45 968 763
Inne	267 830	296 481
Razem zobowiązania wobec klientów	124 044 400	101 856 930

31. Zobowiązania podporządkowane

W 2007 roku Bank wyemitował obligacje podporządkowane o łącznej wartości 1 600 700 tysięcy złotych, o 10-letnim terminie zapadalności. Obligacje są oprocentowane w półrocznych okresach odsetkowych. Odsetki od obligacji są naliczane od wartości nominalnej według zmiennej stopy procentowej równej stawce WIBOR 6M, powiększonej o marżę równą 100 pb. p.a.

Na dzień 31 grudnia 2009 roku

Zobowiązanie podporządkowane	Wartość nominalna	Waluta	Stopa procentowa (%)	Termin zapadalności/ wykupu	Stan zobowiązania
Obligacje podporządkowane	1 600 700	PLN	5,30%	30.10.2017	1 612 178

Na dzień 31 grudnia 2008 roku

Zobowiązanie podporządkowane	Wartość nominalna	Waluta	Stopa procentowa (%)	Termin zapadalności/ wykupu	Stan zobowiązania
Obligacje podporządkowane	1 600 700	PLN	7,88%	30.10.2017	1 618 755

zmiana stanu zobowiązań podporządkowanych

	2009	2008
Stan na początek okresu	1 618 755	1 614 885
Zwiększenia (z tytułu):	99 575	115 022
odsetki naliczone	99 575	115 022
Zmniejszenia (z tytułu):	(106 152)	(111 152)
splaty odsetek	(106 152)	(111 152)
Stan zobowiązań podporządkowanych na koniec okresu	1 612 178	1 618 755

32. Pozostałe zobowiązania

	31.12.2009	31.12.2008
Koszty do zapłacenia	201 827	213 723
Przychody pobierane z góry	252 675	178 246
Inne zobowiązania (z tytułu):	865 415	963 427
zobowiązania z tytułu rozliczeń w operacjach papierami wartościowymi	276 221	205 896
rozliczenia międzybankowe	182 275	241 034
rozliczenia publiczno-prawne	127 156	116 903
zobowiązania z tytułu działalności dewizowej	47 934	76 854
zobowiązania wobec dostawców	36 776	29 308
rozliczenia instrumentów finansowych	36 325	57 764
zobowiązania wobec UOKiK	22 310	22 310
zobowiązania w zakresie działalności inwestycyjnej i gospodarki własnej	12 345	51 164
zobowiązania z tytułu operacji z podmiotami niefinansowymi	6 586	9 947
zobowiązania z tytułu kart płatniczych	5 949	4 815
rozliczenie zakupu maszyn i urządzeń oraz materiałów, robót i usług dotyczących budowy środków trwałych i działalności eksploatacyjnej	3 570	34 465
pozostałe*	107 968	112 967
Razem	1 319 917	1 355 396
w tym zobowiązania finansowe **	959 274	1 064 183

* Pozycja „pozostałe” obejmuje m.in. zobowiązania z tytułu sprzedanych znaków wartościowych, zobowiązania z tytułu przekazów bankowych i innych zleceń do wypłaty, zobowiązania wobec instytucji ubezpieczeniowych.

** Do zobowiązań finansowych zaliczono wszystkie pozycje „Pozostałych zobowiązań” z wyjątkiem pozycji „Przychody pobierane z góry” oraz „Pozostałe”

Na dzień 31 grudnia 2009 roku oraz na dzień 31 grudnia 2008 PKO Bank Polski SA nie posiadał zobowiązań, w przypadku których nie wywiązywałby się z płatności wynikających z zawartych umów.

33. Rezerwy

Za rok zakończony dnia 31 grudnia 2009 roku	Rezerwa na sprawy sporne	Rezerwa na świadczenia emerytalno - rentowe oraz nagrody jubileuszowe	Rezerwa na udzielone zobowiązania i gwarancje	Inne rezerwy*	Razem
Na dzień 1 stycznia 2009 roku, w tym:	6 841	364 945	77 782	111 785	561 353
Rezerwa krótkoterminowa	6 841	46 517	77 782	111 785	242 925
Rezerwa długoterminowa	-	318 428	-	-	318 428
Utworzenie/aktualizacja rezerw	-	2 691	169 122	17 316	189 129
Wykorzystanie rezerw	-	-	(328)	(12 941)	(13 269)
Rozwiązanie rezerw	-	(345)	(135 934)	(2 308)	(138 587)
Stan na dzień 31 grudnia 2009 roku, w tym:	6 841	367 291	110 642	113 852	598 626
Rezerwa krótkoterminowa	6 841	27 277	110 642	113 852	258 612
Rezerwa długoterminowa	-	340 014	-	-	340 014

*Pozycja „Inne rezerwy” obejmuje m.in. rezerwę restrukturyzacyjną w kwocie 72 604 tysięcy złotych oraz rezerwę na sprzedane wierzytelności w kwocie 31 589 tysięcy złotych.

Za rok zakończony dnia 31 grudnia 2008 roku	Rezerwa na sprawy sporne	Rezerwa na świadczenia emerytalno - rentowe oraz nagrody jubileuszowe	Rezerwa na udzielone zobowiązania i gwarancje	Inne rezerwy*	Razem
Na dzień 1 stycznia 2008 roku, w tym:	6 841	320 757	27 624	97 823	453 045
Rezerwa krótkoterminowa	6 841	40 985	27 624	97 823	173 273
Rezerwa długoterminowa	-	279 772	-	-	279 772
Utworzenie/aktualizacja rezerw	-	46 609	136 062	29 446	212 117
Wykorzystanie rezerw	-	-	-	(14 700)	(14 700)
Rozwiązanie rezerw	-	(2 421)	(85 904)	(784)	(89 109)
Stan na dzień 31 grudnia 2008 roku, w tym:	6 841	364 945	77 782	111 785	561 353
Rezerwa krótkoterminowa	6 841	46 517	77 782	111 785	242 925
Rezerwa długoterminowa	-	318 428	-	-	318 428

*Pozycja „Inne rezerwy” obejmuje m.in. rezerwę restrukturyzacyjną w kwocie 74 779 tysięcy złotych oraz rezerwę na sprzedane wierzytelności w kwocie 25 350 tysięcy złotych.

Rezerwy na sprawy sporne utworzone zostały w wysokości oczekiwanych wpływów korzyści ekonomicznych.

34. Kapitał zakładowy

W roku zakończonym 31 grudnia 2009 roku, w stosunku do roku zakończonym 31 grudnia 2008 roku, wystąpiły zmiany w wysokości kapitału zakładowego PKO Banku Polskiego SA

Na dzień 31 grudnia 2009 roku kapitał zakładowy PKO Banku Polskiego SA wynosił 1 250 000 tysięcy złotych i składało się na niego 1 250 000 tysięcy akcji o wartości nominalnej 1 PLN (na dzień 31 grudnia 2008 roku: 1 000 000 tysięcy złotych, 1 000 000 tysięcy akcji o wartości nominalnej 1 PLN) – akcje w pełni opłacone. Wyemitowane akcje PKO Banku Polskiego SA nie są uprzywilejowane.

Struktura kapitału akcyjnego PKO Banku Polskiego SA

Seria	Rodzaj akcji	Ilość akcji	Wartość nominalna 1 akcji	Wartość serii wg wartości nominalnej
Seria A	akcje zwykłe imienne	510 000 000	1 zł	510 000 000 zł
Seria B	akcje zwykłe na okaziciela	105 000 000	1 zł	105 000 000 zł
Seria C	akcje zwykłe na okaziciela	385 000 000	1 zł	385 000 000 zł
Seria D	akcje zwykłe na okaziciela	250 000 000	1 zł	250 000 000 zł
Razem	---	1 250 000 000	---	1 250 000 000 zł

W dniu 10 listopada 2004 roku na mocy ustawy z dnia 30 sierpnia 1996 roku o komercjalizacji i prywatyzacji (Dz. U. z 2002 roku, Nr 171, poz. 1397 z późniejszymi zmianami) oraz § 14 ust. 1 Rozporządzenia Ministra Skarbu Państwa z dnia 29 stycznia 2003 roku w sprawie szczegółowych zasad podziału uprawnionych pracowników na grupy, ustalania liczby akcji przypadających na każdą z tych grup oraz trybu nabywania akcji przez uprawnionych pracowników (Dz. U. Nr 35, poz. 303) nastąpiło przyznanie akcji pracowniczych jednostki dominującej jej pracownikom. W wyniku przydziału pracownicy otrzymali 105 000 000 akcji, co stanowiło 10,5% udziału w kapitale zakładowym Banku (obecnie jest to 8,4% udziału w kapitale zakładowym Banku).

Na dzień 31 grudnia 2009 roku w obrocie znajdowało się 609 490 tysięcy akcji (na dzień 31 grudnia 2008 roku 487 565 tysięcy akcji).

Na dzień 31 grudnia 2009 roku oraz na dzień 31 grudnia 2008 roku jednostki zależne, współzależne i stowarzyszone Banku nie posiadały akcji PKO Banku Polskiego SA.

Dane na temat posiadaczy akcji PKO Banku Polskiego SA zostały przedstawione w Nocie 1.

35. Pozostałe kapitały

	31.12.2009	31.12.2008
Kapitał zapasowy	12 048 111	7 216 986
Kapitał z aktualizacji wyceny	102 994	(33 874)
Fundusz ogólnego ryzyka bankowego	1 070 000	1 070 000
Pozostałe kapitały rezerwowe	3 276 260	1 395 000
Razem	16 497 365	9 648 112

36. Przeniesione aktywa finansowe, których składniki nie kwalifikują się do wyłączenia ze sprawozdania z sytuacji finansowej

Na dzień 31 grudnia 2009 roku oraz na dzień 31 grudnia 2008 roku PKO Bank Polski SA nie posiadał istotnych przeniesionych aktywów finansowych, których składniki nie kwalifikowałyby się do wyłączenia ze sprawozdania z sytuacji finansowej.

37. Aktywa stanowiące zabezpieczenie zobowiązań

PKO Bank Polski SA posiada następujące aktywa stanowiące zabezpieczenie następujących zobowiązań własnych:

Zobowiązania z tytułu transakcji sell-buy-back (SBB)

	31.12.2009	31.12.2008
Obligacje skarbowe:		
wartość nominalna	314 760	135 565
wartość bilansowa	294 542	140 748
Bony skarbowe:		
wartość nominalna	46 730	14 990
wartość bilansowa	46 555	14 717

Fundusz ochrony środków gwarantowanych

Fundusz ochrony środków gwarantowanych PKO Bank Polski SA tworzy zgodnie z art. 25 ustawy z dnia 14 grudnia 1994 roku o Bankowym Funduszu Gwarancyjnym (Dz. U. z 2007 roku nr 70, poz. 474, z 2008 roku nr 196, poz. 1214 i nr 209, poz. 1315).

	31.12.2009	31.12.2008
Wartość funduszu	442 092	238 273
Wartość nominalna zabezpieczenia	455 000	240 000
Rodzaj zabezpieczenia	obligacje NBP	obligacje NBP
Termin wykupu zabezpieczenia	24.11.2010	01.03.2012
Wartość bilansowa zabezpieczenia	464 532	251 535

Wartość aktywów na pokrycie Funduszu Ochrony Środków Gwarantowanych stanowią obligacje skarbowe z terminem wykupu zapewniającym zabezpieczenie wartości bilansowej przez okres określony ustawą. Fundusz jest powiększany lub pomniejszany w dniu 1 lipca każdego roku odpowiednio do wysokości sumy stanowiącej podstawę obliczenia kwoty rezerwy obowiązkowej.

Fundusz Gwarantowania Rozliczeń Transakcji Giełdowych

Środki pieniężne stanowiące zabezpieczenia wykonywanych przez Dom Maklerski PKO BP SA operacji papierami wartościowymi są zdeponowane w KDPW w ramach Funduszu Gwarantowania Rozliczeń Transakcji Giełdowych.

	31.12.2009	31.12.2008
Fundusz Gwarantowania Rozliczeń Transakcji Giełdowych	8 421	7 966

Każdy uczestnik bezpośredni, który posiada status uczestnika rozliczającego zobowiązany jest do dokonania wpłaty do funduszu rozliczeniowego gwarantującego rozliczanie transakcji giełdowych objętych tym funduszem. Wysokość wpłat uzależniona jest od wartości obrotu danego uczestnika i jest codziennie aktualizowana przez KDPW SA.

38. Zobowiązania warunkowe

Programy subemisji

Według stanu na dzień 31 grudnia 2009 roku funkcjonowały następujące programy papierów wartościowych objęte subemisją:

Nazwa emitenta papierów wartościowych z gwarancją przejęcia emisji	Rodzaj gwarantowanych papierów wartościowych	Zobowiązania pozabilansowe wynikające z umowy gwarancyjnej	Okres obowiązywania umowy	Rodzaj subemisji
Spółka A	obligacje korporacyjne	500 000	2025.12.31	Umowa Emisji Obligacji*
Spółka B	obligacje korporacyjne	199 786	2010.11.15	Umowa Emisji Obligacji*
Spółka C	obligacje korporacyjne	119 915	2012.01.02	Umowa Emisji Obligacji*
Spółka D	obligacje korporacyjne	44 500	2016.12.30	Umowa Emisji Obligacji*
Spółka E	obligacje korporacyjne	13 000	2018.12.31	Umowa Emisji Obligacji*
Podmiot A	obligacje komunalne	15 000	2025.12.31	Umowa Emisji Obligacji*
Suma		892 201		

*Dotyczy Umowy Organizacji, Prowadzenia i Obsługi Programu Emisji Obligacji

Na dzień 31 grudnia 2008 roku funkcjonowały następujące programy papierów wartościowych objęte subemisją:

Nazwa emitenta papierów wartościowych z gwarancją przejęcia emisji	Rodzaj gwarantowanych papierów wartościowych	Zobowiązania pozabilansowe wynikające z umowy gwarancyjnej	Okres obowiązywania umowy	Rodzaj subemisji
Spółka A	bony wekslowe	299 482	2009.12.31	Umowa Emisji Bonów Wekslowych PKO Banku Polskiego SA
Spółka B	obligacje korporacyjne	199 753	2012.01.02	Umowa Emisji Obligacji*
Spółka C	obligacje korporacyjne	64 500	2009.12.31	Umowa Emisji Obligacji*
Spółka D	obligacje korporacyjne	43 000	2018.12.31	Umowa Emisji Obligacji*
Suma		606 735		

*Dotyczy Umowy Organizacji, Prowadzenia i Obsługi Programu Emisji Obligacji

Wszystkie papiery wartościowe objęte przez Bank subemisją zaliczają się do papierów z nieograniczoną zbywalnością, nienotowanych na giełdach i nieznajdujących się w regulowanym obrocie pozagiełdowym.

Zobowiązania umowne

Na dzień 31 grudnia 2009 roku kwota zobowiązań umownych dotyczących wartości niematerialnych wynosi 1 748 tysięcy złotych.

Udzielone zobowiązania finansowe

	31.12.2009	31.12.2008
Udzielone zobowiązania finansowe razem:	27 628 880	26 196 875
na rzecz podmiotów finansowych	1 131 047	706 971
na rzecz podmiotów niefinansowych	24 683 557	25 068 238
na rzecz budżetu	1 814 276	421 666
w tym: udzielone zobowiązania nieodwołalne	7 360 144	7 714 609

Udzielone zobowiązania gwarancyjne

Gwarancje i poręczenia	31.12.2009	31.12.2008
Podmioty finansowe	373 918	302 600
Podmioty niefinansowe	5 066 241	4 052 870
Budżet	373 300	204 073
Razem zobowiązania udzielone	5 813 459	4 559 543

W latach zakończonych odpowiednio dnia 31 grudnia 2009 roku oraz dnia 31 grudnia 2008 roku Bank nie udzielił poręczeń kredytu lub pożyczki, ani nie udzielił gwarancji jednostce zależnej lub innemu podmiotowi, których łączna wartość stanowiłaby równowartość 10% kapitałów własnych Banku.

Informacje na temat rezerw utworzonych na pozabilansowe zobowiązania gwarancyjne i finansowe znajdują się w Nocie 33 „Rezerwy”.

Zobowiązania udzielone według terminów wymagalności na dzień 31 grudnia 2009 roku

	Do 1 miesiąca łącznie	Powyżej 1 miesiąca do 3 miesięcy włącznie	Powyżej 3 miesięcy do 1 roku włącznie	Powyżej 1 roku do 5 lat włącznie	Powyżej 5 lat	Razem
Zobowiązania udzielone finansowe	15 083 878	306 327	5 065 882	2 438 473	4 734 320	27 628 880
Zobowiązania udzielone gwarancyjne	1 364 677	1 493 569	1 532 101	1 289 899	133 213	5 813 459
Razem	16 448 555	1 799 896	6 597 983	3 728 372	4 867 533	33 442 339

Zobowiązania udzielone według terminów wymagalności na dzień 31 grudnia 2008 roku

	Do 1 miesiąca łącznie	Powyżej 1 miesiąca do 3 miesięcy włącznie	Powyżej 3 miesięcy do 1 roku włącznie	Powyżej 1 roku do 5 lat włącznie	Powyżej 5 lat	Razem
Zobowiązania udzielone finansowe	13 715 875	161 208	3 540 008	4 261 722	4 518 062	26 196 875
Zobowiązania udzielone gwarancyjne	1 438 278	157 129	1 134 675	1 480 767	348 694	4 559 543
Razem	15 154 153	318 337	4 674 683	5 742 489	4 866 756	30 756 418

Pozabilansowe zobowiązania otrzymane (według wartości nominalnej)

	31.12.2009	31.12.2008
Zobowiązania otrzymane:	3 331 191	3 829 183
finansowe	628 627	458 964
gwarancyjne	2 702 564	3 370 219

Aktywa stanowiące zabezpieczenie zobowiązań warunkowych

Na dzień 31 grudnia 2009 roku oraz na dzień 31 grudnia 2008 roku Bank nie posiadał aktywów obciążonych zastawem zabezpieczającym.

Uprawnienie do sprzedaży lub obciążenia zastawem zabezpieczenia ustanowionego na rzecz Banku

Na dzień 31 grudnia 2009 roku oraz na dzień 31 grudnia 2008 roku na rzecz Banku nie ustanowiono zabezpieczeń, które Bank był uprawniony sprzedać lub obciążyć innym zastawem, w przypadku realizacji wszelkich obowiązków przez właściciela zabezpieczenia.

39. Sprawy sporne

Według stanu na dzień 31 grudnia 2009 roku, łączna wartość postępowań sądowych, w których Bank jest pozwany wynosiła 232 234 tysięcy złotych (na dzień 31 grudnia 2008 roku 319 543 tysięcy złotych), a kwota łącznej wartości postępowań sądowych z powództwa Banku wynosiła 71 114 tysięcy złotych (na dzień 31 grudnia 2008 roku 74 981 tysięcy złotych).

Poniżej przedstawiono opis najistotniejszych spraw spornych PKO Banku Polskiego SA:

a) Postępowanie w sprawie stosowania praktyk naruszających konkurencję

Bank jest stroną postępowania wszczętego przez Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (UOKiK) postanowieniem z dnia 23 kwietnia 2001 roku na wniosek Polskiej Organizacji Handlu i Dystrybucji – Związek Pracodawców przeciwko operatorom systemu płatniczego Visa, Europay oraz bankom – emitentom kart Visa oraz Europay/Eurocard/Mastercard. Postępowanie dotyczy praktyk ograniczających konkurencję na rynku płatności za pomocą kart płatniczych w Polsce, mających polegać na wspólnym ustalaniu opłaty „interchange” za transakcje dokonane kartami systemu Visa oraz Europay/Eurocard/Mastercard, a także ograniczaniu dostępu do rynku podmiotom zewnętrznym. Dnia 29 grudnia 2006 roku UOKiK uznał praktyki polegające na wspólnym ustalaniu opłaty interchange za ograniczające konkurencję oraz nakazał ich zaniechania, jednocześnie nakładając m.in. na PKO Bank Polski SA karę pieniężną w kwocie 16 597 tysięcy złotych. Na dzień 31 grudnia 2007 roku Bank posiadał zobowiązanie na powyższą kwotę. Bank złożył odwołanie od decyzji Prezesa UOKiK do sądu okręgowego w dniu 19 stycznia 2007 roku. Prezes UOKiK przekazał pod koniec października 2007 roku całość dokumentacji do Sądu Okręgowego w Warszawie – Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, tj. odwołania banków od decyzji, zażalenia banków na rygor natychmiastowej wykonalności nadany rozstrzygnięciu decyzji oraz zażalenia banków na koszty postępowania. Sąd rozpoczął czynności wynikające z kodeksu postępowania cywilnego, w tym m.in. zawiadamiał strony do udzielenia odpowiedzi na odwołania. W dniu 21 stycznia 2008 roku Sąd Okręgowy w Warszawie – Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów, w sprawie odwołania Banku od Decyzji Prezesa UOKiK nr DAR 15/2006 z dnia 29 grudnia 2006 roku, wydał Postanowienie, na mocy którego postanowił wstrzymać wykonanie przedmiotowej Decyzji w pkt I (nakaz zaniechania wspólnego ustalania wysokości stawek opłaty interchange). Po rozpoznaniu w dniu 12 listopada 2008 roku Sąd Okręgowy w Warszawie Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów wyrokiem z dnia 12 listopada 2008 roku zmienił zaskarżoną Decyzję w zakresie pkt. I, II, III i V w ten sposób, że nie stwierdził stosowania praktyki ograniczającej konkurencję polegającej na uczestniczeniu przez banki uczestników postępowania, w tym PKO Bank Polski SA w porozumieniu ograniczającym konkurencję na rynku usług acquiringowych związanych z regulowaniem zobowiązań konsumentów wobec akceptantów z tytułu płatności za nabywane przez konsumentów towary i usługi za pomocą kart płatniczych na terytorium Polski poprzez wspólne ustalanie wysokości stawek opłaty interchange pobieranej od transakcji dokonywanych kartami systemu VISA i MasterCard w Polsce. W dniu 12 stycznia 2009 roku prezes UOKiK złożył apelację od wyroku Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumenta uchylającego decyzję prezesa UOKiK. Odpowiedź na apelację została złożona przez Bank w dniu 13 lutego 2009 roku.

W związku z decyzją Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów z dnia 12 grudnia 2008 roku o nałożeniu na PKO Bank Polski SA kary pieniężnej za wprowadzenie w błąd konsumentów w trakcie kampanii reklamowej lokaty terminowej „Max Lokata”, Bank na dzień 31 grudnia 2008 roku

utworzył rezerwę w wysokości 5 712 tysięcy złotych. Decyzja nie jest ostateczna. W dniu 2 stycznia 2009 roku Bank złożył do Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów odwołanie od decyzji Prezesa UOKiK. Na dzień 31 grudnia 2009 roku rezerwa została utrzymana na niezmienionym poziomie.

b) Roszczenia reparytacyjne w stosunku do nieruchomości posiadanych przez Bank

Na dzień sporządzenia sprawozdania finansowego toczą się trzy postępowania administracyjne o stwierdzenie nieważności decyzji administracyjnych wydanych przez organy administracji publicznej, a dotyczących nieruchomości posiadanych przez Bank, które to postępowania, w przypadku ich negatywnego dla Banku rozstrzygnięcia skutkować mogą zgłoszeniem roszczeń reparytacyjnych. Zważywszy na aktualny stan przedmiotowych postępowań dotyczących stwierdzenia nieważności decyzji i orzeczeń organów administracji publicznej, nie jest obecnie możliwe określenie ich ewentualnych negatywnych skutków finansowych dla Banku. Ponadto w odniesieniu do dwóch nieruchomości Banku zostały zgłoszone roszczenia przez byłych właścicieli (toczą się postępowania sądowe), a w przypadku jednej nieruchomości są prowadzone negocjacje mające na celu uregulowanie stanu prawnego tej nieruchomości. Do dnia 31 grudnia 2009 roku nie nastąpiły dalsze zmiany w przedmiotowej sprawie. Sprawozdanie finansowe za rok zakończony dnia 31 grudnia 2009 roku nie zawiera korekt związanych z potencjalnymi zobowiązaniami w zakresie roszczeń reparytacyjnych.

Zarząd PKO Banku Polskiego SA uważa, że prawdopodobieństwo zaistnienia poważnych roszczeń wobec Banku z tytułu powyższych postępowań jest niewielkie.

40. Informacje uzupełniające do sprawozdania z przepływów pieniężnych

Środki pieniężne i ich ekwiwalenty

Na środki pieniężne oraz ekwiwalenty środków pieniężnych składają się gotówka w kasie oraz na rachunku nosto w Narodowym Banku Polskim, a także należności od banków w rachunku bieżącym oraz inne środki pieniężne o terminie zapadalności do 3 miesięcy licząc od daty nabycia, wykazywane według wartości nominalnej.

	31.12.2009	31.12.2008
Kasa, środki w Banku Centralnym	6 993 966	5 758 248
Bieżące należności od instytucji finansowych	1 623 996	2 297 563
Razem	8 617 962	8 055 811

Przepływy pieniężne z tytułu odsetek i dywidend otrzymanych i wypłaconych

Przychody z tytułu odsetek - otrzymane	2009	2008
Odsetki otrzymane z tytułu udzielonych kredytów i udzielonych pożyczek	6 158 944	6 624 311
Odsetki otrzymane od papierów wartościowych wycenianych do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	361 537	431 422
Odsetki otrzymane z tytułu lokat	177 742	326 754
Odsetki otrzymane od inwestycyjnych papierów wartościowych	461 061	283 330
Odsetki otrzymane od papierów z portfela przeznaczone do obrotu	94 588	62 151
Pozostałe odsetki otrzymane	1 707 398	1 083 013
Przychody z tytułu odsetek - otrzymane - razem	8 961 270	8 810 981

Przychody z tytułu dywidend - otrzymane	2009	2008
Otrzymane dywidendy od jednostek zależnych, współzależnych i stowarzyszonych	96 179	108 940
Otrzymane dywidendy od pozostałych podmiotów	5 381	21 956
Przychody z tytułu dywidend - otrzymane - razem	101 560	130 896

Koszty z tytułu odsetek - zapłacone	2009	2008
Odsetki zapłacone z tytułu depozytów	(2 370 793)	(1 507 024)
Odsetki zapłacone z tytułu otrzymanych kredytów i pożyczek	(52 709)	(90 061)
Odsetki zapłacone z tytułu emisji papierów dłużnych	(106 556)	(111 152)
Pozostałe odsetki zapłacone (głównie z tytułu premii od dłużnych papierów wartościowych, odsetki od zobowiązań z tytułu zabezpieczeń pieniężnych, odsetki od rachunków bieżących środków funduszy specjalnego przeznaczenia)	(1 338 355)	(892 228)
Razem	(3 868 413)	(2 600 465)

Koszty z tytułu dywidend - zapłacone	2009	2008
Dywidendy wypłacone akcjonariuszom	(1 000 000)	(1 090 000)
Razem	(1 000 000)	(1 090 000)

Przepływy z działalności operacyjnej – inne korekty

	2009	2008
Naliczone odsetki, dyskonto, premia od dłużnych papierów wartościowych pomniejszona o podatek odroczone z portfela dostępne do sprzedaży	(271 257)	(315 858)
Likwidacja oraz odpisy na utratę wartości rzeczowych aktywów trwałych i wartości niematerialnych	39 866	13 869
Wycena oraz odpisy aktualizujące dotyczące udziałów w jednostkach współzależnych i stowarzyszonych	81 935	261 049
Wartość gruntu wniesiona aportem do spółki zależnej	(23 651)	-
Inne korekty - razem	(173 107)	(40 940)

Objaśnienie przyczyn różnic pomiędzy zmianami stanu pozycji sprawozdania z sytuacji finansowej oraz zmianami stanu tych pozycji wykazywanych w działalności operacyjnej rachunku przepływów pieniężnych

(Zysk) strata z działalności inwestycyjnej związanej ze sprzedażą, likwidacją rzeczowych aktywów trwałych i wartości niematerialnych	2009	2008
Przychody ze sprzedaży i likwidacji rzeczowych aktywów trwałych i wartości niematerialnych	(17 236)	(6 226)
Koszty sprzedaży i likwidacji rzeczowych aktywów trwałych i wartości niematerialnych	7 723	6 271
Wartość netto aportu wniesionego do spółki zależnej	(19 895)	-
(Zysk) strata z działalności inwestycyjnej związanej ze sprzedażą, likwidacją rzeczowych aktywów trwałych i wartości niematerialnych - razem	(29 408)	45

Odsetki i dywidendy	2009	2008
Odsetki otrzymane od papierów wartościowych z portfela dostępnych do sprzedaży, wykazywane w działalności inwestycyjnej	(461 061)	(283 330)
Otrzymane dywidendy wykazywane w działalności inwestycyjnej	(101 277)	(130 846)
Odsetki i dywidendy - razem	(562 338)	(414 176)

Zmiana stanu należności od banków	2009	2008
Zmiana stanu wynikająca z sald bilansowych	1 853 206	1 408 826
Zmiana stanu odpisów na należności od banków	1 002	(27 835)
Wyłączenie zmiany stanu środków pieniężnych i ich ekwiwalentów	(673 567)	(2 109 779)
Zmiana stanu razem	1 180 641	(728 788)

Zmiana stanu kredytów i pożyczek udzielonych klientom	2009	2008
Zmiana stanu wynikająca z sald bilansowych	(16 323 770)	(24 279 826)
Zmiana stanu odpisów na należności od klientów	(814 405)	(293 812)
Zmiana stanu razem	(17 138 175)	(24 573 638)
Zmiana stanu pozostałych aktywów	2009	2008
Zmiana stanu wynikająca z sald bilansowych	31 346	(40 858)
Wyłączenie objęcia nowej emisji akcji	-	48 737
Zmiana stanu razem	31 346	7 879
Zmiana stanu zobowiązań wobec banków	2009	2008
Zmiana stanu wynikająca z sald bilansowych	(1 528 962)	2 076 534
Zmiana stanu razem	(1 528 962)	2 076 534
Zmiana stanu zobowiązań wobec klientów	2009	2008
Zmiana stanu wynikająca z sald bilansowych	22 187 470	16 641 467
Przeniesienie zaciągnięcia/spląty pożyczek długoterminowych od innych niż banki instytucji finansowych do działalności finansowej	(1 042 359)	35 820
Zmiana stanu razem	21 145 111	16 677 287
Zmiana stanu rezerw i odpisów	2009	2008
Zmiana stanu wynikająca z sald bilansowych	37 273	108 308
Zmiana odpisów z tytułu utraty wartości należności od banków	(1 002)	27 835
Zmiana odpisów z tytułu utraty wartości należności od klientów	814 405	293 812
Zmiana stanu rezerwy z tytułu odroczonego podatku dochodowego dotycząca wyceny portfela dostępnego do sprzedaży ujętej w odroczonym podatku	(32 104)	(2 011)
Zmiana stanu razem	818 572	427 944
Zmiana stanu pozostałych zobowiązań	2009	2008
Zmiana stanu wynikająca z sald bilansowych	(42 056)	(62 055)
Przeniesienie spląty odsetek od pożyczek otrzymanych od innych niż banki instytucji finansowych, wykazywane w działalności finansowej	43 022	90 049
Przeniesienie wypłaty odsetek od emisji własnej	106 152	111 152
Zmiana stanu razem	107 118	139 146

Przepływy z działalności inwestycyjnej - wydatki

Z wydatków z działalności inwestycyjnej PKO Bank Polski SA wyłączył kwotę 43 546 tysięcy złotych, stanowiącą niezrealizowane kasowo przepływy środków pieniężnych z tytułu objęcia za wniesiony aport akcji w spółce zależnej.

41. Transakcje ze Skarbem Państwa i jednostkami powiązanymi

W sprawozdaniu z sytuacji finansowej Banku wykazano należności i papiery wartościowe oraz zobowiązania z tytułu transakcji ze Skarbem Państwa, jednostkami budżetowymi oraz podmiotami, w których udziałowcem jest Skarb Państwa. Warunki tych transakcji nie odbiegają od warunków rynkowych.

Na mocy ustawy z dnia 30 listopada 1995 roku o pomocy państwa w spłacie niektórych kredytów mieszkaniowych, refundacji bankom wypłaconych premii gwarancyjnych oraz zmianie niektórych ustaw

(Dz. U. z 2003 roku, Nr 119, poz. 1115 z późniejszymi zmianami), PKO Bank Polski SA otrzymuje środki z budżetu państwa tytułem wykupu odsetek od kredytów mieszkaniowych.

	2009	2008
Przychody memoriałowe z tytułu przejściowego wykupu przez budżet państwa odsetek od kredytów mieszkaniowych „starego” portfela	157 393	93 754
Przychody otrzymane kasowo z tytułu przejściowego wykupu przez budżet państwa odsetek od kredytów mieszkaniowych „starego” portfela	98 885	152 024
Różnica pomiędzy przychodami memoriałowymi a kasowymi – pozycja „Kredyty i pożyczki udzielone klientom”	58 508	(58 270)

PKO Bank Polski SA otrzymuje prowizję za prowadzenie rozliczeń związanych z wykupem odsetek od kredytów mieszkaniowych (Dz. U. Nr 122, poz. 1310).

	2009	2008
Przychody z tytułu prowizji	6 771	4 527

W dniu 29 listopada 2000 roku przyjęto ustawę o objęciu poręczeniami Skarbu Państwa spłaty niektórych kredytów mieszkaniowych (Dz. U. 2000 Nr 122, poz. 1310), która weszła w życie 1 stycznia 2001 roku. Objęcie poręczeniami Skarbu Państwa należności wynikających z kredytów mieszkaniowych „starego” portfela spowodowało neutralizację ryzyka niespłacalności tych kredytów. Wykonanie przez Skarb Państwa umów poręczenia następuje w przypadku nie dokonania przez kredytobiorcę spłaty kredytu w terminach wynikających z umowy kredytowej. Odpowiedzialność Skarbu Państwa ma charakter posiłkowy i skutkuje wówczas, gdy egzekwowanie niespłaconej części kredytu i odsetek, które Bank ma obowiązek podjąć, zanim wystąpi z roszczeniem do Skarbu Państwa, okaże się nieskuteczne. Powyższa ustawa obejmuje poręczeniem 90% pozostałych do spłaty kwot kredytów zaciągniętych, a jeszcze niespłaconych przez spółdzielnie mieszkaniowe. W wyniku wykonania obowiązków poręczyciela Skarb Państwa, zgodnie z instytucją poręczenia, wstępuje w prawa zaspokojonego wierzyciela (Banku) i staje się tym samym wierzycielem w stosunku do kredytobiorcy.

Od 1 stycznia 1996 roku Bank został generalnym dystrybutorem znaków wartościowych, z czego otrzymuje prowizję od Budżetu Państwa.

	2009	2008
Przychody z tytułu prowizji	21 664	21 738

Bank zalicza również do przychodów z tytułu prowizji kwoty z tytułu wynagrodzenia za czynności związane z obsługą rekompensat dla emerytów i rencistów, którzy w 1991 roku utracili wzrosty lub dodatki do emerytur i rent, należnych z tytułu pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze oraz dla pracowników sfery budżetowej, którym w drugim półroczu 1991 i w pierwszym półroczu 1992 nie znolizowano wynagrodzeń.

	2009	2008
Przychody z tytułu prowizji	13	36

Dom Maklerski PKO BP SA pełni funkcję agenta emisji skarbowych obligacji detalicznych na podstawie umowy zawartej 11 lutego 2003 roku pomiędzy Ministrem Finansów a PKO Bankiem Polskim SA. Dom Maklerski PKO BP SA na podstawie tej umowy otrzymuje wynagrodzenie z tytułu pełnienia funkcji agenta emisji.

	2009	2008
Przychody z tytułu prowizji	40 127	63 168

(w tysiącach złotych)

Istotne transakcje PKO Banku Polskiego SA z jednostkami powiązanymi ze Skarbem Państwa

Transakcje zostały zawarte na warunkach nie odbiegających od rynkowych.

Podmiot	31.12.2009					31.12.2008						
	Należności ogółem	Zobowiązania ogółem	Zobowiązania pozabilansowe udzielone o charakterze gwarancyjnym i finansowym	Przychody z tytułu odsetek	Inne przychody	Koszty z tytułu odsetek	Inne koszty	Przychody z tytułu odsetek	Przychody z tytułu prowizji	Inne przychody	Koszty z tytułu odsetek	Inne koszty
Podmiot 1	1 533 250	-	1 155 500	19 539	40	-	-	-	-	-	-	-
Podmiot 2	414 164	-	400 225	13 843	1 189	(2 475)	-	655 219	5 899	253	(356)	-
Podmiot 3	357 919	-	286 807	7 127	426	(223)	-	-	-	-	-	-
Podmiot 4	327 619	141 797	245 258	10 345	1 060	(1 965)	-	208 237	6 891	408	(1 854)	-
Podmiot 5	316 667	-	130 146	9 706	102	(24)	-	126 667	168	125	(568)	-
Podmiot 6	250 000	182 813	-	9 643	23	(4 351)	-	70 000	180 000	9	(1 072)	(1 050)
Podmiot 7	200 000	179 408	85 000	5 953	1 188	(6 345)	-	-	-	-	-	-
Podmiot 8	78 498	-	-	4 307	6	(485)	-	90 575	3 322	2	(968)	-
Podmiot 9	59 466	39 944	106 898	2 656	19	(3 540)	-	69 593	1 302	27	(3 777)	-
Podmiot 10	54 613	-	-	3 632	5	(1 969)	-	72 817	4 766	2	(5 831)	-
Podmiot 11	42 978	-	-	2 593	5	(133)	-	51 945	1 997	1	(37)	-
Podmiot 12	41 082	-	-	751	7	(9)	-	41 724	1 470	4	(5)	(626)
Podmiot 13	38 272	-	11 644	2 512	363	(85)	-	24 999	910	45	(41)	-
Podmiot 14	35 905	25 192	4 139	-	401	(951)	-	18 359	1	194	(1 218)	-
Podmiot 15	29 469	-	945	1 470	120	-	-	21 787	1 171	1 730	(24)	-
Pozostałe istotne zaangażowania	128 014	3 357 906	857 527	16 257	4 623	(61 838)	-	326 577	11 258	622	(35 120)	(579)
Razem	3 907 916	3 927 060	3 284 089	110 334	9 577	(84 393)	-	1 778 499	41 051	3 422	(50 871)	(2 255)

W 2009 roku na powyższe należności nie zostały utworzone istotne odpisy z tytułu utraty wartości.

Wszystkie opisane poniżej transakcje z podmiotami powiązanymi kapitałowo i personalnie zostały zawarte na warunkach nieodbiegających od warunków rynkowych. Terminy spłat transakcji mieszczą się w przedziale od jednego miesiąca do dziesięciu lat.

Podmiot	Rodzaj powiązania	Należności netto	w tym kredyty brutto	Zobowiązania	Przychody ogółem	w tym z tytułu odsetek i prowizji	Koszty ogółem	w tym z tytułu odsetek i prowizji	Udzielone zobowiązania poza bilansowe
PKO BP BANKOWY Powszechnie Towarzystwo Emerytalne SA	Jednostka zależna	37	-	14 895	582	582	757	757	-
Centrum Finansowe Puławska Sp. z o.o.	Jednostka zależna	75 678	74 765	28 632	3 586	3 586	45 397	1 247	-
KREDOBANK SA	Jednostka zależna	322 573	263 416	-	18 684	18 684	-	-	268 792
PKO Inwestycje Sp. z o.o.	Jednostka zależna	113 310	-	6 291	947	947	2	2	-
Inteligo Financial Services SA	Jednostka zależna	10	-	113 229	1 833	1 833	54 250	688	-
Centrum Elektronicznych Usług Płatniczych "eService" SA	Jednostka zależna	780	-	48 375	5 503	4 823	42 324	41 894	2 500
Bankowy Fundusz Leasingowy SA	Jednostka zależna	341 337	95 285	5 196	27 415	27 415	12 554	1 477	423 569
Bankowe Towarzystwo Kapitałowe SA	Jednostka zależna	-	-	4 535	4	4	263	263	10 000
PKO Towarzystwo Funduszy Inwestycyjnych SA	Jednostka zależna	8 590	-	3 875	91 219	90 733	318	318	466
PKO Finance AB	Jednostka zależna	-	-	-	-	-	230	-	-
Fort Mokotów Inwestycje Sp. z o.o.	Jednostka zależna	8 053	-	6 836	-	-	-	-	-
Fort Mokotów Sp. z o.o.	Jednostka pośrednio zależna	-	-	8 253	1	1	40	40	-
POMERANKA Sp. z o.o.	Jednostka pośrednio zależna	142 045	142 045	11 420	8 419	8 419	399	399	2 000
Willanów Investments Sp. z o.o.	Jednostka pośrednio zależna	149 642	149 642	1 007	7 775	7 775	-	-	358
PKO Inwestycje – Międzyzdroje Sp. z o.o.	Jednostka pośrednio zależna	12 668	12 668	286	34	34	676	227	1 500
UKRPOLINWESTYCJE Sp. z o.o.	Jednostka pośrednio zależna	-	-	-	-	-	-	-	-
Bankowy Leasing Sp. z o.o.	Jednostka pośrednio zależna	544 216	543 827	713	16 962	16 962	40	40	72 469
BFL Nieruchomości Sp. z o.o.	Jednostka pośrednio zależna	226 248	226 248	3 068	8 372	8 372	60	60	-
Finanse - Agent Transferowy Sp. z o.o.	Jednostka pośrednio zależna	-	-	4 870	7	7	179	179	-
Wisłok Inwestycje Sp. z o.o.	Jednostka pośrednio zależna	57 427	57 427	158	3 371	3 371	2	2	-
Baltic Dom Sp. z o.o.	Jednostka pośrednio zależna	15 260	15 260	823	881	881	-	-	-
PKO BP Faktoring SA	Jednostka pośrednio zależna	13 667	12 500	219	326	326	4	4	22 833
CENTRUM HAFNERA Sp. z o.o.	Jednostka współzależna	-	-	151	12	12	321	321	4 108
Centrum Obsługi Biznesu Sp. z o.o.	Jednostka współzależna	32 627	32 627	23 313	1 146	1 146	686	686	-
Centrum Majkowskiego Sp. z o.o.	Jednostka pośrednio współzależna	-	-	4 904	5	5	151	151	-
Kamienica Morska Sp. z o.o.	Jednostka pośrednio współzależna	-	-	328	5	5	-	-	-
Sopot Zdrój Sp. z o.o.	Jednostka pośrednio współzależna	229 852	229 852	6 999	10 196	10 196	27	27	-
Promenada Sopocka Sp. z o.o.	Jednostka pośrednio współzależna	45 555	45 555	689	1 926	1 926	1	1	-
Bank Pocztowy SA	Jednostka stowarzyszona	-	-	294	28	28	3 229	3 229	1 156
Kolej Gondolowa Jaworzyna Krynicka SA	Jednostka stowarzyszona	-	-	4	5	5	46	46	-
Poznański Fundusz Poreczeń Kredytowych Sp. z o.o.	Jednostka stowarzyszona przeznaczona do sprzedaży	-	-	437	1	1	47	47	-
Agencja Inwestycyjna „CORP” SA	Jednostka stowarzyszona	-	-	58	-	-	1 784	-	-
RAZEM		2 339 575	1 901 117	301 140	209 245	208 079	163 787	52 105	809 751

Sprawozdanie finansowe
Powszechnej Kasy Oszczędności Banku Polskiego Spółki Akcyjnej
za rok zakończony dnia 31 grudnia 2009 roku

(w tysiącach złotych)

31 grudnia 2008 roku

Podmiot	Rodzaj powiązania	Należności netto	w tym kredyty brutto	Zobowiązania	Przychody ogółem	w tym z tytułu odsetek i prowizji	Koszty ogółem	w tym z tytułu odsetek i prowizji	Udzielone zobowiązania pozablastosowe
Powszechne Towarzystwo Emerytalne BANKOWY SA	Jednostka zależna	-	-	-	14 848	262	79	219	219
Centrum Finansowe Puławska Sp. z o.o.	Jednostka zależna	88 168	84 694	-	23 488	22 085	5 458	41 867	1 429
KREDOBANK SA	Jednostka zależna	684 522	677 360	-	428	20 880	13	13	28 474
PKO Inwestycje Sp. z o.o.	Jednostka zależna	113 310	-	-	5 299	62	1 135	665	1 785
Inteligo Financial Services SA	Jednostka zależna	15	-	-	96 885	1 696	56 018	5 456	-
Centrum Elektronicznych Usług Płatniczych "eService" SA	Jednostka zależna	876 625	-	-	37 232	4 341	3 915	40 329	2 500
Bankowy Fundusz Leasingowy SA	Jednostka zależna	595 512	186 937	-	24 954	38 096	37 279	1 928	365 560
Bankowe Towarzystwo Kapitałowe SA	Jednostka zależna	-	-	-	4 088	3	289	289	-
PKO Towarzystwo Funduszy Inwestycyjnych SA	Jednostka zależna	8 165	-	-	6 667	234 182	141 932	1 608	467
Fort Mokołów Sp. z o.o.	Jednostka pośrednio zależna	-	-	-	5 018	2	143	143	-
POMERANKA Sp. z o.o.	Jednostka pośrednio zależna	129 599	129 599	-	6 955	6 497	155	155	24 609
Wilanów Investments Sp. z o.o.	Jednostka pośrednio zależna	106 476	106 476	-	3 177	4 714	30	30	43 514
PKO Inwestycje – Międzyzdroje Sp. z o.o.	Jednostka pośrednio zależna	12 667	12 667	-	376	1 165	4	4	-
UKRPOLINWESTYCJE Sp. z o.o.	Jednostka pośrednio zależna	-	-	-	-	-	-	-	-
Bankowy Leasing Sp. z o.o.	Jednostka pośrednio zależna	161 514	161 514	-	3 277	3 818	37	37	40 866
BFL Nieruchomości Sp. z o.o.	Jednostka pośrednio zależna	164 007	164 007	-	9	7 082	11	11	2 559
Finanse - Agent Transferowy Sp. z o.o.	Jednostka pośrednio zależna	-	-	-	6 808	5	25	25	-
Wiskok Inwestycje Sp. z o.o.	Jednostka pośrednio zależna	60 368	60 368	-	4 116	5 040	30	30	-
Baltic Dom Sp. z o.o.	Jednostka pośrednio zależna	15 260	15 260	-	604	1 716	52	52	-
CENTRUM HAFNERA Sp. z o.o.	Jednostka współzależna	-	-	-	1 183	17	54	54	4 172
Centrum Obsługi Biznesu Sp. z o.o.	Jednostka współzależna	33 752	33 598	-	27 226	2 316	622	622	-
Centrum Majkowskiego Sp. z o.o.	Jednostka pośrednio współzależna	-	-	-	8 812	4	318	-	-
Kamienica Morska Sp. z o.o.	Jednostka pośrednio współzależna	-	-	-	1 139	12	14	-	3 755
Sopot Zdrój Sp. z o.o.	Jednostka pośrednio współzależna	154 192	151 656	-	3 175	3 681	20	20	80 421
Promenada Sopotka Sp. z o.o.	Jednostka pośrednio współzależna	29 083	28 605	-	395	700	10	10	20 996
Bank Pocztowy SA	Jednostka stowarzyszona	1 361	1 361	-	197	7	2 102	2 102	-
Kolei Gondolowa Jaworzyna Krynicka SA	Jednostka stowarzyszona	-	-	-	1	36	8	8	139
Agencja Inwestycyjna „CORP” SA	Jednostka stowarzyszona	-	-	-	47	509	139	-	-
RAZEM		3 234 596	1 814 102	286 404	358 928	248 076	155 459	55 239	619 817

43. Świadczenia dla kluczowego personelu kierowniczego PKO Banku Polskiego SA

a) krótkoterminowe świadczenia pracownicze

Wynagrodzenia otrzymane od PKO Banku Polskiego SA

Nazwisko i imię	Stanowisko	2009	2008
Zarząd Banku			
Jagiello Zbigniew	p. o. Prezesa Zarządu Banku	60	-
Drabikowski Bartosz	Wiceprezes Zarządu	279	176
Dresler Krzysztof	Wiceprezes Zarządu	280	149
Myjak Jarosław	Wiceprezes Zarządu	236	10
Papierak Wojciech	Wiceprezes Zarządu	278	149
Zarzycki Mariusz	Wiceprezes Zarządu	280	112

Wynagrodzenia Członków Zarządu Banku, którzy przestali pełnić swoje funkcje w 2009 lub 2008

Pruski Jerzy	Prezes Zarządu Banku	281	154
Mironczuk Tomasz	Wiceprezes Zarządu	160	176
Klimczak Mariusz	Wiceprezes Zarządu	-	260
Juszczak Rafał	Prezes Zarządu Banku	-	270
Duda-Uhryn Berenika	Wiceprezes Zarządu	-	206
Działak Robert	Wiceprezes Zarządu	-	204
Kwiatkowski Wojciech	Wiceprezes Zarządu	-	103
Michalak Aldona	Wiceprezes Zarządu	-	112
Skowroński Adam	Wiceprezes Zarządu	-	205
Świątkowski Stefan	Wiceprezes Zarządu	-	205

Razem świadczenia krótkoterminowe dla członków Zarządu	1 854	2 491
---	--------------	--------------

Rada Nadzorcza Banku			
Banasiński Cezary	Przewodniczący Rady Nadzorczej	25	-
Zganiacz Tomasz	Wiceprzewodniczący Rady Nadzorczej	10	-
Bossak Jan	Członek Rady Nadzorczej	40	29
Czekaj Mirosław	Członek Rady Nadzorczej	10	-
Fąfara Ireneusz	Członek Rady Nadzorczej	10	-
Lepczyński Błażej	Członek Rady Nadzorczej	25	-
Nowak Alojzy Zbigniew	Członek Rady Nadzorczej	10	-
Krześniak Eligiusz	Wiceprzewodniczący Rady Nadzorczej	15	29
Osiatyński Jerzy	Członek Rady Nadzorczej	15	29
Pałaszek Urszula	Członek Rady Nadzorczej	15	37
Sobiecki Roman	Członek Rady Nadzorczej	15	29
Gdański Jacek	Członek Rady Nadzorczej	14	-
Piszczyk Marzena	Przewodnicząca Rady Nadzorczej	30	29
Stachowicz Jerzy	Członek Rady Nadzorczej	15	-
Wierzbę Ryszard	Członek Rady Nadzorczej	30	29
Głuchowski Marek	Przewodniczący Rady Nadzorczej	-	9
Siemiątkowski Tomasz	Sekretarz Rady Nadzorczej	-	9
Michałowski Jerzy	Członek Rady Nadzorczej	-	9
Winnik-Kalamba Agnieszka	Członek Rady Nadzorczej	-	9
Czapiewski Maciej	Członek Rady Nadzorczej	-	9
Razem świadczenia krótkoterminowe dla członków Rady Nadzorczej		279	256
Razem świadczenia krótkoterminowe		2 133	2 747

Wynagrodzenia otrzymane od jednostek powiązanych (innych niż Skarb Państwa i jednostki powiązane ze Skarbem Państwa)

Nazwisko i imię	Stanowisko	2009	2008
Zarząd Banku			
Jagiello Zbigniew	p. o. Prezesa Zarządu Banku	8	-
Drabikowski Bartosz	Wiceprezes Zarządu	219	38
Dresler Krzysztof	Wiceprezes Zarządu	219	102
Myjak Jarosław	Wiceprezes Zarządu	142	-
Papierak Wojciech	Wiceprezes Zarządu	82	54
Zarzycki Mariusz	Wiceprezes Zarządu	219	64
Pruski Jerzy	Prezes Zarządu Banku	135	116
Mironczuk Tomasz	Wiceprezes Zarządu	115	56
Klimczak Mariusz	Wiceprezes Zarządu	-	179
Działak Robert	Wiceprezes Zarządu	-	110
Kwiatkowski Wojciech	Wiceprezes Zarządu	-	62
Skowroński Adam	Wiceprezes Zarządu	-	56
Świątkowski Stefan	Wiceprezes Zarządu	-	88
Razem świadczenia krótkoterminowe dla Członków Zarządu		1 139	1 096
Rada Nadzorcza Banku			
Gdański Jacek	Członek Rady Nadzorczej	21	-
Głuchowski Marek	Przewodniczący Rady Nadzorczej	-	41
Winnik-Kalamba Agnieszka	Członek Rady Nadzorczej	-	50
Razem świadczenia krótkoterminowe dla Członków Rady Nadzorczej		21	91
Razem świadczenia krótkoterminowe		1 160	1 187

b) świadczenia po okresie zatrudnienia

W latach zakończonych odpowiednio dnia 31 grudnia 2009 roku oraz dnia 31 grudnia 2008 roku nie wypłacono świadczeń po okresie zatrudnienia.

c) pozostałe świadczenia długoterminowe

W latach zakończonych odpowiednio dnia 31 grudnia 2009 roku oraz dnia 31 grudnia 2008 roku nie wypłacono świadczeń zaliczanych do „pozostałych świadczeń długoterminowych”.

d) świadczenia z tytułu rozwiązania stosunku pracy

W latach zakończonych odpowiednio dnia 31 grudnia 2009 roku oraz dnia 31 grudnia 2008 roku nie wypłacono świadczeń z tytułu rozwiązania stosunku pracy.

e) płatności w formie akcji własnych

W latach zakończonych odpowiednio dnia 31 grudnia 2009 roku oraz dnia 31 grudnia 2008 roku nie wypłacono świadczeń w formie płatności akcjami własnymi.

Kredyty, pożyczki, gwarancje i inne pożyczki świadczone przez Bank na rzecz kierownictwa i pracowników

	31.12.2009	31.12.2008
Pracownicy	1 384 420	1 217 814
Członkowie Zarządu	135	150
Członkowie Rady Nadzorczej Banku	2 466	71
Razem	1 387 021	1 218 035

Warunki oprocentowania i terminy spłaty należności nie odbiegają od warunków rynkowych i terminów spłaty dla podobnych produktów bankowych.

44. Wartość godziwa aktywów i zobowiązań finansowych

Wartość godziwa stanowi kwotę, za jaką na warunkach rynkowych składnik aktywów mógłby zostać wymieniony, a zobowiązanie zaspokojone pomiędzy zainteresowanymi i dobrze poinformowanymi, lecz niepowiązanymi stronami transakcji.

Kategorie wyceny do wartości godziwej aktywów i zobowiązań finansowych wycenianych w sprawozdaniu z sytuacji finansowej do wartości godziwej

W oparciu o stosowane metody ustalania wartości godziwej, poszczególne składniki aktywów i zobowiązań finansowych Bank klasyfikuje do następujących kategorii:

- 1) **Poziom 1:** Aktywa i zobowiązania finansowe, których wartość godziwa wyceniana jest bezpośrednio w oparciu o ceny notowane (nieskorygowane) z aktywnych rynków dla identycznych aktywów lub zobowiązań. Do tej kategorii Bank zaklasyfikował:
 - dłużne papiery wartościowe wyceniane do fixingu z platformy Bondspot,
 - dłużne i kapitałowe papiery wartościowe w portfelu Domu Maklerskiego,
 - akcje zaklasyfikowane do portfela przeznaczonych do obrotu i dostępnych do sprzedaży notowanych na GPW.
- 2) **Poziom 2:** Aktywa i zobowiązania finansowe, których wartość godziwa wyceniana jest za pomocą modeli wyceny, w przypadkach, których wszystkie znaczące dane wejściowe są obserwowalne na rynku w sposób bezpośredni (jako ceny) lub pośrednio (bazujące na cenach). Do tej kategorii Bank zaklasyfikował:
 - dłużne papiery wartościowe wyceniane do krzywej, bądź których cena pozyskiwana jest z serwisu Bloomberg, lecz których rynek jest niepiłynny,
 - nieskarbowe papiery dłużne emitowane przez inne podmioty finansowe, jednostki samorządu terytorialnego, podmioty niefinansowe, będące przedmiotem obrotu na rynku regulowanym oraz niebędące przedmiotem obrotu na rynku regulowanym,
 - instrumenty pochodne.
- 3) **Poziom 3:** Aktywa i zobowiązania finansowe, których wartość godziwa wyceniana jest za pomocą modeli wyceny, w przypadku, których dane wejściowe nie są oparte na możliwych do zaobserwowania danych rynkowych (dane wejściowe nieobserwowalne). Do tej kategorii Bank zaklasyfikował akcje nie notowane na GPW

Szczegółowy opis metody ustalania wartości godziwej prezentowany jest w nocie 2 „Opis przyjętych zasad rachunkowości”.

W tabeli poniżej przedstawiono podział aktywów i zobowiązań finansowych prezentowanych w sprawozdaniu finansowym w wartości godziwej w podziale dla trzech hierarchii na dzień 31 grudnia 2009 roku:

Aktywa i zobowiązania wyceniane w wartości godziwej na dzień 31.12.2009	Wartość bilansowa	Poziom 1	Poziom 2	Poziom 3
Aktywa finansowe przeznaczone do obrotu	2 212 955	890 480	1 322 475	-
Dłużne papiery wartościowe	2 202 847	880 372	1 322 475	-
Udziały i akcje w innych jednostkach	10 108	10 108	-	-
Pochodne instrumenty finansowe	2 029 921	72	2 029 849	-
Instrumenty zabezpieczające	352 261	-	352 261	-
Instrumenty o charakterze handlowym	1 677 660	72	1 677 588	-
Aktywa finansowe wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	12 356 532	92 882	12 263 650	-
Dłużne papiery wartościowe	12 356 532	92 882	12 263 650	-
Udziały i akcje w innych jednostkach	-	-	-	-
Inwestycyjne papiery wartościowe dostępne do sprzedaży	7 965 697	3 653 050	4 306 779	5 868
Dłużne papiery wartościowe	7 891 586	3 584 807	4 306 779	-
Kapitałowe papiery wartościowe	74 111	68 243	-	5 868
Aktywa finansowe wyceniane do wartości godziwej razem:	24 565 105	4 636 484	19 922 753	5 868
Pochodne instrumenty finansowe	1 544 370	-	1 544 370	-
Instrumenty zabezpieczające	25 312	-	25 312	-
Instrumenty o charakterze handlowym	1 519 058	-	1 519 058	-
Zobowiązania finansowe wyceniane do wartości godziwej razem	1 544 370	-	1 544 370	-

W trakcie roku 2009 nie miały miejsca istotne w odniesieniu do wyniku finansowego oraz sumy aktywów i zobowiązań transfery pomiędzy poziomem 1 i 2.

Poniższa tabela prezentuje uzgodnienie w trakcie okresu pomiarów wartości godziwej na poziomie trzecim hierarchii wartości godziwej:

	Inwestycyjne papiery wartościowe dostępne do sprzedaży
Bilans otwarcia na dzień 1 stycznia 2009	4 708
Suma zysków lub strat ujętych	3 379
w wyniku finansowym	3 379
Zakupy	22
Sprzedaż	(10)
Rozliczenia	(2 231)
Bilans zamknięcia 31 grudnia 2009	5 868
Suma zysków lub strat za okres ujęty w wyniku finansowym dla aktywów posiadanych na koniec okresu sprawozdawczego	3 379

Aktywa i zobowiązania finansowe, które w sprawozdaniu z sytuacji finansowej nie są prezentowane w wartości godziwej

Bank jest w posiadaniu instrumentów finansowych, które w sprawozdaniu z sytuacji finansowej nie są prezentowane w wartości godziwej.

Dla wielu instrumentów finansowych wartości rynkowe są niedostępne, stąd wartości godziwe są oszacowane przy zastosowaniu szeregu technik wyceny. Do wyceny wartości godziwej instrumentów finansowych zastosowano model oparty na szacowaniach wartości bieżącej przyszłych przepływów pieniężnych poprzez zdyskontowanie przepływów pieniężnych przy zastosowaniu odpowiednich stóp procentowych. Wszystkie wyliczenia modelowe zawierają pewne założenia upraszczające i są wrażliwe na przyjmowane założenia. Poniżej przedstawiono podsumowanie głównych metod i założeń wykorzystywanych podczas szacowania wartości godziwych instrumentów finansowych nie wycenianych do wartości godziwej

W przypadku pewnych grup instrumentów finansowych, ze względu na brak oczekiwanych istotnych różnic pomiędzy wartością bilansową a godziwą, wynikający z charakterystyki tych grup (np. krótkoterminowy charakter, wysoka korelacja z parametrami rynkowymi, unikalność instrumentu) przyjęto, że wartość bilansowa jest w przybliżeniu zgodna z wartością godziwą. Dotyczy to następujących grup instrumentów finansowych:

- kredyty i pożyczki udzielone przez Bank klientom: części portfela kredytów mieszkaniowych („stary” portfel kredytów mieszkaniowych), kredyty z brakiem określonego harmonogramu spłaty, kredyty wymagalne na moment wyceny,
- zobowiązania Banku wobec klientów: zobowiązania bez określonego harmonogramu spłaty, inne specyficzne produkty, dla których nie można mówić o istnieniu rynku tj.: książeczki mieszkaniowe i oszczędnościowe,
- depozyty i lokaty międzybankowe o terminie wymagalności do 7 dni lub o zmiennym oprocentowaniu,
- kredyty lub pożyczki udzielone i zaciągnięte na rynku międzybankowym o zmiennym oprocentowaniu (zmiana oprocentowania maksymalnie co 3 miesiące).
- kasa i środki w Banku Centralnym oraz zobowiązania wobec Banku Centralnego,
- inne aktywa i zobowiązania finansowe.

W odniesieniu do kredytów i pożyczek udzielonych klientom zastosowano model oparty o szacowania wartości bieżącej przyszłych przepływów pieniężnych poprzez zdyskontowanie przepływów pieniężnych przy zastosowaniu bieżących stóp procentowych uwzględniających wysokość marż na ryzyko kredytowe oraz urealnione terminy spłaty wynikające z umów kredytowych. Bieżący poziom marż został wyznaczony dla transakcji zawartych w ostatnim zakończonym 31 grudnia odpowiednio 2008 i 2009 roku na instrumentach o podobnym ryzyku kredytowym.

Wartość godziwą depozytów oraz innych zobowiązań wobec klientów innych niż banki o ustalonym terminie wymagalności oszacowano na podstawie oczekiwanych przepływów pieniężnych zdyskontowanych bieżącymi stopami procentowymi właściwymi dla poszczególnych produktów depozytowych.

Wartość godziwą długu podporządkowanego Banku oszacowano na podstawie oczekiwanych przepływów pieniężnych zdyskontowanych w oparciu o krzywą zero kuponową

Lokaty i depozyty międzybankowe oszacowano na podstawie oczekiwanych przepływów pieniężnych zdyskontowanych bieżącymi stopami rynku międzybankowego.

Należności z tytułu leasingu finansowego oszacowano na podstawie oczekiwanych przepływów pieniężnych zdyskontowanych przy zastosowaniu wewnętrznej stopy zwrotu dla transakcji leasingowych tego samego rodzaju zawieranych przez Bank w okresie bezpośrednio poprzedzającym koniec okresu sprawozdawczego.

W tabeli poniżej przedstawiono podsumowanie wartości bilansowych i godziwych dla poszczególnych grup instrumentów finansowych, które nie zostały wykazane w wartości godziwej w sprawozdaniu z sytuacji finansowej Banku na dzień 31 grudnia 2009 oraz na dzień 31 grudnia 2008 roku:

	31.12.2009		31.12.2008	
	wartość bilansowa	wartość godziwa	wartość bilansowa	wartość godziwa
Kasa, środki w Banku Centralnym	6 993 966	6 993 966	5 758 248	5 758 248
Należności od banków	2 053 767	2 053 767	3 906 973	3 907 048
Kredyty i pożyczki udzielone klientom	114 425 789	109 893 261	98 102 019	97 797 651
<i>kredyty gospodarcze</i>	40 575 820	39 398 610	33 047 815	32 748 923
<i>kredyty konsumpcyjne</i>	22 186 928	21 650 604	20 017 539	20 109 730
<i>kredyty mieszkaniowe</i>	51 663 041	48 844 047	45 036 665	44 938 998
Inne aktywa finansowe	342 909	342 909	359 828	359 828
Zobowiązania wobec Banku Centralnego	6 581	6 581	2 816	2 816
Zobowiązania wobec innych banków	4 166 725	4 164 478	5 699 452	5 700 257
Zobowiązania wobec klientów	124 044 400	124 016 929	101 856 930	101 837 809
<i>wobec podmiotów gospodarczych</i>	27 736 114	27 734 293	19 164 051	19 164 008
<i>wobec jednostek budżetowych</i>	9 680 980	9 681 128	7 279 432	7 279 431
<i>wobec ludności</i>	86 627 306	86 601 508	75 413 447	75 394 370
Dług podporządkowany	1 612 178	1 618 093	1 618 755	1 629 537
Inne zobowiązania finansowe	959 274	959 274	1 064 183	1 064 183

45. Działalność powiernicza

Bank jest bezpośrednim uczestnikiem Krajowego Depozytu Papierów Wartościowych oraz Rejestru Papierów Wartościowych (NBP). Bank prowadzi rachunki papierów wartościowych oraz obsługuje transakcje na rynku krajowym i rynkach zagranicznych, świadczy usługi powiernictwa i pełni funkcję depozytariusza dla funduszy emerytalnych i inwestycyjnych. Aktywa przechowywane przez Bank w ramach świadczenia usług powierniczych, ze względu na niespełnienie definicji składnika aktywów Banku, nie zostały wykazane w niniejszym sprawozdaniu finansowym. Jako członek Rady Banków Depozytariuszy i Rady ds. Nieskarbowych Papierów Dłużnych przy Związku Banków Polskich, PKO Bank Polski SA bierze udział w pracach przy tworzeniu regulacji i standardów rynkowych.

46. Informacje o sekurytyzacji aktywów i pakietowej sprzedaży wierzytelności

Bank nie dokonywał sekurytyzacji aktywów, niemniej jednak:

- w 2008 roku prowadzone były działania, mające na celu sprzedaż ok. 150 tysięcy wierzytelności o łącznej wartości nominalnej ok. 2 miliardów złotych. Wierzytelności podzielone zostały na cztery pakiety. W 2008 roku sfinalizowano transakcje dotyczące trzech pakietów, z których jeden został zbyty do funduszu sekurytyzacyjnego, natomiast dwa do SPV. Łączna wartość nominalna sprzedanych wierzytelności wynosiła ok. 1,22 miliarda złotych.
- w II i III kwartale 2009 zakończono czynności w zakresie pakietowej sprzedaży trzech pakietów: pakiet I i II to 59 tysięcy wierzytelności detalicznych na kwotę 627,8 milionów złotych oraz pakiet III – 2,9 tysięcy wierzytelności gospodarczych na kwotę 885,3 milionów złotych.

- aktualnie prowadzone są działania, mające na celu sprzedaż ok. 60 tysięcy detalicznych wierzytelności o łącznej wartości nominalnej ok. 630 milionów złotych (umowy będą obowiązywać po zakończeniu okresu sprawozdawczego). Finalizacja prac i rozliczenie sprzedaży przewidywane jest w II kwartale 2010 roku.
- łączna wartość bilansowa rezerw na dzień 31 grudnia 2009 roku wynosi 31 589 tysięcy złotych (odpowiednio na dzień 31 grudnia 2008 roku wyniosła 25 350 tysięcy złotych). Bank nie otrzymał papierów wartościowych z tytułu powyższych transakcji.

47. Objasnienie różnic między wcześniej publikowanymi sprawozdaniami a niniejszym sprawozdaniem finansowym

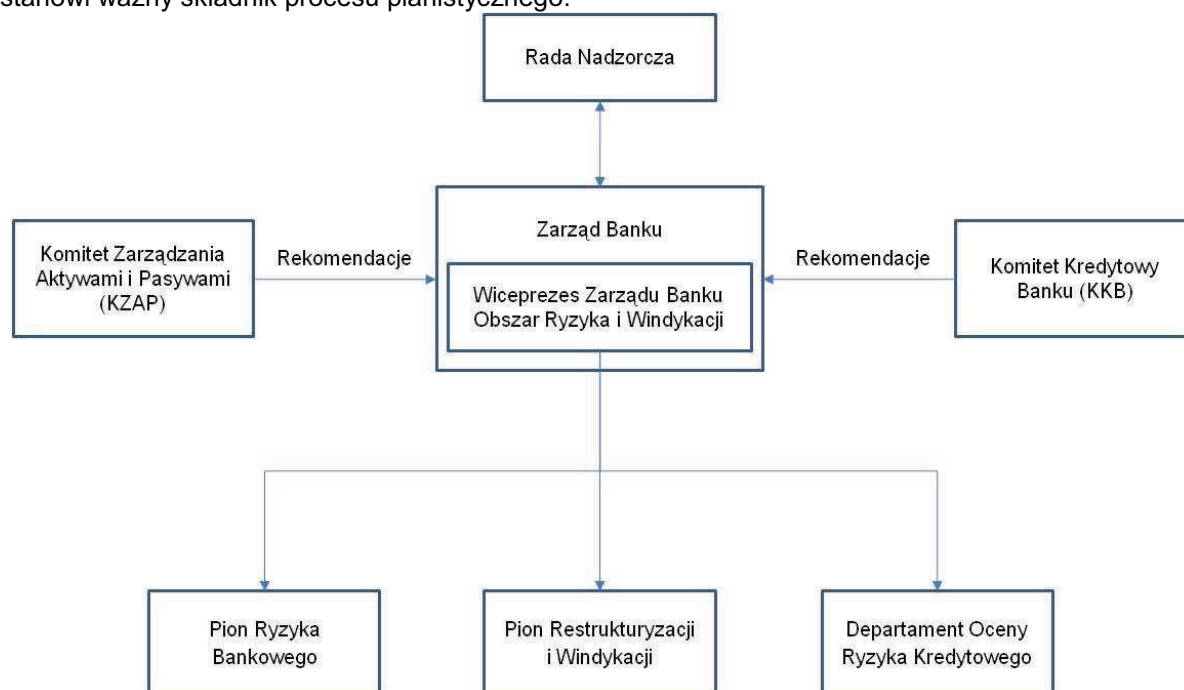
Poniżej zaprezentowano zestawienie istotnych zmian wprowadzonych do wcześniej publikowanych danych w celu zapewnienia porównywalności

RACHUNEK ZYSKÓW I STRAT POWSZECHNEJ KASY OSZCZĘDNOŚCI BANKU POLSKIEGO SA			
Tytuł (w zakresie przekształconych pozycji)	2008 prezentowany poprzednio	2008 dane porównawcze	Różnica
Wynik na instrumentach finansowych wycenianych do wartości godziwej	(195 430)	(156 998)	38 432 ¹⁾
Wynik z pozycji wymiany	734 567	696 135	(38 432) ¹⁾

1) Zmiana sposobu prezentacji wybranych przychodów i kosztów instrumentów pochodnych. Zmiana wyniku z przeniesienia w 2009 roku wyceny do wartości godziwej opcji walutowych z „Wyniku na instrumentach finansowych wycenianych do wartości godziwej” do „Wyniku z pozycji wymiany”. Przyjęty nowy sposób prezentacji wyniku z wyceny opcji walutowych pozwala na lepsze oddanie sensu ekonomicznego opcji walutowych – łącznie z zabezpieczającymi je transakcjami natychmiastowymi i terminowymi (zabezpieczających pozycję walutową generowaną w efekcie oddziaływania zmian parametrów rynkowych na pozycję otwartą w opcjach walutowych).

48. Cele i zasady zarządzania ryzykiem związanym z instrumentami finansowymi

Działalność bankowa jest narażona na wiele rodzajów ryzyka, między innymi takich jak ryzyko kredytowe, stopy procentowej, walutowe, płynności, instrumentów pochodnych, operacyjne, braku zgodności, strategiczne i reputacji. Kontrolowanie wpływu tych rodzajów ryzyka na funkcjonowanie PKO Banku Polskiego SA należy do najważniejszych celów zarządzania Bankiem, a poziom ryzyka stanowi ważny składnik procesu planistycznego.

Proces zarządzania ryzykiem jest nadzorowany przez Radę Nadzorczą Banku, która regularnie otrzymuje informacje o profilu ryzyka w Banku oraz najważniejszych działaniach podejmowanych w zakresie zarządzania ryzykiem.

Zarząd Banku odpowiada za strategiczne zarządzanie ryzykiem, w tym za nadzorowanie i monitorowanie działań podejmowanych przez Bank w zakresie zarządzania ryzykiem. Zarząd Banku podejmuje najważniejsze decyzje mające wpływ na profil ryzyka Banku oraz uchwała regulacje wewnętrzne określające system zarządzania ryzykiem. Operacyjne zarządzanie ryzykiem – w zakresie przyznanych kompetencji – prowadzą komórki organizacyjne Centrali Banku zgrupowane w ramach Pionu Ryzyka Bankowego, Pionu Restrukturyzacji i Windykacji oraz Departament Oceny Ryzyka Kredytowego.

Zarządzanie ryzykiem rynkowym i ryzykiem kredytowym w Banku wspierają następujące komitety:

- Komitet Zarządzania Aktywami i Pasywami („KZAP”),
- Komitet Kredytowy Banku („KKB”),
- Komitet Kredytowy Centrali („KKC”) i komitety kredytowe działające w regionalnych oddziałach detalicznych i korporacyjnych.

KZAP oraz KKB są komitetami, którym przewodniczy wiceprezes Zarządu Banku nadzorujący Obszar Ryzyka i Windykacji.

KZAP podejmuje decyzje w zakresie przyznanych kompetencji oraz wydaje rekomendacje dla Zarządu Banku w zakresie zarządzania ryzykiem rynkowym, zarządzania portfelowym ryzykiem kredytowym oraz zarządzania aktywami i pasywami Banku.

KKB podejmuje decyzje kredytowe w odniesieniu do pojedynczych znaczących wartościowo zaangażowań kredytowych, bądź wydaje rekomendacje w tym zakresie dla Zarządu Banku.

KKC wspiera swoimi rekomendacjami podejmowanie decyzji przez właściwych dyrektorów zarządzających i członków Zarządu Banku, a komitety kredytowe działające w regionach dyrektorów oddziałów i dyrektorów Regionalnych Oddziałów Korporacyjnych w odniesieniu do spraw o wyższym poziomie ryzyka,

W 2009 roku kryzys finansowy w dalszym ciągu wpływał na sytuację na krajowym rynku finansowym. Postępujące osłabienie gospodarcze (ograniczenie wzrostu PKB, ograniczenia podaży kredytów, wyhamowanie dynamiki wzrostu rynku w wielu sektorach, wzrost bezrobocia) oraz trudne warunki na rynku finansowym negatywnie wpłynęły na wyniki sektora bankowego (dalsze pogorszenie jakości portfela kredytowego banków, kontynuacja tworzenia dodatkowych rezerw na ryzyko kredytowe, wysoki poziom restrykcyjności polityki kredytowej oraz wysokie koszty pozyskania depozytów).

Priorytetem Banku w 2009 roku w dalszym ciągu było utrzymywanie silnej pozycji kapitałowej oraz przyrost stabilnej bazy depozytowej, które warunkują wzrost portfela kredytowego Banku.

W konsekwencji tego w 2009 roku Bank:

- przeprowadził emisję akcji,
- kontynuował działania mające na celu pozyskanie nowych depozytów od swoich klientów,
- uwzględnił w stosowanych metodach pomiaru ryzyka bankowego uwarunkowania wynikające z kryzysu finansowego (m.in. w zakresie scenariuszy stress-tesowych).

Bank w 2009 roku kontynuował zaostrzoną politykę w zakresie udzielania kredytów dla osób fizycznych w walutach obcych, poprzez m.in. zwiększenie wymogów dotyczących minimalnego wkładu własnego przy kredytach hipotecznych, ograniczenia w kredytowaniu klientów obciążonych wysokim poziomem ryzyka kredytowego oraz podniesieniu marż kredytowych dla nowo udzielanych kredytów dla klientów bankowości korporacyjnej oraz detalicznej.

Ryzyko kredytowe

Definicja, cele i zasady

Ryzyko kredytowe jest rozumiane jako ryzyko poniesienia strat w wyniku niewywiązania się kontrahenta z zobowiązań wobec banku lub jako ryzyko spadku wartości ekonomicznej wierzytelności banku w wyniku pogorszenia się zdolności kontrahenta do obsługi zobowiązań.

Celem zarządzania ryzykiem kredytowym jest optymalizacja portfela kredytowego pod względem jakości i wartości, który równocześnie cechuje się wysoką dochodowością oraz bezpieczeństwem rozumianym jako minimalizacja ryzyka wystąpienia kredytów zagrożonych utratą wartości.

Bank kieruje się następującymi zasadami zarządzania ryzykiem kredytowym:

- transakcja kredytowa wymaga wszechstronnej oceny ryzyka kredytowego, której wyrazem jest rating wewnętrzny lub ocena scoringowa,
- pomiar ryzyka kredytowego transakcji kredytowych dokonywany jest na etapie rozpatrywania wniosku o udzielenie kredytu i cyklicznie w ramach monitorowania z uwzględnieniem zmieniających się warunków zewnętrznych oraz zmian sytuacji finansowej kredytobiorców,
- ocena ryzyka kredytowego ekspozycji istotnych ze względu na poziom ryzyka lub jej wartość jest poddawana dodatkowej weryfikacji przez służby oceny ryzyka kredytowego, niezależne od służb biznesowych,
- oferowane klientowi warunki transakcji kredytowej zależą od oceny poziomu ryzyka kredytowego generowanego przez tę transakcję,
- decyzje kredytowe mogą być podejmowane jedynie przez osoby do tego uprawnione,
- ryzyko kredytowe jest zdywersyfikowane pod względem obszarów geograficznych, sektorów gospodarki, produktów oraz klientów,
- oczekiwany poziom ryzyka kredytowego jest zabezpieczany poprzez przyjmowane przez Bank zabezpieczenia prawne, marże kredytowe pobierane od klientów oraz odpisy (rezerwy) z tytułu utraty wartości ekspozycji kredytowych.

Realizację ww. zasad zapewnienia stosowanie przez Bank zaawansowanych metod zarządzania ryzykiem kredytowym, zarówno na poziomie pojedynczych ekspozycji kredytowych, jak i na poziomie całego portfela kredytowego Banku. Metody te są weryfikowane i rozwijane w kierunku zgodności z wymaganiami metod ratingów wewnętrznych (IRB), tzn. zaawansowanej metody pomiaru ryzyka kredytowego, która może być wykorzystywana do wyliczania wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka kredytowego po uzyskaniu przez Bank zgody Komisji Nadzoru Finansowego.

Metody ratingowe i scoringowe

Ocena ryzyka pojedynczych transakcji kredytowych jest dokonywana w Banku z wykorzystaniem metod scoringowych i ratingowych, które są tworzone, rozwijane i nadzorowane przez Pion Ryzyka Bankowego. Funkcjonowanie tych metod wspierają specjalistyczne aplikacje informatyczne. Sposób dokonywania oceny określony został w przepisach wewnętrznych Banku, których głównym celem jest zapewnienie jednolitej i obiektywnej oceny ryzyka kredytowego w procesie kredytowania.

Bank ocenia ryzyko kredytowe klientów indywidualnych w dwóch wymiarach: zdolności kredytowej oraz wiarygodności kredytowej klienta. Ocena zdolności kredytowej polega na zbadaniu sytuacji finansowej klienta, zaś ocena wiarygodności kredytowej klienta obejmuje ocenę scoringową oraz ocenę informacji o historii kredytowej klienta pozyskanych z wewnętrznych kartotek Banku oraz zewnętrznych baz danych.

W 2009 roku Bank nadal rozwijał wyżej wymienione zasady oceny ryzyka kredytowego klientów indywidualnych w szczególności w zakresie walidacji modeli scoringowych dedykowanych dla kredytów konsumpcyjnych.

Ocena ryzyka kredytowego związanego z finansowaniem klientów instytucjonalnych dokonywana jest w dwóch wymiarach: klienta oraz transakcji (z wyłączeniem wybranych rodzajów transakcji dla małych i średnich przedsiębiorstw, których ocena oparta jest o podejście scoringowe). Miarami tej oceny są ratingi: klienta i transakcji. Syntetyczną miarą ryzyka kredytowego, odzwierciedlającą oba czynniki ryzyka, jest rating łączny.

Informacja o ocenach ratingowych i scoringowych jest szeroko wykorzystywana w Banku w zarządzaniu ryzykiem kredytowym, w systemie kompetencji do podejmowania decyzji kredytowych, przy ustalaniu kwot aktywacji służb oceny ryzyka kredytowego oraz w systemie pomiaru i raportowania ryzyka kredytowego.

W 2009 roku Bank rozwijał rozwiązania w zakresie funkcjonowania Systemu Wczesnego Ostrzegania (SWO) i przygotowywał wsparcie tego systemu przez dedykowaną aplikację informatyczną.

W odniesieniu do klientów instytucjonalnych dokonujących transakcji na instrumentach pochodnych, Bank przyjął w 2009 roku nowe zasady oceny ryzyka oraz monitorowania limitów. związanego z transakcjami pochodnymi.

Pomiar ryzyka portfelowego

W celu określenia poziomu ryzyka kredytowego oraz opłacalności portfeli kredytowych Bank wykorzystuje różne metody pomiaru i wyceny ryzyka kredytowego, w tym:

- prawdopodobieństwo niewypłacalności (PD),
- oczekiwaną stratę kredytową (EL),
- wartość zagrożoną ryzykiem kredytowym (CVaR),
- miary efektywności metodologii scoringowych (Accuracy Ratio),
- udział i strukturę kredytów zagrożonych,
- udział i strukturę ekspozycji spełniających przesłankę indywidualnej utraty wartości.

Bank systematycznie rozwija zakres wykorzystywanych mierników ryzyka kredytowego z uwzględnieniem wymagań metody ratingów wewnętrznych (IRB), jak również rozszerza zakres stosowania miar ryzyka w celu pełnego pokrycia portfela kredytowego Banku tymi metodami.

Metody pomiaru portfelowego ryzyka kredytowego pozwalają m. in.: na uwzględnienie ryzyka kredytowego w cenie usług, ustalanie optymalnej wysokości punktów odcięcia oraz wyznaczanie odpisów z tytułu utraty wartości.

PKO Bank Polski SA przeprowadza analizy oraz stress-testy dotyczące wpływu potencjalnych zmian w otoczeniu makroekonomicznym na jakość portfela kredytowego Banku a wyniki prezentuje w raportach dla Kierownictwa Banku. Powyższe informacje umożliwiają identyfikowanie i podejmowanie działań ograniczających negatywne skutki wpływu niekorzystnych sytuacji rynkowych na wynik Banku.

Polityka zabezpieczeń

Prowadzona przez Bank polityka zabezpieczeń ma na celu należyte zabezpieczenie interesu Banku, w tym przede wszystkim ustanowienie zabezpieczenia dającego możliwie najwyższy poziom odzysku z wierzytelności w przypadku konieczności prowadzenia działań windykacyjnych. Polityka w zakresie prawnych zabezpieczeń określona została w przepisach wewnętrznych.

Ustanawianie określonych typów zabezpieczeń uzależnione jest od produktu oraz rodzaju klienta.

Przy udzielaniu kredytów przeznaczonych na finansowanie rynku mieszkaniowego zabezpieczenie obligatoryjnie ustanawiane jest w postaci hipoteki na nieruchomości. Do czasu skutecznego ustanowienia zabezpieczenia hipotecznego, w zależności od rodzaju kredytu oraz jego kwoty, stosuje się podwyższoną marżę kredytową lub przyjmuje się zabezpieczenie przejściowe w formie przelewu wierzytelności z umowy na wybudowanie lokalu, weksla, poręczenia czy też ubezpieczenie wierzytelności.

Przy udzielaniu kredytów detalicznych dla klientów indywidualnych przyjmuje się najczęściej zabezpieczenie osobiste (poręczenie cywilne, poręczenie wekslowe) albo ustanawia się zabezpieczenia na rachunku bankowym klienta, na samochodzie lub papierach wartościowych.

Zabezpieczenie kredytów przeznaczonych na finansowanie małych i średnich przedsiębiorstw oraz klientów korporacyjnych ustanawia się m. in.: na wierzytelnościach gospodarczych, rachunkach bankowych, rzeczach ruchomych, nieruchomościach czy papierach wartościowych.

Przy przyjmowaniu prawnych zabezpieczeń kredytów Bank stosuje następujące zasady:

- w przypadku znacznych kwotowo kredytów ustanawianych jest kilka rodzajów zabezpieczeń, z uwzględnieniem, jeśli jest to możliwe, łączenia zabezpieczeń osobistych z rzeczowymi,
- preferowane jest przyjmowanie zabezpieczeń płynnych tj. zabezpieczeń rzeczowych, w stosunku do których istnieje znaczne prawdopodobieństwo szybkiego zaspokojenia się przez Bank, przy uzyskaniu ceny zbliżonej do wartości składników określonych przy przyjmowaniu zabezpieczeń,
- zabezpieczenia narażone na ryzyko znacznych niekorzystnych wahań wartości spełniają rolę pomocniczą,
- w przypadku przyjęcia zabezpieczenia rzeczowego, jako dodatkowe zabezpieczenie przyjmowany jest przelew wierzytelności pieniężnej z umowy ubezpieczenia przedmiotu tego zabezpieczenia lub umowa ubezpieczenia wystawiona na rzecz Banku,
- skuteczne ustanowienie zabezpieczeń zgodnie z treścią umowy jest warunkiem uruchomienia środków pieniężnych.

Ustanowione zabezpieczenia podlegają okresowemu monitorowaniu w celu ustalenia aktualnego poziomu ryzyka kredytowego transakcji. Monitorowaniu podlega:

- sytuacja majątkowa/finansowa podmiotu udzielającego zabezpieczenia osobistego,
- stan oraz wartość przedmiotu zabezpieczenia rzeczowego,
- inne uwarunkowania wpływające na potencjalną możliwość odzyskania wierzytelności Banku.

Zabezpieczenia w formie hipoteki na nieruchomości podlegają szczególnej ocenie. Bank dokonuje okresowego monitoringu przyjętych na zabezpieczenie nieruchomości (z uwzględnieniem wskaźnika LtV), jak również monitoruje ceny na rynku nieruchomości. W przypadku, gdy analiza wykaże istotny spadek cen na rynku nieruchomości, w Banku uruchamiane są awaryjne procedury postępowania.

Narzędzia zarządzania ryzykiem kredytowym

Do podstawowych narzędzi zarządzania ryzykiem kredytowym stosowanych w Banku należą:

- reguły określania dostępności do kredytowania, w tym punkty odjęcia – minimalna liczba punktów przyznawanych w wyniku oceny wiarygodności z wykorzystaniem systemu scoringowego (dla klienta indywidualnego), bądź klasa ratingu klienta oraz klasa ratingu łącznego (dla klienta instytucjonalnego), od których można dokonać z klientem transakcji kredytowej,
- minimalne warunki transakcji określone dla danego typu transakcji (np. minimalna wartość LtV, maksymalna kwota kredytu, wymagane zabezpieczenie),
- minimalne marże kredytowe – marże na ryzyko kredytowe związane z dokonaniem przez Bank określonej transakcji kredytowej z danym klientem instytucjonalnym, przy czym oferowane klientowi oprocentowanie nie może być niższe od stawki referencyjnej powiększonej o marżę na ryzyko kredytowe,
- limity koncentracji – limity określone w art. 71 ust. 1 ustawy Prawo bankowe, limity branżowe i na finansowanie nieruchomości,
- limity kompetencyjne – określają maksymalny poziom uprawnień do podejmowania decyzji kredytowych wobec klientów Banku, limity zależą przede wszystkim od kwoty zaangażowania kredytowego Banku w stosunku do klienta (lub grupy klientów powiązanych) i okresu transakcji kredytowej; wysokość limitów kompetencyjnych zależy od poziomu podejmowania decyzji kredytowej (w strukturze organizacyjnej Banku).

Raportowanie ryzyka kredytowego

W Banku sporządzane są miesięczne i kwartalne raporty na temat ryzyka kredytowego, których odbiorcami są m.in. KZAP, KKB, Zarząd Banku i Rada Nadzorcza Banku. Raporty zawierają informację o historycznej wysokości oraz o prognozie poziomu ryzyka kredytowego.

Ekspozycja Banku na ryzyko kredytowe

Należności od banków	Zaangażowanie	
	31.12.2009	31.12.2008
Należności z rozpoznaną utratą wartości	27 496	28 486
w tym oceniane metodą zindywidualizowaną	27 013	28 486
Należności bez rozpoznanej utraty wartości	2 053 380	3 906 598
nieprzeterminowane	2 052 387	3 905 135
przeterminowane	993	1 463
Razem brutto	2 080 876	3 935 084
Odpisy z tytułu utraty wartości	(27 109)	(28 111)
Razem według wartości bilansowej (netto)	2 053 767	3 906 973

Kredyty i pożyczki udzielone klientom	Zaangażowanie	
	31.12.2009	31.12.2008
Kredyty i pożyczki z rozpoznaną utratą wartości	7 500 728	3 161 595
w tym oceniane metodą zindywidualizowaną	3 939 557	1 438 770
Kredyty i pożyczki bez rozpoznaney utraty wartości	110 340 006	97 540 964
<i>nieprzeterminowane</i>	109 572 952	96 324 805
<i>przeterminowane</i>	767 054	1 216 159
Razem brutto	117 840 734	100 702 559
Odpisy z tytułu utraty wartości	(3 414 945)	(2 600 540)
Razem według wartości bilansowej (netto)	114 425 789	98 102 019

W 2009 roku Bank zaczął rozpoznawać zdarzenie restrukturyzacji, opóźnienia w spłacie 3-6 miesięcy dla kredytów konsumpcyjnych oraz pogorszenie się sytuacji ekonomiczno-finansowej klienta do ratingu G jako przesłanki indywidualnej utraty wartości co skutkowało zwiększeniem wartości kredytów z rozpoznaną przesłanką utraty wartości. Powyższa zmiana nie wpłynęła na wzrost odpisów z tytułu utraty wartości, ma natomiast wpływ na wysokość należności z rozpoznaną utratą wartości. Z powodu tej reklasyfikacji, saldo należności z rozpoznaną utratą wartości na dzień 31 grudnia 2009 roku jest wyższe o 3 380 221 tysięcy złotych.

Inwestycyjne papiery wartościowe dostępne do sprzedaży - dłużne papiery wartościowe	Zaangażowanie	
	31.12.2009	31.12.2008
Dłużne papiery wartościowe z rozpoznaną utratą wartości	13 183	18 104
w tym oceniane metodą zindywidualizowaną	13 183	18 104
Dłużne papiery wartościowe bez rozpoznaney utraty wartości	7 891 586	8 683 375
<i>nieprzeterminowane</i>	7 891 586	8 683 375
z ratingiem zewnętrznym	4 872 460	6 007 211
z ratingiem wewnętrznym	3 019 126	2 600 720
<i>bez ratingu</i>	-	75 444
Razem brutto	7 904 769	8 701 479
Odpisy z tytułu utraty wartości	(13 183)	(15 791)
Razem według wartości bilansowej (netto)	7 891 586	8 685 688

Inne aktywa - inne aktywa finansowe	Zaangażowanie	
	31.12.2009	31.12.2008
Inne aktywa z rozpoznaną utratą wartości	152 903	36 200
Inne aktywa bez rozpoznaney utraty wartości	320 981	359 311
<i>nieprzeterminowane</i>	320 828	345 521
<i>przeterminowane</i>	153	13 790
Razem brutto	473 884	395 511
Odpisy z tytułu utraty wartości	(130 975)	(35 683)
Razem według wartości bilansowej (netto)	342 909	359 828

Stopień narażenia na ryzyko kredytowe

Poniższa tabela prezentuje maksymalne narażenie na ryzyko kredytowe Banku na dzień 31 grudnia 2009 roku oraz na dzień 31 grudnia 2008 roku, bez uwzględnienia wartości zabezpieczeń i związanej z nimi poprawy sytuacji kredytowej według wartości bilansowej netto.

Pozycje sprawozdania z sytuacji finansowej	31.12.2009	31.12.2008
Rachunek bieżący w Banku Centralnym	4 625 073	3 419 832
Należności od banków	2 053 767	3 906 973
Aktywa finansowe przeznaczone do obrotu - dłużne papiery wartościowe	2 202 847	1 491 524
emitowane przez osoby niefinansowe	1 799	-
emitowane przez Skarb Państwa	2 198 840	1 491 398
emitowane przez jednostki samorządu terytorialnego	2 208	126
Pochodne instrumenty finansowe	2 029 921	3 599 545
Instrumenty finansowe wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat - dłużne papiery wartościowe	12 356 532	4 546 497
emitowane przez Skarb Państwa	5 362 314	4 373 621
emitowane przez banki centralne	6 994 218	-
emitowane przez pozostałe banki	-	172 876
Kredyty i pożyczki udzielone klientom	114 425 789	98 102 019
sektor finansowy (z wyłączeniem banków)	3 280 198	2 545 376
<i>kredyty gospodarcze</i>	3 280 198	2 545 376
sektor niefinansowy	106 199 350	92 364 724
<i>kredyty konsumpcyjne</i>	22 186 928	20 017 539
<i>kredyty mieszkaniowe</i>	51 663 041	45 036 665
<i>kredyty gospodarcze</i>	32 349 381	27 310 520
sektor budżetowy	4 946 241	3 191 919
<i>kredyty gospodarcze</i>	4 946 241	3 191 919
Inwestycyjne papiery wartościowe dostępne do sprzedaży - dłużne papiery wartościowe	7 891 586	8 685 688
emitowane przez Skarb Państwa	4 782 374	3 286 726
emitowane przez banki centralne	-	2 673 729
emitowane przez pozostałe banki	90 086	46 756
emitowane przez inne podmioty finansowe	245 215	481 128
emitowane przez podmioty niefinansowe	773 690	779 250
emitowane przez jednostki samorządu terytorialnego	2 000 221	1 418 099
Inne aktywa - inne aktywa finansowe	342 909	359 828
Razem	145 928 424	124 111 906

Pozycje pozabilansowe	31.12.2009	31.12.2008
Udzielone zobowiązania nieodwołalne	7 360 144	7 714 609
Udzielone gwarancje	4 274 985	3 186 778
Udzielone akredytywy	230 078	551 760
Gwarancje emisji	1 308 396	821 005
Razem	13 173 603	12 274 152

Jakość kredytowa aktywów finansowych, nieprzeterminowanych, bez utraty wartości

Bank stosuje klasyfikację klientów instytucjonalnych niespełniających przesłanki indywidualnej utraty wartości do wewnętrznych klas ratingowych oznaczonych od A (pierwszorzędna) do F (akceptowalna).

Systemem ratingowym objęte są następujące portfele:

- klienci korporacyjni,
- klienci instytucjonalni rynku mieszkaniowego,
- małe i średnie przedsiębiorstwa (z wyłączeniem pewnych grup produktów ocenianych w sposób uproszczony).

Aktywa finansowe nieprzeterminowane bez utraty wartości	31.12.2009	31.12.2008
Należności od banków	2 052 387	3 905 135
w tym:		
z ratingiem	2 017 825	3 172 029
bez ratingu	34 562	733 106
Kredyty i pożyczki udzielone klientom	109 572 952	96 324 805
z ratingiem - klienci sektora finansowego,		
niefinansowego i budżetowego (kredyty gospodarcze)	35 529 992	30 829 548
A (pierwszorzędna)	955 973	1 184 628
B (bardzo dobra)	3 042 110	2 474 397
C (dobra)	5 043 565	4 639 476
D (zadowalająca)	10 682 141	9 373 219
E (przeciętna)	7 677 225	6 811 983
F (akceptowalna)	8 128 978	6 345 845
z ratingiem - klienci sektora niefinansowego (kredyty konsumpcyjne i mieszkaniowe)	65 674 943	58 560 511
A (pierwszorzędna)	13 744 126	12 909 565
B (bardzo dobra)	23 597 457	14 809 811
C (dobra)	18 830 587	23 649 272
D (przeciętna)	3 985 809	4 382 491
E (akceptowalna)	5 516 964	2 809 372
bez ratingu - klienci sektora niefinansowego (pozostałe kredyty konsumpcyjne i mieszkaniowe)	8 368 017	6 934 746
Inne aktywa - inne aktywa finansowe	320 828	345 521
Razem	111 946 167	100 575 461

Kredyty i pożyczki niespełniające indywidualnej utraty wartości niepodlegające ocenie ratingowej charakteryzują się satysfakcjonującym poziomem ryzyka kredytowego. Dotyczy to w szczególności kredytów detalicznych (w tym kredytów mieszkaniowych), wśród których brak jest indywidualnie istotnych zaangażowań, których istnienie skutkowałaby powstaniem istotnego ryzyka kredytowego.

Poniżej przedstawiono strukturę dłużnych papierów wartościowych oraz należności od banków, nieprzeterminowanych, bez utraty wartości, w podziale na zewnętrzne klasy ratingowe:

31 grudnia 2009 roku

Rating/portfel	przeznaczone do obrotu			wyceniane w wartości godziwej przez rachunek wyników			dostępne do sprzedaży			Należności od banków
	emitowane przez Skarb Państwa	emitowane przez jednostki samorządu terytorialnego	emitowane przez banki	emitowane przez Skarb Państwa	emitowane przez inne podmioty finansowe	emitowane przez banki centralne	emitowane przez Skarb Państwa	emitowane przez banki centralne	emitowane przez pozostałe banki	
AA- do AA+	-	-	-	-	-	-	-	-	-	666 261
A- do A+	2 198 840	-	-	5 362 314	-	6 994 218	4 782 374	-	-	896 064
BBB- do BBB+	-	-	-	-	-	-	-	-	50 901	131 868
BB- do BB+	-	-	-	-	-	-	-	-	39 185	-
CCC- do CCC+	-	-	-	-	-	-	-	-	-	323 632
bez ratingu	-	2 208	1 799	-	-	-	-	-	-	34 562
Razem	2 198 840	2 208	1 799	5 362 314	-	6 994 218	4 782 374	-	90 086	2 052 387

31 grudnia 2008 roku

Rating/portfel	przeznaczone do obrotu		wyceniane w wartości godziwej przez rachunek wyników		dostępne do sprzedaży				Należności od banków
	emitowane przez Skarb Państwa	emitowane przez jednostki samorządu terytorialnego	emitowane przez Skarb Państwa	emitowane przez pozostałe banki	emitowane przez Skarb Państwa	emitowane przez banki centralne	emitowane przez pozostałe banki	emitowane przez inne podmioty finansowe	
AA- do AA+	-	-	-	23 943	-	-	-	-	1 102 679
A- do A+	1 491 398	-	4 373 621	148 933	3 286 726	2 673 729	12 567	-	1 105 427
BBB- do BBB+	-	-	-	-	-	-	34 189	-	257 410
B- do B+	-	-	-	-	-	-	-	-	706 513
bez ratingu	-	126	-	-	-	-	-	75 444	733 106
Razem	1 491 398	126	4 373 621	172 876	3 286 726	2 673 729	46 756	75 444	3 905 135

Poniżej przedstawiono strukturę pozostałych dłużnych papierów wartościowych emitowanych przez inne podmioty finansowe, podmioty niefinansowe oraz jednostki samorządu terytorialnego w podziale na wewnętrzne klasy ratingowe:

Podmioty o ratingu	31.12.2009	31.12.2008
	wartość bilansowa	wartość bilansowa
A (pierwszorzędna)	98 658	21 313
B (bardzo dobra)	771 797	448 931
C (dobra)	842 518	1 403 775
D (zadowalająca)	226 150	391 905
E (przeciętna)	412 533	153 571
F (akceptowalna)	667 470	181 225
Razem	3 019 126	2 600 720

Koncentracja ryzyka kredytowego w Banku

Bank definiuje ryzyko koncentracji kredytowej jako ryzyko wynikające z istotnego zaangażowania wobec pojedynczych podmiotów lub grup podmiotów, których zdolność spłaty zadłużenia zależna jest od wspólnego czynnika ryzyka. Bank analizuje ryzyko koncentracji wobec:

- największych podmiotów,
- największych grup kapitałowych,
- branż,
- regionów geograficznych,
- walut.

Koncentracja wobec największych podmiotów

Ustawa Prawo bankowe określa limity maksymalnego zaangażowania Banku. Zgodnie z art. 71 ust. 1 tej ustawy suma wierzytelności Banku, udzielonych przez Bank zobowiązań pozabilansowych oraz posiadanych przez Bank bezpośrednio lub pośrednio akcji lub udziałów w innym podmiocie, wniesionych dopłat w spółce z ograniczoną odpowiedzialnością lub też wkładów albo sum komandytowych – w zależności od tego, która z tych kwot jest większa – w spółce komandytowej lub komandytowo akcyjnej, obciążonych ryzykiem jednego podmiotu lub podmiotów powiązanych kapitałowo lub organizacyjnie nie może przekroczyć 20% funduszy własnych Banku w przypadku, gdy którykolwiek z tych podmiotów jest podmiotem powiązanym z Bankiem lub 25% funduszy własnych Banku w przypadku, gdy podmioty te nie są podmiotami powiązanymi z Bankiem.

Ponadto ustawodawca w art. 71 ust. 2 ustawy Prawo bankowe określił, że zaangażowanie Banku w transakcje z podmiotami, wobec których zaangażowanie przekracza 10% funduszy własnych Banku, nie może łącznie przekroczyć 800% tych funduszy.

Na dzień 31 grudnia 2008 roku oraz na dzień 31 grudnia 2009 roku limity koncentracji nie były przekroczone.

Na dzień 31 grudnia 2009 roku poziom ryzyka koncentracji Banku wobec pojedynczych zaangażowań był niewielki – największe zaangażowanie wobec pojedynczego podmiotu wyniosło 16,0%* i 5,0% funduszy własnych Banku.

*zaangażowania wobec podmiotów wyłączonych spod limitów koncentracji zaangażowań.

Zaangażowanie Banku wobec 20 największych klientów niebankowych

31.12.2009			31.12.2008		
Lp	Zaangażowanie*	Udział w portfelu**	Lp	Zaangażowanie*	Udział w portfelu**
1.	1 542 437 ***	1,31%	1.	656 139	0,65%
2.	744 334	0,63%	2.	592 759	0,59%
3.	544 230	0,46%	3.	457 525	0,45%
4.	415 957	0,35%	4.	412 857	0,41%
5.	358 614	0,31%	5.	334 019	0,33%
6.	340 278	0,29%	6.	305 746	0,30%
7.	328 965	0,28%	7.	292 682	0,29%
8.	316 892	0,27%	8.	243 106	0,24%
9.	301 523	0,26%	9.	242 046	0,24%
10.	296 439	0,25%	10.	235 382	0,23%
11.	295 076	0,25%	11.	235 221	0,23%
12.	275 120	0,23%	12.	233 201	0,23%
13.	256 380	0,22%	13.	231 369	0,23%
14.	250 000	0,21%	14.	230 981	0,23%
15.	249 806	0,21%	15.	218 941	0,22%
16.	245 140	0,21%	16.	218 030	0,22%
17.	241 129	0,21%	17.	217 275	0,22%
18.	232 169	0,20%	18.	215 637	0,21%
19.	231 779	0,20%	19.	201 442	0,20%
20.	229 852	0,20%	20.	197 176	0,20%
Razem	7 696 120	6,55%	Razem	5 971 534	5,92%

*Zaangażowanie kredytowe obejmuje kredyty, pożyczki, skupione wierzytelności, dyskonto weksli, zrealizowane gwarancje oraz należne odsetki.

** Wartość portfela kredytowego nie obejmuje zaangażowań pozabilansowych oraz kapitałowych.

*** Zaangażowanie wobec podmiotów wyłączonych z limitu koncentracji zaangażowań na mocy art. 71 ust. 3 ustawy Prawo bankowe.

Koncentracja wobec największych grup kapitałowych

Na dzień 31 grudnia 2009 roku poziom ryzyka koncentracji Banku wynikający z zaangażowania w grupę kapitałową był niewielki – największe zaangażowanie Banku w grupę kapitałową wyniosło 9,7%* i 8,5% funduszy własnych Banku.

*zaangażowania wobec podmiotów wyłączonych spod limitów koncentracji zaangażowań.

Zaangażowanie Banku wobec 5 największych grup kapitałowych

31.12.2009			31.12.2008		
Lp.	Zaangażowanie*	Udział w portfelu**	Lp.	Zaangażowanie*	Udział w portfelu**
***1	1 625 430	1,38%	1	1 654 951	1,65%
2	1 439 703	1,23%	2	1 402 841	1,39%
3	1 356 212	1,15%	3	1 315 589	1,31%
4	1 078 403	0,92%	4	1 283 533	1,28%
5	736 516	0,63%	5	792 757	0,79%
Razem	6 236 264	5,31%	Razem	6 449 671	6,42%

*Zaangażowanie kredytowe obejmuje kredyty, pożyczki, skupione wierzytelności, dyskonto weksli, zrealizowane gwarancje, należne odsetki, papiery wartościowe oraz zaangażowanie pozabilansowe i kapitałowe.

** Wartość portfela kredytowego nie obejmuje zaangażowań pozabilansowych oraz kapitałowych.

*** Zaangażowanie wobec podmiotów wyłączonych z limitu koncentracji zaangażowań na mocy art. 71 ust. 3 ustawy Prawo bankowe.

Koncentracja wobec segmentów branżowych

W Banku stosowane są limity branżowe, których celem jest ograniczanie poziomu ryzyka związanego z finansowaniem klientów instytucjonalnych prowadzących działalność w wybranych branżach, charakteryzujących się wysokim poziomem ryzyka kredytowego oraz unikanie nadmiernego poziomu koncentracji branżowej.

Na dzień 31 grudnia 2009 roku w stosunku do 31 grudnia 2008 roku największy wzrost odnotowano w grupach branż: "Administracja publiczna i o obrona narodowa" (+1,7 mld zł), "Obsługa nieruchomości, wynajem i usługi" (+1,3 mld zł), "Przetwórstwo przemysłowe" (+1,0 mld zł).

Łączne zaangażowanie w cztery największe grupy branż „Przetwórstwo przemysłowe”, „Handel hurtowy i detaliczny, naprawa pojazdów samochodowych, motocykli...”, „Obsługa nieruchomości, wynajem i usługi” oraz „Administracja publiczna i obrona narodowa...” wyniosło ok. 68% wartości portfela kredytów objętych analizą branżową.

Strukturę zaangażowania wg segmentów branżowych wg stanu na dzień 31 grudnia 2009 oraz na dzień 31 grudnia 2008 roku prezentuje poniższa tabela.

Sekcja	Nazwa sekcji	31.12.2009		31.12.2008	
		Zaangażowanie	Liczba podmiotów	Zaangażowanie	Liczba podmiotów
D	Przetwórstwo przemysłowe	25,27%	13,27%	27,02%	13,49%
G	Handel hurtowy i detaliczny, naprawa pojazdów samochodowych, motocykli oraz artykułów użytku osobistego i domowego	16,96%	29,92%	17,89%	30,65%
K	Obsługa nieruchomości, wynajem i usługi związane z prowadzeniem działalności gospodarczej	14,25%	10,81%	13,17%	10,73%
L	Administracja publiczna i obrona narodowa, obowiązkowe, społeczne i powszechne ubezpieczenie zdrowotne	11,63%	0,57%	8,85%	0,60%
F	Budownictwo	6,94%	14,17%	6,25%	12,88%
E	Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, wodę	2,91%	0,18%	3,38%	0,19%
Pozostałe zaangażowanie		22,04%	31,08%	23,44%	31,46%
Razem		100,00%	100,00%	100,00%	100,00%

Koncentracja wobec regionów geograficznych

Portfel kredytowy Banku jest zdywersyfikowany pod względem koncentracji geograficznej.

Na dzień 31 grudnia 2009 roku największa koncentracja portfela kredytowego Banku występuje w regionie mazowieckim. Ponad połowa portfela kredytowego Banku skupiona jest w czterech regionach: mazowieckim, śląsko-opolskim, wielkopolskim i małopolsko-świętokrzyskim, co jest zbieżne z dominacją tych regionów zarówno pod względem populacji jak i gospodarki Polski.

Region	31.12.2009	31.12.2008
Polska		
mazowiecki	18,82%	18,59%
śląsko-opolski	12,60%	12,52%
wielkopolski	9,96%	10,28%
małopolsko-świętokrzyski	9,11%	9,26%
dolnośląski	7,65%	7,77%
pomorski	6,57%	7,17%
lubelsko-podkarpacki	6,56%	6,54%
zachodnio-pomorski	6,45%	7,24%
łódzki	5,77%	6,24%
kujawsko-pomorski	4,67%	5,17%
warmińsko-mazurski	3,49%	3,55%
podlaski	2,92%	3,08%
pozostałe	5,43%	2,59%
Razem	100,00%	100,00%

Koncentracja walutowa ryzyka kredytowego

Na dzień 31 grudnia 2009 roku udział ekspozycji w walutach wymienialnych w całym portfelu Banku wyniósł 23,4%. Największą część zaangażowania denominowanego w walutach obcych Banku stanowią ekspozycje w CHF (77,7% portfela walutowego, spadek w stosunku do stanu na dzień 31 grudnia 2008 roku o 1,9 p.p), które wynikają głównie z udzielonych kredytów mieszkaniowych.

Spadek udziału kredytów denominowanych w walutach obcych w 2009 roku jest efektem koncentracji nowej sprzedaży kredytów mieszkaniowych w walucie polskiej.

Koncentracja walutowa ryzyka kredytowego

Waluta	31.12.2009	31.12.2008
PLN	76,59%	72,16%
Waluty obce, w tym:	23,41%	27,84%
CHF	18,20%	22,17%
EUR	4,06%	4,09%
USD	1,13%	1,57%
GBP	0,02%	0,01%
Razem	100,00%	100,00%

Inne rodzaje koncentracji

Zgodnie z Rekomendacją S Bank stosuje wewnętrzne limity dotyczące portfela kredytów przeznaczonych na finansowanie nieruchomości dla klientów indywidualnych. W 2009 roku limity te nie zostały przekroczone.

Renegocjacja warunków należności

Celem działalności restrukturyzacyjnej Banku jest maksymalizacja efektywności zarządzania wierzytelnościami trudnymi tj. uzyskanie najwyższych odzysków, jednocześnie ograniczając do minimum koszty ponoszone, związane z uzyskaniem odzysków, które są bardzo wysokie w przypadku prowadzenia postępowania egzekucyjnego.

Działalność restrukturyzacyjna polega na zmianie warunków spłaty wierzytelności, które są indywidualnie ustalane wobec każdego kontraktu. Zmiany mogą dotyczyć:

- 1) okresu spłaty,
- 2) harmonogramu,
- 3) oprocentowania,
- 4) kolejności zarachowania wpływów,
- 5) zabezpieczenia,
- 6) kwoty do spłaty (redukcja).

W wyniku zawarcia i terminowej obsługi ugody, wierzytelność staje się wierzytelnością niewymagalną. Elementem procesu restrukturyzacji jest ocena możliwości wywiązania się przez dłużnika z warunków umowy ugody (spłaty zadłużenia w ustalonych terminach). Czynne ugody są na bieżąco monitorowane.

Aktywa finansowe, których warunki zostały renegocjowane (w przeciwnym wypadku zostałyby uznane za zaległe lub stwierdzonoby utratę wartości) obejmują następujące udzielone kredyty i pożyczki

Aktywa finansowe	Wartość bilansowa	
	31.12.2009	31.12.2008
Kredyty i pożyczki udzielone klientom według wartości brutto	117 840 734	100 702 559
w tym renegocjowane:	455 285	72 732
sektor niefinansowy	453 559	70 717
kredyty konsumpcyjne	315 569	18 336
kredyty mieszkaniowe	105 780	35 381
kredyty gospodarcze	32 210	17 000
sektor budżetowy	1 726	2 015
kredyty gospodarcze	1 726	2 015

Przeterminowanie aktywów finansowych

Aktywa finansowe, które są zaległe, lecz w przypadku, których nie nastąpiła utrata wartości obejmują następujące aktywa finansowe:

Aktywa finansowe	31.12.2009		31.12.2008*	
	do 3 miesięcy	Razem	do 3 miesięcy	Razem
Kredyty, pożyczki udzielone klientom	767 054	767 054	1 216 159	1 216 159
sektora finansowego	59	59	1 259	1 259
sektora niefinansowego	766 995	766 995	1 195 295	1 195 295
sektora budżetowego	-	-	19 605	19 605
Inne aktywa - inne aktywa finansowe	153	153	13 790	13 790
Razem	767 207	767 207	1 229 949	1 229 949

*Aktywa finansowe na dzień 31 grudnia 2008 roku zostały doprowadzone do porównywalności w związku z udoskonaleniem narzędzi wspomagających proces oceny ekspozycji kredytowych.

Zabezpieczeniami powyższych należności są: hipoteka, zastaw rejestrowy, przeniesienie prawa własności, blokada rachunku lokaty, ubezpieczenie ekspozycji kredytowej oraz gwarancje i poręczenia.

W ramach przeprowadzonej oceny stwierdzono, że dla powyższych ekspozycji kredytowych przewidywane przepływy pieniężne w pełni pokrywają wartość bilansową tych ekspozycji.

Aktywa finansowe wyceniane metodą zindywidualizowaną, wobec których wykazano indywidualną utratę wartości według wartości bilansowej brutto

	31.12.2009	31.12.2008
Należności od banków	27 013	28 486
Kredyty i pożyczki udzielone klientom	3 939 557	1 438 770
sektor finansowy	6 209	14 436
kredyty gospodarcze	6 209	14 436
sektor niefinansowy	3 917 272	1 414 795
kredyty konsumpcyjne	33 454	18 525
kredyty mieszkaniowe	616 568	105 716
kredyty gospodarcze	3 267 250	1 290 554
sektor budżetowy	16 076	9 539
kredyty gospodarcze	16 076	9 539
Inwestycyjne papiery wartościowe dostępne do sprzedaży	13 183	23 862
emitowane przez podmioty finansowe	-	2 599
emitowane przez podmioty niefinansowe	13 183	21 263
Razem	3 979 753	1 491 118

Na dzień 31 grudnia 2009 roku w odniesieniu do powyższych aktywów ustanowione były na rzecz Banku następujące zabezpieczenia:

- dla kredytów i pożyczek udzielonych klientom: hipoteka kaucyjna oraz zwykła, zastaw rejestrowy, weksel własny dłużnika oraz przelew wierzytelności – o wartości godziwej 2 936 193 tysięcy złotych (na dzień 31 grudnia 2008 roku wyniosły odpowiednio 1 200 747 tysięcy złotych),
- dla inwestycyjnych papierów wartościowych dostępnych do sprzedaży: weksle in blanco, zastaw rejestrowy na rachunku bankowym oraz na udziałach dłużnika

Bank ustalając odpisy z tytułu utraty wartości na powyższe aktywa wziął pod uwagę następujące czynniki:

- opóźnienie w spłacie należności,
- postawienie wierzytelności w stan wymagalności,

- postępowanie egzekucyjne wobec dłużnika,
- ogłoszenie upadłości dłużnika lub złożenie wniosku o ogłoszenie upadłości,
- kwestionowanie należności przez dłużnika,
- wszczęcie postępowania naprawczego wobec dłużnika,
- ustanowienie zarządu komisarycznego nad działalnością dłużnika lub zawieszenie jego działalności,
- pogorszenie się oceny ratingowej dłużnika do poziomu wskazującego na istotne zagrożenie dla spłaty zadłużenia (rating „G”, „H”),
- podjęte działania restrukturyzacyjne i zastosowane ulgi w spłacie,
- dodatkowe przesłanki, rozpoznawane w odniesieniu do ekspozycji wobec spółdzielni mieszkaniowych z tytułu kredytów mieszkaniowych „starego portfela” objętych poręczeniami Skarbu Państwa,
- przewidywane przepływy pieniężne z ekspozycji oraz przyjętych zabezpieczeń,
- kształtowanie się przyszłej sytuacji ekonomiczno-finansowej klienta,
- stopień realizacji przez klienta prognoz.

W 2009 roku Bank zaczął rozpoznawać zdarzenie restrukturyzacji, opóźnienia w spłacie 3-6 miesięcy dla kredytów konsumpcyjnych oraz pogorszenie się sytuacji ekonomiczno-finansowej klienta do ratingu G jako przesłanki indywidualnej utraty wartości co skutkowało zwiększeniem wartości kredytów z rozpoznaną przesłanką utraty wartości. Powyższa zmiana nie wpłynęła na wzrost odpisów z tytułu utraty wartości, ma natomiast wpływ na wysokość należności z rozpoznaną utratą wartości. Z powodu tej reklasyfikacji, saldo należności z rozpoznaną utratą wartości na dzień 31 grudnia 2009 roku jest wyższe o 3 380 221 tysięcy złotych.

Utrata wartości ekspozycji kredytowych

PKO Bank Polski SA dokonuje miesięcznego przeglądu ekspozycji kredytowych w celu zidentyfikowania ekspozycji kredytowych zagrożonych utratą wartości, pomiaru utraty wartości ekspozycji kredytowych oraz utworzenia odpisów lub rezerw. Na proces ustalania odpisów i rezerw składają się następujące etapy:

- rozpoznanie przesłanek utraty wartości i zdarzeń istotnych z punktu widzenia rozpoznania tych przesłanek,
- rejestrowanie w systemach informatycznych Banku zdarzeń istotnych z punktu widzenia rozpoznania przesłanek utraty wartości ekspozycji kredytowych,
- ustalenie metody pomiaru utraty wartości,
- dokonanie pomiaru utraty wartości i ustalenie odpisu lub rezerwy,
- weryfikacja i agregacja wyników pomiaru utraty wartości,
- ewidencja wyników pomiaru utraty wartości.

Metoda ustalania wysokości odpisów uzależniona jest od rodzaju rozpoznanych przesłanek utraty wartości oraz indywidualnego znaczenia ekspozycji kredytowej. Zdarzeniami uznawanymi za przesłanki indywidualnej utraty wartości są w szczególności:

- przeterminowanie kredytu o co najmniej 3 miesiące,
- znaczące pogorszenie ratingu wewnętrznego klienta.

Przy określaniu okresu przeterminowania kredytu uwzględniane są kwoty niespłaconych w terminie odsetek lub rat kapitałowych.

W PKO Banku Polskim SA stosowane są trzy metody oszacowania utraty wartości:

- metoda zindywidualizowana, stosowana dla kredytów indywidualnie znaczących, spełniających przesłankę indywidualnej utraty wartości lub restrukturyzowanych,
- metoda portfelowa, stosowana dla kredytów nieznaczących indywidualnie, dla których stwierdzono przesłankę indywidualnej utraty wartości,
- metoda grupowa (IBNR), stosowana dla kredytów, w odniesieniu do których nie zidentyfikowano

przesłanek indywidualnej utraty wartości, ale stwierdzono możliwość wystąpienia poniesionych ale nierozpoznanych strat.

Odpis z tytułu utraty wartości bilansowej ekspozycji kredytowej jest różnicą pomiędzy wartością bilansową ekspozycji, a wartością bieżącą oczekiwanych, przyszłych przepływów pieniężnych z tej ekspozycji:

- przy ustalaniu odpisu metodą zindywidualizowaną oczekiwane przyszłe przepływy pieniężne szacuje się dla każdej ekspozycji kredytowej indywidualnie, z uwzględnieniem możliwych scenariuszy dotyczących realizacji umowy, ważonych prawdopodobieństwem ich realizacji,
- odpis z tytułu utraty wartości dla ekspozycji kredytowych objętych metodą portfelową lub metodą grupową równy jest różnicy pomiędzy wartością bilansową tych ekspozycji, a wartością bieżącą oczekiwanych, przyszłych przepływów pieniężnych, oszacowaną z wykorzystaniem metod statystycznych, na podstawie historycznych obserwacji ekspozycji z homogenicznych portfeli.

Rezerwę na pozabilansowe ekspozycje kredytowe tworzy się w wysokości równoważącej wynikającą z nich przewidywaną (możliwą do oszacowania) utratę korzyści ekonomicznych.

Przy ustalaniu rezerwy na pozabilansowe ekspozycje kredytowe PKO Banku Polskiego SA:

- w odniesieniu do ekspozycji kredytowych indywidualnie znaczących spełniających przesłanki indywidualnej utraty wartości lub dotyczące dłużników, których inne ekspozycje takie przesłanki spełniają – wykorzystuje metodę zindywidualizowaną,
- w odniesieniu do pozostałych pozabilansowych ekspozycji kredytowych – metodą portfelową (jeśli ekspozycja spełnia przesłanki indywidualnej utraty wartości) lub grupową (jeśli ekspozycja spełnia wyłącznie przesłanki grupowej utraty wartości).

Rezerwę ustala się jako różnicę pomiędzy oczekiwaną wartością ekspozycji bilansowej, która powstanie z udzielonego zobowiązania pozabilansowego (od daty, na którą dokonywana jest ocena, do daty wystąpienia zadłużenia przeterminowanego uznawanego za przesłankę indywidualnej utraty wartości), a wartością bieżącą oczekiwanych przyszłych przepływów pieniężnych uzyskanych z ekspozycji bilansowej powstałej z udzielonego zobowiązania

Przy ustalaniu rezerwy metodą zindywidualizowaną oczekiwane przyszłe przepływy pieniężne szacuje się dla każdej ekspozycji kredytowej indywidualnie.

Przy ustalaniu rezerwy metodą portfelową lub metodą grupową wykorzystuje się parametry portfelowe oszacowane z wykorzystaniem metod statystycznych, na bazie historycznych obserwacji ekspozycji o takiej samej charakterystyce.

Strukturę portfela kredytowego oraz utworzonych odpisów z tytułu utraty wartości ekspozycji kredytowych PKO Banku Polskiego SA prezentuje tabela.

	31.12.2009	31.12.2008
Kredyty i pożyczki udzielone klientom		
Wyceniane według metody zindywidualizowanej	4 677 152	1 879 162
w tym ze stwierdzoną utratą wartości	3 939 557	1 438 770
w tym bez stwierdzonej utraty wartości	737 595	440 392
Wyceniane według metody portfelowej	3 561 171	2 133 726
Wyceniane według metody grupowej (IBNR)	109 602 411	96 689 671
Kredyty i pożyczki udzielone - brutto	117 840 734	100 702 559
Odpisy na ekspozycje wyceniane według metody zindywidualizowanej	(971 326)	(648 853)
Odpisy na ekspozycje wyceniane według metody portfelowej	(1 885 369)	(1 279 179)
Odpisy na ekspozycje wyceniane według metody grupowej (IBNR)	(558 250)	(672 508)
Odpisy - razem	(3 414 945)	(2 600 540)
Kredyty i pożyczki udzielone - netto	114 425 789	98 102 019

Na dzień 31 grudnia 2009 roku udział kredytów, dla których stwierdzono przesłanki utraty wartości (tj. należności wycenianych według metody zindywidualizowanej oraz portfelowej) wyniósł 7,0% (na dzień 31 grudnia 2008 roku: 4,0%), natomiast wskaźnik pokrycia kredytów wycenianych wg metody zindywidualizowanej oraz portfelowej (wyliczony jako stosunek odpisów aktualizujących wartość należności ogółem do wartości bilansowej brutto należności wycenianych według metody zindywidualizowanej i portfelowej) wyniósł 41,5% (na dzień 31 grudnia 2008 roku: 64,8%).

Na dzień 31 grudnia 2009 roku udział kredytów z rozpoznaną utratą wartości wyniósł 6,4% (na dzień 31 grudnia 2008 roku: 3,1%), natomiast wskaźnik pokrycia kredytów z rozpoznaną utratą wartości (wyliczony jako udział odpisów aktualizujących wartość należności ogółem do wartości bilansowej brutto kredytów z rozpoznaną utratą wartości) wyniósł 45,5% (na dzień 31 grudnia 2008 roku: 82,3%).

Istotny wpływ na zmianę wskaźników miały wprowadzone zmiany w zakresie metodologii ustalania odpisów z tytułu utraty wartości ekspozycji kredytowych oraz rozszerzenie przesłanek wskazujących na utratę wartości o następujące przesłanki: pogorszenie sytuacji ekonomiczno-finansowej do ratingu G, zawarcie umowy restrukturyzacyjnej oraz w odniesieniu do osób fizycznych opóźnienie w spłacie od 3 do 6 miesięcy.

Wzrost wolumenu kredytów ocenianych metodą portfelową w 2009 roku o 1 427 445 tysięcy złotych wynikał głównie ze wzrostu opóźnień w spłacie w portfelu kredytów konsumpcyjnych i kredytów mieszkaniowych klientów indywidualnych.

Ryzyko kredytowe instytucji finansowych

Na dzień 31 grudnia 2009 roku największe zaangażowania PKO Banku Polskiego SA na rynku międzybankowym kształtowały się w następujący sposób:

Zaangażowanie na rynku międzybankowym* [tys. PLN]					
Kontrahent	Rodzaj instrumentu				Razem
	Lokata	Papiery wartościowe	Credit default swap	Pozostałe pochodne	
Kontrahent 1	308 115	-	-	(4 648)	308 115
Kontrahent 2	287 574	-	-	-	287 574
Kontrahent 3	237 073	-	-	68	237 141
Kontrahent 4	142 515	-	-	-	142 515
Kontrahent 5	77 451	-	-	(21 743)	77 451
Kontrahent 6	-	-	-	72 529	72 529
Kontrahent 7	-	-	-	72 284	72 284
Kontrahent 8	-	-	-	45 798	45 798
Kontrahent 9	-	-	-	42 354	42 354
Kontrahent 10	-	-	-	41 953	41 953
Kontrahent 11	41 492	-	-	(2 102)	41 492
Kontrahent 12	-	-	-	41 232	41 232
Kontrahent 13	-	41 082	-	-	41 082
Kontrahent 14	-	-	-	38 250	38 250
Kontrahent 15	607	-	-	32 454	33 061
Kontrahent 16	-	-	-	28 920	28 920
Kontrahent 17	-	-	-	23 408	23 408
Kontrahent 18	20 000	-	-	(2 724)	20 000
Kontrahent 19	-	-	-	15 089	15 089
Kontrahent 20	-	-	-	14 038	14 038

* Bez uwzględniania zaangażowania wobec Skarbu Państwa i Narodowego Banku Polskiego

Dla porównania największe zaangażowania PKO Banku Polskiego SA na dzień 31 grudnia 2008 roku prezentuje poniższa tabela:

Zaangażowanie na rynku międzybankowym* [tys. PLN]					
Kontrahent**	Rodzaj instrumentu				Razem
	Lokata	Papiery wartościowe	Credit default swap	Pozostałe pochodne	
Kontrahent 21	222 135	-	-	-	222 135
Kontrahent 22	196 098	-	-	-	196 098
Kontrahent 1	168 084	-	-	2 480	170 564
Kontrahent 23	159 803	-	-	8 700	168 503
Kontrahent 11	154 077	-	-	(17 350)	154 077
Kontrahent 19	-	-	118 472	(193 941)	118 472
Kontrahent 24	100 000	-	-	(3 401)	100 000
Kontrahent 14	-	-	88 854	(78 015)	88 854
Kontrahent 25	-	83 448	-	-	83 448
Kontrahent 26	-	-	-	70 308	70 308
Kontrahent 8	-	-	-	61 528	61 528
Kontrahent 27	26 656	-	-	33 994	60 650
Kontrahent 9	-	-	-	54 085	54 085
Kontrahent 28	50 000	-	-	-	50 000
Kontrahent 13	-	41 724	-	(104)	41 724
Kontrahent 29	-	20 862	-	-	20 862
Kontrahent 3	9 655	-	-	(40 332)	9 655
Kontrahent 30	-	95 965	(88 854)	-	7 111
Kontrahent 31	6 259	-	-	-	6 259
Kontrahent 32	-	-	-	4 191	4 191

* Bez uwzględnienia zaangażowania wobec Skarbu Państwa i Narodowego Banku Polskiego

**Nazwy kontrahentów są zgodne z nazwami przedstawionymi w tabeli z najwyższymi zaangażowaniami na rynku międzybankowym na dzień 31 grudnia 2009 roku

Przy określaniu zaangażowania: lokaty, papiery wartościowe emitowane przez kontrahentów oraz transakcje CDS zostały podane w wartości nominalnej, natomiast pozostałe instrumenty pochodne w wartości rynkowej. Zaangażowanie całkowite (kolumna „Razem”) w przypadku każdego kontrahenta stanowi sumę zaangażowania z tytułu lokat i papierów wartościowych powiększonego (w przypadku kontrahentów u których zakupiono protekcję kredytową na emitentów papierów wartościowych znajdujących się w portfelu Banku) bądź pomniejszonego (w przypadku gdy ryzyko kredytowe danego podmiotu zostało przetransferowane w transakcji CDS na innego kontrahenta) o zaangażowanie z tytułu transakcji CDS oraz zaangażowania z tytułu pozostałych instrumentów pochodnych, jeżeli jest ono dodatnie (w przeciwnym wypadku zaangażowanie z tytułu pozostałych instrumentów pochodnych nie jest uwzględniane przy zaangażowaniu całkowitym). Ekspozycja z tytułu wszystkich instrumentów liczona jest od daty zawarcia transakcji.

Na dzień 31 grudnia 2009 roku Bank posiadał podpisane umowy ramowe z 25 bankami krajowymi i z 36 bankami zagranicznymi i instytucjami kredytowymi (wszyscy kontrahenci wymienieni w tabeli sporządzonej według stanu na dzień 31 grudnia 2009 roku, a z którymi PKO Bank Polski SA posiadał zawarte transakcje na instrumentach pochodnych, podpisali umowy ramowe z Bankiem). Dodatkowo Bank był stroną 28 umów CSA (Credit Support Annex)/Umów Zabezpieczających ZBP i 3 umów ISMA (International Securities Market Association) dających możliwość kompensacji zobowiązań wynikających z zawartych transakcji.

Geograficzna lokalizacja kontrahentów

Kontrahenci generujący 20 największych zaangażowań na rynku międzybankowym wg stanów na dzień 31 grudnia 2009 roku i na dzień 31 grudnia 2008 roku pochodzą z krajów wyszczególnionych w poniższej tabeli (przyjmuje się kraj, na obszarze którego ulokowana jest centrala danego kontrahenta):

Lp.	Kraj	Kontrahent
1.	Austria	Kontrahent 1, Kontrahent 6
2.	Dania	Kontrahent 15
3.	Francja	Kontrahent 10, Kontrahent 16, Kontrahent 20
4.	Hiszpania	Kontrahent 2, Kontrahent 29
5.	Holandia	Kontrahent 17
6.	Niemcy	Kontrahent 4
7.	Polska	Kontrahent 5, Kontrahent 8, Kontrahent 9, Kontrahent 11, Kontrahent 12, Kontrahent 18, Kontrahent 22, Kontrahent 24, Kontrahent 25, Kontrahent 26, Kontrahent 27, Kontrahent 28
8.	Portugalia	Kontrahent 21
9.	Stany Zjednoczone Ameryki Północnej	Kontrahent 30
10.	Szwajcaria	Kontrahent 23, Kontrahent 32
11.	Ukraina	Kontrahent 31
12.	Węgry	Kontrahent 13
13.	Wielka Brytania	Kontrahent 3, Kontrahent 7, Kontrahent 14, Kontrahent 19

Struktura ratingowa kontrahentów

Struktura zaangażowania z punktu widzenia przyznanych kontrahentom ratingów została zaprezentowana w poniższej tabeli. Przy wyznaczaniu ratingu oparto się na ratingach zewnętrznych przyznanych przez agencje Moody's, Standard&Poor's i Fitch (przy czym w przypadku, gdy rating nadały dwie agencje przyjęto rating niższy, a w przypadku trzech ratingów, rating środkowy).

Rating	Kontrahent
AAA	Kontrahent 32
AA	Kontrahent 2, Kontrahent 3, Kontrahent 7, Kontrahent 10, Kontrahent 14, Kontrahent 16, Kontrahent 17, Kontrahent 19
A	Kontrahent 1, Kontrahent 4, Kontrahent 5, Kontrahent 6, Kontrahent 9, Kontrahent 15, Kontrahent 20, Kontrahent 21, Kontrahent 23, Kontrahent 30
BBB	Kontrahent 8, Kontrahent 12, Kontrahent 27, Kontrahent 28, Kontrahent 29
BB	Kontrahent 13
CCC	Kontrahent 31
Brak	Kontrahent 11, Kontrahent 18, Kontrahent 22, Kontrahent 24, Kontrahent 25, Kontrahent 26

Zarządzanie majątkiem przejętym za wierzytelności

Przejęty w toku działań restrukturyzacyjnych lub windykacyjnych majątek przeznaczony jest na potrzeby Banku lub do sprzedaży. Informacja o przejętych składnikach majątkowych analizowana jest pod kątem możliwości wykorzystania majątku na wewnętrzne potrzeby Banku. W latach zakończonych odpowiednio dnia 31 grudnia 2009 roku oraz dnia 31 grudnia 2008 roku majątek przejęty w toku działań restrukturyzacyjnych i windykacyjnych w całości przeznaczony został do sprzedaży.

Podejmowane przez Bank działania mają na celu sprzedaż aktywów w możliwie najkrótszym czasie. W jednostkowych i uzasadnionych przypadkach dochodzi do wstrzymania sprzedaży. Następuje to tylko i wyłącznie w sytuacji, kiedy warunki niezależne wskazują, iż sprzedaż majątku w okresie późniejszym będzie korzystniejsza finansowo. Podstawowym trybem postępowania w sprawie sprzedaży majątku jest przetarg nieograniczony. Wybór innego trybu jest możliwy w przypadku, gdy ze względu na specyfikę sprzedawanego majątku daje on możliwości znalezienia nabywcy i uzyskania korzystniejszej dla Banku oferty.

Bank dąży do jak najszerzego rozpowszechnienia informacji o sprzedawanych aktywach poprzez publikację informacji o sprzedaży na stronie internetowej Banku, ogłoszenia w prasie ogólnopolskiej, wykorzystywanie portali internetowych m. in. w zakresie aukcji internetowych, wysyłanie zapytań ofertowych. Dodatkowo PKO Bank Polski SA współpracuje z firmami zewnętrznymi o zasięgu ogólnopolskim w zakresie odbierania, transportu, przechowywania oraz pośrednictwa w sprzedaży majątku przejętego w toku prowadzonych przez Bank działań restrukturyzacyjnych i windykacyjnych. Bank zawarł również umowy o współpracę z firmami zewnętrznymi, które wyceniają majątek ruchomy oraz nieruchomości przejęte, lub których przejęciem zainteresowany jest Bank w toku realizacji zabezpieczeń.

Informacja na temat wartości bilansowej aktywów przejętych za wierzytelności na dzień 31 grudnia 2009 roku oraz na dzień 31 grudnia 2008 roku znajduje się w notce 26 „Inne aktywa” w pozycji „Inne”.

Ryzyko stopy procentowej

Ryzyko stopy procentowej to ryzyko poniesienia straty na pozycjach aktywnych i pasywnych Banku wrażliwych na zmiany stóp procentowych, w wyniku niekorzystnych zmian stóp procentowych na rynku.

Celem zarządzania ryzykiem stopy procentowej jest ograniczenie ryzyka poniesienia straty z tytułu zmian rynkowych stóp procentowych do akceptowalnego poziomu.

W procesie zarządzania ryzykiem stopy procentowej Bank w szczególności wykorzystuje miarę wartości zagrożonej (VaR), miarę wrażliwości dochodu odsetkowego, testy warunków skrajnych oraz luki przeszacowań.

Wartość zagrożona (VaR) definiowana jest jako potencjalna wartość straty wynikająca z utrzymywanej struktury pozycji sprawozdania z sytuacji finansowej i pozabilansowych wrażliwych na zmiany stóp procentowych, z zachowaniem założonego poziomu ufności oraz okresu utrzymywania pozycji z uwzględnieniem korelacji między czynnikami ryzyka. Do wyznaczenia VaR stosuje się metodę wariancji-kowariancji przy poziomie ufności równym 99%. Do zarządzania ryzykiem stopy procentowej Bank wykorzystuje m. in. wartość VaR wyznaczoną dla poszczególnych instrumentów finansowych oraz portfeli Banku.

Wrażliwość dochodu odsetkowego jest miarą określającą zmianę dochodu odsetkowego wynikającą ze skokowej zmiany stóp procentowych. Miara ta uwzględnia zróżnicowanie terminów przeszacowań poszczególnych pozycji odsetkowych w każdym z wybranych horyzontów czasowych.

Testy warunków skrajnych (*stress-testy*) służą do oszacowania potencjalnych strat wynikających z utrzymywanej struktury sprawozdania z sytuacji finansowej i pozycji pozabilansowych w przypadku wystąpienia sytuacji na rynku, która nie jest standardowo opisana za pomocą miar statystycznych. W Banku stosowane są dwa rodzaje scenariuszy:

- 1) scenariusze hipotetyczne – w których arbitralnie przyjmowane są zmiany stóp procentowych równoległe przesunięcie krzywych stóp procentowych w walutach: PLN, EUR, USD, CHF i GBP o ± 50 pb oraz o ± 200 pb,
- 2) scenariusze historyczne – w których zmiany stóp procentowych są przyjmowane na podstawie zachowań stóp procentowych w przeszłości, obejmujące: największą historyczną zmianę, wygięcie krzywej dochodowości z uwzględnieniem pozycji na portfelach, wygięcie krzywej dochodowości typu *peak* oraz typu *twist*, największe historyczne nierównoległe przesunięcie krzywych stóp procentowych dla papierów wartościowych oraz instrumentów pochodnych je zabezpieczających.

Luka przeszacowań prezentuje różnicę między wartością bieżącą pozycji aktywnych oraz pasywnych narażonych na ryzyko stopy procentowej, podlegających przeszacowaniu w danym przedziale czasowym, przy czym pozycje te ujmowane są w dacie transakcji.

Luka przeszacowań	0-1 miesiąc	1-3 miesiące	3-6 miesiące	6-12 miesiące	1-2 lata	2-5 lat	>5 lat	Razem
PLN (tys. PLN)								
								31.12.2009
Luka okresowa	26 246 173	28 202 011	(28 721 022)	(11 760 226)	(1 765 471)	1 492 090	266 161	13 959 716
Luka skumulowana	26 246 173	54 448 184	25 727 162	13 966 936	12 201 465	13 693 555	13 959 716	-

PLN (tys. PLN)								
								31.12.2008
Luka okresowa	(4 942 713)	6 770 631	11 376 342	1 416 117	(7 163 638)	(707 711)	24 038	6 773 066
Luka skumulowana	(4 942 713)	1 827 918	13 204 260	14 620 377	7 456 739	6 749 028	6 773 066	-

USD (tys. USD)								
								31.12.2009
Luka okresowa	181 330	(132 246)	(129 154)	(139 582)	(1 287)	35	23	(220 881)
Luka skumulowana	181 330	49 084	(80 070)	(219 652)	(220 939)	(220 904)	(220 881)	-

USD (tys. USD)								
								31.12.2008
Luka okresowa	44 859	(156 960)	(28 162)	6 439	(14 779)	21 630	15 059	(111 914)
Luka skumulowana	44 859	(112 101)	(140 263)	(133 824)	(148 603)	(126 973)	(111 914)	-

Luka przeszacowań	0-1 miesiąc	1-3 miesiące	3-6 miesiące	6-12 miesiące	1-2 lata	2-5 lat	>5 lat	Razem
EUR (tys. EUR)								
								31.12.2009
Luka okresowa	(310 527)	115 694	(42 316)	(82 772)	2 585	(2 571)	(3 795)	(323 702)
Luka skumulowana	(310 527)	(194 833)	(237 149)	(319 921)	(317 336)	(319 907)	(323 702)	-

EUR (tys. EUR)								
								31.12.2008
Luka okresowa	(314 370)	(17 991)	51 775	37 842	(13 962)	31 639	(7 973)	(233 040)
Luka skumulowana	(314 370)	(332 361)	(280 586)	(242 744)	(256 706)	(225 067)	(233 040)	-

CHF (tys. CHF)								
								31.12.2009
Luka okresowa	(56 944)	(245 727)	1 937	(6 517)	1 280	875	6 044	(299 052)
Luka skumulowana	(56 944)	(302 671)	(300 734)	(307 251)	(305 971)	(305 096)	(299 052)	-

CHF (tys. CHF)								
								31.12.2008
Luka okresowa	4 983 161	(4 900 577)	(2 780)	(1 577)	(97)	-	3 092	81 222
Luka skumulowana	4 983 161	82 584	79 804	78 227	78 130	78 130	81 222	-

Na koniec 2009 roku PKO Bank Polski SA posiadał złotową skumulowaną lukę dodatnią w PLN we wszystkich horyzontach czasowych.

Do głównych narzędzi zarządzania ryzykiem stopy procentowej należą:

- 1) procedury dotyczące zarządzania ryzykiem stopy procentowej,
- 2) limity i wartości progowe na ryzyko stopy procentowej,
- 3) lista dopuszczalnych typów transakcji opartych na stopie procentowej.

W Banku zostały ustanowione limity i wartości progowe na ryzyko stopy procentowej obejmujące m.in. wrażliwość cenową, wrażliwość dochodu odsetkowego, limity oraz wartości progowe strat,

a także limity instrumentów wrażliwych na zmiany stóp procentowych. Limity te zostały wyznaczone z uwzględnieniem poszczególnych portfeli Banku.

Ekspozycja Banku na ryzyko stopy procentowej kształtowała się w ramach przyjętych limitów. Bank był głównie narażony na ryzyko złotej stopy procentowej, które odpowiadało za ok. 87% wartości zagrożonej Banku (VaR) na dzień 31 grudnia 2009 roku oraz ok. 83% na dzień 31 grudnia 2008 roku.

VaR Banku oraz analizę *stress testową* narażenia Banku na ryzyko stopy procentowej przedstawia poniższa tabela:

Nazwa miary wrażliwości	31.12.2009	31.12.2008
VaR 10 - dniowy (tys. PLN)	17 086	72 337
Równoległe przesunięcie krzywych stóp procentowych o 200 pb. (tys. PLN)* (test warunków skrajnych)	164 418	133 919*

*Dane sprowadzone do porównywalności

Na dzień 31 grudnia 2009 roku miara VaR w horyzoncie 10-dniowym dla Banku wyniosła 17 086 tysięcy złotych, co stanowiło ok. 0,10% funduszy własnych Banku. Na dzień 31 grudnia 2008 roku wartość zagrożona na stopie procentowej Banku (VaR 10-dniowy) wyniosła 72 337 tysięcy złotych, co stanowiło ok. 0,60% funduszy własnych Banku. W 2009 roku ryzyko stopy procentowej zdeterminowane było głównie ryzykiem niedopasowania terminów przeszacowań aktywów i zobowiązań.

W PKO Banku Polskim SA opracowywane są raporty dotyczące ryzyka stopy procentowej w trybie dziennym, tygodniowym, miesięcznym, kwartalnym oraz półrocznym. Raporty zawierają informacje o ekspozycji na ryzyko stopy procentowej oraz informacje na temat wykorzystania limitów na to ryzyko. Odbiorcami raportów są przede wszystkim: KZAP, Zarząd Banku oraz Rada Nadzorcza Banku.

Ryzyko walutowe

Ryzyko walutowe to ryzyko poniesienia straty z tytułu niekorzystnych zmian kursów walutowych. Ryzyko walutowe jest generowane przez utrzymywanie otwartych pozycji walutowych w poszczególnych walutach.

Celem zarządzania ryzykiem walutowym jest ograniczenie ryzyka poniesienia straty wynikającej ze struktury niedopasowania walutowego Banku do akceptowalnego poziomu.

Do pomiaru ryzyka walutowego stosowany jest w Banku model wartości zagrożonej (VaR) oraz testy warunków skrajnych.

Wartość zagrożona (VaR) definiowana jest jako potencjalna wartość straty wynikająca z utrzymywanych pozycji walutowych, z zachowaniem założonego poziomu ufności oraz okresu utrzymywania pozycji z uwzględnieniem korelacji między czynnikami ryzyka. Do wyznaczenia VaR stosuje się metodę wariancji-kowariancji przy poziomie ufności równym 99%. Do celów zarządzania ryzykiem walutowym wartość VaR wyznaczana jest w podziale na rodzaje działalności Banku.

Testy warunków skrajnych (*stress-testing* i *crash-testing*) służą do oszacowania potencjalnej straty z zajętych pozycji walutowych w przypadku wystąpienia nadzwyczajnej sytuacji na rynku walutowym, która nie jest standardowo opisana za pomocą miar statystycznych. W Banku stosowane są dwa rodzaje scenariuszy:

- 1) scenariusze hipotetyczne – w których przyjmuje się hipotetyczną aprecjację lub deprecjację kursów walutowych (15-procentową oraz 50-procentową),
- 2) scenariusze historyczne – scenariusze zachowań kursów walutowych zaobserwowane w przeszłości.

Głównymi narzędziami zarządzania ryzykiem walutowym są:

- 1) procedury dotyczące zarządzania ryzykiem walutowym,

- 2) limity i wartości progowe na ryzyko walutowe,
- 3) lista dopuszczalnych typów transakcji walutowych oraz stosowanych w tych transakcjach kursów walutowych.

Wielkości, na które nałożone są limity i wartości progowe to m. in.: pozycje walutowe, wartość zagrożona obliczana w horyzoncie 10-dniowym oraz strata dzienna na rynku walutowym.

Ryzyko walutowe zarówno na dzień 31 grudnia 2009 roku oraz na dzień 31 grudnia 2008 roku kształtowało się na niskim poziomie.

VaR oraz analizę *stress testową* aktywów finansowych Banku narażonych na ryzyko walutowe, łącznie dla wszystkich walut, prezentuje poniższa tabela:

Nazwa miary wrażliwości	31.12.2009	31.12.2008
VaR 10-dniowy przy poziomie ufności 99% (tys. PLN)	1 092	11 297*
Zmiana kursów WAL/PLN o 15% (tys. PLN) (test warunków skrajnych)	4 440	10 631

* Wartość VaR na dzień 31 grudnia 2008 roku wynikała głównie z pozycji w USD, która była wynikiem objęcia przez Bank akcji KREDOBANK SA, których rejestracja nastąpiła w dniu 31 grudnia 2008 roku.

Wielkość pozycji walutowych dla poszczególnych walut prezentuje poniższa tabela:

	31.12.2009	31.12.2008
	Pozycja walutowa	Pozycja walutowa
USD	(6 777)	(97 267)
GBP	1 507	(1 497)
CHF	(3 594)	(10 304)
EUR	24 748	20 134
Pozostałe (Globalna Netto)	13 715	18 062

Wielkość pozycji walutowych jest kluczowym (poza zmiennościami kursów walutowych) czynnikiem determinującym poziom ryzyka walutowego, na jakie narażony jest Bank. Na poziom pozycji walutowych wpływają wszystkie transakcje walutowe, jakie zostają zawarte przez Bank, zarówno bilansowe (np. kredyty) jak i pozabilansowe (np. transakcje pochodne, w szczególności CIRS). Zgodnie z obowiązującymi w Banku zasadami zarządzania ryzykiem walutowym codziennie otwierana przez Bank pozycja walutowa w działalności bankowej (np. wypłata nowych kredytów walutowych w PLN, spłata przez klienta zaciągniętego kredytu walutowego w PLN, przewalutowanie kredytu) jest w każdym dniu domykana, także przy wykorzystaniu instrumentów pochodnych. Oznacza to, że pozycja walutowa Banku na koniec dnia może się składać wyłącznie z wygenerowanej w tym dniu nowej pozycji w działalności bankowej, ograniczonej limitami pozycji walutowej pochodzącej z działalności handlowej, co powoduje, że narażenie Banku na ryzyko walutowe jest niskie (w odniesieniu do funduszy własnych VaR 10-dniowy dla pozycji walutowej Banku na koniec 2009 roku wynosił ok. 0,01%).

W PKO Banku Polskim SA opracowywane są raporty dotyczące ryzyka walutowego w trybie dziennym, tygodniowym, miesięcznym, kwartalnym oraz półrocznym. Raporty zawierają informacje o ekspozycji na ryzyko walutowe oraz informacje na temat wykorzystania limitów na to ryzyko. Odbiorcami raportów są przede wszystkim: KZAP, Zarząd Banku oraz Rada Nadzorcza Banku.

Struktura walutowa

Poniższe tabele przedstawiają zaangażowanie walutowe w podziale na poszczególne rodzaje aktywów, zobowiązań i zobowiązań pozabilansowych.

Waluta w przeliczeniu na PLN – 31.12.2009					
	PLN	EUR	CHF	Inne	Razem
AKTYWA, w tym:					
Kasa, środki w Banku Centralnym	6 553 246	262 956	17 235	160 529	6 993 966
Należności od banków	252 619	1 075 202	190 404	562 651	2 080 876
Kredyty i pożyczki udzielone klientom	90 805 491	4 631 260	21 370 299	1 033 684	117 840 734
Papiery wartościowe	22 511 172	39 587	-	1	22 550 760
Aktywa trwałe	8 805 973	-	-	-	8 805 973
Inne aktywa i pochodne instrumenty finansowe	2 773 887	109 606	367	20 716	2 904 576
SUMA AKTYWÓW (BRUTTO)	131 702 388	6 118 611	21 578 305	1 777 581	161 176 885
UMORZENIE/UTRATA WARTOŚCI	(7 287 223)	(37 200)	(181 384)	(23 599)	(7 529 406)
SUMA AKTYWÓW (NETTO)	124 415 165	6 081 411	21 396 921	1 753 982	153 647 479
ZOBOWIĄZANIA I KAPITAŁY WŁASNE, w tym:					
Zobowiązania wobec Banku Centralnego	6 581	-	-	-	6 581
Zobowiązania wobec innych banków	1 288 670	183 966	2 622 002	72 087	4 166 725
Zobowiązania wobec klientów	116 103 469	4 843 387	934 399	2 163 145	124 044 400
Zobowiązania podporządkowane	1 612 178	-	-	-	1 612 178
Rezerwy	598 626	-	-	-	598 626
Inne zobowiązania i instrumenty pochodne oraz rezerwa na podatek odroczoney	2 833 616	166 249	61	39 526	3 039 452
Kapitały własne	20 179 517	-	-	-	20 179 517
SUMA ZOBOWIĄZAŃ I KAPITAŁÓW WŁASNYCH	142 622 657	5 193 602	3 556 462	2 274 758	153 647 479
UDZIELONE ZOBOWIĄZANIA POZABILANSOWE	29 762 320	2 316 999	306 355	1 056 665	33 442 339

Waluta w przeliczeniu na PLN – 31.12.2008					
	PLN	EUR	CHF	Inne	Razem
AKTYWA, w tym:					
Kasa, środki w Banku Centralnym	5 439 916	158 624	17 693	142 015	5 758 248
Należności od banków	1 072 185	1 554 911	82 106	1 225 882	3 935 084
Kredyty i pożyczki udzielone klientom	73 557 038	3 866 255	22 362 049	917 217	100 702 559
Papiery wartościowe	14 244 665	384 793	-	191 247	14 820 705
Aktywa trwałe	8 145 158	-	-	-	8 145 158
Inne aktywa i pochodne instrumenty finansowe	4 171 865	113 819	393	79 364	4 365 441
SUMA AKTYWÓW (BRUTTO)	106 630 827	6 078 402	22 462 241	2 555 725	137 727 195
UMORZENIE/UTRATA WARTOŚCI	(6 380 152)	(70 812)	(28 881)	(2 523)	(6 482 368)
SUMA AKTYWÓW (NETTO)	100 250 675	6 007 590	22 433 360	2 553 202	131 244 827
ZOBOWIĄZANIA I KAPITAŁY WŁASNE, w tym:					
Zobowiązania wobec Banku Centralnego	2 816	-	-	-	2 816
Zobowiązania wobec innych banków	2 545 840	3 940	2 656 016	493 656	5 699 452
Zobowiązania wobec klientów	96 040 953	3 466 685	111 077	2 238 215	101 856 930
Zobowiązania podporządkowane	1 618 755	-	-	-	1 618 755
Rezerwy	561 353	-	-	-	561 353
Inne zobowiązania i instrumenty pochodne oraz rezerwa na podatek odroczoney	7 615 013	271 288	7 387	82 461	7 976 149
Kapitały własne	13 529 372	-	-	-	13 529 372
SUMA ZOBOWIĄZAŃ I KAPITAŁÓW WŁASNYCH	121 914 102	3 741 913	2 774 480	2 814 332	131 244 827
UDZIELONE ZOBOWIĄZANIA POZABILANSOWE	25 899 924	3 047 516	1 121 951	687 027	30 756 418

Ryzyko płynności

Ryzyko płynności jest zdefiniowane jako ryzyko braku możliwości terminowego wywiązania się Banku z zobowiązań w wyniku braku płynnych środków. Sytuacja braku płynności może wynikać z niewłaściwej struktury sprawozdania z sytuacji finansowej, niedopasowania przepływów pieniężnych, nieotrzymania płatności od kontrahentów, nagłego wycofania środków z Banku lub innych wydarzeń na rynku.

Celem zarządzania ryzykiem płynności jest kształtowanie struktury sprawozdania z sytuacji finansowej oraz zobowiązań pozabilansowych zapewniającej wysokość środków finansowych odpowiednią dla wywiązywania się z bieżących i przyszłych (również potencjalnych) zobowiązań Banku z uwzględnieniem charakteru prowadzonej działalności oraz potrzeb mogących się pojawić w wyniku zmian otoczenia rynkowego.

Podstawą polityki Banku w zakresie płynności jest utrzymywanie portfela płynnych papierów wartościowych oraz budowa stabilnej bazy depozytowej. W polityce zarządzania ryzykiem płynności wykorzystuje się również instrumenty rynku pieniężnego, w tym operacje otwartego rynku NBP.

W Banku wykorzystywane są następujące miary ryzyka płynności:

- 1) kontraktowa i urealniona luka płynności,
- 2) rezerwa płynności,
- 3) miary stabilności portfela depozytów i kredytów,
- 4) testy warunków skrajnych (*stress-testy* płynności).

Głównymi narzędziami zarządzania ryzykiem płynności w Banku są:

- 1) procedury dotyczące zarządzania ryzykiem płynności,
- 2) limity i wartości progowe ograniczające ryzyko płynności,
- 3) transakcje depozytowe, lokacyjne, pochodne, w tym walutowe transakcje strukturalne, oraz transakcje kupna i sprzedaży papierów wartościowych,
- 4) transakcje zapewniające długoterminowe finansowanie działalności kredytowej Banku.

Dla zapewnienia właściwego poziomu płynności w Banku przyjęte zostały limity i wartości progowe na ryzyko płynności. Limity i wartości progowe zostały przyjęte zarówno na miary płynności krótkoterminowej, jak i na miary płynności średnio- i długoterminowej.

Podstawową miarą, jaką Bank wykorzystuje do oceny ryzyka płynności długoterminowej jest urealniona luka płynności. Dla celów oceny ryzyka płynności w krótszych horyzontach czasowych w Banku wykorzystywana jest miara rezerwy płynności. Prezentowane poniżej urealnione luki płynności zawierają zestawienie zapadających aktywów i wymagalnych pasywów oraz dodatkowo zostały urealnione o wybrane pozycje sprawozdania z sytuacji finansowej w celu realnego zobrazowania pozycji płynnościowej Banku. Najważniejsze urealnienia dotyczą:

- osadu depozytów poza rynkiem międzybankowym i ich wymagalności – depozyty klientów (rachunki bieżące, konta oszczędnościowe oraz depozyty terminowe) zostały zakwalifikowane do odpowiednich przedziałów czasowych uwzględniając ich stabilność (utrzymywanie się odpowiedniego poziomu salda lub odnawialność po terminie wymagalności),
- osadu kredytów w rachunku bieżącym podmiotów niefinansowych i ich wymagalności – kredyty w rachunku bieżącym zostały zakwalifikowane do odpowiednich przedziałów czasowych uwzględniających odnawialność tych kredytów,
- płynnych papierów wartościowych i ich terminu wymagalności – płynne papiery wartościowe zostały zakwalifikowane do przedziału do 1 miesiąca zgodnie z możliwym terminem ich upłynięcia (zastawu, sprzedaży).

(w tysiącach złotych)

	a'vista	0 - 1 miesiąc	1 - 3 miesiące	3 - 6 miesiące	6 - 12 miesiące	12 - 36 miesiące	36 - 60 miesiące	pow. 60 miesiące
31.12.2009								
Urealniona luka okresowa	7 011 756	15 934 717	(3 179 007)	430 828	3 538 553	1 468 080	4 446 685	(29 651 612)
Urealniona skumulowana luka okresowa	7 011 756	22 946 473	19 767 466	20 198 294	23 736 847	25 204 927	29 651 612	-
31.12.2008								
Urealniona luka okresowa	4 568 859	5 852 435	(2 914 818)	(1 798 141)	1 989 986	4 250 512	1 924 377	(13 873 210)
Urealniona skumulowana luka okresowa	4 568 859	10 421 294	7 506 476	5 708 335	7 698 321	11 948 833	13 873 210	-

We wszystkich przedziałach urealniona skumulowana luka płynności Banku wykazywała wartości dodatnie na dzień 31 grudnia 2009 roku oraz na dzień 31 grudnia 2008 roku. Oznacza to nadwyżkę zapadających aktywów nad wymagalnymi zobowiązaniami.

Poniższa tabela przedstawia rezerwę płynności na 31.12.2009 oraz na 31.12.2008 roku:

Nazwa miar wrażliwości	31.12.2009	31.12.2008
Rezerwa płynności do 1 miesiąca* (mln PLN)	16 030	6 666

* Rezerwa płynności jest to różnica między najbardziej płynnymi aktywami a oczekiwanymi i potencjalnymi zobowiązaniami, które stają się wymagalne w danym horyzoncie czasowym.

Na dzień 31 grudnia 2009 roku poziom osadu depozytów stanowił ok. 95,5% wszystkich depozytów zdeponowanych w Banku (z wyłączeniem rynku międzybankowego), co oznacza wzrost o ok. 1,5 p.p. w porównaniu do końca 2008 roku.

Aktywa i zobowiązania Banku obrotowe i trwałe na dzień 31 grudnia 2009

	Krótkoterminowe	Długoterminowe	Odpisy z tytułu utraty wartości	Razem wartość bilansowa
Aktywa				
Kasa, środki w Banku Centralnym	6 993 966	-	-	6 993 966
Należności od banków	1 769 181	311 695	(27 109)	2 053 767
Aktywa finansowe przeznaczone do obrotu	1 534 181	678 774	-	2 212 955
Pochodne instrumenty finansowe	684 775	1 345 146	-	2 029 921
Instrumenty finansowe wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	12 356 532	-	-	12 356 532
Kredyty i pożyczki udzielone klientom	25 447 641	92 393 093	(3 414 945)	114 425 789
Inwestycyjne papiery wartościowe dostępne do sprzedaży	3 516 114	4 465 159	(15 576)	7 965 697
Pozostałe aktywa	746 458	5 476 033	(613 639)	5 608 852
SUMA AKTYWÓW	53 048 848	104 669 900	(4 071 269)	153 647 479
Zobowiązania				
Zobowiązania wobec Banku Centralnego	6 581	-	-	6 581
Zobowiązania wobec innych banków	1 538 930	2 627 795	-	4 166 725
Pochodne instrumenty finansowe	514 054	1 030 316	-	1 544 370
Zobowiązania wobec klientów	122 063 063	1 981 337	-	124 044 400
Zobowiązania podporządkowane	-	1 612 178	-	1 612 178
Pozostałe zobowiązania	2 093 708	-	-	2 093 708
SUMA ZOBOWIĄZAŃ	126 216 336	7 251 626	-	133 467 962
KAPITAŁ WŁASNY	-	20 179 517	-	20 179 517
SUMA ZOBOWIĄZAŃ I KAPITAŁU WŁASNEGO	126 216 336	27 431 143	-	153 647 479

Aktywa i zobowiązania Banku obrotowe i trwałe na dzień 31 grudnia 2008

	Krótkoterminowe	Długoterminowe	Odpisy z tytułu utraty wartości	Razem wartość bilansowa
Aktywa				
Kasa, środki w Banku Centralnym	5 758 248	-	-	5 758 248
Należności od banków	3 057 721	877 363	(28 111)	3 906 973
Aktywa finansowe przeznaczone do obrotu	1 340 931	155 216	-	1 496 147
Pochodne instrumenty finansowe	3 599 545	-	-	3 599 545
Instrumenty finansowe wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	3 521 974	1 024 523	-	4 546 497
Kredyty i pożyczki udzielone klientom	20 628 373	80 074 186	(2 600 540)	98 102 019
Inwestycyjne papiery wartościowe dostępne do sprzedaży	1 142 702	7 613 809	-	8 756 511
Pozostałe aktywa	3 250 940	2 299 918	(471 971)	5 078 887
SUMA AKTYWÓW	42 300 434	92 045 015	(3 100 622)	131 244 827
Zobowiązania				
Zobowiązania wobec Banku Centralnego	2 816	-	-	2 816
Zobowiązania wobec innych banków	2 973 138	2 726 314	-	5 699 452
Pochodne instrumenty finansowe	6 150 337	-	-	6 150 337
Zobowiązania wobec klientów	90 622 850	11 234 080	-	101 856 930
Zobowiązania podporządkowane	-	1 618 755	-	1 618 755
Pozostałe zobowiązania	2 028 110	359 055	-	2 387 165
SUMA ZOBOWIĄZAŃ	101 777 251	15 938 204	-	117 715 455
KAPITAŁ WŁASNY	-	13 529 372	-	13 529 372
SUMA ZOBOWIĄZAŃ I KAPITAŁU WŁASNEGO	101 777 251	29 467 576	-	131 244 827

Przepływy kontraktowe zobowiązań Banku na dzień 31 grudnia 2009 roku według terminów wymagalności

	Do 1 miesiąca włącznie	Powyżej 1 miesiąca do 3 miesięcy włącznie	Powyżej 3 miesięcy do 1 roku włącznie	Powyżej 1 roku do 5 lat włącznie	Powyżej 5 lat	Wartość kontraktowa	Wartość bilansowa
Zobowiązania:	6 581	-	-	-	-	6 581	6 581
Zobowiązania wobec Banku Centralnego	1 439 131	108 098	7 955	2 645 718	105 427	4 306 329	4 166 725
Zobowiązania wobec innych banków	991 914	2 195 028	7 412 837	14 926 893	2 773 816	28 300 488	1 544 370
Pochodne instrumenty finansowe	71 645 951	20 316 475	29 302 799	3 296 711	648 278	125 210 214	124 044 400
Zobowiązania wobec klientów	-	-	84 997	255 224	1 940 921	2 281 142	1 612 178
Zobowiązania podporządkowane	1 107 004	-	212 868	-	-	1 319 872	1 319 917
Pozostałe zobowiązania	15 083 878	306 327	5 065 882	2 438 473	4 734 320	27 628 880	-
Zobowiązania pozabilansowe - udzielone finansowe	1 364 677	1 493 569	1 532 101	1 289 899	133 213	5 813 459	-
Zobowiązania pozabilansowe - udzielone gwarancyjne	-	-	-	-	-	-	-

Przepływy kontraktowe zobowiązań Banku na dzień 31 grudnia 2008 roku według terminów wymagalności

	Do 1 miesiąca włącznie	Powyżej 1 miesiąca do 3 miesięcy włącznie	Powyżej 3 miesięcy do 1 roku włącznie	Powyżej 1 roku do 5 lat włącznie	Powyżej 5 lat	Wartość kontraktowa	Wartość bilansowa
Zobowiązania:	2 816	-	-	-	-	2 816	2 816
Zobowiązania wobec Banku Centralnego	2 355 325	629 482	34 097	2 821 132	-	5 840 035	5 699 452
Zobowiązania wobec innych banków	6 476 728	5 399 820	7 228 909	21 651 941	5 876 889	46 634 287	6 150 337
Pochodne instrumenty finansowe	61 570 663	17 465 715	11 532 200	12 407 953	3 853	102 980 384	101 856 930
Zobowiązania wobec klientów	-	-	126 135	506 893	2 121 604	2 754 632	1 618 755
Zobowiązania podporządkowane	380 988	148 334	785 447	23 638	16 989	1 355 396	1 355 396
Pozostałe zobowiązania	13 715 875	161 208	3 540 008	4 261 722	4 518 062	26 196 875	-
Zobowiązania pozabilansowe - udzielone finansowe	1 438 278	157 129	1 134 675	1 480 767	348 694	4 559 543	-
Zobowiązania pozabilansowe - udzielone gwarancyjne	-	-	-	-	-	-	-

Inne ryzyka cenowe

Biorąc pod uwagę inne ryzyka cenowe Bank na koniec 2009 roku był narażony na:

- 1) ryzyko cen kapitałowych papierów wartościowych (z wyłączeniem jednostek uczestnictwa w funduszach zbiorowego inwestowania),
- 2) ryzyko cen jednostek uczestnictwa w funduszach zbiorowego inwestowania.

Ryzyka te są nieistotne – wymóg kapitałowy, wyznaczony zgodnie z Uchwałą 380/2008 KNF, na pokrycie pierwszego był na koniec roku 2009 niższy od 1 miliona złotych, a na pokrycie drugiego niższy od 2 miliony złotych PLN.

Ryzyko instrumentów pochodnych

Ryzyko instrumentów pochodnych jest to ryzyko poniesienia straty wynikające z zajęcia przez Bank pozycji w instrumentach finansowych, które spełniają łącznie następujące warunki:

- 1) wartość instrumentu zmienia się wraz ze zmianą instrumentu bazowego,
- 2) nie wymaga żadnej inwestycji początkowej netto lub wymaga tylko niewielkiej inwestycji początkowej netto w porównaniu z innymi rodzajami umów, które w podobny sposób reagują na zmiany warunków rynkowych,
- 3) jego rozliczenie ma nastąpić w przyszłości.

W ramach ryzyka instrumentów pochodnych wyróżnia się następujące typy ryzyka: ryzyko kredytowe, ryzyko rynkowe (stopy procentowej lub walutowe) oraz ryzyko płynności.

Celem zarządzania ryzykiem instrumentów pochodnych jest ograniczenie ryzyka poniesienia straty na instrumentach pochodnych do akceptowalnego poziomu określonego przez ogólny profil ryzyka Banku. Proces zarządzania ryzykiem instrumentów pochodnych w Banku jest zintegrowany z zarządzaniem ryzykami: stopy procentowej, walutowym, płynności oraz kredytowym.

Do pomiaru ryzyka instrumentów pochodnych w Banku wykorzystywany jest m.in. model wartości zagrożonej (VaR), opisany w rozdziale dotyczącym ryzyka stopy procentowej lub w rozdziale dotyczącym ryzyka walutowego w zależności od czynnika ryzyka, od którego zależy wartość instrumentu.

Głównymi narzędziami zarządzania ryzykiem instrumentów pochodnych są:

- 1) procedury dotyczące zarządzania ryzykiem instrumentów pochodnych,
- 2) limity i wartości progowe na ryzyko instrumentów pochodnych,
- 3) umowy ramowe (ISDA – International Swaps and Derivatives Association, ZBP – Związek Banków Polskich) określające m.in. mechanizmy rozliczeniowe.

Zarządzanie ryzykiem odbywa się poprzez nakładanie limitów na instrumenty pochodne w podziale na portfel bankowy i handlowy, monitorowanie ich wykorzystania oraz raportowanie poziomu ryzyka.

Szczególne znaczenie dla ograniczenia ryzyka związanego z instrumentami pochodnymi mają umowy ramowe zawierane przez Bank z głównymi kontrahentami na bazie standardu opracowanego przez Związek Banków Polskich (banki krajowe) oraz ISDA (banki zagraniczne i instytucje kredytowe), które umożliwiają kompensację zarówno wymagalnych (redukcja ryzyka rozliczeniowego), jak i niewymagalnych zobowiązań stron (redukcja ryzyka przedrozliczeniowego). Dodatkowym zabezpieczeniem ekspozycji wynikającej z instrumentów pochodnych są depozyty zabezpieczające składane przez kontrahentów w ramach realizacji umów CSA (Credit Support Annex).

Ryzyko operacyjne

Ryzyko operacyjne jest rozumiane jako ryzyko powstania straty wynikającej z niedostosowania lub zawodności wewnętrznych procesów, ludzi i systemów lub zdarzeń zewnętrznych.

Celem zarządzania ryzykiem operacyjnym jest optymalizacja efektywności operacyjnej przez obniżenie strat operacyjnych, racjonalizację kosztów, jak również zwiększenie szybkości oraz adekwatności reakcji PKO Banku Polskiego SA na zdarzenia od niego niezależne.

W ramach zarządzania ryzykiem operacyjnym PKO Bank Polski SA wprowadził zasady i procedury identyfikacji, oceny, monitorowania, raportowania i ograniczania ryzyka operacyjnego. Ponadto, funkcjonuje sformalizowany tryb gromadzenia i raportowania informacji o zdarzeniach operacyjnych i ich skutkach finansowych. Skutki materializacji zdarzeń operacyjnych w PKO Banku Polskim SA są nieistotne.

Zarządzanie ryzykiem operacyjnym odbywa się na płaszczyźnie rozwiązań systemowych, jak i bieżącego zarządzania tym ryzykiem.

Systemowe zarządzanie ryzykiem operacyjnym polega na tworzeniu przepisów wewnętrznych oraz innych rozwiązań związanych z ryzykiem operacyjnym między innymi w zakresie:

- zasobów ludzkich,
- organizacji Banku,
- rachunkowości,
- teleinformatyki,
- bezpieczeństwa,
- procesów wewnętrznych,
- procesów obsługi klientów,
- powierzania wykonywania czynności bankowych i faktycznych podmiotom zewnętrznym.

Systemowe zarządzanie ryzykiem operacyjnym prowadzone jest w sposób scentralizowany na poziomie Centrali Banku. W każdej linii biznesowej i linii wsparcia wyznaczona została komórka odpowiedzialna za identyfikację i monitorowanie zagrożeń operacyjnych w nadzorowanych produktach lub procesach wewnętrznych oraz podejmowanie działań niezbędnych dla zapewnienia akceptowalnego poziomu ryzyka operacyjnego.

Bieżące zarządzanie ryzykiem operacyjnym polega na:

- zapobieganiu zdarzeniom operacyjnym powstającym przy realizacji produktów, w procesach wewnętrznych oraz systemach,
- podejmowaniu działań zmierzających do ograniczenia liczby i skali występujących zagrożeń (zdarzeń operacyjnych),
- likwidowaniu negatywnych skutków zdarzeń operacyjnych.

Bieżące zarządzanie ryzykiem operacyjnym realizowane jest przez każdą jednostkę organizacyjną Banku.

Istotną rolę w procesie zarządzania ryzykiem operacyjnym pełni Pion Ryzyka Bankowego, który koordynuje identyfikację, pomiar, monitorowanie i raportowanie ryzyka operacyjnego w Banku.

Głównymi narzędziami zarządzania ryzykiem operacyjnym są:

- instrumenty kontrolne,
- instrumenty zarządzania zasobami ludzkimi (dobór kadr, podnoszenie kwalifikacji pracowników, systemy motywacyjne),
- wartości progowe kluczowych wskaźników ryzyka (KRI),
- plany awaryjne,
- ubezpieczenia,
- outsourcing.

Doboru instrumentów służących do ograniczania ryzyka operacyjnego dokonuje się między innymi w zależności od:

- dostępności i adekwatności instrumentów ograniczających ryzyko,
- charakteru działalności lub procesu, w którym zidentyfikowano ryzyko operacyjne,
- istotności ryzyka,
- kosztu zastosowania instrumentu.

Dodatkowo regulacje wewnętrzne Banku przewidują obowiązek niepodejmowania zbyt ryzykownej działalności, a w przypadku, gdy działalność taka jest prowadzona – wycofania się z niej lub ograniczenia jej zakresu. Poziom ryzyka operacyjnego uznaje się za nadmierny, gdy potencjalne korzyści z prowadzenia danego rodzaju działalności są niższe od potencjalnych strat operacyjnych.

Pomiar ryzyka operacyjnego jest przeprowadzany z wykorzystaniem:

- zgromadzonych danych o zdarzeniach operacyjnych,
- wyników audytu wewnętrznego,
- wyników kontroli wewnętrznej funkcjonalnej,
- wyników samooceny ryzyka operacyjnego,
- kluczowych wskaźników ryzyka (KRI).

Bank regularnie monitoruje poziom KRI oraz zdarzenia operacyjne przekraczające kwotę progową określoną dla ryzyka operacyjnego.

W PKO Banku Polskim SA opracowywane są raporty dotyczące ryzyka operacyjnego w trybie kwartalnym. Raporty zawierają informacje o profilu ryzyka operacyjnego PKO Banku Polskiego SA, wynikającego z procesu identyfikacji i oceny zagrożeń, informacje o wynikach pomiaru i monitorowania ryzyka operacyjnego oraz o zdarzeniach operacyjnych i ich skutkach finansowych. Odbiorcami raportów są Zarząd Banku oraz Rada Nadzorcza Banku.

W 2009 roku Bank wdrożył aplikację SAS OpRisk Management do wsparcia systemowego zarządzania ryzykiem operacyjnym.

Ryzyko braku zgodności

Ryzyko braku zgodności rozumiane jest jako ryzyko poniesienia sankcji prawnych, powstania strat finansowych bądź utraty reputacji lub wiarygodności wskutek niezastosowania się Banku, pracowników Banku lub podmiotów działających w jego imieniu do przepisów prawa, regulacji wewnętrznych oraz przyjętych przez Bank standardów postępowania, w tym norm etycznych.

Celem zarządzania ryzykiem braku zgodności jest utrwalanie wizerunku Banku jako instytucji działającej zgodnie z prawem, przyjętymi standardami postępowania, godnej zaufania, uczciwej i rzetelnej, poprzez eliminowanie ryzyka braku zgodności, przeciwdziałanie możliwości wystąpienia utraty reputacji lub wiarygodności Banku oraz przeciwdziałanie ryzyku wystąpienia strat finansowych lub sankcji prawnych mogących być rezultatem naruszenia przepisów i norm postępowania.

Zarządzanie ryzykiem braku zgodności odnosi się w szczególności do następujących zagadnień:

- zapobiegania angażowaniu Banku w działalność niezgodną z prawem,
- zapewnienia ochrony informacji,
- propagowania standardów etycznych i monitorowania ich funkcjonowania,
- zarządzania konfliktami interesów,
- zapobiegania sytuacjom, w których postępowanie pracowników Banku w sprawach służbowych sprawiałoby wrażenie interesowności,
- profesjonalnego, rzetelnego i przejrzystego formułowania oferty produktowej oraz przekazów reklamowych i marketingowych,
- niezwłocznego, uczciwego i profesjonalnego rozpatrywania skarg, wniosków i reklamacji klientów.

Ryzyko strategiczne

Ryzyko strategiczne jest rozumiane jako ryzyko związane z możliwością wystąpienia negatywnych konsekwencji finansowych spowodowanych błędnymi decyzjami, decyzjami podjętymi na podstawie niewłaściwej oceny lub niepodjęciem właściwych decyzji dotyczących kierunku rozwoju strategicznego Banku.

Celem zarządzania ryzykiem strategicznym jest podejmowanie działań mających na celu utrzymanie tego ryzyka na akceptowalnym poziomie.

Zarządzanie ryzykiem strategicznym w Banku obejmuje:

- pomiar poziomu ryzyka strategicznego,
- raportowanie poziomu ryzyka strategicznego i jego zmian,
- działania podejmowane w przypadku wystąpienia wysokiego poziomu ryzyka strategicznego.

Przy dokonywaniu pomiaru ryzyka strategicznego Bank uwzględnia:

- czynniki zewnętrzne,
- czynniki związane ze wzrostem i rozwojem działalności bankowej,
- czynniki związane z zarządzaniem zasobami ludzkimi,
- czynniki związane z działalnością inwestycyjną,
- czynniki związane z kulturą organizacji.

Ryzyko reputacji

Ryzyko reputacji jest rozumiane jako ryzyko związane z możliwością wystąpienia negatywnych odchyleń od zaplanowanego wyniku finansowego Banku wskutek pogorszenia się wizerunku Banku.

Celem zarządzania ryzykiem reputacji jest ochrona wizerunku Banku oraz ograniczanie prawdopodobieństwa wystąpienia i wysokości straty reputacyjnej.

Zarządzanie ryzykiem reputacji w Banku obejmuje w szczególności:

- monitorowanie zewnętrznych i wewnętrznych kanałów komunikacji Banku z otoczeniem pod kątem identyfikacji negatywnych skutków zdarzeń wizerunkowych,
- gromadzenie i analizowanie informacji dotyczących wystąpienia albo możliwości wystąpienia zdarzenia wizerunkowego,
- rejestrowanie danych o zidentyfikowanych negatywnych skutkach zdarzeń wizerunkowych w Banku,
- dobór efektywnych narzędzi dla działań osłonowych służących eliminowaniu, łagodzeniu lub minimalizowaniu niekorzystnego wpływu negatywnych skutków zdarzeń wizerunkowych na wizerunek Banku oraz ich realizowanie,
- analizowanie charakteru, wagi, skali i dynamiki negatywnych skutków zdarzeń wizerunkowych,
- określanie poziomu ryzyka reputacji.

Bank na bieżąco prowadzi monitorowanie i rejestrowanie zdarzeń wizerunkowych, natomiast pomiar poziomu ryzyka reputacji dokonuje w okresach rocznych.

Adekwatność kapitałowa

Adekwatność kapitałowa jest stanem, w którym wysokość posiadanej przez PKO Bank Polski SA bazy kapitałowej jest wystarczająca do spełnienia wymagań regulacyjnych w zakresie wymogów kapitałowych (tzw. filar I) oraz kapitału wewnętrznego (tzw. filar II). Zarządzanie adekwatnością kapitałową ma na celu utrzymywanie, w sposób ciągły, kapitału na poziomie adekwatnym do skali oraz profilu ryzyka działalności Banku.

Proces zarządzania adekwatnością kapitałową Banku obejmuje:

- 1) identyfikację i monitorowanie istotnych rodzajów ryzyka,
- 2) szacowanie kapitału wewnętrznego na pokrycie poszczególnych rodzajów ryzyka oraz łącznego kapitału wewnętrznego,
- 3) monitorowanie, raportowanie, prognozowanie i limitowanie adekwatności kapitałowej,
- 4) dokonywanie alokacji kapitału wewnętrznego na obszary biznesowe, segmenty klienta oraz spółki Bank dla celów analiz rentowności,
- 5) wykorzystywanie narzędzi wpływających na poziom adekwatności kapitałowej (w tym: narzędzi wpływających na poziom funduszy własnych, skalę pomniejszych funduszy własnych oraz wysokość portfela kredytowego).

Głównymi miernikami adekwatności kapitałowej są:

- współczynnik wypłacalności, którego minimalny poziom, zgodnie z ustawą – Prawo bankowe, wynosi 8%,
- relacja funduszy własnych do kapitału wewnętrznego, której dopuszczalny minimalny poziom, zgodnie z ustawą – Prawo bankowe, wynosi 1,0.

Poziom adekwatności kapitałowej Banku w 2009 roku utrzymywał się na bezpiecznym poziomie, istotnie powyżej ustawowych limitów.

W stosunku do stanu na dzień 31 grudnia 2009 roku współczynnik wypłacalności Banku wzrósł o 3,04% co było spowodowane głównie wzrostem funduszy własnych Banku z tytułu emisji akcji o kwotę ponad 5,08 miliardów złotych, jednocześnie nastąpił wzrost wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka kredytowego, spowodowany przede wszystkim wysoką dynamiką portfela kredytowego Banku.

Fundusze własne dla potrzeb adekwatności kapitałowych

Fundusze własne składają się z funduszy podstawowych, funduszy uzupełniających i kapitału krótkoterminowego.

W skład funduszy podstawowych wchodzi:

- 1) fundusze zasadnicze obejmujące: kapitał zakładowy, kapitał zapasowy, kapitały rezerwowe,
- 2) fundusz ogólnego ryzyka,
- 3) niepodzielony wynik z lat ubiegłych,
- 4) wynik finansowy netto w trakcie zatwierdzania oraz wynik netto bieżącego okresu sprawozdawczego, obliczone zgodnie z obowiązującymi zasadami rachunkowości, pomniejszone o wszelkie przewidywane obciążenia i dywidendy, w kwotach nie większych niż kwoty zysku zweryfikowane przez biegłych rewidentów, zgodnie z art. 127 pkt 2c ustawy Prawo bankowe.

Fundusze podstawowe pomniejszane są o:

- 1) wartości niematerialne wycenione według wartości bilansowej,
- 2) zaangażowania kapitałowe Banku w instytucje finansowe, instytucje kredytowe, banki krajowe, banki zagraniczne i zakłady ubezpieczeń – w wysokości 50% tych zaangażowań,
- 3) niezrealizowane straty na instrumentach dłużnych i kapitałowych zaklasyfikowanych jako dostępne do sprzedaży.

W skład funduszy uzupełniających wchodzi:

- 1) zobowiązania podporządkowane,
- 2) niezrealizowane zyski na instrumentach dłużnych i kapitałowych zaklasyfikowanych jako dostępne do sprzedaży – w wysokości 60% ich wartości przed opodatkowaniem podatkiem dochodowym.

Ponadto fundusze uzupełniające pomniejszane są o 50% wartości zaangażowań kapitałowych Banku w instytucje finansowe, instytucje kredytowe, banki krajowe, banki zagraniczne i zakłady ubezpieczeń. W przypadku, gdyby wartość tych pomniejszeń obniżyła wysokość funduszy uzupełniających poniżej zera, kwota ta odejmowana jest od funduszy podstawowych.

W funduszach własnych Banku uwzględniany jest również kapitał krótkoterminowy.

W 2009 roku fundusze własne Banku wzrosły o 4 548 846 tysięcy złotych głównie wskutek ich zasilenia z tytułu emisji akcji Banku kwotą 5 081 125 tysięcy złotych przy jednoczesnym wzroście zaangażowań kapitałowych pomniejszających fundusze własne Banku o kwotę ok. 522 620 tysięcy złotych. W funduszach własnych nie został uwzględniony zysk netto za rok 2009.

Informacja o strukturze funduszy własnych Banku została zawarta w poniższej tabeli.

FUNDUSZE WŁASNE BANKU	31.12.2009	31.12.2008
Fundusze podstawowe (Tier 1)	15 755 513	11 003 657
Kapitał zakładowy	1 250 000	1 000 000
Kapitał zapasowy	12 048 111	7 216 986
Kapitał rezerwowy	3 276 260	1 395 000
Fundusz ogólnego ryzyka na niezidentyfikowane ryzyko działalności bankowej	1 070 000	1 070 000
Wynik bieżącego okresu (za pierwsze półrocze 2008) w części zweryfikowanej przez biegłego rewidenta po pomniejszeniu o przewidywane obciążenia	-	1 824 745
Niezrealizowane straty na instrumentach dłużnych i kapitałowych zakwalifikowanych jako dostępne do sprzedaży	(52 555)	(41 820)
Wartości niematerialne	(1 268 781)	(1 155 042)
Zaangażowania kapitałowe	(567 522)	(306 212)
Fundusze uzupełniające (Tier 2)	1 052 650	1 294 488
Zobowiązania podporządkowane zaliczone do funduszy uzupełniających	1 600 700	1 600 700
Niezrealizowane zyski na instrumentach dłużnych i kapitałowych zakwalifikowanych jako dostępne do sprzedaży (w wysokości 60% wartości przed opodatkowaniem)	19 472	-
Zaangażowania kapitałowe	(567 522)	(306 212)
Kapitał krótkoterminowy (Tier 3)	129 876	91 048
RAZEM FUNDUSZE WŁASNE	16 938 039	12 389 193

Wymogi kapitałowe (Filar I)

Począwszy od stycznia 2008 roku Bank wylicza wymogi kapitałowe zgodnie z Uchwałą nr 1/2007 Komisji Nadzoru Bankowego z 13 marca 2007 roku (od stycznia 2009 Uchwała 380/2008 Komisji Nadzoru Finansowego z dnia 17 grudnia 2008 roku) (Bazylea II): z tytułu ryzyka kredytowego – metodą standardową, z tytułu ryzyka operacyjnego – za rok 2008 metodą wskaźnika podstawowego, za rok 2009 metodą standardową, a z tytułu ryzyka rynkowego – metodami podstawowymi.

Skala działalności handlowej Banku jest znacząca, w związku z czym łączny wymóg kapitałowy składa się z sumy wymogów kapitałowych na:

- 1) ryzyko kredytowe – w tym ryzyko kredytowe instrumentów z księgi bankowej oraz ryzyko kredytowe kontrahenta,
- 2) ryzyko rynkowe – w tym ryzyko walutowe, cen towarów, cen kapitałowych papierów wartościowych, szczególnie cen instrumentów dłużnych oraz ryzyko ogólne stóp procentowych,
- 3) ryzyko operacyjne,
- 4) inne rodzaje wymogów kapitałowych z tytułu:
 - ryzyka rozliczenia i dostawy,
 - przekroczenia limitu koncentracji zaangażowań i limitu dużych zaangażowań,
 - przekroczenia progu koncentracji kapitałowej.

Do wzrostu wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka kredytowego w 2009 roku przyczynił się przede wszystkim istotny wzrost portfela kredytowego o 17%.

Poniższe tabele prezentują narażenie Banku z tytułu ryzyka kredytowego oraz poszczególnych typów ryzyka rynkowego. Kwoty zostały wyliczone zgodnie z wymaganiami tzw. Bazylei II.

Wymogi kapitałowe	31.12.2009	31.12.2008
Ryzyko kredytowe	8 303 240	7 462 777
kredytowe (księga bankowa)	8 228 968	7 300 610
kredytowe kontrahenta (księga handlowa)	74 272	162 167
Ryzyko rynkowe	230 171	202 677
cen kapitałowych papierów wartościowych	2 390	1 069
szczególne cen instrumentów dłużnych	192 460	167 505
ogólne stóp procentowych	35 321	34 103
Ryzyko operacyjne	957 102	1 156 386
Łączny wymóg kapitałowy	9 490 513	8 821 840
Współczynnik wypłacalności	14,28%	11,24%

Bank wylicza wymogi kapitałowe z tytułu ryzyka kredytowego stosując następujące formuły:

- w zakresie ekspozycji sprawozdania z sytuacji finansowej (instrumenty bilansowe) - iloczyn wartości bilansowej, wagi ryzyka przypisanej ekspozycji zgodnie z metodą standardową wyliczenia wymogu z tytułu ryzyka kredytowego oraz 8% (przy uwzględnieniu uznawalnych zabezpieczeń),
- w zakresie udzielonych zobowiązań pozabilansowych – iloczyn wartości nominalnej zobowiązania, wagi ryzyka produktu, wagi ryzyka przypisanej ekspozycji zgodnie z metodą standardową wyliczenia wymogu z tytułu ryzyka kredytowego oraz 8% (przy uwzględnieniu uznawalnych zabezpieczeń),
- w zakresie transakcji pozabilansowych (instrumentów pochodnych) – iloczyn wagi ryzyka przypisanej ekspozycji zgodnie z metodą standardową wyliczenia wymogu z tytułu ryzyka kredytowego, ekwiwalentu bilansowego transakcji pozabilansowych oraz 8% (wartość ekwiwalentu bilansowego wyliczana jest zgodnie z metodą wyceny rynkowej).

Struktura wymogu kapitałowego na ryzyko kredytowe oraz wartość ważona ryzykiem z tytułu ryzyka szczególnego instrumentów zaliczonych do portfela handlowego na dzień 31 grudnia 2009 roku:

Typ instrumentu	Wartość bilansowa	Wartość ważona ryzykiem
Portfel bankowy	147 511 239	93 144 737
Portfel handlowy	6 136 240	1 424 857
Ogółem instrumenty bilansowe	153 647 479	94 569 594

Typ instrumentu	Wartość nominalna	Ekwiwalent bilansowy	Wartość ważona ryzykiem
Portfel bankowy	32 133 943	10 923 408	9 179 934
Portfel handlowy	1 308 396	1 308 396	1 010 769
Ogółem instrumenty pozabilansowe	33 442 339	12 231 804	10 190 703

Typ instrumentu	Wartość nominalna*	Ekwiwalent bilansowy	Wartość ważona ryzykiem
Portfel bankowy	47 224 887	1 643 096	537 420
Portfel handlowy	134 243 449	1 948 488	928 404
Ogółem instrumenty pochodne	181 468 336	3 591 584	1 465 824

* w pozycji "wartość nominalna" dla transakcji SBB i repo wykazana jest różnica między wartościami godziwymi instrumentów bazowych operacji oraz kwotami otrzymanymi lub przekazanymi; dla opcji - wartość ekwiwalentu delta.

Struktura wymogu kapitałowego na ryzyko kredytowe oraz wartość ważona ryzykiem z tytułu ryzyka szczególnego instrumentów zaliczonych do portfela handlowego na dzień 31 grudnia 2008 roku:

Typ instrumentu	Wartość bilansowa	Wartość ważona ryzykiem
Portfel bankowy	126 734 745	81 947 341
Portfel handlowy	4 510 082	1 449 027
Ogółem instrumenty bilansowe	131 244 827	83 396 368

Typ instrumentu	Wartość nominalna	Ekwiwalent bilansowy	Wartość ważona ryzykiem
Portfel bankowy	29 935 413	10 107 369	8 873 489
Portfel handlowy	821 005	821 005	658 148
Ogółem instrumenty pozabilansowe	30 756 418	10 928 374	9 531 637

Typ instrumentu	Wartość nominalna *	Ekwiwalent bilansowy	Wartość ważona ryzykiem
Portfel bankowy	44 127 146	1 616 891	436 796
Portfel handlowy	195 001 018	3 929 604	2 027 089
Ogółem instrumenty pochodne	239 128 164	5 546 495	2 463 885

* w pozycji "wartość nominalna" dla transakcji SBB i repo wykazana jest różnica między wartościami godziwymi instrumentów bazowych operacji oraz kwotami otrzymanymi lub przekazanymi; dla opcji - wartość ekwiwalentu delta.

Kapitał wewnętrzny (Filar II)

Kapitał wewnętrzny wyznaczany jest zgodnie z uchwałą nr 383/2008 Komisji Nadzoru Finansowego z dnia 17 grudnia 2008 roku. w sprawie szczegółowych zasad funkcjonowania systemu zarządzania ryzykiem i systemu kontroli wewnętrznej oraz szczegółowych warunków szacowania przez banki kapitału wewnętrznego i dokonywania przeglądów procesu szacowania i utrzymywania kapitału wewnętrznego (Dz. Urz. KNF z 2008 roku Nr 8, poz. 37).

Kapitał wewnętrzny to szacowana przez Bank kwota kapitału niezbędna do pokrycia wszystkich zidentyfikowanych, istotnych rodzajów ryzyka występujących w działalności Banku oraz wpływu zmian otoczenia gospodarczego, uwzględniająca przewidywany poziom ryzyka.

W 2009 roku wysokość relacji funduszy własnych do kapitału wewnętrznego Banku utrzymywała się na bezpiecznym poziomie, powyżej zarówno limitu ustawowego, jak i wewnętrznego Banku.

Kapitał wewnętrzny w PKO BP SA jest obliczany na pokrycie każdego z istotnych rodzajów ryzyka:

- 1) ryzyka kredytowego w zakresie ryzyka niewypłacalności,
- 2) ryzyka walutowego,
- 3) ryzyka stopy procentowej,
- 4) ryzyka ryzyko płynności,
- 5) ryzyka operacyjnego,
- 6) ryzyka biznesowego (obejmującego ryzyko strategiczne).

Łączny kapitał wewnętrzny Banku stanowi sumę wysokości kapitału wewnętrznego niezbędnego do pokrycia wszystkich istotnych dla Banku rodzajów ryzyka.

Przyjmowany do kalkulacji kapitału wewnętrznego współczynnik korelacji pomiędzy poszczególnymi rodzajami ryzyka oraz poszczególnymi spółkami Banku wynosi 1.

Bank cyklicznie monitoruje istotność poszczególnych rodzajów ryzyka odnoszących się do działalności Banku.

Ujawnienia (Filar III)

Zgodnie z § 6 uchwały nr 385/2008 Komisji Nadzoru Finansowego z dnia 17 grudnia 2008 roku w sprawie szczegółowych zasad i sposobu ogłaszania przez banki informacji o charakterze jakościowym i ilościowym dotyczących adekwatności kapitałowej oraz zakresu informacji podlegających ogłaszaniu (Dz. Urz. KNF z 2008 roku Nr 8, poz. 39), Powszechna Kasa Oszczędności Bank Polski SA, będąca jednostką dominującą w rozumieniu § 3 tej uchwały, ogłasza w cyklu rocznym informacje dotyczące adekwatności kapitałowej w odrębnym dokumencie, publikowanym nie później niż w terminie 30 dni od dnia zatwierdzenia rocznego sprawozdania finansowego przez Zwyczajne Walne Zgromadzenie.

Szczegółowe informacje o zakresie ujawnianych informacji w zakresie adekwatności kapitałowej, sposobie ich weryfikacji oraz publikacji zawierają Zasady polityki informacyjnej PKO BP SA w zakresie adekwatności kapitałowej udostępnione na stronie internetowej Banku (www.pkobp.pl).

49. Wpływ światowego kryzysu finansowego na wyniki finansowe Banku

Istotny wpływ na działalność oraz sytuację finansową Banku w 2009 roku miało spowolnienie wzrostu gospodarczego w Polsce w ślad za gwałtownym pogorszeniem koniunktury gospodarczej w USA i strefie euro, w następstwie kryzysu na międzynarodowych rynkach finansowych. W pierwszych miesiącach 2009 roku w ślad za silnym spadkiem popytu zagranicznego nastąpił spadek polskiego eksportu, a także spadek popytu krajowego. Kryzys na międzynarodowych rynkach finansowych skutkował również silnym spadkiem krajowych indeksów giełdowych, przeceną kursu złotego oraz znaczącym ograniczeniem płynności na rynku międzybankowym. Jednocześnie istotnie wzrosło ryzyko działalności sektora bankowego. Wynikające z powyższych czynników ograniczenie w dostępie do środków finansowania oraz wzrost awersji do ryzyka skutkowały wzrostem restrykcyjności polityki kredytowej banków oraz presją na pozyskanie depozytów.

W efekcie działań mających na celu przeciwdziałanie kryzysowi podejmowanych w krajach rozwiniętych nastąpiła stopniowa stabilizacja sytuacji w gospodarce globalnej oraz na międzynarodowych rynkach finansowych. Te tendencje, łącznie z korzystną sytuacją gospodarki polskiej i sektora bankowego przed kryzysem, przy wsparciu działań NBP i rządu polskiego na rzecz stabilizacji sytuacji gospodarczej i systemu finansowego, skutkowały poprawą sytuacji na krajowym rynku finansowym od II kwartału 2009 roku oraz poprawą aktywności gospodarki polskiej pod koniec roku. Ostatecznie polska gospodarka okazała się jedyną w Unii Europejskiej, która odnotowała w 2009 roku dodatni wzrost gospodarczy. Dodatkowo stopniowo zaczęła powracać transakcyjność na rynku międzybankowym i postępować liberalizacja polityki kredytowej banków (od IV kwartału 2009 roku). Dzięki istotnemu wzrostowi bazy kapitałowej zdecydowanie wzrosła stabilność sektora bankowego i potencjał jego rozwoju.

Opisana powyżej sytuacja makroekonomiczna potwierdziła słuszność działań podjętych przez Bank, których podstawę stanowi dynamiczny rozwój działalności biznesowej w oparciu o stabilną bazę depozytową i kapitałową, a także dbałość o efektywność działania oraz skuteczną kontrolę kosztów.

Uwzględniając wpływ sytuacji makroekonomicznej na kondycję klientów Banku, przekładającą się na wzrost ryzyka kredytowego, Bank stosując konserwatywne podejście do ryzyka, kontynuowała tworzenie odpisów z tytułu utraty wartości, których skala i struktura odzwierciedla wpływ obecnej sytuacji makroekonomicznej na sprawozdanie finansowe Banku.

Priorytetami Banku w 2009 roku było podwyższenie kapitału zakładowego, utrzymanie silnej pozycji kapitałowej oraz przyrost stabilnej bazy depozytowej, które warunkują wzrost portfela kredytowego. W konsekwencji w 2009 roku PKO Bank Polski SA przeprowadził największą w historii warszawskiej Giełdy Papierów Wartościowych sprzedaż akcji z prawem poboru przez dotychczasowych akcjonariuszy Banku. Emisja akcji przeprowadzona w II półroczu 2009 zakończyła się sukcesem, a Bank pozyskał w jej wyniku ponad 5 mld złotych. Bank zamierza wykorzystać wpływy z emisji do końca 2011 roku na finansowanie rozwoju organicznego. Kontynuując dotychczasową politykę wzrostu portfela kredytowego Bank przeznaczy 81% środków pozyskanych z tytułu emisji na rozwój akcji kredytowej.

Wysoki poziom kapitałów własnych Banku – efekt emisji akcji oraz akumulacji zysku zapewnił pokrycie rosnących, w ślad za wzrostem akcji kredytowej, potrzeb kapitałowych i umożliwił dalszy stabilny rozwój działalności biznesowej.

Bank osiągnął w 2009 roku wysokie wyniki finansowe, w tym wynik z tytułu odsetek oraz wynik z tytułu prowizji i opłat, przy jednoczesnym zwiększeniu udziałów rynkowych, będącego rezultatem dynamicznego wzrostu wolumenów kredytów i depozytów.

Wzmocnieniu pozycji lidera Banku we wszystkich ważnych segmentach rynku służy przyjęta w dniu 24 lutego 2010 roku przez Radę Nadzorczą Banku Strategia PKO Banku Polskiego SA na lata 2010 – 2012. Strategia ta zakłada kontynuację zrównoważonego rozwoju, przy utrzymaniu stabilnej rentowności zgodnej z oczekiwaniami akcjonariuszy oraz zachowaniu ostrożnej polityki zarządzania ryzykiem. Stabilny wzrost oparty będzie o kapitał z emisji, wzrost akcji kredytowej finansowany głównie z własnej bazy depozytowej oraz stabilną politykę kredytową. Strategia Banku zakłada także synergię i wykorzystanie potencjału całej Grupy Kapitałowej.

Ze względu na zaangażowanie w spółkę zależną KREDOBANK SA, Bank narażony jest również na skutki ryzyk charakterystycznych dla rynku ukraińskiego. Ukraiński sektor bankowy został dotknięty przez światowy kryzys finansowy w znacznie większym stopniu niż rynek polski. W konsekwencji Ukraina doświadczyła głębokiej recesji w gospodarce, ograniczenia napływu kapitału zagranicznego i deprecjacji ukraińskiej hrywny. W rezultacie na początku 2009 roku Ukraina otrzymała pomoc finansową Międzynarodowego Funduszu Walutowego przeznaczoną dla krajów z problemami w regulowaniu zobowiązań zagranicznych. Po przeszło 50% dewaluacji hrywny, do której doszło na przełomie 2008 i 2009 roku poprawa sytuacji na globalnych rynkach finansowych, wsparcie ze strony MFW oraz działania Narodowego Banku Ukrainy przełożyły się na stabilizację notowań a pod koniec roku na nieznaczne umocnienie ukraińskiej hrywny. Sytuacja gospodarcza Ukrainy, w tym utrzymująca się recesja oraz zmiana warunków prowadzenia działalności gospodarczej, mają wpływ na działalność spółki zależnej Banku – KREDOBANKU SA. W sytuacji pogłębienia się recesji na Ukrainie lub istotnej, niekorzystnej zmiany warunków prowadzenia działalności gospodarczej może wystąpić konieczność utworzenia dodatkowych odpisów z tytułu utraty wartości portfela kredytowego zaangażowania Banku w spółkę zależną.

PKO Bank Polski SA kontynuuje działania mające zapewnić bezpieczne funkcjonowanie KREDOBANK SA w warunkach kryzysu finansowego, obejmujące między innymi wzmocnienie działań nadzorczych oraz monitorowanie środków przekazanych przez Bank w formie podwyższenia kapitału oraz udzielonych kredytów i pożyczek, jak również kształtowania się wymogów regulacyjnych określonych przez Narodowy Bank Ukrainy.

50. Informacje dotyczące podmiotu uprawnionego do badania sprawozdań finansowych

Podmiotem uprawnionym do badania sprawozdań finansowych, z którym PKO Bank Polski SA zawarł umowę, jest PricewaterhouseCoopers Sp. z o.o. Umowa o przeprowadzenie badania sprawozdania finansowego PKO Banku Polskiego SA i skonsolidowanego sprawozdania finansowego Grupy Kapitałowej PKO Banku Polskiego SA została zawarta w dniu 12 maja 2008 roku.

Łączna wysokość wynagrodzenia netto PricewaterhouseCoopers Sp. z o.o. z tytułu badania sprawozdania finansowego i skonsolidowanego sprawozdania finansowego PKO Banku Polskiego SA wyniosła w 2009 roku 1 225 tysięcy złotych (2008: 342 tysięcy złotych), z tytułu usług poświadczających, w tym przeglądu sprawozdań finansowych wyniosła w 2009 roku 560 tysięcy złotych (2008: 781 tysięcy złotych).

Łączna wysokość pozostałego wynagrodzenia netto wypłaconego PricewaterhouseCoopers Sp. z o.o. z tytułu świadczenia innych usług na rzecz PKO Banku Polskiego SA wyniosła w 2009 roku 2 492 tysięcy złotych (2008: 131 tysięcy złotych).

51. Zdarzenia następujące po dniu kończącym okres sprawozdawczy

W dniu 27 stycznia 2010 roku Rada Nadzorcza PKO BP S.A. podjęła uchwałę powołującą Pana Jakuba Papierskiego do pełnienia funkcji wiceprezesa Zarządu Banku z dniem 1 kwietnia 2010 roku. Zgodnie z podjętą uchwałą Pan Jakub Papierski został powołany do pełnienia wskazanej funkcji w PKO Bank Polski S.A. na wspólną kadencję Zarządu, rozpoczętą z dniem 20 maja 2008 roku.

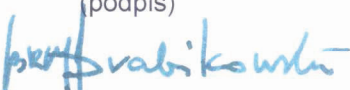
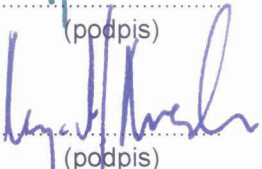
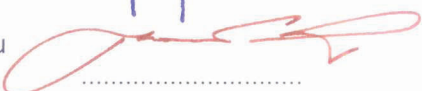
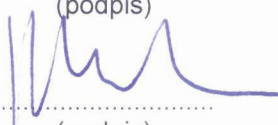
W dniu 9 lutego 2010 roku PKO Bank Polski SA udzielił KREDOBANK SA pożyczki podporządkowanej w wysokości 15 mln USD. Umowa ww. pożyczki została zarejestrowana przez Narodowy Bank Ukrainy.

W dniu 24 lutego 2010 roku Rada Nadzorcza PKO Banku Polskiego zaakceptowała strategię na lata 2010-2012. Strategia zakłada kontynuację zrównoważonego rozwoju, przy utrzymaniu stabilnej rentowności działania, zgodnej z oczekiwaniami akcjonariuszy oraz zachowaniu ostrożnej polityki zarządzania ryzykiem. Zrównoważony wzrost oparty będzie na środkach pochodzących z przeprowadzonej w IV kwartale 2009 roku emisji akcji oraz o stabilną politykę kredytową. Strategia zakłada także wykorzystanie olbrzymiego potencjału, jaki tkwi w Grupie Kapitałowej PKO Banku Polskiego SA.

W dniu 26 lutego 2010 roku wszystkie posiadane przez PKO BP Inwestycje Sp. z o.o. – spółkę zależną od PKO Banku Polskiego SA - udziały w spółce WISŁOK Inwestycje Sp. z o.o. przeszły na własność spółki JEDYNKA SA z siedzibą w Rzeszowie w efekcie spełnienia wszystkich warunków zawartych w Warunkowej Umowie Sprzedaży Udziałów z dnia 23 listopada 2009 roku.

W dniu 26 lutego 2010 roku PKO Bank Polski SA przekazał do KREDOBANK SA środki w wysokości 366 milionów UAH z tytułu zapisu na akcje nowej XX emisji (I etap subskrypcji).

Podpisy wszystkich Członków Zarządu Banku

09.03.2010	Zbigniew Jagiełło	p.o. Prezesa Zarządu Banku	 (podpis)
09.03.2010	Bartosz Drabikowski	Wiceprezes Zarządu Banku	 (podpis)
09.03.2010	Krzysztof Dresler	Wiceprezes Zarządu Banku	 (podpis)
09.03.2010	Jarosław Myjak	Wiceprezes Zarządu Banku	 (podpis)
09.03.2010	Wojciech Papierak	Wiceprezes Zarządu Banku	 (podpis)
09.03.2010	Mariusz Zarzycki	Wiceprezes Zarządu Banku	 (podpis)

Podpis osoby, której powierzono
prowadzenie ksiąg rachunkowych

09.03.2010

Danuta Szymańska

Dyrektor Banku
(podpis)